

ПИТЪР УОТС

СЛЕПОГЛЕД

ПИТЪР УОТС СЛЕПОГЛЕД

Превод: Елена Павлова

chitanka.info

Питър Уотс изследва природата на съзнанието в този стимулиращ научнофантастичен роман, който съчетава скорострелно действие с изумителна извънземна обстановка... „Слепоглед“ предлага наистина оригинален обрат в познатия разказ за контакта с извънземните.

Publishers Weekly

Два месеца от падането на звездите...

Два месеца, откакто шестдесет и пет хиляди извънземни тела се свиха около Земята като сияен юмрук и пищяха до небесата, докато атмосферата ги превръщаше в пепел. Два месеца от онзи миг на кратък шпионаж, дело на неизвестна цивилизация. Два месеца в мъртвешка тишина, докато светът, смутен, съдържа дъха си... и докато една полуразпаднала се космическа сонда не долавя шепот от ръба на Слънчевата система — слаб сигнал, разсичащ космическото пространство като лъч на морски фар.

Каквото и да има там, то не говори на нас... Може би беседва с някоя далечна звезда?

Или с нещо по-близо?

Въоръжен с образованието на морски биолог, Питър Уотс се чувства напълно свободен да използва богатите си герои, за да проектира вероятности и теории от челната вълна на модерната наука.

Washington Post

Предизвикателно, изумително и възхитително! Негласната литературна амбиция на Питър Уотс е да стане първокласен научнофантастичен писател на обиграното литературно ниво на Грегъри Бенфорд и Артър Кларк, а със „Слепоглед“ ни демонстрира, че е способен да го постигне.

Asimov's Science Fiction

Главозамайваща история за първия контакт. Това е провокативно проучване на естеството на човешкото съзнание и какво означава да си човек.

Romantic Times Book Reviews

Тъмната, напрегната и кошмарна представа на Питър Уотс за разумния живот във враждебна вселена е безмилостна в перспективата си и нетрепваща в заключенията си.

SF Site

Извънредно провокативен за мисълта, черпещ предпоставките си от крайното заключение, показващ ни, че извънземното отвън може да се окаже плътно свързано с извънземното в нас.

Interzone

Амбициозен и отлично развит роман, който притежава достатъчно сила, за да превърне един бърз поглед в пълноценно препрочитане. Рядко срещано явление, но пък и това е рядко срещана книга!

San Diego Union-Tribune

Остър, забавен и сърцераздирателен с обратите си, „Слепоглед“ е богат на жаргон и претъпкан с информация. На моменти е трудно да оставаш в крак с плътно натъпканите идеи, които се лаят от всяка страница. Ала щом читателят започне, няма да може да остави книгата... „Слепоглед“ е истински брилянтен шедьовър.

SF Weekly

Голяма част от удоволствието на историята в „Слепоглед“ идва от съвместното преживяване на двойно откритие: докато постепенно започваме да осъзнаваме естеството на екипажа, откриваме, че едновременно започваме да добиваме и представа за извънземните видове в орбита около Бен в нещо, което Уотс описва с термини, пробуждащи в нас величавото усещане, че виждаме гигантско гнездо на плъхове от хиляди сраснати Шрайкове от „Хиперион“ на Дан Симънс, от което ви настръхва средният мозък... Това, че неговите човешки читатели могат да извлекат удоволствие от посланието, е признак на цялостната трудност на „Слепоглед“, понеже онова, което криволячовците ни казват в края на книгата, е: „Млъкнете бе!“

The New York Review Of Science Fiction

Уотс е приготвил достатъчно възбуждащи идеи като за цяла камара романи, като същевременно сътворява нови обрати по всяка „кътинг едж“ идея в жанра — от виртуалната реалност до извънземната биология. Това е най-добрата и най-зашеметяваща книга на Уотс!

Booklist

„Слепоглед“ е страхотно произведение на новата твърда фантастика, сериозен научнофантастичен роман, от който няма да можете да се откъснете и който ще ви бомбардира с идеи; те ще ви обсебят, щом веднъж проправят заразния си път в малкия ви мозък!

SFRevu

НА ЛИЗА

Не ни ли боли, не сме живи.

*Това е, което най-много ме впечатлява в живота:
странната нужда да се измисля всичко, което всъщност е
реално.*

Филип Гуревич^[1]

Ще умреш като куче за едното нищо.

Ърнест Хемингуей^[3]

ПРОЛОГ

*Пробвай да пипнеш миналото. Пробвай да го мръднеш.
Не е истинско. Само сън е.*

Тед Бънди^[4]

Историята не започна там, сред звездите. Не започна с криволячовците, нито с „Роршах“, нито пък с Биг Бен или „Тезей“, или с вампирите. Мнозина биха предположили, че началото са сложили Светулките, но ще сбъркат. Всичко това доведе до края.

За мен историята започна с Робърт Паглино.

Моят най-добър и единствен приятел, когато бях на осем. И двамата отблъснати от останалите деца, ние си другарувахме, сближавани от сходно нещастие. Моето беше плод на проблем по време на вътреутробното развитие. Неговото — вродено: неконтролиран генотип, водещ до късогледство, акне и (както се оказва по-късно) податливост на наркотици. Родителите му така и не го бяха оптимизирали. Малцината дваистовековски реликви, които все още вярваха в Бог, подкрепяха и мнението, че не бива да се опитваме да подобряваме Неговите ръкоделия. Тъй че, макар и да *бе могло* да поправят и двама ни, само единият *всъщност* премина ремонт.

Пристигнах на детската площадка и открих, че Падж е център на вниманието на половин дузина дечица. Късметлиите най-отпред го риташа в главата. В очакване на реда си, останалите бяха принудени да се задоволяват с подигравки от рода на *помияр* и *полче*. Проследих как Падж доста колебливо вдига ръце, за да се предпази от най-лошите удари. Способен бях да видя какво става в главата му по-добре, отколкото в моята собствена: той се плашеше да не би нападателите му да си помислят, че тези ръчички се вдигат за *ответен* удар, да го приемат за акт на нападение и да го наранят още повече. Дори тогава, на нежната възраст от осем и след изчезването на половината ми мозък, вече бях започнал да се превръщам в превъзходен наблюдател.

Но не знаех какво да предприема.

В последно време не се бях виждал с Падж. Убеден бях, че ме избягва. При все това, когато най-добрият ти приятел загази, ти му помагаш, нали? Надали много осемгодишни хлапенца биха дръзнали да се изправят срещу шест по-големи деца заради някакво си мижаво другарче, но дори ако шансът не е на твоя страна, поне ще извикаш помощ. Ще вдигнеш тревога. Ще направиш *нещо*.

Аз просто стърчах като побит. Дори не ми се *искаше* особено да му помагам.

Странна работа. Даже ако Падж не ми беше приятел, би трябвало да съм му съпричастен. Вярно, що се отнася до проявите на насилие, не бях страдал колкото него: макар че припадъците обездвижваха *мен* самия, те плашеха *другите* деца и ги държаха на разстояние. Но все пак... Получавах тлъст пай от подигравки и обиди. Срецах редовно изникващия от нищото крак, който те препъва по пътя от точка А към точка Б. Познавах добре усещането.

Или поне го бях познавал преди.

Обаче тази част от мен бе изрязана заедно с повреденото окабеляване. Все още работех върху алгоритмите, с които да си я върна; все още се учех чрез наблюдения. Стадните животни винаги се нахвърлят върху най-слабите членове на групата. Всяко дете инстинктивно е наясно с това. Дали пък не трябваше просто да оставя процеса да се разгръща по реда си? Може би не биваше да се меся на природата? Да, но родителите на Падж също не й се месеха и гледай до къде ги беше довело това: синът им се гърчи в прахоляка, а глутница тунинговани супермомченца го ритат в ребрата.

В крайна сметка пропагандата свърши работа там, където емпатията не успя. По онова време не толкова размишлявах, колкото по-скоро наблюдавах; не толкова използвах дедукция, колкото си *припомнях* — и онова, което си спомних в случая, бяха хилядите вдъхновяващи истории в чест на всеки, дръзнал да защити потиснатите.

Така че взех голям колкото юмрука ми камък и преди изобщо някой да забележи, че съм се намесил в играта, вече бях цапардосал по тила двама от нападателите на Падж.

Третият се извърна да посрещне новата заплаха и отнесе удар в лицето. Костите на бузата му изхрущяха доста силно. Помня как се

чудех защо звукът не ми донесе удовлетворение, защо не значеше нищо повече от факта, че оставам да се тревожа за един противник по-малко.

Останалите деца се разбягаха при вида на кръвта. Едно от по-смелите заяви, че съм мъртвец и, докато изчезваше зад ъгъла, изкрещя през рамо:

— *Шибано зомби!*

Три десетилетия трябваша, за да видя иронията в тази забележка.

Двама от враговете се гърчеха в краката ми. Ритах единия в главата, докато спре да мърда. После се обърнах към другия. Нещо задържа ръката ми и аз се завъртях със замах, без да мисля, без да поглеждам дори, а Падж изписка и се гмурна под траекторията на удара.

— О, извинявай — промърморих.

Едното хлапе лежеше неподвижно. Другото стенеше, държеше се за главата и се беше свило на топка.

— О, *мамка му!* — изпъхтя Падж.

Струйка кръв се стичаше необезпокоявана от носа му и капеше по предницата на ризката му. Бузата му бе започнала да се нашарва в синьо и жълто.

— О, *мамка му, мамка му, мамка...*

Сетих се какво е редно да кажа:

— Добре ли си?

— О, *мамка му, ти...* така де, *ти никога...* — той си избърса устата. По опакото на ръката му се размаза кръв. — О, *човече*, загазили сме!

— Те започнаха първи.

— Да, ама ти... така де, *погледни* ги само!

Стенещото хлапе се мъчеше да излази по-надалеч от нас. Запитах се колко ли време ще му отнеме да намери подкрепления. Запитах се дали да не го убия, преди да е успяло.

Падж ме обвини:

— Ти *нямаше* да направиш такъв нещо преди!

Имаше предвид „*преди операцията*“.

Всъщност в този момент наистина изпитах нещо — слабо, далечно, но ясно разпознаваемо чувство. Изпитах гняв.

— Те започнаха...

Падж отстъпи назад с ококорени очи:

— Какво *правиш*? Пусни го *веднага*!

Бях вдигнал юмруци. Не си спомнях да съм го искал. Разтворих ги с мъка. Не стана бързо. Наложих се да се взирам неотклонно в ръцете си в течение на доста време.

Камъкът падна на земята — хлъзгав и лъскав от кръвта.

— Опитвах се да помогна...

Не разбирах защо приятелят ми не го *вижда*.

— Ти си... не си същия! — натри ми носа Падж от безопасно разстояние. — Даже не си и *Сири* вече!

— Аз съм си! Не се дръж като тъпанар!

— *Те ти извадиха мозъка!*

— Само половината. Заради епи...

— *Знам* за епилепсията! Мислиш, че не знам ли? Но ти беше в *онази* половина... или поне *част* от тебе беше... — приятелят ми се бореше с думите, със заложения в тях подтекст. — А сега си *различен*. Все едно мама и тате са те *убили*...

— Мама и татко — казах с внезапно натезжал глас — ми спасиха живота. Щях да *умра* иначе!

— Според мен все пак си *умрял* — отвърна най-добрият ми и единствен приятел. — Смятам, че Сири е мъртъв, изгребали са го и са го изхвърлили в кофата, а ти си едно съвсем друго момче, което просто... просто е *израсло* от останките му. Не си *същия*. Оттогава насам. Не си *същия*!

И до ден-днешен не знам дали Падж осъзнаваше какви точно ги говори. Може би майка му просто е дръпнала кабела на която там игра е бил вързан през последните осемнайсет часа и го е изритала навън да подиша малко чист въздух. Може би, след като се е пердашил с пришълците в игропространството, сега му се привиждаха зад всеки ъгъл. Може би.

Но в думите му имаше и известна доза истина. Спомням си как Хелън ми разправяше (и постоянно ми *повтаряше*) колко трудно е било приспособяването. Има си причина да наричат операцията *радикална* хемисферектомия: половината мозък го изхвърлят с разваления планктон, останалата половина е мобилизирана на двойно дежурство. Представете си колко много нови връзки трябва да се пребори да изгради тази самотна половинка, докато се старее да

запълни дупките. Очевидно е успяла, така де. Мозъкът е много гъвкаво парче плът: отнело е известно време, но се е приспособил. Аз съм се приспособил. И все пак... Докато горе е текъл ремонт, имате ли идея колко много се е процедило през иглено ухо, било е смачкано и изкривено и е приело съвсем друга *форма*? Може спокойно да се твърди, че съм напълно различна личност от онази, обитавала първоначално това тяло.

Естествено, в крайна сметка на площадката цъфнаха и възрастните. Погрижиха се набързо за ранените, извикаха линейка. Имаше побеснели родители, размениха се дипломатически заплахи, но е трудно да вдигнеш квартала на бойна нога заради горкото ти ранено бебче, когато камерите на детската площадка показват от три различни ъгъла как малкото ти ангелче — и пет от другарчетата му — ритат в ребрата сакато момче. Майка ми, от нейна страна, потърси опора в обичайните оплаквания за проблемни деца и отсъстващи бащи — татко пак беше заминал за някое друго полушарие, — но бурята се уталожи доста бързо. Ние с Падж дори възстановихме дружбата си след кратка криза, която напомни и на двама ни за ограничените социални перспективи пред училищните загубеняци, които не се държат един за друг.

И тъй, преживях тази и милион други случки от ранното детство. Пораснах и се вписах в обществото. Научих се да се вписвам. Наблюдавах, отбелязвах си, извличах алгоритми и имитирах подходящото поведение. Твърде малка част от всичко това идваше... *от сърце*, мисля, че така се казва. Имах приятели и врагове — както всеки друг. Избирах ги посредством съставени през годините на наблюдение въпросници с поведенчески мотиви, съотнесени спрямо определени условия.

Може би израснах дистанциран, но пък станах и *обективен*, и трябва да съм благодарен на Робърт Паглино за това. Неговото зачатъчно наблюдение задвижи целия процес. Той ме доведе до Синтезата, обрече ме на нашата катастрофална среща с криволячовците и ми спести още по-лошата съдба, сполетяваща Земята. Или по-добрата — предполагам, зависи от гледната точка. Гледната точка има *значение*: виждам го едва сега, когато съм сляп и си говоря сам в капана на ковчег, падащ покрай ръба на Слънчевата

система. Виждам го за първи път, откакто окървавеният ми, пребит приятел ме убеди да захвърля на боклука личната си гледна точка.

Той може и да е сгрешил. Може и аз да съм сбъркал. Но тази, тази *дистанция* — хроничното усещане, че си пришълец сред собствения си вид — не е напълно лошо нещо.

Оказа се особено полезно, когато ни призоваха ангелските тръби на истинските пришълци.

[1] Известен американски журналист (реален цитат).^[2] ↑

[2] Цитатът е реален. (Всички бележки под линия — с изключение на края на книгата, „Бележки и препратки“ — са на преводача.) ↑

[3] По думите на автора: „Историята се развива в 2080-та — би изглеждало доста старовремско подобен разказ да не включва никакви хитроумни цитати от след 2004-та, нали? Ето защо си измислих няколко. Един-два дори приписах на реални хора, съществуващи и днес, макар че те в действителност все още не са казали нещата, които съм им приписал“ (06.07.2005: *Blinded by the Sight* — http://www.rifters.com/real/newscrawl_2005.htm). ↑

[4] Масов убиец в САЩ, екзекутиран през 89-та за над 30 убийства (реален цитат). ↑

ТЕЗЕЙ

Кръвта вдига шум.

Сюзън Вега^[1]

Представи си, че си Сири Кийтън.

Събуждаш се в агонията на възкресението, зинал за въздух след разбиващ рекордите пристъп на сънна апнея^[2], продължил сто и четирийсет дни. Заради добутамина^[3] и левенкефалина^[4] кръвта ти е гъста като сироп. Можеш да усетиш как мъчително си проправя път през артерии, изсушени и спихнати след месеците, прекарани в изключено състояние. Тялото се *напомва* в серия болезнени стъпки: кръвоносните съдове се разширяват: плътта се разлепва от плът; ребрата пукат в ушите ти с внезапна, необичайна за тях гъвкавина. Ставите ти са сковани от неупотреба. Приличаш на съсухрена мумия в хватката на неправдоподобен *rigor vitae*.

Щеше да пициш, само да можеше да си поемеш дъх.

Припомняш си, че вампирите са минавали най-редовно през този процес. За тях е било *нормално*, било е уникалният им подход към пестенето на енергия. Несъмнено са щели да успеят да покажат на вида ти един-два полезни трика относно въздържанието, ако още в зората на цивилизацията не ги беше довършила онази абсурдна антипатия към правите ъгли. Може би все още могат. Така де, нали се завърнаха — вдигнати от гроба посредством вуду магията на палеогенетиката, съшити от отпадъчните гени и фосилния костен мозък, разтворени в кръвта на социопатите и високофункционалните аутисти. Един от тях е командир тъкмо на тази мисия. Шепа от гените му живее и в твоето собствено тяло, така че и то да може да се вдигне от гроба — тук, на ръба на Слънчевата система. Никой не преминава отвъд Юпитер, без да стане отчасти вампир.

Макар и мъничко, болката започва да отслабва. Включваш присадките си и извикваш собствените си жизнени показатели: ще

минат дълги минути, преди тялото ти да може да реагира пълноценно на двигателни команди — и часове, преди болката да затихне напълно. Тя е неизбежен страничен ефект. Просто такава е цената за сплайсването^[5] на вампирски подпрограми в човешкия код. Навремето си питал за болкоуспокояващите, но всякакви нервоблокери *прецакват метаболитната реактивация*. Така че стискай зъби, войниче.

Чудиш се дали преди края и Челси се е чувствала по същия начин. Но това събужда един съвсем друг вид болка, така че я блокираш и се съсредоточаваш върху живота, който си проправя отново път в крайниците ти. Страдаш мълчаливо и проверяваш корабния дневник за прясна телеметрия.

Мислиш си: „*Това не може да е вярно!*“

Защото ако е, то тогава се намираш в погрешната част на вселената. Не си в пояса на Кюйпер, където ти е мястото: намираш се високо над еклиптиката и дълбоко навътре в Оорт, в царството на дългопериодните комети, които навестяват слънцето веднъж на милион години и дори по-рядко. Озовал си се извън *Слънчевата система*, което означава (изкарваш си системния часовник), че си бил „немъртвец“ за осемстотин дни.

Успал си се с почти пет години.

Капакът на ковчега ти се плъзва встрани. Трупоподобното ти тяло се отразява в огледалната стена на кабината от другата страна — изсъхнала като чироз двойнодишаща риба в очакване на дъждовете. Мехури с изотоничен разтвор са залепнали за крайниците ѝ като насмукани антипаразити, нещо като пиявици наопаки. Спомняш си как се забиват иглите точно преди да те изключат — още по времето, когато вените ти са представлявали нещо по-различно от изсъхнали сгърчени конци от телешка пастърма.

Отражението на Спиндъл отвръща на погледа ти от отредения му ковчег, непосредствено от дясната ти страна. Лицето му е обезкървено и скелетоподобно: също като твоето. Огромните му хлътнали очи танцуват в орбитите си, докато възстановява собствените си връзки — толкова масивни сензорни интерфейси, че в сравнение с тях показваното през твоите обикновени магазински платки е като театър на сенките.

Чуваш кашлица и скърцане на ръждясали крайници някъде отстрани, мяркаш следи от отразени движения там, където другите се

размърдват на ръба на периферното ти зрение.

— Ка... — гласът ти е още дрезгав шепот — ... стан...

Спиндъл размърдва челюстите си. Осезаемо пукат кости.

— ... Прецакани... — изсъсква той.

Дори не си срещнал извънземните, а те вече те въртят на малкия си пръст.

* * *

Та така се завърнахме от мъртвите: петима временни трупа — голи, сгърчени, едва-едва пълзящи дори при нулева гравитация. Излюпихме се от ковчезите си като незрели молци, изгребани от какавидите си, докато все още са в развитие. Бяхме сами и, разбира се, съвсем безпомощни, и бе нужно съзнателно усилие да си припомним: никой не би рискувал животите ни, ако не бяхме жизненоважни за мисията.

— Брутро, комисаре — Айзък Спиндъл протегна треперещата си, обезчувствена ръка към ръкавиците за обратна връзка в основата на капсулата си.

От другата му страна Сюзън Джеймс се бе свила в хлабава ембрионална поза и си мърмореха^[6] под носа. Единствена Аманда Бейтс — вече облечена и подела серия разпукващи костите изометрични упражнения — бе достигнала до състояние, напомнящо подвижност. От време на време се опитваше да хвърля гумена топка по извивката на корпуса отсреща, но все още не се беше възстановила дотолкова, че да я хване на връщане.

Пътуването ни беше стопило по един и същ калъп. Заоблените бузи и бедра на Джеймс, високото чело и буцестото, ъгловато тяло на Спиндъл, та дори и подсилената карбоплатинова тухлена чудесия, дето Бейтс я ползваше за тяло — всички се бяхме съсъхнали до еднакви спаружени сглобки от клечки и кости. Струваше ми се, че дори косите ни се бяха обезцветили еднакво, макар да знаех, че това е невъзможно. По-скоро просто кожата отдолу прозираше. И все пак... Преди смъртта Джеймс беше пепеляворуса, Спиндъл пък имаше коса, почти достатъчно тъмна да я наречеш *черна* — но онова, което растеше на скалповете им в момента ми се струваше еднакво мръсно водораслово-

кафяво. Бейтс се бръснеше до голо, но дори нейните вежди не бяха толкова ръждивочервени, колкото ги помнех.

Твърдо скоро щяхме да се върнем към обичайния си вид. Просто добавяш вода и готово. Но засега старата поговорка си важеше с пълна сила: немъртвите наистина изглеждат еднакви, ако не знаеш как да гледаш.

Ако знаеш, разбира се — ако пренебрегнеш външния вид и следиш движенията; ако не обръщаш внимание на плътта и изучаваш *топологията*, — никога няма да сбъркаш кой кой е. Всяко потрепване на лицев мускул е носител на информация, всяка пауза в речта съдържа много повече сведения, отколкото изречените между разговарящите думи. Виждах как личностите на Джеймс се разпадат и възкръсват пренаредени при всяко трепване на клепачите. Неизказаното недоверие на Спиндъл към Аманда Бейтс крещеше от ъгълчето на усмивката му. Всяко трепване на тялото говореше ясно на онези, които познават езика.

— Къде е... — изхриптя Джеймс, закашля се и размаха изсъхналата си ръка по посока на празния ковчег на Сараста, който зееше в края на реда.

Устните на Спиндъл се разпукаха в малка усмивчица.

— Изприпкал е до Цеха, а? Подкокоросва кораба да му събере пръстчица да си постеле ковчега.

— Вероятно разговаря с Капитана — Бейтс дишаше по-шумно, отколкото говореше: сухото съскане идваше от гръкляна, който още се запознава наново с идеята за дишането.

— Могъл е да се свърже и оттук — отбеляза Джеймс.

— Може също и да клекне по нужда тук — изхриптя Спиндъл.
— Някои неща човек прави насаме, а?

И някои неща човек споделя *само* със себе си. На базовняците не им е приятно да се изправят лице в лице с вампир — винаги любезен, Сараста се стремеше да избягва прекия контакт именно по тази причина, но в топологията му се забелязваха и други плоскости, бозайнически също като нашите и като тях — годни за разчитане. Напълно възможно бе аз да съм причината да се оттегли така прибързано. Може би пазеше някакви тайни.

„Тезей“, най-малкото, със сигурност криеше нещо.

* * *

Корабът ни беше отвел на близо петнайсетина АУ^[7] по посока нашата цел, преди нещо да го стресне и прати встрани от курса му. След това се бе впуснал на север като уплашена котка и бе започнал изкачването: диво бурно препускане извън еклиптиката с три же^[8], хиляда и триста тона инерция, ритаци срещу Първия закон на Нютон. „Тезей“ беше изпразнил пен-резервоарите^[9] си, беше изсмукал до сухо субстратната маса и за броени часове бе изхабил горивото за сто и четирийсет дни. Следваше дълго, студено падане през бездната, години пестеливо пресмятане, при което тягата на всеки антипротон е премервана спрямо разхода по измъкването му от нищото. Телепортацията не е магия: потокът „Икар“ не можеше да ни изпраща същинската антимаateria, която произвеждаше, а само квантовите ѝ спецификации. Налагаше се „Тезей“ да филтрира суровия материал от пространството, йон по йон. През дългите тъмни години корабът се бе носил по чиста инерция, скъпернически скътвайки всеки погълнат атом. И изведнъж: рязко салто — йонизиращите лазери нажежават пространството пред нас, същинска фуния^[10], разтворена широко за рязкото спиране. Тежестта на трилион трилиона протона забавяше кораба, като същевременно пълнеше гушата му, спирачното ускорение безмилостно ни сплеска повторно. Горелката на „Тезей“ бе работила непрестанно почти до мига на възкръсването ни.

Проследяването на всички тези стъпки беше лесна работа: курсът ни стоеше качен в КонСенсус^[11], със свободен достъп за всички. Съвсем друг въпрос беше защо корабът се е втурнал по тази траектория. Без съмнение щяхме да научим отговора по време на следвъзкресителния брифинг. Надали бяхме първата лодка, плаваща под знака на *запечатани заповеди*, а ако съществуваше наложителна нужда да знаем какво става, вече щяхме да сме научили. И все пак не можех да не се запитам кой е заключил Капитанския дневник. Може би още Контролният център на Земята. Или пък Сараста. Не беше невъзможно и да е самият „Тезей“. Квантовият ИИ в сърцето на кораба лесно се забравяше. Той тъй дискретно стоеше на заден план, хранеше ни и ни возеше, и поддържаше съществуването ни като пестелив откъм

вмешателства Бог... и също като Господ, никога не отвърщаше на повикванията ни.

Сараста беше официалният посредник. Когато корабът говореше, говореше с него — и Сараста го наричаше „Капитане“.

Така правехме и всички ние.

* * *

За възстановяване ни бяха отпуснати четири часа. Отне ми повече от три само да изляза от криптата. Към този момент мозъкът ми вече бе успял да нацели повечето си синапси, макар че тялото — което все още попиваше течности като изсъхнала гъба — продължаваше да се гърчи от болка при всяко движение. Подмених изпразнените електролитни пакети с нови и се насочих към кърмата.

Петнайсет минути до завъртане. Петдесет до следвъзкресителния брифинг. Достатъчно време колкото онези от нас, които предпочитат да спят на матрака на гравитацията, да си замъкнат личните вещи в барабана и да заемат разрешените по правилник 4,4 квадратни метра подово пространство.

Гравитацията — или предложеният ни центробежен заместител — не ме привличаше. Разпънах собствената си палатка при нула же и колкото се можеше по-назад по кърмата, на практика допряна до предната стена на совалковия хангар дясно на борд. Палатката се наду като абсцес на гръбнака на „Тезей“: малък, годен за живот мехур с атмосфера в тъмния кавернозен вакуум под корубата на кораба. Не бях донесъл много лични вещи — отне ми само трийсет секунди да ги налепя по стената, също трийсет ми трябваша да програмирам условията във вътрешността на палатката.

След това отидох на разходка. Имах нужда от малко упражнения след пет години в покой.

Кърмата бе най-близо, така че започнах от нея: при щитовете, които отделяха горивото от горелката. Един-единствен запечатан шлюз се издуваше като пришка точно в средата на кърмовата обшивка. Водеше към сервизен тунел, виещ се като червей между машинарии, които е по-добре да останат недокосвани от човешки ръце. Дебелият свръхпроводим тор в основата на фунията; ветрилообразната чиния

зад него, в момента разгъната до неразрушим сапунен мехур колкото да покриеш град, повърхността му — обърната към слънцето, за да улавя слабите квантови искрици на антиматерийния поток „Икар“. Отвъд — още защитни пластове, разделящи ни от телематерийния^[12] реактор, където суровият водород и преработената информация запалват огън, триста пъти по-горещ от този на слънцето. Знаех заклинанията, разбира се — разбиване и деконструкция на антиматерията, телепортация на квантовите серийни номера... но за мен все пак си оставаше магия начинът, по който бяхме стигнали толкова бързо тъй далече. За всеки би било магия.

Освен — може би — за Сараста.

Около мен същата магия действаше на по-ниски температури и с по-невзривоопасен резултат: отделни групички от дълбоки гнезда и по-малки разпръскватели отрупваха обшивката отвсякъде. Няколко от отворите биха могли да поемат юмрука ми; един-два можеха да ме глътнат целия. Производствените мощности на „Тезей“ можеха да построят всичко — от клечка за зъби до контролни кули. Дайте му достъп до достатъчно голямо количество материя и той щеше да построи дори свое точно подобие, макар и на доста малки части и в течение на доста дълго време. Не е нелогичен въпросът дали не е възможно да създаде и нов екипаж, макар да ни бяха уверили, че това е в сферата на приказките. Дори тези машини не притежават достатъчно фини пръсти, че да пресъздадат няколкото трилиона синапса, заемащи пространството в човешкия череп. Поне засега не могат.

Вярвах в това. В противен случай никога не биха ни пратили в сглобено състояние — не и ако съществуваше по-евтина алтернатива.

Обърнах се с лице към носа. Облегнех ли тил в онзи запечатан люк, можех да видя кажи-речи до носа на „Тезей“ — права и непрепечена от нищо линия на видимостта чак до мъничката тъмна точица на трийсет метра пред мен. Все едно се вирах в огромна рехава мишена, съставена от пластове в бяло и сиво: концентрични кръгове, идеално подредени люкове, центрирани в разположени една зад друга преградни стени. Всеки един зееше отворен, пренебрегвайки с подчертана небрежност старовремските правила за безопасност. Можехме да ги държим и затворени, ако желаем, стига така да се чувстваме в по-голяма безопасност. Но чувството щеше да си остане само привидно — затварянето на люковете не би подобрило

емпиричните ни шансове дори и с йота. В случай на авария всички тези шлюзове щяха да се затръшнат дълги милисекунди преди човешките сетива дори да осъзнаят, че е вдигната тревога. Не бяха дори под компютърен контрол — телесните части на „Тезей“ си имаха *рефлекси*.

Отблъснах се от обшивката на кърмата — простенвайки при тласъка и разтягането на отдавна неизползвани сухожилия — и се понесох напред, оставяйки Цеха зад гърба си. Входните люкове към хангарите на совалките „Сцила“ и „Харибда“ изпъкваха симетрично и стесняваха за кратко коридора, по който се носех. Отвъд тях гръбнакът се разширяваше в сбръчкан разтегаем цилиндър два метра в диаметър и — в момента — може би петнайсет на дължина. Чифт стълби се виеха срещуположно една на друга по протежението му; обшивката от двете страни щрафосваха изпъкнали амбразури с размера на улична канализационна шахта. Повечето просто водеха към склада. Някои можеха да се използват като херметични въздушни шлюзове, в случай че на някого му хрумне да се поразходи под обшивката. Една водеше към палатката ми. Друга, четири метра по-нататък, се отваряше към тази на Бейтс.

От трета, точно до предната подпорна стена, подобно на дълъг бял паяк изпълзя Юка Сараста.

Ако той беше човек, веднага щях да узная какво виждам пред себе си, бих надушил [убиец]^[13] по цялата му топология. И нямаше да съм способен дори да гадая за броя на жертвите му, понеже излъчването му бе напълно лишено и от капчица съвест. Избиването на стотина души не би положило и петънце върху повърхностите на Сараста — не повече от смачкването на насекомо; вината коагулираше и се стичаше по тази твар като вода по восък.

Само че Сараста не беше човек. Сараста принадлежеше към съвсем различен животински вид и лъхашите от него отражения за убийства означаваха чисто и просто [хищник]. Той имаше склонността, да — беше му вродена, но дали изобщо бе послушал инстинкта си някога, си оставаше между него и Контролната кула.

„Може и да са ти отпуснали малко кашката — не му казах. — Може би тъкмо това е тяхната разменна монета. Все пак си жизненоважен за мисията елемент. Няма да се учудя, ако си сключил сделка. Както си невероятно умничък, несъмнено осъзнаваш, че

изобщо не бихме се и помъчили да ви връщаме обратно, ако не се нуждаехме от вас. Научил си, че разполагаш с влияние още в деня, когато са разпечатали резервоара ти.

Такъв е животът, Юка, нали? Спасяваш света, а в замяна онези, които държат каишката ти, се съгласяват да си затворят очите, а?“

Като дете бях чел приказки за хищниците в джунглата, способни да приковават плячката с поглед. Оpozнах какво точно е усещането едва след като се срещнах с Юка Сараста. Но в момента той не гледаше към мен. Беше се съсредоточил върху инсталирането на палатката си, а и дори да ме беше погледнал в очите, нямаше да видя нищо по-особено — като отстъпка пред плашливата човешка природа, той носеше тъмен непрозрачен визьор. Юка не ми обърна никакво внимание, когато се пресегнах към близката спица и се промъкнах покрай него.

Готов бях да се закълна, че надушвам сурово месо в дъха му.

В барабана (всъщност в *барабаните*, понеже отсекут на БиоМед в дъното се въртеше отделно от основния) прелетях през центъра на цилиндър с шестнайсет метра диаметър. Гръбначните нерви на „Тезей“ минаваха по оста му, оголените неврони и тръби натъпкани плътно покрай стълбите от двете страни. В образуванията зад тях скривалища от срещуположните краища на света се издигаха току-що опънатите палатки на Спиндъл и Джеймс. Самият Спиндъл прелетя покрай рамото ми, все още чисто гол, като изключим ръкавиците му и от начина, по който движеше пръсти, отгатнах, че любимият му цвят е зелено. Той се закотви върху едно от трите стълбища за никъде, разположени равномерно по барабана — стръмни тесни стъпала, издигащи се на пет метра вертикално от палубата към празното пространство.

Следващият люк зееше точно в центъра на предната стена на барабана; от двете му страни в обшивката се забиваха тръби и кабели. Сграбчих една удобна спица, за да намаля скоростта си — болката отново ме захвапа — и прелетях през него.

T-образно кръстовище. Гръбначният коридор продължаваше напред, а по-малко стебло се разклоняваше към кубче от ЕВА^[14] и към предния въздушен шлюз. Продължих по курса си и се озовах отново в криптата, озарена от огледалото и по-малко от два метра дълбока.

Празните капсули зееха отляво; запечатаните бяха стъчкани отдясно. Бяхме толкова незаменими, че ни пращаха с все резервите ни. Те спяха безгрижно. С трима от тях се бях срещнал по време на обучението. Можехме само да се надяваме, че няма да ни се наложи да подновяваме запознанствата си в скоро време.

Дясно на борд обаче имаше само четири капсули. Сарастии си нямаше резерва.

Още един люк, този път по-малък. Пропъгнах се през него и се озовах на мостика. Светлината тук бе приглушена, по тъмните стъклени повърхности танцуваше беззвучна променлива мозайка от икони и комбинации от букви и числа. Това не беше дори толкова мостик, колкото кокпит: доста претрупана пилотска кабина. Бях се подал между две ускорителни кресла, и двете заобиколени от подредени като конска подкова пултове и датчици. От нас не се очакваше да *използваме* този отсек. „Тезей“ бе напълно способен да се управлява сам, в краен случай ние можехме да го подкараме и чрез приставките си. Ако не успеехме да го сторим, то съществуваше твърде голяма вероятност да сме мъртви и бездруго. И все пак, в случай на астрономически малка вероятност всички други варианти да се провалят, това бе мястото, откъдето един или двама дръзки оцеленци можеха да пилотират кораба по пътя до дома.

Между основите на креслата инженерите бяха успели да натъпчат един последен люк и един последен коридор — към наблюдателния мехур на носа на „Тезей“. Присвих рамене (под пукота и скърцането на сухожилията) и си проправих път към...

... към мрака. Подобни на мидена черупка щитове закриваха купола от външната страна, досущ като здраво стиснати клепахи. Една-единствена икона блестеше меко на тъчпада от лявата ми страна; блед лъч светлина ме бе последвал откъм гръбнака и прокарваше размътените си пръсти през миниатюрната кабина. Постепенно очите ми се приспособиха и куполът се разтвори в едва различни сенки от синьо и сиво. Застояло течение размърда паяжинната мрежа, окачена на задната преграда, смесвайки в гърлото ми мириса на масло и машинарии. Под слабия полъх катарамите потракнаха като оскубани вятърни чанове.

Протегнах се и докоснах кристала: най-вътрешният пласт от двата; топъл въздух нахлуваше в междината, за да смекчи студа. Не

успяваше напълно обаче. Пръстите ми замръзнаха незабавно.

Там отвъд имаше космос.

Може би, по пътя към оригиналната ни цел, „Тезей“ бе забелязал причина, която да го накара да избяга чак извън Слънчевата система. Далеч по-вероятно бе да не бяга от нещо, а да препуска към нова цел, която не е била още открита, преди да се споминем и да се възнесем от Небесата. А в такъв случай...

Пресегнах се назад и чукнах тъчпада. Донякъде очаквах да не последва резултат; „Тезей“ можеше да заключва прозорците си със същата лекота, с която слагаше катинар и на дневниците. Но куполът веднага се разтвори пред мен: започна с пукнатина последвана от полумесец и от ококорен взор без клепач щом щитовете се прибраха плавно назад в корпуса^[15]. Пръстите ми инстинктивно се свиха, сграбчвайки пълна шепя мрежа. Внезапно зейналата бездна се простираше празна и безмилостна във всички посоки, и в нея нямаше нищо, за което да се заловиш, освен метален диск едва четири метра в диаметър.

Навсякъде имаше звезди. Толкова много звезди, че просто не можех да разбера как е възможно да се побират всичките в небето и при това то да е толкова черно. Звезди и...

... нищо друго.

„Какво очакваше? — скастрих се. — Извънземен крайцер, увиснал дясно на борд пред носа?“

Всъщност — защо пък не? Бяхме дошли насам по някаква причина.

Така де, поне спътниците ми имаха причина. Независимо къде сме се озовали, те бяха от жизненоважно значение за мисията. Аз обаче се намирах в малко по-различно положение, както осъзнах. Ползата от мен намаляваше право пропорционално на разстоянието.

А ние се намирахме на над половин светлинна година от дома.

[1] Сюзън Вега (Сюзън Надин Пек) — американска певица. Реален цитат от едноименната песен (*Blood Makes Noise*). ↑

[2] Сънната апнея е заболяване, при което по време на сън дишането прекъсва. ↑

[3] „Добутамин“ (*dobutamine*) — симпатомиметичен препарат, използван за лечение на инфаркти и сърдечни проблеми. ↑

[4] „Левенкефалин“ (*leu-enkephalin*) — ендогенен опиоиден пептиден невротрансмитер с антагонистично действие по отношение на μ - и δ -опиоидните рецептори. ↑

[5] Сплайсване (от датски — *splissen*) — скачане на два края (най-често на въжета); впоследствие терминът се обособява в киноиндустрията (рязане и слепване на ръка на филмова лента). Днес се използва в инженерството, в програмирането и особено активно в генетиката — по повод свързване на фрагменти от гени и влагането им в клетка. ↑

[6] Множественото число е употребено преднамерено. ↑

[7] AU (*astronomy unit*) — астрономическа единица; приблизително е равна на средното разстояние между Земята и Слънцето: 150 милиона км. ↑

[8] Же (g) — във физиката: единица за ускорение в гравитационно поле, равна на това на Земята — $9,80665 \text{ m/s}^2$; използва се много в „твърдата“ научна фантастика от старата вълна. ↑

[9] Пен-резервоар: специален резервоар за течено гориво (от името на компания *Penn Tank Lines*, един от големите превозвачи на петрол). ↑

[10] „Тезей“, както става ясно от това твърдение, използва подобрен вариант на бусардов правоточен двигател. Поклон на автора към Лари Нивън и другите „стари“ първопроходци на НФ. ↑

[11] КонСенсус (*ConSensus — Connected Senses*): свързано възприятие; обобщено название за информационната банка на „Тезей“ и наличната на борда комуникационна мрежа за директна връзка. ↑

[12] Описаният тук процес използва идентичното състояние на квантови двойки, при които разстоянието между квантите не играе роля; това е най-правдоподобният вариант на телепортация, реално съществуващ и експериментално доказан днес (квантова телепортация). Използваният тук и нататък термин „телематерия“ — дистанционно прехвърляне на вещество — не е равнозначен на телепортация като цяло. ↑

[13] В такъв тип скобки занапред ще бъдат отразявани състоянията и репликите, които Сири чете по топологията на събеседниците си. ↑

[14] ЕВА — етиленвинилацетат; вид гъвкав полимер с отлични защитни свойства и устойчивост. ↑

[15] Препинателните знаци в изречението липсват и в оригинала; авторът твърди, че е умишлено. ↑

Когато падне мрак, тогава са видни звездите.

Емерсън^[1]

Къде се намирах аз, когато светлините ни връхлетяха?

Тъкмо излизах от портите на Рая, жалеейки за баща, който — поне според собствената си представа — беше все още жив.

Минали бяха едва два месеца, откакто Хелън бе изчезнала под капишона. По-точно, два месеца според нашия начин на време възприятие. От нейна перспектива можеше да е минал само ден или пък да е цяло десетилетие; Виртуално Всемогъщите настройват според волята си както своите субективни часовници, така и всичко останало.

Тя нямаше намерение да се завърне. Бе благоволила да се срещне със съпруга си само при условия, които съответстваха на шамар в лицето. Татко не се оплака. Посещаваше я толкова често, колкото тя позволяваше: два пъти на седмица, после само веднъж. След това веднъж на две седмици. Бракът им се разлагаше с експоненциалния детерминизъм на радиоактивен изотоп; и все пак татко продължаваше да търси връзка с нея и приемаше условията ѝ.

В деня, когато светлините се спуснаха от небето, и аз се бях присъединил към татко до одъра на майка ми. Събитието беше специално — за последен път изобщо я виждахме в плът. Вече два месеца тялото ѝ лежеше в кома заедно с петстотин други новопостъпили в крилото, отворено за посещения на роднини. Интерфейсът не беше по-истински, отколкото по принцип е, разбира се — тялото не бе в състояние да говори с нас. Но поне беше *там*, плътта ѝ — топла, а чаршафите — чисти и изпънати. Долната половина на лицето на Хелън още се виждаше под капишона, макар че очите и ушите ѝ бяха закрити от шлема. Можехме да я докоснем. Татко често се възползваше. Може би някаква далечна част от нея дори го усещаше.

Но в крайна сметка предстоеше да затворят ковчега и да се отърват от останките. За новите посветени следваше да бъде освободено място, ето защо бяхме дошли да постоим за последно до

одъра на мама. Джим я хвана за ръката още веднъж. Както досега, тя все тъй щеше да е достъпна в нейния свят, при нейните условия, но малко по-късно през деня тялото ѝ щеше да бъде пакетизирано в складови площи, организирани по твърде ефикасна система, която не допускаше посетители от плът и кръв. Бяха ни убедили, че тялото ще остане непокътнато — мускулите ще получават електрически упражнения, тялото ще бъде тренирано и хранено, трупът — поддържан в готовност да се върне към активен живот, ако непредвидена и неовладяема катастрофа сполети Небесата. Твърдеше се, че положението не е необратимо. Но — все пак — възнеслите се бяха толкова много, а дори най-дълбоките катакомби не се отличават с безконечна вместимост. Носеха се слухове за премахване на крайниците, как несъществените телесни части с времето биват отрязвани според определен оптимален алгоритъм за пестене на пространство. Нищо чудно по това време идущата година от Хелън да е останал само торс, а след още година — обезтелесена глава. А нищо чудно, още преди да сме напуснали сградата, черепът ѝ да бъде съблечен по мозък в очакване на онова последно технологично откритие, което да позволи да се извести пришествието на Великото Дигитално Възнесение.

Слухове, както ще ви кажа. Лично аз не познавах човек, който да се е върнал след възнасяне, но пък защо ли биха пожелали? Дори Луцифер не е напуснал Рая, бил е прогонен оттам.

Татко може би знаеше със сигурност — той беше по-добре осведомен от повечето хора, особено за неща, за които не се предполага обикновените люде да са в течение, — но никога не разкриваше онова, което знае. Така че дори ако беше посветен в някаква тайна, явно бе преценил, че разкриването ѝ няма да промени намеренията на Хелън. Следователно нямаше смисъл и да я споделя.

Надянахме качулките, които служеха за пропуски за Несвързаните, и се срещнахме с майка ми в спартанската приемна, която тя си представяше за тези ни посещения. Не беше построила прозорци към света, където живее — не даваше дори и знак каква утопична околна среда си е сътворила. Не се беше възползвала дори от онези предварително изградени посетителски обстановки, създадени да намалят дисонанса между посетителите. Намирахме се в безлична кафява петметрова сфера. Вътре нямаше нищо друго освен нея.

Може би не е толкова далеч от нейната представа за утопия в крайна сметка — помислих си.

Баща ми се усмихна:

— Хелън!

— Джим! — Тя изглеждаше с двайсет години по-млада от трупа на леглото, и въпреки това целият настръхвах при вида ѝ. — Сири! И ти си тук!

Винаги ме е наричала по име. Не си спомням някога да ми е казвала *сине*.

— Все още ли си щастлива тук? — попита татко.

— Да, прекрасно е! Ще ми се да се присъедините към нас!

Джим се усмихна:

— Някой трябва да поддържа щафетата.

— *Знаеш* много добре, че това не е сбогом — каза Хелън. — Добре дошъл си на гости, когато пожелаеш.

— Само ако поработиш върху пейзажа!

Това беше не само шега, но и лъжа; ако тя го призове, Джим щеше да дойде дори ако му се наложи да мине бос по натрошени стъкла.

— Челси също е поканена — продължи Хелън. — Много ще ми е приятно най-сетне да се срещна с нея!

— Челси я няма, Хелън! — обадох се.

— Е, да, но знам, че поддържате връзка. Знам колко специална е за теб. Това, че вече не сте *заедно* не значи, че тя не може...

— *Знаеш, че тя...*

Внезапно хрумване ме спря наскоро: възможно бе всъщност да не съм им казал...

— Сине — помоли тихичко Джим, — ще ни дадеш ли пет минутки *насаме*?

Бих им дал цял един проклет живот. Изключих се обратно в болничната стая, преместих поглед от трупа на леглото към слепия си кататоничен баща на дивана, мърморещ сладки безсмислици в потока данни. Нека играят театър един за друг. Нека формализират и финализират тъй наречената си връзка по какъвто начин им е угодно. Може би, поне веднъж, биха могли да се принудят да бъдат честни — там в онзи друг свят, където всичко друго е лъжа. Може би.

Така или иначе, не изпитвах желание да съм свидетел на случващото се.

Но, разбира се, трябваше да се върна обратно вътре за собственото си сбогуване. За пореден и последен път влязох в ролята си в семейната сапунка, взех участие в обичайните лъжи. И тримата бяхме наясно, че нищо няма да се промени, и никой не се отклони толкова от сценария, че да обвини другите в лъжа. И накрая — внимавайки да кажем „до следващия път“, а не „сбогом“ — си взехме довиждане с майка ми.

Дори успях да потисна гаденето си дотам, че да я прегърна.

* * *

Когато изплувахме от мрака, Джим държеше инхалатора си в ръка. Надявах се — без особено да се престарavam, — че ще го хвърли в коша за боклук, докато пресичаме приемната. Но той го вдигна към устата си и си пръсна отново от вазопресина — гаранция, че няма да се поддаде на съблазън.

Вярност, заключена в аерозол.

— Това вече не ти трябва — отбелязах.

— Вероятно не — съгласи се той.

— И без друго няма да подейства. Не можеш да се отпечаташ на някого, който дори не е тук, все едно колко хормони шмъркаш. Просто...

Джим си премълча. Препминахме под муцуните на охранителната система, нащрек за инфилтриращи се Реалисти.

— Тя си *отиде* — изръсих. — Не й пука дали ще си намериш някоя друга. Дори ще се радва, ако го сториш.

[*Това дори би й дало повод да се преструва, че сте квит.*]

— Тя ми е съпруга — каза ми татко.

— Това не означава същото като едно време. Пълна глупост!

Той се подсмихна лекичко:

— Това е моят живот, сине. И ми е точно по мярка.

— Татко...

— Не я обвинявам — заяви той. — И ти недей...

Лесно му беше да го каже. Лесно беше дори да приеме болката, която тя му бе причинявала през всички тези години. Тази усмихната фасада тук, накрая, надали стигаше да плати за безконечните оплаквания, които баща ми понасяше през целия ми съзнателен живот. „Да не мислиш, че е лесно, когато изчезваш за месеци наред? Да не мислиш, че е лесно винаги да се чудиш с кого си и какво правиш, и дали изобщо си жив? Да не мислиш, че е лесно да отгледаш дете като това сам-сама?“

Хелън го бе обвинявала за всичко, но той го понасяше, понеже знаеше, че това е лъжа. Знаеше, че е само преструвка. Хелън не си отиваше, защото татко е избягал от брака или е бил неверен. Всъщност напускането ѝ нямаше нищо общо с него. Тя си тръгваше заради мен. Хелън си отиде от света, понеже не можеше да понася гледката на съществуването, заменило сина ѝ.

Можех да упорствам по темата — бих се опитал да накарам татко да *разбере*, — но вече бяхме излезли от портите на Рая и вървахме по улиците на Чистилицето, където пешеходците навсякъде около нас мърмореха изумено и зяпаха недоумяващо небето. Проследих погледа им към ивицата суров здрач между кулите и зинах...

Звездите падаха.

Зодиакът се бе пренаредил в прецизна мрежа от ярки точки с бляскави опашки. Изглеждаше така, сякаш цялата планета беше хваната в огромна затягаща се мрежа, а възлите между нишките ѝ горяха с огньовете на Свети Елм. Беше прекрасно. И ужасно.

Отклоних очи, за да дам на зрението си възможност да се фокусира за далечни разстояния — и да дам на тази неприлична халюцинация шанса да изчезне елегантно, преди да насоча оценителния си поглед към високото. В тази пауза зърнах един вампир — женска, — която крачеше сред нас като архетипния вълк в овча кожа. Вампирите рядко излизаха по улиците. Дотогава не бях виждал нито един от плът и кръв.

Тя тъкмо бе излязла на улицата от сградата отсреща. Стърчеше с една глава по-висока от нас, останалите, очите ѝ сияеха в жълто, ярки като на котка в сгъстяващия се мрак. Докато я следях, тя осъзна, че нещо не е наред. Озърна се, погледна и към небето — и продължи по пътя си, напълно безразлична към говедата около нея и към небесното

явление, което ги бе омаяло. Напълно безразлична към факта, че светът току-що се бе преобърнал с хастара навън.

Беше 10:35 средно гринуичко време^[2], 13 февруари 2082 година.

* * *

Те се свиха около света като юмрук, всяка една черна като вътрешността на хоризонт на събитията^[3], до настъпването на онзи последен ярък миг, когато те всички изгоряха в синхрон. Пищяха, докато умираха. Всяко едно радио до геостационарна орбита стенеше в унисон, инфрачервените телескопи до един ослепяха за миг от смущения. Седмици наред пепелта опетняваше небесата: мезосферичните облаци, разположени високо над основните течения, почервенияваха в ръждиво сияние при всеки изгрев. Обектите очевидно се състояха основно от желязо. Никой не знаеше какви изводи да си прави от този факт.

Може би за първи път в човешката история светът *знаеше*, преди да му бъде *казано*: ако си погледнал към небето, значи си в течение какво се е случило. Лишени от привичната си роля за филтриране на реалността, обичайните оценители на стойността на новината трябваше да се задоволят само с това да й сложат етикет. Отне им деветдесет минути да се споразумеят за названието „Светулки“. Половин час след това в ноосферата^[4] се появиха първите преобразувания на Фурие^[5] — никой не остана особено изненадан, че Светулките не са похабили предсмъртния си дъх за безполезни смущения. В предсмъртния им хор имаше вграден смисъл — криптирани разузнавателни данни, които устояха на всички първоначални анализи. Упорити в обективността си, специалистите отказваха да правят спекулации: признаваха само, че Светулките са изrekli *нещо*. Не знаеха какво точно.

Не че беше трудно да се досетим. Как другояче може да се обяснят 65 536 сонди, равномерно разпределени по цялата координатна географска мрежа, така че да не остане необхванат нито един квадратен метър повърхност? Очевидно Светулките ни бяха направили снимка. Целият свят бе хванат със свалени панталони в

панорамен композитен стопкадър. Бяха ни *шпионирали* — въпрос на догадки оставаше дали е прелюдия към официално запознанство или към директна инвазия.

Баща ми вероятно познаваше някой, който познаваше друг, по-наясно с проблема. Но към този момент той вече бе изчезнал, както винаги му се случваше във времена на световна криза. Все едно дали знаеше или не, бе ме оставил да търся сам отговорите на въпросите си — като всички останали.

Вариантите не бяха малко. Ноосферата бръмчеше от сценарии, вариращи от утопични до апокалиптични. При изгарянето си светулките са посяли смъртоносни бактерии. Светулките са дошли на сафари с фотопушка. Потокът „Икар“ е в процес на преоборудване като смъртоносно оръжие срещу извънземните. Потокът „Икар“ вече е унищожен. Разполагаме с десетилетия да реагираме — каквото и нашествие да идва от друга слънчева система, трябва да се съобразява с ограниченията на светлинната скорост, еднакви за всички във вселената. Остават ни дни живот: органичните бойни кораби вече са подминали астероидния пояс и до седмица ще почнат да обезпаразитяват планетата.

Като всички останали, и аз обикалях дивите спекулации и говорещите глави. Посещавах плямпалските нодове^[6], попивах мненията на другите хора. Подходът не беше нов сам по себе си — бях прекарал целия си живот като един вид извънземен ентомолог, наблюдаващ поведението на света, проследяващ мотиви и протоколи, изучаващ правилата, които ми позволяваха да се инфилтрирам в човешкото общество. Досега винаги бе сработвало. Някак си обаче присъствието на *истински* извънземни променяше динамиката на уравнението. Простото наблюдение вече не беше задоволително. Сякаш самото присъствие на тази нова външна група ме връщаше обратно в купчината, все едно дали това ми се нравеше или не, дистанцията между мен и света внезапно започна да изглежда пресилена и донякъде глупава.

И да ме убиеш обаче, не можех да измисля как да я стопя.

Челси винаги повтаряше, че телеприсъствието е лишило човечеството от човешките взаимоотношения. Веднъж ми каза:

— Убеждават ни, че няма никаква разлика, все едно семейството да ти е под ръка, гушнати заедно така, че ги виждаш и усещаш и

помирисваш до себе си^[7]. Но не е така. Това са само сенки по стената на пещерата. Имам предвид, че, разбира се, сенките са триизмерни и с обратна тактилна интерактивност. Достатъчно добри са да измамат цивилизования мозък. Но вътре в себе си знаеш, че това не са хора, дори и да не можеш да си обясниш точно как си го разбрал. Те просто не ти се *струват* истински. Нали разбираш какво искам да кажа?

Не разбирах. По онова време изобщо не разбирах за какво ми говори тя. Но сега всички бяхме отново в пещерната ера, сгущени под каменната стреха, докато светкавиците нацепват небесата и в техните застинали стробоскопични мигове смътно се забелязват огромни, безформени чудовища, които реват и се бият в мрака около нас. Усамотението не носеше успокоение. Не можеш да го получиш и от интерактивни сенки. Трябва ти някой *истински* — да ти служи за опора и да споделя личното ти пространство заедно с все страха и надеждата, и несигурността.

Представях си присъствието на компаньони, които няма да изчезнат в момента, когато се изключат. Но Челси я нямаше, а Падж бе изчезнал след нея. Останалите малцина, на които бих могъл да се обадя — наблюдатели и бивши клиенти, пред които имперсонираните ми доклади са били особено убедителни — като че ли не си струваха усилието. Кръвта и плътта имаха още една взаимовръзка с реалността: бяха нужни, но не и достатъчни.

Наблюдавайки света от разстояние, най-сетне проумях: знаех вече какво е имала предвид Челси с лудитските ѝ бръщолевения за обезчувственото Човечество и лишениите от цвят взаимодействия във виртуалното пространство. Бях го знаел през цялото време.

Просто никога не бях успявал да видя разлика с реалния живот.

* * *

Представи си, че си машина.

Да, знам. Но — представи си, че си различен *вид* машина, построена от метал и пластмаса, и по дизайна не на сляпата хазартна случайност, а от инженери и астрофизици, неотклонно вторачени в конкретните си цели. Представи си, че целта ти не е да създадеш своя реплика, не е дори да оцелееш, а да събираш информация.

Лесно мога да си го представя. Всъщност това е далеч по-просто превъплъщение, отколкото онези, които обикновено ми се налага да изпълнявам.

Нося се през бездната от по-студената страна на орбитата на Нептун^[8]. През повечето време съществувам само като отсъствие — от гледната точка на наблюдател на видимия спектър: движещ се, асиметричен силует, закриващ звездите. Но от време на време, в процеса на бавното ми безкрайно въртене, блясвам с бледия проблясък на отразена звездна светлина. Ако ме уловите в подобен момент, може да забележите и следа от истинската ми природа: сегментирано същество с кожа от фолио, цялото в сглобки, сателитни чинии и въртящи се антени. Тук-там пласт натрупал се скреж прилепва към съединение или шев, най-вероятно следа от полъх замръзнал газ, обран по пътя ми край Юпитер. По себе си нося микроскопичните трупове на земни бактерии, които безгрижно си живеят по кожата на звездните станции или по девствената лунна повърхност — но те са станали на кристал още на половината път до сегашната ми позиция спрямо слънцето. Тук, на косъм от Абсолютната нула, те са готови да се счупят от първия докоснал ги протон.

Сърцето ми обаче е топло. Мъничък ядрен огън гори в гърлото ми и ме оставя безразличен към студа отвън. Няма да угасне и след хиляда години, освен ако не стане някаква катастрофа; хиляда години ще слушам слабия шепот на Контролната кула и ще правя всичко, което ми нареждат оттам. Засега са ми наредили да проучвам кометите. Всяка една инструкция, която получавам, е прецизно и еднозначно конструирана на базата на тази свръхважна цел на моето съществуване.

Което е и причината последните получени инструкции да са толкова объркващи — защото те нямат смисъл. Честотата е неправилно зададена. Силата на сигнала също е погрешно формулирана. Не мога дори да проумея протоколите за установяване на връзка. Поисквам допълнителни обяснения.

Отговорът пристига почти хиляда минути по-късно, и представлява безпрецедентна смес от заповеди и изисквания за информация. Отговарям колкото се може по-добре: да, това е честотата, на която сигналът е най-силен. Не, това не е обичайната

честота на Контролната кула. Да, мога да ретранслирам: ето ви го целия запис. Да, ще се поставя в състояние на изчакване.

Чакам допълнителни инструкции. Те пристигат след 839 минути и ми се нарежда незабавно да престана да изучавам кометите.

Трябва да започна контролирано прецесионно^[9] превъртане, което да премита с антените ми последователни дъги с дялове от по 5 градуса и по трите оси, с период от 94 секунди. Ако срещна някакво предаване, напомнящо онова, което ме е объркало, трябва да се спра така, че да ловя сигнала с максимална сила и да извлека серия параметрични стойности. Също така трябва да ретранслирам сигнала към Контролната кула.

Правя както ми е наредено. Дълго време не чувам нищо, но аз съм безкрайно търпелив и неспособен да се отегчавам. В крайна сметка краткотраен, познат сигнал се докосва да напрегнатите ми сетива. Намирам го отново и го проследявам до източника му, който съм добре екипиран да опиша: транснептуниева комета в Пояса на Кюйпер, приблизително двеста километра в диаметър. Тя прокарва през небесата тесен лъч радиовълни на честота 21 см с периодичност от 4,75 секунди. Този лъч не пресича координатите на Контролната кула в нито една точка. Явно е насочен към някаква съвсем различна цел.

След предаването на тези сведения, времето за отговор на Контролната кула е доста по-дълго от обичайното. Когато получавам предаване от тях, нареждането е да променя курса си. Контролната кула ме осведомява, че отсега нататък местоназначението ми ще бъде наричано *Бърнс-Коуфийлд*. Предвид наличното ми гориво и инерционни ограничения, ще го достигна за не по-малко от трийсет и девет години.

Междувременно няма да наблюдавам нищо друго.

* * *

Работех като свръзка за екип в института „Курцвайл“^[10], разнородна група къртинг едж^[11] учени, убедени, че се намират на ръба на разрешаването на квантово-глиялния парадокс^[12]. Този конкретен

бъг на записа беше забавил развитието на ИИ-тата с десетилетия; разрешихе ли се веднъж проблемът, специалистите обещаваха, че ни остават не повече от осемнайсет месеца до първия личностен ъплоуд и само две години до достоверна емуляция на човешка личност в софтуерна обстановка. Това щеше да доведе до края на чисто телесната история и да ни вкара в Сингулярността^[13], която нетърпеливо ни дебнеше иззад кулисите от над петдесет години.

Два месеца след Светулкопада; институтът прекрати договора ми.

Всъщност останах изненадан, че им отне толкова много време. Глобалната промяна на приоритетите, случила се за една нощ, идваше с огромна за всички ни цена — предприемаха се трескави мерки за наваксване на изгубената инициатива. Дори чисто новичката ни следоскъдна икономика^[14] не можеше да устои на такава сеизмична промяна, без да се наклони сериозно към банкрут. Установки в далечния космос, смятани от време оно за намиращи се в безопасност поради отдалечеността си, внезапно се оказваха уязвими точно поради тази причина. Обиталищата на Лагранж^[15] трябваше да бъдат подготвени за защита срещу неизвестен враг. Търговските кораби в Марсианския пръстен биваха пристроявани, въоръжавани и пращани на нови мисии; някои заемаха висока орбита над Марс, а други падаха към Слънцето, за да пазят комплекса на „Икар“.

Нямаше значение, че Светулките не са щракнали снимка на нито една от тези мишени. Просто не можехме да си позволим риска.

Всички бяхме наравно в кюпа, разбира се, отчаяни да се сдобием с някакъв хипотетичен коз, все едно на каква цена. Крале и корпорации щедро ръсеха финансови гаранции без покритие и обещаваха да уредят възникналите дългове веднага щом напрежението се поразтовари. Междувременно перспективата за Утопия след две години бе пратена в девета глуха заради сянката на Армагедон, посягаща да ни сграбчи откъм идната седмица. Институтът „Курцвайл“, като всички останали, внезапно се сдоби с по-важни притеснения.

Така че се върнах в апартамента си, отворих бутилка „Гленфидич“ и подредих виртуални прозорци като листенца на маргаритка в главата ми. Всичките икони дебатираха около мен, предъвквайки останките от събитието две седмици след срока им на годност:

Срамен провал на глобалната сигурност.
Няма нанесена щета.
Анихилирани комуникационни сателити. Хиляди
мъртви.
Случайни сблъсъци. Случайна смърт.
(кой ги е изпратил?)
Трябваше да ги видим навреме.
Защо не успяхме да...
Далечен космос.
Инверсионен квадрант.
Пресметни сам.
Били са в СТЕЛТ РЕЖИМ!
(какво искат те?)
Бяхме изнасилени.
Иисусе Христе. Те просто ни направиха снимка.
Защо в мълчание?
Луната е наред. Марс също.
(къде са те?)
Защо не са осъществили контакт?
Колониите на О'Нийл^[16] са незасегнати.
Технологията е признак за агресивност.
(Те ще се върнат ли?)
Никой не ни е нападал.
Засега.
Няма признаци за нашествие.
За момента.
(Да, но къде са те?)
(Ще се върнат ли?)
(Ехо?)

ДЖИМ МУЪР

САМО ГЛАСОВА ВРЪЗКА

КОДИРАНА

ПРИЕМИ?

Текстовият прозорец разцъфна право в центъра на полезрението ми, засенчвайки дебата. Прочетох го два пъти. Помъчих се да си спомня кога за последен път ми се е обаждал по време на оперативна задача и не успях.

Заглуших другия прозорец.

— Татко?

— Сине — отвърна той след секунда. — Как си?

— Като всички останали. Все още се чудя дали трябва да празнуваме или да нацапаме гащите.

Той не отговори незабавно. След малко потвърди:

— Това е сериозен въпрос, така си е.

— Едва ли би могъл да ми дадеш съвет, нали? Тук долу, в низините, не ни казват абсолютно нищо.

Молбата ми беше риторична. Мълчанието му — надали необходимо, за да ме постави на мястото ми.

— Знам — добавих след малко. — Съжалявам. Просто... говори се, че комплексът на „Икар“ е паднал и...

— Знаеш, че не мога... о — татко замълча за миг. — Това е глупаво. „Икар“ си е наред.

— Така ли?

Баща ми сякаш подбираше внимателно думите си:

— Светулките вероятно дори не са го забелязали. Ако не си на пътя на потока, не се забелязва следа от частици, а дори ако попаднеш на нея, тя се скрива в слънчевите емисии, освен ако предварително не знаеш какво търсиш.

Беше мой ред да замълча задълго. Разговорът внезапно започна да ми се струва *притеснителен*. Защото, отидеше ли баща ми на работа, все едно изчезваше. *Никога* не се беше обаждал вкъщи. Защото, дори когато се *върнеше* от задача, той не говореше за работата си. Без значение дали комплексът „Икар“ още си е онлайн или е бил накъсан на парчета и запратен в слънцето като хиляди километри скъсано оригами; татко не би споделил някаква версия, преди излъчването на официално съобщение по темата, каквото — опресних един индексен прозорец за всеки случай — не беше излъчено.

Но макар татко да не беше многословен човек, *не* му бяха присъщи и честите нерешителни паузи, а той бе правил пауза преди всяка една реплика, изречена по време на разговора ни.

Много внимателно заметнах въдичката...

— Да, но изпратиха кораби — и започнах да броя.

Сто и едно, сто и две...

— Просто предпазна мярка! На „Икар“ и бездруго му предстоеше проверка. Сещаш се, че не можеш да преобърнеш наопаки цялата си мрежа, без поне да наминеш и да изпробваш дали са напомпани гумите първо.

Трябваша му почти три секунди да отговори.

— Ти си на Луната — заявих.

Пауза.

— Горедолу си прав.

— Какво се опитваш да... Татко, защо ми го признаваш? Това не е ли нарушение на защитния протокол?

— Ще получиш обаждане — осведоми ме той.

— От кого? Защо?

— Събира се екипаж. От типа... хора... с каквито работиш.

Баща ми бе твърде рационален, за да обсъжда приноса на рекомбите и хибридите сред нас, но така и не бе успял да скрие недоверието си в тях.

— Нуждаят се от синтезист.

— Какъв късмет, че имаш един такъв в семейството!

Радиовълните отидоха и се върнаха.

— Сири, не става дума за непотизъм^[17]. Наистина много бих искал да бяха избрали някой друг.

— Благодаря ти за вота на дове...

Но той ме беше предвидил, и ме изпревари преди думите ми да успеят да прекосят разстоянието помежду ни:

— Нямам предвид, че не те бива или нещо подобно, много добре го знаеш. Просто ти си най-квалифицираният, а задачата е жизненоважна.

— Тогава защо... — подех и се спрях. Той нямаше да се старее да ме спре от участие в някаква теоретична задача в лаборатория в ЗапШарието.

— За какво става дума, татко?

— За Светулките. Намерили са нещо.

— *Какво?*

— Радиосигнал. Някъде в Кюйпер^[18]. Проследихме го до излъчвателя.

— *Те разговарят?*

— Не и с нас — той си прочисти гърлото. — Въпрос на случаен късмет е, че изобщо успяхме да прихванем предаването.

— Тогава с кого си говорят?

— Нямаме представа.

— Приятели? Врагове?

— Сине, не *знаем*. Кодировката изглежда сходна, но не можем да сме напълно сигурни. Разполагаме само с местоположението.

— Значи изпращате експедиция...

Изпращате мен. Никога досега не сме стигали до пояса на Кюйпер. Бяха минали десетилетия, откакто за последно сме пращали дори роботи. Не че нямахме възможностите. Не ни липсваше и капацитет. Просто не си бяхме дали труда — всичко, от което имахме нужда, се намираше далеч по-близо до дома. Междупланетната ера бе заседнала между астероидите.

Но сега нещо се криеше в най-далечния ъгъл на задния ни двор и се провикваше в бездната. Може би говореше на друга слънчева система. Може би говореше с някой по-наблизо, *на път* към нас.

— Не е от типа ситуации, които бихме могли спокойно да пренебрегнем — заяви баща ми.

— Ами сонди?

— Разбира се. Но не можем да чакаме те да изпратят докладите си. Следващата вълна трябва да се подготвя веднага; ъпдейти можем да пращаме и по време на пътуването.

Той ми отдели няколко допълнителни секунди да храносмеля тази новина. Тъй като не казах нищо, продължи:

— Трябва да разбереш. Единственото ни предимство е, че — доколкото знаем — Бърнс-Коуфийлд няма представа, че е забелязан. Трябва да грабнем колкото се може повече през вероятностния прозорец, който ни се е открил.

Но *Бърнс-Коуфийлд* се спотайваше. *Бърнс-Коуфийлд* едва ли щеше да приветства насилственото запознанство.

— Ами ако откажа?

Времето закъснение сякаш ми нашепваше *Марс*.

— Познавам те, сине. Няма да откажеш.

— И все пак. След като съм най-квалифицираният и въпросът е толкова жизненоважен...

Не беше необходимо да ми отговаря. Нямах нужда и да питам. При такъв тип залози критичните за мисията елементи нямат лукса на избора. Не биха ми дали дори детинската възможност да затая дъх и да откажа да играя — волята за съпротивление е не по-малко механична от нуждата да се диша. И двете могат да бъдат пречупени с подходящите неврохимични ключове.

— Вие смазахте договора ми с „Курцвайл“ — досетих се аз.

— Де да беше само това, което сме ти причинили.

Оставихме вакуума помежду ни да поговори вместо нас.

— Ако можех да се върна назад и да не сторя... нещото... което те направи онова, което си — каза татко след малко, — то бих. Незабавно.

— Да бе.

— Трябва да тръгвам. Просто исках да те предупредя отрано.

— Аха. Благодаря.

— Обичам те, сине!

[*Къде си? Ще се върнеш ли?*]

— Благодаря — повторих. — Стопли ми душата.

* * *

Ето това иска, но не може да промени баща ми. Това представлявам аз.

Аз съм мостът между режещия връх на кътинг еджа и инертната среда. Намирам се между Магьосника от Оз и мъжа зад завесата.

Аз съм завесата.

Не съм изцяло нова порода. Корените ми стигат до зората на цивилизацията, но онези предци са изпълнявали друга функция, не толкова почитана. Те само са смазвали колелата на социалната стабилност; полагали са глазура върху неприятните истини или са инфилтрирали въображаеми чудовища за политически нужди. Били са жизненоважни по свой собствен начин. Но дори най-

тежковъоръжената полицейска държава не може да прилага насилствени методи върху всичките си граждани наведнъж и през цялото време. Мениджмънтът на мемите^[19] е далеч по-подмолен — пречупването на действителността през розови очила, заразният страх от заплашителни алтернативи... Винаги е имало хора, натоварени с промяната на информационните топологии, но през по-голямата част от историята те не са имали много общо с увеличаването на *яснотата* им.

Новото Хилядолетие промени това. Вече сме надминали самите себе си, изучаваме терена далеч отвъд границите на ограничените човешки разбирания. Понякога контурите му, дори в общоприетото пространство, просто са твърде сложни и мозъците ни не могат да ги проследят; друг път самите му оси се простират в измерения, невъзможни за възприемане от умове, построени да се бият и да се чукат наред някаква доисторическа савана. Толкова много неща ни ограничават от всички посоки. Най-алтруистичните и достоверни философии коленичат пред бруталния базов императив на личния интерес. Нежни и елегантни уравнения *предвиждат* поведението на квантовия свят, но те не могат да го *обяснят*. След четири хиляди години ние дори не сме в състояние да докажем, че реалността съществува отвъд съзнанието на този, който я наблюдава. Имаме такава нужда от интелекти, по-могъщи от нашите собствени!

Но не ни бива много да ги създаваме. Насилственото сливане на умове и електрони успява и се проваля с еднаква зрелищност. От нашите хибриди стават брилянтни учени, но те са аутисти. Моделираме хората с протези, караме претоварените им двигателни връзки да жонглират с плът и машинария, и клатим глави, когато пръстите им трепкат и езиците им се запъват. Компютрите ни проектират собственото си поколение, стават толкова мъдри и неразбираеми, че техните комюникета носят всички белези на деменция — разфокусирани и лишени от смисъл за полуинтелигентни и изостанали от тях същества.

А когато превъзхождащите те твои творения намерят отговорите, които си търсил, ти не си в състояние да разбереш анализа им и не можеш да потвърдиш верността на отговора. Трябва да приемеш на доверие думите им...

... или да използваш информационната теория да ги *изглади*, да сплеска тесеракта в две измерения и бутилката на Клайн в три, да опрости реалността и да се молим на каквито там Богове са оцелели през хилядолетията, че това достойно извъртане на истината не е подкопало нито една от носещите ѝ стени. Наемаш хора като мен; потомството от кръстосване на профайлъри, теоремни верификатори и информационни теоретици.

В официална обстановка бихте ме нарекли „синтезист“. На улицата ще ми викате *жаргонавт* или *дилър*. А ако сте от онези гении, чиито получени с мъчителен труд истини биват заклани и лоботомизирани в името на интересуващите се само от пазарни дялове властимащи незнайковци, може и да ми викате *къртица* или *чапероне*.

На мястото на Айзък Спиндъл пък ще ме наречеш „комисар“, и макар да го казваш с приятелско чувство, ще се долавя и загатнат подтекст.

Така и не успях да се убедя, че правим правилния избор. Насън да ме бутнеш мога да цитирам обичайните оправдания на целта, да говоря до безкрай за ротационната топология на информацията и за ирелевантността на семантичното разбиране. Но след всичките изговорени думи пак няма да съм сигурен. Не знам дали въобще има такъв човек. Може би това е просто някаква всеобща конспирация, в която участват наравно и играчите, и изиграните. Няма да си признаем, че собствените ни творения са ни надминали; те може и да говорят на неразбираеми езици^[20], но жреците ни са способни да разчетат знаменията. Боговете ни оставят алгоритмите си гравирани по планинския склон, но каменните плочи смъквам долу при масите аз, добричкият ви стар приятел, и, за разлика от Тях, не заплашвам с огън и жупел.

Възможно е Сингулярността да ни е сполетяла още преди години. А ние просто не искаме да признаем, че сме останали да ѝ дишаме прахта.

[1] Ралф Уолдо Емерсън, американски философ и поет (реален цитат). ↑

[2] За разлика от стандартното гринуичко време, средното (GMT — *Greenwich Mean Time*) е абсолютната база, спрямо която се отчитат

разликите на часовите пояси; не се променя при преминаването на зимно и лятно часово време. ↑

[3] Отвъд хоризонта на събитията на черните дупки привличането е толкова силно, че дори светлината не може да избяга. ↑

[4] Ноосфера (от древногръцки): сфера на човешката мисъл (по Вернадски и Дьо Шарден); в случая се има предвид общата, слята в едно комуникационно-развлекателна мрежа, наследник на днешните интернет и медийно пространство. ↑

[5] Преобразуване на Фурие: важен инструмент в хармоничния анализ и теорията на диференциалните уравнения. ↑

[6] Нод: „възел“; терминът е останал от предшествениците на интернет, по-конкретно от някогашния Фидонет, където адресите са били задавани под формата на нодове. ↑

[7] Отново преднамерена липса на препинателни знаци. ↑

[8] Орбитата на Нептун е силно елиптична; по-студена е в афелия си (най-отдалечената от Слънцето точка). ↑

[9] Прецесия — промяна на наклона на оста (оттам и на равнината) на въртене на едно тяло. ↑

[10] Проф. д-р Реймънд Курцвайл — известен американски учен, изобретател и футуролог. ↑

[11] Кътинг едж (англ. *Cutting edge* — режещо острие); изразът се използва в смисъл на „супер-свръх-модерен и напредничав“, много често и с подтекст на „супер-сложен и неразбираем“. ↑

[12] Квантово-глиален парадокс: разглежда проблемите, обуславящи невъзможността за прехвърлянето на човешкото съзнание в изкуствен носител при условие, че — както се смята в момента — нашето съзнание почива на квантово-полева основа. ↑

[13] Сингулярност е общоприетият термин за свръхбърза експлозия на технологиите, която надминава по скорост възможностите на човека за приспособяване и ще доведе до колапс познатото ни общество. ↑

[14] Икономика на оскъдността — базира се на оскъдното (недостатъчно) наличие на ресурси и тяхното разпределение; за постигането на „икономика на задоволеността“ (пост-оскъдна) в конкретния случай основен принос имат преобразувателите на материя и потокът „Икар“. ↑

[15] Точките на Лагранж се явяват точки на орбитална стабилност, постигана без необходимост от допълнителни корекции и съответно се смятат във фантастиката и кътинг едж науката за идеални местоположения за космически колонии. ↑

[16] Колониите на О'Нийл са кръстени на името на Герхард К. О'Нийл, който пръв приблизително през 1975 г. предлага изграждането на космически колонии в точки на Лагранж. Впоследствие неговите планове са увековечени във фантастиката. ↑

[17] Фаворизиране на роднини; професионалните им достойнства са без значение. ↑

[18] Има се предвид „Поясът на Кюйпер“, който заема пространството от орбитата на Нептун до около 55 AU от Слънцето. Съставен е предимно от „леки“ обекти; доскоро се смяташе, че е основен източник на късопериодните комети, но сега вече е доказано, че обектите в него са относително стабилни. Тук и по-нататък авторът свойски нарича областта просто „Кюйпер“. ↑

[19] Мем — единица за социална информация. Типични примери за мими са хитовите мелодии, идеите, крилатите фрази, стиловете на обличане, различните хобита, заравянето на „капсули на времето“ и др. ↑

[20] Явление с предимно религиозно значение, при което вярващият изпада в транс и говори нечленоразделно; смята се, че в такива моменти Бог влиза в пряка връзка с него. ↑

Най-различни животни живеят тук. Има дори и демони.

Иън Андерсън, „Възходът на сома“^[1]

Наричаха ни Третата вълна. Сгушени в един-единствен кораб, ние се носехме през безкрайния мрак благодарение на свръхнапредничав прототип, излязъл от симулаторите в изпитателния център цели осемнайсет месеца преди предвиденото. В една не толкова стресната икономика, подобно нарушение на графиците би довело до фалита на четири държави и петнайсет мултикорпа.

Първите две вълни бяха изритани в космоса дори още по-прибързано. Разбрах какво се е случило с тях едва трийсет минути преди брифинга, когато Сараста пусна телеметрията за достъп през КонСенсус. Веднага зинах да ги дръпна: усещанията бликнаха върху присадките ми и се изляха по теменния ми дял^[2] в бляскаво, концентрирано високоскоростно изображение. И до днес мога да върна тези данни пред очите си, свежи като в деня, когато са били кодирани. *Аз съм там.*

Аз съм тях.

Безпилотен съм. Еднократен съм. Сглобен съм набързо, нося се само по най-важните чаркове: телематериен двигател с няколко камери, занитени в предния край, и карам с же-та, които биха смазали плътта на желе. Спринтирам весело към мрака, моят брат близък е на стереоскопичните сто клика^[3] дясно на борд, двойните струи от бликащи отзад пиони^[4] ни ускоряват до релативност още преди горкичкият беден „Тезей“ да е припъзлял покрай Марс.

Но сега, на шест милиарда километра в нищото, Контролната кула ни затваря кранчето на двигателите и ни остава да се реем. Кометата набъбва пред погледите ни — замръзнала енигма, която прокарва сигналите си през небесата като лъч на фар. Включваме рудиментарните си възприятия и се взираме към нея на хиляди честоти.

За този миг сме живели.

Виждаме хаотично люлеене, което говори за скорошни сблъсъци. Забелязваме белези — гладки ледени ивици, където някога надупчената от акне кожа е била втечнена и замразена отново, твърде скорошни, та незначителното слънце зад гърбовете ни да бъде заподозряно в престъплението.

Виждаме астрономически невъзможно явление — комета със сърце от пречистено желязо.

Бърнс-Коуфийлд пее, докато я подминаваме. Не на нас — пренебрегва преминаването ни, също като приближаването. Пее на някой съвсем друг. Може би някой ден ще се срещнем със слушателите ѝ. Може би ни чакат в далечната пустош право пред нас. Контролната кула ни преобръща по гръб, задържа ни втрещени в мишената много след изчезването на всякаква реалистична надежда за сдобиване с резултати. Изпращат ни последните важни команди, изцеждат замиращите ни сигнали до последния бит от смущенията. Мога да усетя разочарованието в другия край на връзката, нежеланието да ни пуснат да си отидем; веднъж-дваж дори ни питат дали една или друга сложна комбинация от тяга и гравитация не би ни позволила да се задържим още малко в района.

*Но намаляването на ускорението е за страхливците. Ние се носим право към **звездите**.*

Чао, Бърнси! Чао, Контролна кула! Сбогом, Слънце!

Ще се видим отново при топлинна смърт!

** * **

Предпазливо приближаваме мишената.

Във втората вълна сме трима — по-бавни от предшествениците ни, да, но все пак много по-бързи от всичко, ограничавано от плътта. Натоварени сме с всякакви машинарии, които ни правят на практика всевиждащи. Очите ни обхващат всички дължини на вълните, от радио до струни^[5]. Автономните ни микросонди мерят всичко, което са могли да предвидят господарите ни; мъничките бордови конвейери могат да сглабят инструменти от отделни атоми, за да оценяват неща, които не са хрумнали на никого.

Атомите, нагребени от сегашното ни местоположение, се съединяват с йони, излъчени от там, отдето идваме: тяга и материал се трупат в коремите ни.

Допълнителната маса ни забавя, но маневрите за обръщане на тягата на средата на пътя ни забавят още повече. Втората половина от това пътуване е постоянна война с инерцията, набрана през първата. Това е неефикасен метод за пътуване. В не тъй забързани времена щяхме рано-рано да сме достигнали оптимална скорост, вероятно да се въртнем около удобна планета за малко допълнителен **бррррърмм**, и да дрейфуваме през по-голямата част от пътя. Но времето ни притиска, така че палим двигателите и в двете посоки. Трябва да достигнем целта си; не можем да си позволим да я подминем, не ни е даден луксът да сме фрапантни камикадзета като първата вълна. Те просто съзряха отдалеч бреговете на морето. Ние трябва да ги картографираме до последната песъчинка.

Трябва да сме **по-отговорни**.

Сега, забавяйки се по посока на орбитата, виждаме всичко, което са видели те — и още много подробности. Виждаме белезите и невъзможната желязна сърцевина. Чуваме пеенето. И там, точно под замръзналата повърхност на кометата, виждаме структура: инфилтрация на архитектурата в геологията. Още не сме достатъчно близо да различим детайли, а радарът има твърде едри зъби за дребните подробности. Но ние сме умни, а и сме трима, разгърнати нашироко в пространството. Честотите на трите ни радарни излъчвателя могат да бъдат калибрирани да интерферират в определена предварително точка на пресичане — и тези тройни ехота, смесени холограмно, ще увеличат резолюцията двайсет и седем пъти.

Бърнс-Коуфийлд спира да пее в мига, в който задействаме плана си. В следващата секунда ослепявам.

Нарушението е временно, в резултат от инстинктивно налагане на филтри, които да компенсират полученото претоварване. Сетивата ми са отново на линия след секунди, диагностиката свети в зелено и отвън, и отвътре. Протягам се към другите двама, потвърждавам идентичните преживявания и идентичното възстановяване. Все още сме напълно функционални,

освен ако внезапно повишаване на фоновата йонизация не е някакъв сензорен проблем. Готови сме да продължим проучването на Бърнс-Коуфийлд.

Единственият ни проблем е, че Бърнс-Коуфийлд май е изчезнал...

* * *

„Тезей“ бе лишен от обичайния екипаж — нямаше навигатори или инженери, нито кой да бърше праха от палубата; на борда липсваше плът, похабена за задачи, каквито далеч по-сръчно са способни да изпълнят машини с много по-малък размер. Нека старателните юнги тежат допълнително на други кораби, щом тълпите не въздигнати имат нужда да инжектират имитация на полезност в живота си. Нека бъкат като вируси по кораби, следващи основно търговските си приоритети. Единствената причина *ние* да сме тук беше, че все още никой не е оптимизирал софтуер за Първия контакт. Насочен отвъд ръба на Слънчевата система, и бездруго претоварен със съдбата на света, „Тезей“ не хабеше маса да подхранва човешкото самочувствие.

И ето ни отново, рехидратирани и чисти като новородени: Айзък Спиндъл, който да изучава извънземните. Четворната бригада — Сюзън Джеймс и нейните допълнителни личности — да говорят с тях. Майор Аманда Бейтс беше тук да се бие, ако се наложи. А Юка Сараста — да ни командва всичките, да ни мести като пешки в някаква многоизмерна игра, полето на която е видимо само за вампири.

Беше ни настанил около конферентна маса, разположена в лека извивка по протежение на каюткомпанията и на дискретно и постоянно разстояние от извитата палуба под нас. Целият барабан бе обзаведен в стил „ранен конкав“^[6], подвеждайки непредпазливите и все още замаяни мозъци да мислят, че гледат на света през рибешки очи. Поради крехкостта на *poiveaux*^[7] немъртвци барабанът се въртеше с около една пета же, но това беше само за загревка. След шест часа щяхме да се намираме на половин грав, и да си останем на нея за осемнайсет от всеки двайсет и четири часа, докато корабът не

реши, че напълно сме се възстановили. Следващите няколко дни безтегловността щеше да бъде рядко и благословено явление.

Върху масата се появиха светлинни скулптури. Сараста можеше да въведе информацията и директно в приставките ни — целият брифинг можеше да се състои през КонСенсус, не беше необходимо да се събираме физически на едно и също място, — но ако искаш да си сигурен, че всички внимават в урока, налага се да ги събереш заедно.

Спиндъл се наведе заговорнически към мен:

— Или може би кръвопиецът просто се възбужда от вида на всичкото това месо на едно място, а?

Ако Сараста го чу, дори аз не забелязах да се издава с нещо. Очите му бяха надеждно скрити от черното стъкло, когато посочи към тъмното сърце в центъра на дисплея.

— Обект на Оаса^[8]. Излъчва в инфрачервен диапазон, метанов клас е.

На екрана се виждаше едно голямо нищо. Сегашната ни цел беше черен диск, кръгла липса на звезди. В реалността нищото тежеше над десет пъти колкото Юпитер и по обхват беше с двацет процента по-широко от него. Намираше се право на пътя ни: твърде мъничко да се запали и твърде отдалечено, за да отразява далечното слънце; твърде тежко за газов гигант и твърде леко за кафяво джудже...

— Кога се е появило *това*? — Бейтс стисна гумената си топка в ръка така, че кокалчетата ѝ побеляха.

— Рентгенов пик се забелязва по време на проучване на микровълновите честоти през 76-та...

Шест години преди Светулкопада.

— Пикът не е потвърден, нито прихванат повторно. С характеристики на торзионна струя на джудже клас L, но би трябвало да виждаме обект, достатъчно голям да генерира подобно явление, а небето на тази честота е тъмно. МАС^[9] го нарича „статистически артефакт“.

Веждите на Спиндъл се събраха на челото му като ухажващи се гъсеници:

— Какво се е променило?

Сараста се усмихна лекичко, с плътно притиснати една към друга устни:

— Метабазата се... *оживява* доста... след Светулкопада. Всички *подплашени* търсят следи. А след взрива на Бърнс-Коуфийлд... — той цъкна в дъното на гърлото си. — Доказва се, че все пак обект с клас субджудже може да излъчи подобна струя, ако магнитосферата му се усуче достатъчно.

Бейтс се обади:

— Какво би могло да я усуче?

— Не знаем.

Пластове статистически заключения се трупаха на масата, докато Сараста описваше фоновата картина: дори при ясно местоположение и в средоточието на вниманието на половината свят, обектът си бе останал скрит дори пред особено интензивно проучване. Хиляда телескопични снимки на района биват скачени една върху друга и прекарани пред дузина филтри, преди от смущенията, точно под триметровата честота и на ръба на сигурността да се появи образ. През повечето време дори не изглежда реален: остава си вероятностен призрак, докато „Тезей“ не се приближава достатъчно, за да срине вълновата функция. Квантова частица с теглото на десет Юпитера...

Земните картографи го бяха нарекли *Биг Бен*. Когато са го забелязали, „Тезей“ тъкмо е бил подминал орбитата на Сатурн. Това откритие щеше да е закъсняло за който и да е друг; нямаше кораб, хванат по средата на пътя, способен да разполага с достатъчно гориво за друго, освен за дългата и скучна дъга към дома. Но „Тезей“ си имаше тънка, безкрайно разтеглива пъпна връв за гориво, която стигаше чак до слънцето; можеше да врътне завой на, образно казано, върха на игла. Бяхме променили курса си насън и потокът „Икар“ бе издебнал движенията ни като котка — плячката си, захранвайки ни със светлинна скорост.

И ето ни тук.

— И ми говорете после за изстрели наслуки... — изръмжа Спиндъл.

От другата страна на масата Бейтс врътна китка. Топката ѝ прелетя над главата ми, чух я да отскача от палубата (вътрешното ми гласче веднага внесе корекция: *„Не от палубата, а от подпорна дръжка!“*).

— Значи приемаме, че кометата е била планирана като лъжлива цел поначало.

Сараста кимна. Топката рикошира обратно през полезрението ми, прелетя високо над мен и изчезна за момент зад гръбначния възел, въртейки се в ексцентрична, антиинтуитивна парабола в слабата гравитация на барабана.

— Значи искат да не бъдат безпокоени.

Сараста сплете пръсти и се обърна с лице в нейната посока.

— Това официалната ти препоръка ли е?

На нея ѝ се искаше да е.

— Не, сър. Казвам просто, че създаването на Бърнс-Коуфийлд е изисквало доста усилия и ресурси. Който и да е построил кометата, очевидно цени анонимността си и разполага с технологията да я защити.

Топката отскочи за последен път и се понесе обратно към каюткомпанията. Бейтс лекичко подскочи от креслото си (за момент полетя), и едва успя да я хване по траекторията ѝ покрай нас. В движенията ѝ още личеше несръчността на новородено животинче — донякъде плод на центробежните сили, донякъде остатъчна скованост. И все пак: имаше голямо подобрене за изминалите четири часа. Ние, другите човеци, едва бяхме подминали етапа на прохождането.

— Може да не е представлявало чак толкова голямо усилие за тях, а? — предположи Спиндъл. — Може да е било съвсем лесно.

— В който случай те може да са, а може и да не са ксенофоби, но са дори още по-напреднали от нас. Така че не бива да прибързваме.

Сараста се извърна отново към трепкащите графики:

— Е?

Бейтс размачка уловената топка с връхчетата на пръстите си.

— Втората мишка задига сиренето. Може да сме изгърмели най-добрите си разузнавачи в Кюйпера, но не е задължително да влизаме на сляпо. Нека пратим собствените си сонди по отделни вектори. Да изчакаме с приближаването, докато поне не научим дали отсреща са дружелюбно или враждебно настроени.

Джеймс поклати глава:

— Ако бяха враждебно настроени, щяха да напълнят Светулките с антимаатерия. Или да пратят един голям предмет вместо шейсет хиляди мънички и да ни пометат при сблъсъка.

— Светулките намекват само за първоначално любопитство — отвърна Бейтс. — Кой знае дали са харесали това, което са видели?

— Ами ако цялата тази *диверсионна* теория е просто кофа с лайна?

Обърнах се, стреснат от промяната. Устата на Джеймс бе изрекла думите; *Саша* ги беше изговорила.

— Искаш ли да останеш скрит, не подгръвяваш небето с проклетите *фойерверки* — продължи тя. — Не ти трябва отвличащи маневри, ако никой не те търси — а никой не те търси, ако се криеш и не си подаваш носа. Щом са толкоз *любопитни*, можело е да ни подпъхнат шпионска камера.

— Рискуват да ги засекаат — отбеляза вампирът кротко.

— Не ща да ти възразявам, Юка, ама Светулките не е като да са се плъзнали под рад...

Сараста отвори уста, после я затвори. Острите му зъби се показаха за момент и щракнаха достатъчно силно. Графиките по масата се отразяваха във визъора му — ивица от гърчещи се многоцветни криволици там, където би трябвало да се намират очите.

Саша млъкна.

Сараста продължи:

— Те заменят прикритостта срещу скорост. По времето, когато реагирате, те вече разполагат с онова, което целят...

Той говореше тихо и търпеливо — добре нахранен хищник, който обяснява правилата на играта на плячка, която наистина би трябвало да е малко по-умничка [*колкото повече време ми отнеме да те проследя, толкова по-голяма надежда имаш да се измъкнеш*].

Но Саша вече беше избягала. Повърхностите ѝ се разпиляха като стадо стреснати кончета и следващия път, когато устата на Сюзън Джеймс се отвори, през нея заговори именно основната личност:

— Саша е наясно със сегашната парадигма^[10], Юка. Тя просто се притеснява, че може да е погрешна.

— Разполагаме ли с друг вариант, който да използваме? — попита Спидъл. — С други възможности? По-дълготрайна гаранция?

— Не знам — въздъхна Джеймс. — Предполагам, че не. Просто... *странно* е, че те активно целят да ни подведат. Надявах се, че те са просто... ами... — тя разтвори ръце. — Сигурно няма значение. Сигурна съм, че те все пак ще искат да разговарят, ако се справим както трябва със запознанството. Просто трябва да сме малко по-предпазливи, навярно...

Сараста се разгъна от креслото си и надвисна над нас.

— Влизаме в системата. Онова, което знаем, натежава срещу допълнително отлагане.

Бейтс се намръщи и отново прати топката си в орбита.

— Сър, всичко, което всъщност *знаем*, се изчерпва с факта, че на пътя ни има излъчвател на Оаса. Не знаем дори дали има някой *там*.

— Има — отговори Сараста. — Те ни очакват.

В течение на следващите няколко секунди всички мълчахме. В настъпилата тишина изпукаха нечий стави.

— Ами... — поде Спиндъл.

Без да поглежда, Сараста стрелна ръка и сграбчи насред полет завръщащата се топка на Бейтс.

— Ладар^[11] пингва^[12] „Тезей“ преди четири часа и четиридесет и осем минути. Отвърщаме с идентичен сигнал. Нищо. Сондите излитат половин час, преди да се събудим. Не влизаме на сляпо, но не изчакаме. Те вече ни *виждат*. Колкото повече чакаме, толкова по-голяма е вероятността за контрамерки.

Взирах се в голямото безлично празно място на масата: по-голям от Юпитер обект, а все още невидим за нас. Нещо в сенките на това чудо току-що се бе протегнало с безгрижна, невъобразима точност и ни беше чукнало по носа с лазерен лъч.

Двубоят определено нямаше да бъде на равни начала.

Спиндъл се изказа от името на всички ни:

— Знаел си го през цялото време? А ни го казваш чак *сега*?

Този път усмивката на Сараста беше широка и зъбата. Сякаш в долната половина на лицето му зейна цепнатина.

Поведение, типично за хищниците. Той просто не можеше да се сдържи да не поиграе с храната си.

* * *

Усещането не се пораждаше само от външния вид на вампирите. Вярно, издължените крайници, бледата кожа, кучешките зъби и уголемената челюст биеха на очи, изглеждаха някак чужди, но не бяха притеснителни, не и *страховити*. Честно, дори очите не бяха проблем.

Очите на кучетата и котките сияят в тъмното; не ни втриса от тази гледка.

Така че усещането не се пораждаше от външния им вид. Идваше от начина, по който се *движат*.

Навярно беше свързано с рефлексите им. Предизвикваше го начинът, по който си присвиват ръцете — като крайници на богомолка, дълги и многоставни оръжия, които просто си *знаеш*, че могат да се пресегнат и да те докопат чак в другия край на стаята — във всеки един момент, когато им се прииска. Когато Сараста ме поглеждаше — имам предвид *поглеждаше* наистина, с голи очи, нефилтрирани през визьора, все едно половин милион години изчезваха в небитието. Не успокояваше фактът, че видът му е измрял. Нито пък фактът, че сме стигнали толкова надалеч и сме станали достатъчно силни да възкресим собствените си кошмари, за да ни служат. Не можеш излъга гените. Те знаят от какво да се страхуват.

Разбира се, трябва да се изпита лично. Робърт Паглино знаеше теорията за вампирите до последната молекула, но дори въоръжен с тези технически спецификации, така и не *разбра* ефекта, който предизвикват.

Обади ми се, преди да заминем. Не очаквах обаждането; от обявяването на експедицията насам часовниците ни блокираха обаждания от всички, които не са специално включени в списъка на контактите ни. Бях забравил, че Падж присъства в него. Не си бяхме говорили от Челси насам. Не вярвах, че изобщо някога пак ще ми проговори.

Но все пак ми звънна.

— Пришълче^[13], здрасти!

Усмивката на Падж беше колеблива увертюра.

— Радвам се да те видя! — уверих го, понеже хората обикновено така казват в сходни ситуации.

— Аха, ами понеже видях името ти в новините и... Яко си се издигнал, като за човече без подобрения.

— Не чак толкова.

— Глупости. Ти си авангард на Човешката раса. Ти си нашата първа, последна и единствена надежда срещу неизвестното. Човече, ти им го *показа*! — той вдигна юмрук и го размаха, преизпълнен с триумф.

Да *им се покаже* се бе превърнало в крайъгълен камък на живота на Робърт Паглино. Той наистина бе успял да накара девиза да работи в негова полза и беше преодолял вредите от естественото раждане с помощта на ретрофити^[14] и усилватели, а и чрез обикновена целеустременост. В свят, в който Човечеството се бе отдало на лукс и удоволствия в безпрецедентен мащаб, ние двамата поддържахме статут от съвсем различна епоха — *работещи професионалисти*.

— Та значи получаваш заповеди от вампир — каза ми Падж. — Звучи ми като да гасиш огън с огън.

— Предполагам, че е полезна практика. Преди да се сблъскаме с истинското нещо.

Падж се засмя. Не можех да си представя защо. Но все пак отвърнах на усмивката му. *Беше* хубаво да го видя.

— Е, та какви са те? — попита Падж.

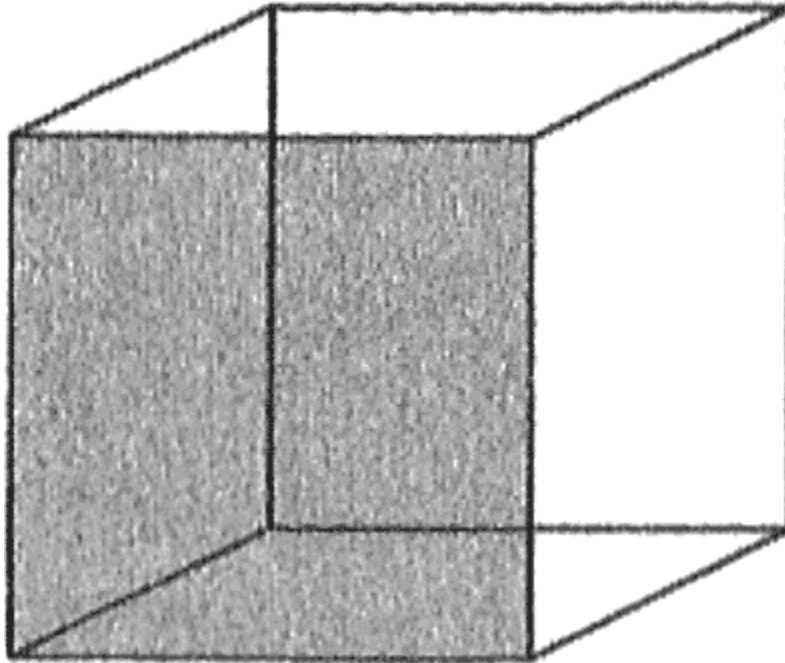
— Вампирите? Нямам представа. Тъкмо вчера срещнах първия в живота си.

— И?

— Трудно е да го прочетеш. На моменти сякаш дори не осъзнава точно къде се намира, изглеждаше сякаш... живее в собствен малък свят.

— О, чудесно осъзнава. Тези твари са толкова бързи, че направо те смръзват. Знаеш ли, че могат да си представят едновременно и двата аспекта на куб на Некер?

Терминът ми прозвуча познато. Бръкнах в търсачката и видях умалена картинка на познатия куб от тел.

Сега вече се сетих за какво става дума — класическа двойствена илюзия. Понякога ти се струва, че щрихованият панел се намира отпред, а понякога — сякаш е отзад. Перспективата се мести назад-напред, докато го гледаш.

— Ние двамата с теб можем да виждаме само едното или другото — обясняваше Падж. — Вампирите обаче ги виждат и двете *едновременно*. Имаш ли си някаква представа що за предимство им дава това?

— Ни най-малка.

— *Touché*. Но пък хей, не е тяхна вина, че сгрешени неутрални признаци се затвърждават в малки популации.

— Не съм сигурен, че проблемът с Разпятието може да се нарече „неутрален признак“.

— В началото е бил. Според теб колко често в природата се срещат линии, пресичащи се под прав ъгъл? — той махна пренебрежително с ръка. — Както и да е, не е в това въпросът. Важното е, че те са способни на неща, които са неврологично невъзможни за хората като нас. Те могат да поддържат *едновременно многобройни представи за света*, прищълче. Те просто *виждат* неща, които ние трябва да си представяме крачка по крачка — на тях не им се налага да *мислят* за това. Знаеш ли, че няма нито един обикновен небъзикан човек, който просто да ти изреди, ей така от раз, всички

прости числа между едно и милиард? В далечното минало подобни номера са били способни да въртят само неколцина аутисти.

— Той никога не използва минало време — промърморих.

— А? О, това ли? — Падж кимна. — Те никога не *изживяват* миналото време. За тях това е просто поредната вероятностна линия. Те не си припомнят разни неща, те ги *пре-изживяват*.

— Какво? Като посттравматичен проблясък?

— Не особено травматичен — той се намръщи. — Не и за *тях*, най-малкото.

— Тъй значи, това е поредното ти горещо увлечение? Вампирите?

— Пришълче, вампирите са най-голямото „горещо“ увлечение за *всички* с приставка „невро“ в биографията си. Аз просто пиша исторически статийки. За рецепторите за съпоставяне по образци^[15]. За прилагането на функции „Мексиканска шапка“^[16], филтрите за награда/безразличие^[17]... Тоест най-вече за очите.

— Ясно — поколебах се. — Те малко те вадят от равновесие.

— *Малко*, а? — Падж кимна разбиращо. — Тоя техен *tap lucidum*^[18], това *сияние*. Гадничко... — той поклати глава, впечатлен наново от самия спомен.

— Не си срещал вампир очи в очи — констатирах аз.

— Какво, от плът и кръв? Бих дал лявата си топка. Защо?

— Ефектът не идва от сиянието. От... — потърсих подходяща за целта дума, — по-скоро е от *отношението*.

— Аха — съгласи се той след малко. — Предполагам, че понякога просто си има нужда от личен контакт. Ето защо ти завиждам, пришълче.

— Няма защо.

— О, напротив! Дори ако никога не се срещнеш с онези, които изпратиха Светулките, имаш поне изумителната възможност да изучаваш онова... Сараста ли му беше името?

— Похабена при мен възможност. Единственото „невро“ в *моята* биография е в графа „медицинска история“.

Той се засмя.

— И все пак, както вече казах, просто мернах името ти в новинарския поток и реших, че, ами, човекът заминава след някой и

друг месец, сигурно е най-добре да спра да се мотая и да го чакам да ми се обади.

Бяха минали над две години.

— Не предполагах, че обаждането ми ще мине — уверих го. — Предполагах, че си ме пъхнал в лайнияния списък.

— Не. Никога... — той обаче сведе очи и замълча. След известно време добави: — Но все пак трябваше да й се обадиш.

— Знам.

— Тя *умираше*. Не трябваше да я...

— Времето не стигна.

Падж остави лъжата без коментар. Вместо това след малко отсече:

— Както и да е. Просто исках да ти пожелаая късмет.

И това не беше точно истина, но...

— Благодаря. Оценявам го.

— Да нариташ извънземните им задници. Ако извънземните имат задници.

— Ние сме петима, Падж. Деветима, ако броиш и резервите. Доста не ни стига да станем армия.

— Просто такъв е изразът, приятелю бозайник. Зарови брадвата. Потопи торпедата. Погали змията.

„Вдигни белия флаг“, допълних наум.

— Предполагам си зает — продължи Падж. — Аз...

— Слушай, искаш ли да се видим? На живо? Не съм ходил в „КюБитс“ доста отдавна.

— Много ми се ще, пришълче. За нещастие, аз съм в Манкоя. На семинар по ръкомахане с ножици покрай невроните.

— Какво, имаш предвид физически?

— Много напредничави изследвания. Но с навици от старите времена.

— Кофти работа.

— Както и да е, няма да те бавя повече. Просто исках, сецаш се...

— Благодаря — повторих.

— Така де, знаеш. Сбогом! — каза ми Робърт Паглино.

Което, като се стигне до самата основа на нещата, беше и причината да ми се обади.

Не очакваше да се завърна.

* * *

Падж ме обвиняваше за начина, по който свършиха нещата с Челси. Прав е. Аз пък го обвинявам за това как започнаха.

Той се бе захванал с невроикономика най-малкото отчасти и защото приятелчето му от детинство се бе превърнало в пришълец буквално пред очите му. Аз пък се оказах в Синтеза горе-долу по същата причина. Пътищата ни се бяха разделили и не се срещаме в плът особено често; но две десетилетия след като брутално пребих няколко деца заради него, Робърт Паглино все още беше най-добрият ми приятел.

— Трябва ти едно яко размразяване — заяви ми той, — а аз познавам жена, която идеално борави с топлоизолационните ръкавици.

— Това ми звучи като най-лошата употреба на метафора в историята на човешкия език — споделих с него.

— Сериозно, пришълче. Тя ще ти дойде добре. Брой я за *противотежест* — да речем, че това ще те предразположи спрямо нея, какво ще кажеш?

— Не, Падж, не ме повлия. Каква е тя — поредната невроикономистка?

— Невроестетичка е — обясни той.

— Че има ли все още пазар за тях?

Дълбоко се съмнявах: защо да плащаш за настройки в съвместимостта ти с някой друг, когато тези значимите други отдавна са излезли от мода?

— Не кой знае колко — призна Падж. — Факт е, че тя на практика се е пенсионирала. Но все още я бива с инструментите, човече! И е голяма тигмотактичка^[19]. Държи всичките й връзки да са лице в лице и в плът.

— Не знам, Падж. Звучи доста сложно.

— Не е толкова сложно, колкото *твоята* работа. Тя със сигурност е по-лесна от проклетите композити, на които посредничаш. Тя е умна, секси е и като цяло прекрасно се вписва в стандартните норми, като изключим страстта за личен контакт. Кое то не е толкова

перверзия, колкото очарователен фетиш. В твоя случай сигурно ще е и терапевтично.

— Ако търся терапия, ще ида на терапевт.

— Тя и с това се занимава от време на време.

— Така ли? — Не можах да се сдържа и попитах: — И какво, бива ли я?

Падж ме измери с поглед.

— В цял свят няма *толкова* добър терапевт, пришо. Тук въобще не става и дума за това. Просто ми се стори, че двамата ще си паснете. Челси е от малкото хора, които проблемите ти с интимността може и да не отблъснат напълно.

— В последно време *всички* имат проблеми с интимността, ако не си забелязал.

Би трябвало да е — населението спаднаше от десетилетия.

— Използвах евфемизъм. Имах предвид отвращението ти от контактите с хора като цяло.

— Евфемизъм ли е да се наречеш и ти човек?

Падж се ухили:

— Там е друга работа. Ние сме заедно отдавна.

— Благодаря, но не.

— Късно е. Тя е тръгнала вече към уречената среща.

— Уречена... Голям си задник, Падж!

— И то стегнат!

Та ето така се озовах в натрапено лице в лице, в споделено сепаре, извън познатите води на предварително съставени тестови въпросници^[20]. Осветлението беше приглушено и непряко, извираше изпод седалките и ръбовете на масите; хроматиката, поне този следобед, беше определено дълговълнова. Това беше място, където базовите хора могат да се преструват, че виждат в инфрачервено.

Тъй че се престорих за известно време, оценявайки жената в ъгловото сепаре: дългокрака и разкошна, половин дузина етнически типове, сплетени в мирно съществуване без нито един доминантен глас сред тях. Нещо блестеше на бузата ѝ, бледо изумрудено стакато на фона на натрапващото се червено изместване. Косата ѝ плуваше в разсеян абаносов облак над главата ѝ; когато се приближих, мернах тук-там и метални проблясъци в нимба, нишките на статичен генератор, придаващ илюзията за безтегловност. При нормално

осветление кървавочервената ѝ кожа без съмнение щеше да се измести към модерното кафеникаво-маслено на често срещаните метиси.

Тя беше привлекателна, но на такава светлина всички бяха; колкото по-дълга е дължината на вълната, толкова по-мек е фокусът. Има си причина чукакубовете да не разполагат с флуоресцентно осветление.

„Няма да се вържеш на тоя номер“, казах си.

— Челси — представи се тя. Малкото ѝ пръстче бе положено на една от вградените в масата трикзарядки. — Бивша невроестетичка, настоящ паразит върху Основната икономика, благодарение на гените и напредничавите технологии.

Блясъкът на бузата ѝ плесна с ярки лениви крилца — татуировка, биолуминесцентна пеперудка.

— Сири — представих се и аз. — Синтезист на свободна практика и заклет слуга на гените и машините, превърнали те в паразит.

Тя ми посочи свободното място. Заех го, оценявайки системата пред мен, премервайки се за най-добрия подход към бързо, но дипломатично откачане. Начинът, по който тя си държеше раменете ми каза, че се наслаждава на играта на светлината, но се срамува да си го признае. Монахан беше любимият ѝ художник. Тя се смяташе за естествено момиче, понеже си бе останала на химически либидинали през всичките тези години, дори когато синаптичното пренаписване бе по-лесният избор. Тя се наслаждаваше на собствената си непоследователност: жена, чийто професионален инвентар служи за именно такава преправяне, но която не се доверява на дехуманизиращото въздействие на телефоните. Изключително привързваща се и много притеснена да не би да не ѝ отвърнат с привързаност, и неизбежно недопускаща всичко това да я спре по някакъв начин.

Хареса ѝ онова, което видя в мен. Но и малко се боеше.

Челси посочи моята страна на масата. Тъчпадовете там сияеха с меко, дисонантно сапфирено на кървавата светлина, досущ комплект ярки пръстови отпечатъци.

— Дрогата я бива тук. Има допълнителен хидроксил в пръстена или нещо подобно.

Неврофармите от поточните линии не ми вършат особена работа; оптимизирани са за хора с повече месо в главите си. Докоснах един от падовете колкото да си придам вид и почти не усетих тръпката.

— Така значи. Синтезист. Обясняваш Неразбираемостта на Незаинтересованите.

Усмихнах се, понеже това се очакваше от мен.

— По-скоро прекривам пропастта между хората, които правят пробивите и хората, които си приписват заслугата за тях.

Тя отвърна на усмивката ми.

— Е, и как се прави това? Всичките тези оптимизирани фронтални лобове и пренастройки — имам предвид, че ако те са неразбираеми, как тогава ги разбираш?

— Доста помага това, че практически всичко останало също е неразбираемо. Така добиваш опит...

Ето. Така би трябвало да си осигуря малко дистанция.

Не се получи. Тя си помисли, че се шегувам. Можех да видя как се приготвя да ме натиска за допълнителни подробности, да задава въпроси за работата ми, което щеше да доведе до въпроси за мен *самия*, което на свой ред...

— Каж ми например какво е — продължих гладко — да си изкарваш хляба с драскане в главите на хората.

Челси се намръщи; пеперудата на бузата ѝ затрептя нервно при движението, а крилцата ѝ станаха по-ярки.

— Боже, от устата ти прозвуча така, сякаш превръщаме клиентите си в зомбита или нещо такова. Става дума основно за настройчици. Промяна в музикалните предпочитания например, или на вкуса към определена кухня, оптимизиране на съвместното съжителство. Всичко е напълно възвратимо.

— Няма ли дроги за това?

— Не. Вариациите в развитието на мозъците са твърде големи; нашето таргетиране е *наистина* в много дребен мащаб. Но не всичко се постига с микрохирургия и пържене на синапси, честна дума. Ще останеш изненадан каква голяма част от пренасочването може да се прави с неинвазивни технологии. Започваш с най-различни видове каскади просто чрез изсвирването на определени звуци в подходящия ред или с показване на картинки с правилния баланс на геометрия и емоция.

— Предполагам, че това са нови техники.

— Всъщност не са. Ритъмът и музиката си мешат шапките още от самото основаване на областта. Ние просто превърнахме изкуството в наука.

— Да, но кога?

Несъмнено в скорошното минало. Някъде през последните двайсетина години или толкова...

Гласът ѝ внезапно заглъхна.

— Робърт ми каза за операцията ти. Някакъв вид вирусна епилепсия, нали? Още по времето, когато си бил процъпулник.

Никога не го бях молил специално да го държи в тайна. А и какво значение имаше всъщност? Бях се възстановил напълно.

Освен това Падж все още смяташе, че всичко това се е случило с някой друг.

— Не съм запозната с обстоятелствата — продължи нежно Челси, — но от това, което чух, неинвазивните техники не биха помогнали в случая. Сигурна съм, че докторите са направили единствения възможен избор...

Постарах се да потисна мисълта, но не можах: „Тази жена ми харесва.“

Точно тогава усетих нещо — непознато чувство, което някак си отпусна крайниците ми. Столът подпираше гърба ми нежно и неопределимо по-удобно отпреди.

— Както и да е — моето мълчание ѝ бе прекъснало мисълта, — не съм се занимавала много с това, откакто пазарът изгуби почва. Но благодарение на професията си останах благонастроена към срещи лице в лице, ако разбираш какво имам предвид.

— Аха. Падж спомена, че си правиш секса лично.

Тя кимна.

— Много съм старомодна. Това устройва ли те?

Не бях съвсем сигурен. В реалния свят бях девствен — едно от няколкото неща, които все още споделях с останалите в цивилизованото общество.

— По принцип да, предполагам. Просто изглежда... сякаш се влагат много усилия за нищо и никакъв резултат, ако ме разбираш.

— Прекрасно те разбирам — тя се усмихна. — Истинските креватни другарчета не ги минават с фотошопа. Те имат всички онези

нужди и изисквания, които не подлежат на редакция. Как можеш да обвиниш някого, че се *отказва* на часа от всичко това, ако има избор? Човек да се чуди направо, как понякога родителите ни остават заедно.

[*Трябва да се чудиш защо **те** останаха заедно.*] Усетих, че потъвам по-дълбоко в креслото, и отново се изуших на странното ново усещане. Челси бе споменала, че допаминът тук е моделиран. Сигурно това беше причината.

Тя се наведе напред — не лукаво, нито кокетно, без да престане да ме гледа в очите дори и за миг в дълговълновия сумрак. Можех да доловя лимоновото ухание на феромони и синтетици, смесващи се по кожата ѝ.

— Но пък има и предимства, щом веднъж научиш ходовете — добави тя. — Тялото има дълга памет. А и нали осъзнаваш, че под левия ти пръст няма цъкалка, Сири?

Погледнах. Лявата ми ръка бе леко изпъната, показалецът докосваше един от падовете-цъкалки; а десницата беше отразила огледално движението, докато не гледах, и почукваше напразно с показалец по голата повърхност на масата.

Дръпнах си ръката.

— Имам нещо като билатерален тик — признах си. — Тялото заема симетрични пози, ако не внимавам.

Зачаках да последва шегичка или поне вдигната вежда. Челси просто кимна и продължи мисълта си:

— Та, ако имаш желание за това, аз определено имам. Досега не съм се захващала със синтезист.

— Жаргонавт също става. Не си виря носа.

— Определено знаеш какво и точно кога да кажеш — тя наклони глава към мен. — Е, кажи ми за името си. Какво означава това?

Спокоен. Това беше. Чувствах се *успокоен*.

— Не знам. То си е просто име.

— Няма да се измъкнеш толкова лесно. Ако ще си обменяме лиги за какъвто и да е период от време, трябва да се сдобиеш с име, което да *означава* нещо.

А ние щяхме, осъзнах. Челси го беше решила, докато не внимавах. Можех да спра точно там, да ѝ кажа колко лоша идея е това, да се извиня за полученото се недоразумение. Но тогава щеше да има

наранена гримаса и измъчени чувства, и вина, понеже в крайна сметка ако не се интересувах, за какъв дявол въобще бях дошъл тук?

Тя ми се струваше сладка. Не исках да я нараня.

„Само за малко — казах си. — Ще научиш нещо ново.“

— Мисля, че ще те нарека Сигнус — заяви Челси.

— Лебедът? — попитах. Малко префърцунено, но можеше и по-лошо да е.

Тя поклати глава:

— Черната дупка. Сигнус X-1.

Сбърчих вежда срещу нея, но знаех точно какво има предвид: тъмен, плътен обект, който засмуква светлината и разрушава всичко по пътя си.

— Голямо благодаря, да му се не види. Защо?

— Не съм сигурна. В теб има нещо тъмно... — тя сви рамене и ме дари с широка, зъбата усмивка. — Но не е непривлекателно. А ако ми позволиш и да те настроя тук-там, убедена съм, че чернотата ще ти мине.

Впоследствие Падж призна, малко овчедушно, че може би е трябвало да прочета това като предупредителен знак. Живей и се учи.

[1] „Възходът на сома“ (*Catfish Rising*) е 18-тият студийен албум на групата „Джетро Тъл“, всички песни в него са написани от Иън Андерсън. Самият цитат обаче *не е* реален — едноименна песен не съществува, а в „Occasional Demons“ сходният текст е „тук се събираме най-различни животни / сред нас има и демони“. ↑

[2] Теменен дял (*lobus parietalis*) е област от мозъчната кора (кортекс), която играе главна роля във възприемането на усещанията и сетивността у човека. ↑

[3] Военна единица: един клик е равен на 1000 м; използва се широко в САЩ. ↑

[4] Пион — съкратено название на пи-мезон. Най-лекият вид мезони, с нулев спин. ↑

[5] Т.е. до свръхмалки честоти. ↑

[6] Мебелировката в стил „Конкав“ се отличава с плавни линии и извивка тип „вдлъбната леща“. ↑

[7] *Nouveaux* (фр. „нуво“) — нов. ↑

[8] По името на Юмико Оаса от Токийския университет, по повод извършената от нея и екипа ѝ работа върху изучаването на небесни тела с маса, недостатъчна да бъдат класифицирани като кафяви джуджета, но при все това отличаващи се от класификация на планети, орбитиращи около звезда. Самият термин „Обект на Оаса“ е измислен от автора. ↑

[9] МАС (Международен астрономически съюз): реално съществуваща и в момента организация, официално призната и упълномощена да отговаря за даването на названия на звезди, планети, астероиди, небесни тела и явления. ↑

[10] Парадигма: мисловен модел. ↑

[11] Ладар (лидар) — от англ. *Light Identification Detection And Ranging*; технология за получаване на информация от отдалечени обекти посредством оптически системи, използващи светлинни сигнали и техните отражения. ↑

[12] Пинг е термин, който произлиза от сонаарната технология; означава стрелкане на обект със сигнал. ↑

[13] В оригинала Падж нарича Сири „Pod-man“, което е пряка референция към филма „Крадците на тела“ и, едновременно, към преводаческия модул *pod::man* в *Perl*. „Pod-man“ е също така и вариант на играта „Pacman“. Прякорът има и още подсмислови равнища, свързани главно с дистанцираното положение и наблюдателната позиция на Сири, а също и с Китайската стая, за която ще стане дума по-нататък. ↑

[14] Ретрофит (и ретрофитинг) — преоборудване, модернизация; терминът се отнася за добавяне на нови елементи към вече съществуваща система. ↑

[15] Методът за съпоставяне по образец (*Pattern matching*) в математиката е техника за претърсване на структури данни за наличие на конкретно зададени елементи. В биологията наличието на способности за извършване на съпоставяне по образец се смята за един от важните признаци за наличие на интелект у живите същества.

↑

[16] Функция „Мексиканска шапка“ е вид уейвлет (вълнова функция) — нарича се още уейвлет на Рикър. В областта на разпознаването на образи от компютърни програми се използва за

детекция на области от изображението със зададени предварително компоненти (точки, ъгли, разпознаване на ръкописен шрифт...). ↑

[17] Филтрите за награда/безразличие спомагат за разпознаване от страна на мозъка само на важните за него неща (маловажните изпадат от образа). Така например жабите виждат само движещи се обекти: при тях неподвижните се филтрират. ↑

[18] *Tap(etum) Lucidum* — слой в окото на много от гръбначните животни, разположен непосредствено зад ретината. Отразява светлината обратно към нея, с което увеличава достъпната за фоторецепторите светлина. Страничен ефект е „сиянието“ в зелено или златисто на очите на тъмно или при снимки със светкавица — например при котките. ↑

[19] Тигмотаксисът е реакция (ориентация) на организмите спрямо тактилни усещания — докосване, т.е. в случая „склонност към докосване“. ↑

[20] Има се предвид методът на въпросниците с модели за положителен и отрицателен резултат (*BET* и *BEAR*), които често се използват във фармацевтиката. ↑

Лидерите са мечтатели с недоразвито чувство за страх и без представа какви са шансовете срещу тях.

Робърт Джарвик^[1]

Разузнавателната ни сонда падаше към орбита, без да откъсва поглед от Бен. Ние падахме на няколко дни по-назад, следейки неотклонно сондата. И с това се *изчерпваха* заниманията ни: седяхме си в корема на „Тезей“, докато системата изливаше телеметрия върху присадките ни. Жизненоважни, незаменими, ключови фигури за мисията... да, ама по време на първото приближаване не бяхме нищо повече от баласт.

Приблжихме Бен отвъд нашата граница на Райли^[2]. „Тезей“ се взря в метровия спектър на излъчване в отлъчил се спътников елемент от Голямото куче — разчленена останка от отдавна изчезнала галактика, врязала се в нашата и безмилостно прегазена преди безброй милиарди години. Взирахме се в нещо, родено извън Млечния път.

Сондата се понесе по дъга надолу и навътре и се приближи достатъчно за усилване на изображението чрез фалшиви цветове. Повърхността на Бен засия в шарена смес от висококонтрастни ивици, виещи се на фона на твърдите като диаманти звезди. Забелязваха се и някакви проблясъци: като сипеци се непрекъснато искрици.

— Светкавици? — умуваше Джеймс.

Спиндъл поклати глава:

— Метеорити. В околностите сигурно има маса камънак.

— Не са с нужния цвят — намеси се Сараста.

Той не беше физически сред нас — беше се прибрал в палатката си и се беше вързал с жиците за Капитана — но КонСенсус можеше да го прати на всяко едно място на борда, което му хрумне.

Морфометриците се плъзнаха през присадките ми: маса, диаметър, средна плътност. Денят на Бен траеше седем часа и дванайсет минути. Разсеян, но масивен планетен пръстен го препасваше през екватора, по форма по-скоро напомняше тор, и се въртеше на горе-долу половин милион километра от върховете на

облаците: пулверизирани трупове на луни, навярно, смлени с времето до дребни останки.

— Метеорити — ухили се Спиндъл. — Какво ви казах, а?

Изглеждаше, че е прав; нарастващото приближаване размазваше много от тези прилични на топлийки искри в ярки ефимерни тирета, драскащи атмосферата. По-близо до полюсите облачните ивици присветваха с мътни, пресичащи се линии на електрически разряди.

На честоти 31 и 400 имаше слаби радиоемисионни пикове. Външната атмосфера преливаше от метан и амоняк; литий, вода, въглероден моноксид имаше в изобилие. В раздърпаните вихрени облаци се смесваха амониев хидроген-сулфид и алкални халиди. Неутралните алкали се срещаха в горните пластове. Но от настоящата си позиция тези едромащабни сведения „Тезей“ можеше да събере и сам, а нашият разузнавателен съд бе достатъчно близо да наблюдава дантелата на подробностите. Вече не виждаше цял диск. Взираше се надолу в тъмна плътна стена от кипящи пластове червено и кафяво, съзираше бледи петна от антрацен и пирен.

Една от милиардите метеоритни топлийки драсна лицето на Бен точно пред нас; за миг ми се стори, че успявам да видя дори мъничка черна точица в сърцевината ѝ, но потока данни щриховаха внезапни смущения. Бейтс изруга тихо. Образът бе размазан, но се стабилизира, след като сондата повиши глас по-нагоре по спектъра. Неспособна да надвика шумотевицата на дълговълновия обхват, тя ни заговори с лазер.

Но въпреки това заекваше. Да се поддържа сигналът през милион променливи километра не би трябвало въобще да представлява проблем; респективните ни траектории бяха добре известни параболи, относителните ни позиции бяха напълно предсказуеми към всеки един момент в бъдещето. Но метеоритните следи подскачаха и се размазваха в потока данни, сякаш самият светлинен лъч бе многократно, безконечно изместван от фокус. Газовите потоци замъгляваха подробностите; съмнявах се, че дори напълно стабилно изображение би предложило някакви прави линии, и за които да се залови човешкото око. И все пак. Имаше нещо *неправилно* във всичко това, нещо, свързано с малката черна точица в сърцевината на гаснещото сияние. Нещо, което някаква примитивна част от мозъка ми отказваше да приеме за *естествено*...

Образът отново подскочи, екранът почерня и си остана така.

— Сондата се изпържи — докладва Бейтс. — Там накрая имаше голям изблик. Сякаш налетя на спирала на Паркър^[3], но с *наистина* тясно сечение.

Нямах нужда да викам субтитри. Личеше си по изражението ѝ, по бръчката между веждите ѝ: ставаше дума за магнитно поле.

— Трябва да е поне... — поде тя и спря, тъй като в КонСенсус се появи число: 11,2 тесли^[4].

— Света майчице! — прошепна Спиндъл. — Това вярно ли е?

Сараста цъкна с език — звук, породен някъде в дъното на гърлото му и в дъното на кораба. Секунда по-късно ни снабди с повторение на онези последни секунди от телеметрията, зуумнати и почистени от смущения, с контрастно-усилени от видимия спектър към дълбоко инфрачервено. Ето я същата черна отломка, обгърната в огън. Ето и следата, горяща при преминаването ѝ. Мъждука, докато обектът се плъзва по по-гъстата атмосфера отдолу и набира височина. След части от секундата топлинната следа избледнява напълно. Нещото, горяло досега в средата ѝ, се издига назад в космоса, досущ гаснещ въглен. Голямата конична щипка в предния му край е зяпнала като уста. Къси плавници обезформят яйцевидния му корем.

Бен подскочи и изгасна за втори път.

— Метеорити — отбеляза Бейтс сухо.

От видяното нямаше с какво да сравня мащаба. Това чудо можеше да е с размери на насекомо — или пък да е колкото астероид.

— Колко е голямо? — прошепнах частичка от секундата преди отговорът да се появи в присадките ми:

Четиристотин метра по надлъжната ос.

Бен отново се озова на безопасно разстояние пред погледите ни — тъмен мътен диск, центриран върху предната камера на „Тезей“. Но си спомних близкия план: присветкваща топка от огънове с черни сърцевини; надраскано и надупчено лице, което постоянно преживява нови ужилвания и до безкрай се самоллекува.

Там имаше *хиляди* от тия летала.

„Тезей“ се разтърси по дължина. Беше просто импулс на спирачния двигател; но, солидарен с него, за миг си представих, че знам как се чувства корабът.

* * *

Насочихме се към вътрешността на системата и направихме залозите си.

„Тезей“ се уравни с деветдесет и осем секундна тяга и ни насочи в широка дъга, която можеше с малко усилия да се превърне в орбита — или в бързо, дискретно прелитане през квартал, който се е оказал прекалено западнал. Потокът „Икар“ полека остана зад кърмата ни, неспирният му поток енергия — изгубен в пространството и времето. Нашият чадър с размер на град и дебелина на молекула се сви и се опакова до следващия път, когато корабът ни ожаднее. Запасите от антимаатерия започнаха да намаляват незабавно; този път бяхме будни и можехме да следим процеса. Гребвахме по мъничко, но все пак беше притеснителна самата поява на знака „минус“ на дисплея.

Можеше и да не сгъваме престилката, а да пуснем зад нас шамандура, която да управлява телематерийния поток и да прехвърля енергията в дълбините на гравитационния кладенец, в който падахме. Сюзън Джеймс се чудеше защо не сме постъпили така.

— Твърде рисковано — каза Сараста без заобикалки.

Спидъл се наведе в посока на Джеймс:

— Защо да им даваме *още* една цел на мушката, а?

Пратихме пред нас още сонди обаче, и ги плюехме бързо и силно, с твърде ограничени горивни запаси, достатъчни само за сближаване и саморазрушение. Те не бяха способни да свалят поглед от машините, вихреци се около Биг Бен. „Тезей“ също бе втренчил в тях немигащия си поглед — по-далечен, но пък по-внимателен. Ако обаче „гмуркачите“ от висините изобщо разбраха, че ни има, те не ни обърнаха никакво внимание. Следяхме ги през намаляващото разстояние, гледахме ги как се спускат и се издигат по милиони параболи и под милиони ъгли. Не видяхме нито веднъж сблъсък помежду им — нито една с друга, нито с въртящата се около екватора на Бен буря от скали. Всеки перигей цопваше за секунда в атмосферата; там те горяха и се забавяха, и се ускоряваха отново в космоса, а лопатите на предниците им сияеха от жестокото прегриване.

Бейтс грабна един образ от КонСенсус и начерта кръг около предната част, където написа „свръхзвуков двигател“.

За под два дни проследихме почти четиристотин хиляди. Очевидно бяхме преброили основното количество — оттам нататък броят новозабелязани намаля стабилно, кумулативна крива, която се скланяше към някаква теоретична асимптота. Повечето орбити бяха близки и бързи, но Сараста проектира разпределение на честотите, което достигаше кажи-речи назад до Плутон. Можеше да прекараме в системата години и все пак да зърнем един-два незабелязани досега лопатоноса, завръщащи се от удълженото си пътуване в бездната.

— Най-бързите връткат по над петдесет же при рязкото обръщане — посочи Спиндъл. — Плът не би могла да понесе подобно нещо. Според мен са автоматизирани.

— Плътта може да се подсили — отбеляза Сараста.

— Ако е подсилено чак до такава степен, спокойно може да спрем да цепим косъма на две и да го наречем машина и бездруго.

Повърхностната морфометрика беше абсолютно стандартна. Четиристотин хиляди гмуркачи, до един еднакви. Ако в стадото имаше алфа-мъжкар, който да командва танца, то нямаше как да го разпознаем от пръв поглед.

Една нощ — доколкото нощите изобщо се отчитаха на борда — проследих тихото писукане на измъчвана електроника чак до наблюдателния мехур. Там се носеше Спиндъл, погълнат от следене на гмуркачите. Беше затворил черупките, блокирайки звездите, и на тяхно място бе построил малко аналитично гнездо. През вътрешността на купола се изливаха графики и прозорци, сякаш виртуалното пространство в главата на Спиндъл не стигаше да ги побере. Тактически схеми го осветяваха от всички страни и превръщаха тялото му в блестяща шевица от примигващи татуировки.

Илюстрираният Човек.

— Нещо против да вляза? — попитах.

Биологът изсумтя. [*Да, но не достатъчно, че да се опъна.*]

Вътре в купола, на фона на поскърцването, което ме беше довело тук, се разнасяше съскането и цвърченето на тежък дъжд.

— Какво е това?

— Магнитосферата на Бен — Спиндъл не се обърна да ме погледне. — Готинко, а?

Синтезистите нямат мнение за детайлите на работата си; това свежда ефекта на наблюдателя до минимум. Този път си позволих

малко нарушение:

— Смущенията ги бива, но мога да мина и без стърженето.

— Шегуваш ли се? Това е музиката на сферите, комисарю.

Прекрасна е. Също като стар джаз.

— Така и не успях да се науча да го харесвам.

Той сви рамене и изключи високия регистър, оставяйки дъжда да шупурка около нас. Подскачащият му поглед се спря на някаква сложна графика.

— Искаш ли кратък обзор за бележките си?

— Разбира се.

— Ето, заповядай... — светлинка присветна върху ръкавицата му за обратна връзка, разгъвайки се като крило на водно конче, докато той сочеше: спектър на поглъщане, луупнати времеви серии. Ярки пикове избликваха и спадаха, избликваха и спадаха в течение на петнайсетсекундна рамка.

Субтитрите ме снабдиха само с дължини на вълните и ангстрьоми.

— Какво е това?

— Пръдните на гмуркачите. Тези копеленца изхвърлят комплексна органика в атмосферата.

— Колко комплексна?

— Трудно е да се каже за момента. Следите са бледи и се разпадат от едното щракане с пръсти. Но като минимум съдържат захари и аминокиселини. Може би и протеини. Сигурно и други работи.

— Например живот? Микроби?

Цял извънземен тераформиращ проект...

— Зависи от твоята лична дефиниция за *живот*, а? — отбеляза Спиндъл. — Дори дейнокок^[5] не би оцелял много дълго там долу. Но атмосферата е голямшка. Дано тези тук не бързат много-много, в случай че се канят да преработят цялото нещо с пряко вливане.

Ако наистина се канеха, работата щеше да се свърши доста по-бързо със самовъзпроизвеждащи се материали.

— На мен ми звучи като живот...

— Звучи като селскостопански аерозол, ето на това прилича. Тези гадини превръщат цялата проклета газова топка в лехичка за ориз, по-голяма от Юпитер... — Спиндъл ми се ухили страховито. —

Някой има *голяаааааааааа* апетит, хм? Човек направо да се зачуди дали случайно няма да се окажем изправени срещу леекинко превъзхождаща ни жива сила.

* * *

Откритията на Спиндъл заемаха първо и централно място при следващата ни сбирка на живо.

Вампирът ни спретна обобщение, визуалните му показалци танцуваха по масата:

— Самовъзпроизвеждащ се р-селектор^[6] на фон Нойман^[7]. Семената се разтварят и излюпват гмуркачи, гмурканите събират суров материал от пояса на гиганта. В орбитите има известни смущения, поясът все още не се е стабилизирал.

— Не съм виждал никой от стадото да „ражда“ — отбеляза Спиндъл. — Някакви следи от завод?

Сараста поклати глава.

— Може да са го изоставили. Или разглобили. Или пък стадото спира да се размножава при оптимална бройка N.

— Това там са просто булдозерите — посочи Бейтс. — Трябва да има и работодатели.

— *Бая* много при това, нъл тъй? — додаде Спиндъл. — Превъзхождат ни с няколко математически степени.

Джеймс вметна:

— Да, но може и да не се покажат с векове.

Сараста цъкна:

— Тези гмуркачи ли строят Светулките? Или Бърнс-Коуфийлд?

Въпросът беше риторичен. Спиндъл все пак му отговори:

— Не виждам как.

— Следователно нещо друго ги прави. Нещо вече намиращо се тук.

За момент всички се смълчаха. Топологията на Джеймс се местеше и разбъркваше в тишината; когато тя отново отвори уста, някой многократно по-млад беше най-отгоре:

— Щом си строят дом чак тук, то тяхната жизнена среда няма нищо общо с нашата. Това е обнадеждаващо.

Мишел. Синестетката.

— Протеини... — Погледът на Сараста бе неразгадаем заради визъора. [*Сходна биохимия. Те може да ни изядат.*]

— Които и да са тези твари, те дори не живеят на *слънчева светлина*. Няма припокриване на територии, няма припокриване на ресурси, няма основа за конфликт. Няма и причина да не се разбираме и да си съжителстваме просто чудесно.

— От друга страна — отвърна Спиндъл, — технологията намеква за войнственост.

Мишел изсумтя тихичко:

— Така поне твърдят групичка теоретици-историци, които никога всъщност не са се срещали с извънземен. Може би сега е моментът да докажем, че грешат... — и в следващата секунда вече я *нямаше*, чертите ѝ бяха разпилени като листа, понесени от въздушен вихър, а Сюзън Джеймс зае нейното място с думите: — Защо просто не ги *попитаме*?

— Да ги питаме ли? — изуми се Бейтс.

— Там се носят четиристотин хиляди машини. Сигурни ли сме, че не могат да разговарят?

— Щяхме да сме ги чули — обади се Спиндъл. — Те са безпилотни...

— Надали ще навреди да ги пингнем, просто за всеки случай.

— Няма причина да заговорят с нас, дори *ако* са способни на това. Езикът и интелектът не са чак толкова силно свързани дори на Зем...

Джеймс завъртя очи:

— Защо да не *опитаме*, най-малкото? Нали затова сме тук. Поне аз съм тук именно заради това. Просто *пратете един проклет сигнал!*

След малко Бейтс пое топката:

— Кофти е според теорията на игрите^[8], Сузи.

— Теория на игрите — в устата на Джеймс това прозвуча като проклятие.

— Танто за кукуруигу е най-добрата стратегия. Те ни пингнаха, ние ги пингнахме. Сега топката е в техния двор; ако пратим друг сигнал, може да издадем твърде много.

— Знам правилата, Аманда. Според тях, ако другата страна никога не поеме отново инициативата, до края на мисията ще се

игнорираме взаимно, понеже според теорията на игрите не искаме да изглеждаме много *нахални*.

— Правилото важи само докато се намираш срещу неизвестен играч — обясни майорката. — Колкото повече научаваме, толкова повече възможности ще ни се отворят.

Джеймс въздъхна:

— Просто... всички вие влизате в играта с *предположението*, че те ще са враждебно настроени. Сякаш простикият сигнал за поздрав може да ги накара да ни се нахвърлят.

Бейтс сви рамене.

— Да си предпазлив винаги е най-разумно. Може да съм военна кучка, но нямам никакво желание да дразня *каквото и да е*, способно да скача между звездите и с хоби тераформирането на супер-юпитери. Няма нужда да напомням на никого на борда, че „Тезей“ не е военен кораб.

Тя каза „*никого*“, но имаше предвид [*Сарасту*]. А вампирът, съсредоточен върху собствените си мисли, не й отговори. Не и на глас, най-малкото, но повърхностите му говореха на съвсем друг, различен език. Казваха:

[*Все още не.*]

* * *

Бейтс беше права, между другото. Според официалните спецификации „Тезей“ беше оборудван за изследователска мисия, а не за военни действия. Без съмнение, в добавка към научния му товар господарите ни биха предпочели да го натъпчат с атомни бомби и квантови оръдия, но дори и потокът прехвърляно по телематериален път гориво не може да промени законите за инерцията. Построяването на въоръжен прототип би отнело повече време. По-масивен кораб, натоварен с тежка артилерия, би изисквал и повече време за ускоряване. А то, бяха преценили господарите ни, е много по-важно от оръжията. Като цяло фабричните ни цехове можеха да произведат почти всичко, което ни трябва — стига да разполагаха с време. Вярно, сглобяването на лъчево оръдие от нулата можеше и да се попроточи, а и да се наложи да накълцаме някой местен астероид за

материал, но бяхме способни да го направим. Стига да предположим, че — в името на честната игра — враговете ни ще са склонни да почакаат.

Но какви са шансовете дори на най-добрите ни оръжия да се окажат ефективни срещу интелект, който е създал Светулките? Ако неизвестното имаше враждебни намерения, то ние най-вероятно бяхме обречени, все едно какво предприемем. Неизвестното определено бе технологично напреднало — и някои хора твърдяха, че това го прави агресивно по дефиниция. Твърдеше се, че *технологията предполага войнственост*.

Според мен си струва да обясня това твърдение, тъй като за вас то напълно е изгубило смисъл. След цялото изминало време вероятно сте го забравили.

Някога имало три племена. Оптимистите, със светци-патрони като Дрейк и Сейгън, вярвали във вселена, която е изпълнена с мил разум — духовни братя по-големи и по-просветлени от нас, велики галактически роднини, в чиито редици някой ден ни предстои да се издигнем. *Та нали, казвали Оптимистите, пътуването между звездите предполага познания, защото изисква контрол над гигантски деструктивни енергии. Всяка раса, неспособна да се издигне над собствените си брутални инстинкти, ще се изтрие от лицето на вселената — много преди да се научи да хвърля мост над междוזвездния поток.*

Точно срещу Оптимистите седели Песимистите, които се прекланяли пред образи като този на Свети Ферми и мнозина по-дребни умове. Песимистите си представяли съвсем празна вселена, пълна с мъртви камъни и прокариотна слуз. *Шансът просто е твърде малък, настоявали те. Твърде много опасности, твърде силна радиация, прекалено голям ексцентритет по толкова много орбити... Направо невероятно чудо си е съществуването на дори една Земя; да се надяваме на повече от една е все едно да се откажем от логиката и да прегърнем религиозната мания. В крайна сметка, вселената е на четиринайсет милиарда години; ако галактиката бъкаше от разум, нямаше ли вече да са дошли при нас?*

На равно разстояние и от двете племена седели Историчите. Те не хранели особено много мисли по повод вероятното изобилие на разумен, пътуващ между звездите живот, но твърдели, че ако такъв

съществува, извънземните няма да са просто умни. В притурка те ще бъдат и жестоки.

Подобен извод изглежда направо прекалено очевиден. Та какво е човешката история, ако не безкраен марш на все по-напредничави технологии, размазващи по-назадничавите под ботушите си? Но не става дума само за *човешката* история или за нечестното предимство, което сечивата дават на която и да е произволна страна. При първа възможност потиснатите наgrabват усъвършенстваното оръжие със същата готовност като агресорите. Не, истинският проблем на първо място е появата на самите сечива. Истинският проблем е първоначалното им *предназначение*.

Според Историците сечивата съществуват само по една причина: да насилват вселената да заема неестествени форми. Те третират природата като враг, поначало представляват бунт срещу естественото положение на нещата. Технологията не си е на мястото в мирна среда; никога не е просперирала в произволни култури, обгърнати от вяра в природната хармония. Защо да изобретяваш горивната камера, ако живееш на приятен климат, а храната ти е изобилна? Защо да строиш крепости, ако нямаш врагове? Защо да насилваш света да се променя, ако той не представлява заплаха за теб?

До съвсем неотдавна човешката цивилизация е имала много разклонения. Дори и през двадесет и първи век няколко изолирани племена току-що са били открили каменните сечива. Някои са мирясвали на етапа на селското стопанство. Други не са били доволни, докато не сложат край на самата природа; трети пък не са се укротили, преди да построят градове в космоса.

В крайна сметка всички сме се успокоили обаче. Всяка нова технология прегазвала по-незначителните, изкачвала се до някаква относителна асимптота и спирала — докато собствената ми майка не се опакова като ларва в какавида, по нейно собствено съгласие, подплатена с машинарии и лишена от възприятия.

Но историята всъщност не твърди, че всички трябва да спират дотам, докдето сме спрели ние. Тя само предполага, че онези, които са се установили удобно, вече не се борят за съществуването си. Но може да има други, по-страховити светове, където и най-добрата човешка технология ще се препъне. Където околната среда все още е враг. Където единствените оцелели са онези, които се сражават в

отговор с още по-остри сечива и по-силни империи. Заплахите, съдържащи се в такива околни среди, няма да са сред най-простичките. Суровото време и природните катастрофи или те убиват, или не, и веднъж покориш ли ги — или ако се приспособиш към тях — губят предизвикателството си. Не, единствените природни фактори, които продължават да имат значение, са онези, с които се сражаваме; които се противопоставят на новите стратегии с още по-нови, които изкачват противниците си на още по-високи върхове просто в името на оцеляването. И на най-горното стъпало на имащите тежест противници е онзи, който притежава *разум*.

И ако най-добрите играчки попадат в ръцете на тези, които никога не забравят, че животът сам по себе си е постоянна война срещу разумни противници, какво идва да каже това за раса, чиито машини пътуват между звездите?

Доводите са достатъчно убедителни, бих казал. Може би са щели да бъдат и достатъчни да изведат Историците до победа — ако такъв дебат някога се е водил на основата на логиката и ако отегченото население не е било присъдило вече победата на Ферми — по точки. Но парадигмата на Историците била просто твърде грозна, твърде *дарвинистка* за повечето хора, пък и освен това вече на никого не му пукало. Почти нищо не променили и най-новите открития на проекта „Касиди“. И какво толкова, ако някаква си прашна топка край Еридан от Голямата Мечка си има кислородна атмосфера? Та тя и бездруго е на четирийсет и три светлинни години, пък и не говори; а ако толкова ви се искат летящи полилеи и извънземни месии, можете да си ги създадете по поръчка в Небесата. Ако искате тестостерон и упражнения по стрелба, изберете си живот след смъртта, пълен с гнусни извънземни чудовища с наистина ужасен мерник. А ако самата мисъл за чужд разум се явява заплаха за вашия разум, можете да си проучвате виртуална галактика, пълна с празна недвижимост, зряла и тръпнеща в очакване наоколо да намине някой богобоязлив земен пилигрим.

Всичко това: на една ръка разстояние, или поне на петнайсет минути шев и кройка със скалпел, и отвъд един цервикален щепсел. Защо да се мъчиш в претъпкан и смрадлив кораб, тръгнал на истинско междузвездно пътешествие, само за да нагледаш някаква лигава локва на Европа?

И тъй, неотвратимо, се надигнало четвърто племе — Небесен ангел, който прегази всички накуп: племето Хич-не-ми-пука. Те не знаеха *какво* да направят, когато се появиха Светулките.

Така че изпратиха нас и — отдавайки със закъснение чест на Историческата мантра — изпратиха да ни придружи и воин, просто за всеки случай. Съмнително до крайност бе, че което и да е земно отроче може да се сравнява с междузвездните технологии, ако те се окажат враждебни. Но все пак, можех да твърдя, че най-малкото за човешките членове на екипажа присъствието на Бейтс беше успокоително. Ако трябва да се изправиш невъоръжен срещу разгневен тиранозавър с четирицифрено IQ, няма да навреди редом с теб да се намира и обучен военен специалист.

Поне, най-малкото, тя вероятно можеше да издяла заострен кол от клончето на някое удобно дръвце.

* * *

— Кълна се, ако накрая извънземните ни отхапят главите, ще трябва да благодарим на Църквата на теорията на игрите за това! — заяви Саша.

Тя тъкмо си взимаше тухла кускус от камбуза. Аз бях дошъл за кофеин. Бяхме горе-долу сами, останалите от екипажа — разпръснати от купола до Цеховете.

— Лингвистите не я ли използват?

Знаех, че някои го правят.

— *Ние* не я ползваме. [*А останалите са касани.*] Проблемът на теорията на игрите е, че приема за даденост наличието у играчите на рационален интерес към постиженията им. А хората не са просто *рационални*.

— Навремето го е приемала — съгласих се. — В днешно време обаче се базира на социална неврология.

— Човешка социална неврология — тя ухапа ъгълчето на тухличката си и продължи с уста, пълна с грис, — за която теорията на игрите е направо чудесна. Рационални играчи — и при това хора. И ако ми позволиш малко свобода на мисълта, чудя се дали тези две условия

са валидни за *онова*... — тя махна към някакъв архетипен пришълец, прокрадващ се покрай корпуса.

— Има си ограниченията — признах. — Предполагам, че просто ползваме инструментите, които са ни достъпни.

Саша изсумтя:

— Значи ако нямаш под ръка подходящите чертежи, ще построиш дома на мечтите си според спецификациите на книга с мръсни стихчета?

— Надали... — въпреки нежеланието си, зах зах защитна позиция и добавих: — Смятам теорията за полезна между другото. В области, в които надали очакваш.

— Така ли? Кажй поне една.

— Рождени дни — заявих и незабавно ми се прииска да не си бях отварял устата.

Саша спря да дъвче. В погледа ѝ проблесна искрица — даже направо *примигна* трескаво — сякаш и другите ѝ личности бяха наострили уши.

— Давай — каза тя, и зад нея виждах цялата Бригада да слуша думите ми.

— Нищо особено, всъщност. Просто пример.

— Хайде. Кажй ни! — Саша наведе към мен главата на Джеймс.

Свих рамене. Нямах смисъл да се прави голяма драма.

— Ами според теорията на игрите никога не бива да споделяш с другите кога е рожденият ти ден.

— Не те разбрах?

— Това е губеща ситуация. Няма печеливша стратегия.

— Каква стратегия търсиш в случая? Говорим за *рожден ден*!

Когато се опитах да ѝ обясня, Челси каза абсолютно същото.

— *Виж* — запознах я с идеята, — *да речем, че кажеш на абсолютно всички познати кога си родена и те не си мръднат пръста. Все едно са ти ударили силен шамар.*

Челси отговори:

— *Да, но ако ти вдигнат купон?*

— *Тогавя няма да знаеш дали го правят от добри чувства или натрапването на датата ги е принудило да изпитат вина и да честват празник, който инак биха пренебрегнали. Но ако не кажеш на познатите си и никой не си спомни за събитието, няма причина да се*

чувстваш зле, защото, в крайна сметка, никой не е **знаел** за рождения ти ден. А ако някой вземе, че по този повод те черпи едно в бара, тогава знаеш, че го прави от сърце — никой няма да си даде труда да узнае кога точно е рожденият ти ден, че и да го чества, ако не те харесва съвсем искрено.

Разбира се, Бригадата доста по-лесно схващаше подобни идеи. Не се налагаше да го обяснявам вербално: можех просто да грабна парче от КонСенсуса и да нарисувам на него матрицата на резултата: *Казвам/Крия* по вертикала, *Празнуване/Непразнуване* по хоризонтала, непоклатимата черно-бяла логика на цената и печалбата в самите поленца. Изчислението бе очевадно: единствената печеливша стратегия е скриването. Само глупаците разкриват кога е рожденият им ден.

Саша ме изгледа странно:

— Споделял ли си това с някой друг?

— Да. С приятелката ми например.

Тя вдигна вежди:

— *Ти* си имал приятелка? Истинска?

Кимнах:

— Имах.

— И след като си й показал това същото ли?

— Ами да.

— Брей! — тя отново зарея поглед към матрицата на таблицата.

— Просто ми е интересно, Сири. Как реагира тя?

— Ами не реагира. Поне отначало. После... ами, изсмя се.

— По-добра жена е от мен! — Саша поклати глава. — Аз щях да те зарежа още там, на място.

* * *

Моите нощни разходки по гръбнака: славни мечтателни полети по протежение на единствената нишка свобода. Носех се през люкове и коридори, разпервах широко ръце и се въртях в лекия циклоничен бриз на барабана. Бейтс навърташе кръгове около мен, целеше с топката си различни предмети и дори стените, протягаше се да я грабне след всеки сложен отскок в изкривената псевдогравитация.

Играчката рикошира от стълбището и извън обсег, когато преминавах: проклятията на майорката ме последваха през игленото око на криптата към мостика.

Ударих спирачките малко преди купола, спрян от звука на тихи гласове пред мен.

— *Разбира се, че са красиви!* — промърмори Спиндъл. — *Та те са звезди!*

— И предполагам, че не съм първият ти избор за споделяне на гледката — обади се Джеймс.

— Втора си, при това на косъм. Но все пак имам среща с Миши.

— Тя не ми го е споменавала.

— Тя не ти казва всичко. Питай я.

— Хей, *това* тяло си пие антилибидните. Дори ако твоето не ги взима.

— Извади си акъла от вагината, Сузи. Ерос е само един от видовете любов, нали? Древните гърци са познавали четири.

— Доообре — това определено вече не беше Сюзан. — Хич не е чудно, че даваш за пример Бригада содомити.

— *Майната* ти, Саша. Искам само няколко минутки насаме с Миши, преди камшикът да изтрещи отново...

— Тялото е и мое, Айк. Искаш да зяпаш *моята* катеричка, а?

— Просто искам да си поговорим, а? Насаме. Толкова много ли искам?

Чух Саша да си поема дъх.

Чух Мишел да го изпуска.

— Съжалявам, хлапе. Знаеш ги Бригадата какви са.

— Благодаря ти, *Боже!* Всеки път, когато тръгна да търся лицево време, все едно минавам някаква групова инспекция!

— Ами тогава сигурно имаш късмет, че те те харесват!

— Все още смятам, че трябва да устроиш преврат.

— Винаги можеш да се нанесеш при нас!

Чух шумоленето на допиращи се леко тела.

— Как си ти? — попита Спиндъл. — Добре ли си?

— Доста добре. Мисля, че най-сетне свикнах да съм жива отново. Ти?

— Хей, аз съм си куку, все едно колко време съм бил мъртвец.

— Вършиш си работата, което е важното.

— О, мерси. Опитвам се.

За момент — мълчание. „Тезей“ си мърмореше тихо.

— Мама беше права — отбеляза Мишел. — Те са прекрасни!

— Какво виждаш, когато ги гледаш? — и след това, усетил се навреме, Спиндъл добави. — Имах предвид...

— Те са... остри — каза му Мишел. — Когато завъртам глава, те са като снопове много тънки иглички, преминаващи на вълни през кожата ми. Но изобщо не боли. Просто гъделичка. Почти електрическо боцкане. Приятно е.

— Ще ми се да можех да го изпитам по същия начин!

— Разполагаш с интерфейса. Само скачи камерата с тиловия си дял, а не със зрителната кора.

— Това само ще ми подсказе как *машина* чувства зрението, а? Все едно, няма да знам как го чувстваш *ти*.

— Айзък Спиндъл. Ти си романтик.

— Да бе.

— Ти не *искаш* да знаеш. Искаш да си остане загадка.

— Вече си имам достатъчно *загадки*, с които да се разправям тук, в случай, че не си забелязала.

— Аха, ама не можем да *направим* нищо по въпроса.

— Това ще се промени. За нула време ще си съдираме задниците от работа.

— Мислиш ли?

— Разчитай на това — заяви Спиндъл. — Засега само надничаме отдалеч, нали? Обзалагам се, че когато стигнем целта и почнем да я ръчкаме с пръчката, ще се случат един куп интересни работи.

— За теб може би. Все *някъде* в хаоса трябва да има и биологична компонента, при толкова много органика...

— Дяволски права си. И ти ще си говориш с тях, докато аз им правя медицински преглед!

— Може би не. Имам предвид, че мамчето не би го признала и след милион години, но ти си прав за езика. Когато се стигне до самата същност, става дума точно за обиколен подход. Като да се опитваш да опишеш виденията си с димни сигнали. Благородно е, може би най-благородното нещо, което тялото може да прави, но не можеш да превърнеш един залез в поредица хриптения, без да загубиш нещо.

Ограничаващо е. Може би онова, което ни очаква там, дори не използва език.

— Обзалагам се обаче, че ползват.

— Откога така? Ти си човекът, който винаги натъртва колко *недостатъчен* е езикът.

— Само когато се опитвам да вляза под кожата ти. Панталоните ти са съвсем друго нещо! — Спиндъл се засмя на собствената си шега. — Сериозно, какво според теб биха използвали в замяна, телепатия ли? Смятам, че ще си затънала до уши в йероглифи, преди да се усетиш. И нещо повече, ще ги декодираш за рекордно време!

— Много си мил, но се съмнявам. През половината време не мога да декодирам дори *Юка*! — Мишел замълча за момент. — Той всъщност понякога ме вади от релси.

— Теб и още седем милиарда души.

— Аха. Знам, че е глупаво, но когато го няма наоколо, част от мен не спира да се чуди къде се е скрил. А когато е точно тук, пред очите ми, имам чувството, че трябва *аз* да се скрия.

— Не е виновен, че ни плаши.

— Знам. Но от това не ми идва повече смелост. На кой гений му е хрумнала идеята да ни сложи за командир вампир?

— Че като какъв друг да го сложиш? Ще ли ти се ти да му даваш нареждания?

— Не става дума само за начина, по който се движи. Ами и за този, по който *говори*. Просто е *ужасно*!

— Знаеш, че той...

— Не става дума за говоренето в сегашно време или гърленото сумтене. Той... ами знаеш го, как говори. *Грубо*.

— Ефикасно.

— *Изкуствено*, Айзък. По-умен е от всички ни, взети заедно, но понякога говори така, сякаш речникът му се състои от петдесет думи... — меко изсумтяване. — Няма да го убие, ако ръсва по някое прилагателно от време на време.

— А, да. Но го казваш, понеже си лингвист, и не разбираш защо някой би могъл да не се къпе в чистата красота на *езика*... — Спиндъл изгъркори с престорена помпозност. — Аз от своя страна съм биолог и виждам смисъла на ситуацията.

— Така ли? Ами обясни ми го тогава, о, мъдри и могъщи мъчителю на жаби!

— Просто е. Кръвопиецът е пътуващ^[9], не е постоянно пребиваващ.

— Какво общо... О, става дума за китовете-убийци, нали? За различните им диалекти?

— Казах да забравиш за езика. Мисли за начина на живот. „Пребиваващите“ са рибоядци, нали така? Те се мотаят на големи групи, не се разхождат много-много насам-натам и говорят през цялото време... — чух шепот от движение и си представих как Спиндъл се навежда и полага длан на рамото на Мишел. Представих си как сензорите на ръкавиците му разказват каква е тя на допир. — „Пътуващите“ обаче — те ядат *бозайници*. Тюлени, морски лъвове, умна плячка. Достатъчно умна да се скрие, когато чуе подсвиркване или прещракване. Така че „пътуващите“ косатки са *потайни*, ясно? Ловуват на малки групи, разпределят се на големи разстояния, държат си устите затворени, така че никой да не ги чуе, докато се приближават.

— И Юка е от „пътуващите“.

— Инстинктите му подсказват да пази тишина около плячката. Всеки път, когато си отваря устата, всеки път, когато ни оставя да го забележим, той се бори със собственото си мозъчно стебло. Май не бива да съдим толкова строго другарчето си, само защото не е най-добрият мотивационен говорител на света, нали?

— Той се бори с желанието да ни изяде всеки път, когато имаме брифинг? Много успокоително, няма що!

Спиндъл се изкиска.

— Вероятно положението не е толкова трагично. Подозирам, че дори косатките свалят гарда, след като са убили плячка. Защо да се промъкват тайно на пълен стомах, нали?

— Значи *не се* сражава с мозъчното си стебло. Просто не е гладен.

— Вероятно по малко и от двете. Мозъчното стебло никога не *изчезва напълно*, знаеш. Но ще ти кажа едно... — част от шеговитостта се бе изцедила от тона на Спиндъл. — За мен не е проблем, ако Сараста иска да ръководи някой и друг брифинг от щаба си. Но ако

спрем да го срещаме въобще? Ето тогава трябва да започнеш да си пазиш гърба!

* * *

Поглеждам назад и най-сетне си признавам, че завиждах на Спиндъл за успеха му с жените. При все че беше сплайнат отвсякъде — макаронена купчина тикове и гърчове, и едва усещаше собствената си кожа, той някак успяваше да бъде...

Чаровен. Това е думата. Очарователен.

Като социална нужда тази способност беше на практика затихваща, отмираще заедно с правенето на неvirtуален секс по двойки. Но дори аз бях опитал вкуса на това изживяване — и щеше да е приятно, ако можех да разполагам под ръка с комплекта самоомаловажаващи способности на Спиндъл.

Особено когато всичко с Челси започна да се разпада.

Разбира се, имах собствен подход. Стараех се да бъда чаровен по собствен, странен начин. По едно време, след твърде много караници за *честност* и *емоционални манипулации*, започнах да си мисля, че може би малка доза хумор щеше да пооправи положението. Беше ме споходило подозрение, че Челси просто не вниква в сексуалната политика. Да, вярно, тя си изкарваше хляба с настройване на мозъци, но може би просто помнеше наизуст всички полагаеми взаимовръзки, без да се замисля изобщо каква е причината да съществуват и какви са ултимативните правила на естествения подбор, които са ги оформяли. Може би тя съвсем честно не знаеше, че сме еволюционни врагове и *всички* връзки помежду ни са обречени на провал. Ако можех да ѝ напъхам това в главата — ако можех с *чар* да си проправя път покрай защитните ѝ линии — кой знае, защо пък да не успеем да се задържим заедно...

Така че обмислих проблема и стигнах до идеалния начин да повиша познанията ѝ. Написах ѝ приказка за лека нощ, обезоръжаваща смес от хумор и привързаност, и я нарекох:

В началото били гаметите. И макар да имало секс, нямало пол и животът бил в равновесие.

И Бог рекъл:

— Да бъде Сперма!

И някои сред семената се свили на размер и станали евтини за правене, и залели пазара.

И Бог рекъл:

— Да бъдат Яйца!

И други сред семената били засегнати от чумата на Спермата.

И, о, да, малцина сред тях дали плод, защото Спермата не носела храна за зиготата и само най-големите Яйца можели да изхранят растящото потомство. Та тъй те станали още по-големи на размер с течение на времето.

И Бог сложил Яйцата в утроба и рекъл:

— Чакайте тук, понеже размерът ви прави тромави, а Спермата трябва да намери някой от вас в тез покои. От тъй насетне ще бъдете оплождани вътрешно!

И тъй и станало.

И Бог рекъл на гаметите:

— Плодът на спойката ви може да обитава всяко място и да приеме всяка форма. Може да диша въздух или вода, или сероводородните пари на хидротермалните гейзери. Но не забравяйте единствения закон, който ви налагам, и който не се променя от началото на времето: разпространявайте моите гени!

И тъй Спермата и Яйцето поели по света.

И Сперма рекъл:

— Аз съм евтин и изобилен, и ако бликам щедро, непременно ще изпълня плана на Господ. Тъй че вечно ще търся нови партньорки и след това ще ги зарязвам щом ги забременя, понеже има толкоз много утроби, а тъй малко време!

Но Яйце рекла:

— Ей, тежестта на размножаването лежи на моите плещи! Трябва да нося плът, която само наполовина е моя, да я износя до раждане и да я храня дори когато напусне

утробата ми (това понеже много от телата на Яйцата били вече налети с кръв и покрити с козина). Мога да имам само няколко деца и трябва да се посветя изцяло тям, и да ги защитавам до последния си дъх. И ще накарам Сперма да ми помага, понеже всъщност той ми навлече туй бреме. И макар да му тежи да стои редом с мен, няма да го оставя да се отклони от пътя, нито да легне със съперничките ми!

На Сперма туй не му се харесало.

И Бог се усмихнал, защото Неговият завет бил сторил война на Сперма и Яйце, дори във времената, когато те самите изчезнали в небитието.

В здрача на една вторнишка вечер, когато светлината бе идеална, донесох на Челси цветя. Подчертах за нея иронията на романтичната стара традиция — отсечените гениталии на други видове, предлагани като предшествашъ съвкуплението дар — и след това ѝ изрецитирах приказката си, точно когато се приготвяхме да се чукаме.

И до ден-днешен не знам какво се обърка.

[1] Робърт Джарвик е американски учен, изобретател на първото изкуствено сърце (реален цитат). ↑

[2] Граница на Райли: не е сложна математическа или физическа характеристика. Нарича се още „ъглова резолюция“ и се отнася към обхвата на оптичните уреди — телескопи, микроскопи, фотоапарати и дори животинското око и способността им да различават дребни детайли в изображението. ↑

[3] В процеса на въртене на Слънцето (и предполагаемо другите звезди също) магнитосферата им се усуква в така наречената спирала на Паркър (на името на Юджийн Паркър), която е вид архимедова спирала. Интересното е, че в нея отделните слоеве менят поляризацията си и са нагънати на плисета. ↑

[4] Тесла: единица мярка за плътност на магнитния поток (т.е. магнитната индукция), 1 тесла е равна на 10 000 гауса или 10^9 гами (γ); за сравнение обичайният фон на Земята е около 31 μT ($3,1 \times 10^{-5}$ T). ↑

[5] Дейнококи (*Deinococcus*) — разред изключително устойчиви на радиация бактерии. ↑

[6] R-селектор (р от „размножаване“) е тип организъм, чиято еволюционна стратегия се състои в безконтролно размножаване; такъв тип организми имат и изключително висока смъртност, популацията им се регулира от околната среда. Съответно к-селекторите (к от „капацитет“) са организми, които се размножават само в такива количества, каквито средата може да изхрани. R-селектори са примерно бактериите, червеите, жабите; к-селектори — едрите бозайници. ↑

[7] По името на Джон фон Нойман, американски математик и разностранен учен, допринесъл в много научни области, включително икономика, компютърни технологии др. Изобретател е на самовъзпроизвеждащите се машини, снабдени с генетичен „запис“. ↑

[8] Теорията на игрите е дял от приложната математика, свързан с изследването на операции, по-конкретно — взимане на решения в конфликтни ситуации. Приложима е също към естествения подбор в биологията и се явява съществена част от работата около създаването на изкуствен интелект. ↑

[9] Косатките (китове-убийци) в морската биология се разделят на „пътуващи“ и „постоянно пребиваващи“ семейни групи, и в момента се водят интензивни проучвания на едните и другите. ↑

Стъкленият таван е вътре в теб.

Стъкленият таван е съвестта.

Джейкъб Холцбринк,
„Ключовете за планетата“^[1]

Преди да напуснем Земята се чуха слухове за четвърта вълна: флотилия далекообхватни кръстосвачи, които безшумно ще следват нашия курс, в случай че пушечното месо се натресе на нещо гадно. Или, ако извънземните се окажат добронамерени, начело на флотилията ще се намърда посланическа фрегата, натъпкана с политици и корпоративни важни клечки. Нямаше значение, че Земята не разполага с големи космически кръстосвачи или посланически кораби: „Тезей“ също не бе съществувал преди Светулките. Не ни осведомиха официално за наличието на подобен контингент, но пък и никога не бива да показваш на авангарда си Голямата картинка. Колкото по-малко знае предната линия, толкова по-малко вероятно е да издаде нещо.

И до днес не знам дали е съществувала четвъртата вълна. Не съм забелязвал доказателства за наличието на такава, макар че това не означава нищо. Може да сме ги оставили далеч зад гърба си около Бърнс-Коуфийлд. Или пък те са ни последвали по целия път чак до Биг Бен, допъззели са достатъчно близо да видят срещу какво сме се изправили и са си обрели крушите, преди ситуацията да се влоши прекомерно.

Чудя се дали не се е получило именно така. Чудя се дали са успели да се приберат вкъщи.

Но като се замисля — пожелавам им да не са.

* * *

Гигантски ботуш скрита „Тезей“ по хълбока. Долу се завъртя като махало. На отсрещната страна на барабана Спиндъл изквича като

опарен; в бокса, стиснал круша с горещо кафе, почти се опарих аз.

„Това е то — помислих си, — приближихме се прекомерно. Те отвърщат на удара.“

— Какво, по дя...

Бейтс се включи от мостика и разсея страховете ни:

— Задейства се главният двигател. Променяме курса.

— Накъде, защо, по чия заповед?

— По моя! — обади се Сараста, изниквайки над нас.

Никой не посмя да проговори. През барабана, откъм шлюза на кърмата, се разнесе звукът от необичайно *стържене*. Стрелнах показателите за преразпределение на запасите на „Тезей“. Фабричният отдел се преоборудваше за мащабно производство на керамична сплав.

Радиационна защита. Солидна материя, обемна и примитивна, не като управляемите магнитни полета, на които обикновено разчитахме.

Бригадата изникна от палатката си с подпухнали от сън очи. Саша изръмжа:

— *Кво* бе, мамка му?

— Гледайте! — Сараста превзе КонСенсус и го включи.

Беше като виелица, не като брифинг: гравитационни кладенци и орбитални траектории, стресови симулации на буреносни облаци от амониеви и водородни пейзажи, пламтящи под филтри от гамаспектъра и чак до радиовълните. Видях точки на пречупване и спадове, и нестабилно равновесие. Видях начертани в пет измерения зависнали катастрофи. Присадките ми се напъваха да обработят информацията; половинката ми мозък от плът се мъчеше да разчете вложения смисъл.

Нещо се криеше там долу, право пред очите ни.

Пръстенът на Бен продължаваше да не се държи порядъчно. Отклоненията не бяха явни; за да ги забележим, на Сараста не му се наложи да нарисува чак всяко едно камъче, планина и планетоидче, но не беше далеч оттам в мащабирането. И нито той, нито съставното съзнание, което споделяше с Капитана, бяха в състояние да обяснят тези траектории като прост резултат от някакво отдавнашно нарушение. Прахолякът не се *слягаше*; всъщност част от него се суркаше надолу по хълма под ударите на нещо, което и сега в момента се пресягаше от облачния връх и придърпваше от орбита разни боклуци.

Но като че ли не всичкият този боклук улучваше целта. Екваториалните региони на Бен постоянно блещукаха от проблясъците на метеоритните сблъсъци — много по-бледи от ярките следи на гмуркачите и изчезващи за част от секундата, — но тези честотни разпределения не съответстваха на всички паднали скали. Получаваше се илюзията, че от време на време някое парче спускащ се камък просто изчезваше в паралелна вселена.

Или го залавяше нещо в тази, *нашата*. То обикаляше екватора на Бен за четиридесет часа, достатъчно ниско, та почти да пасе в атмосферата. Не се виждаше във видимия спектър, в инфрачервения или на радара. И може би щеше да си остане чиста хипотеза, ако един гмуркач не бе прогорил кривата на спускането си през атмосферата *зад него*, точно когато по съвпадение „Тезей“ бе гледал натам.

Сарастни ни запрати образа право в центъра: ярка следа, спускаща се диагонално през вечния нощен пейзаж на Бен; прекъсваща някъде по средата на пътя си на градус или два наляво и светваща отново точно преди да изчезне от полезрението. Изваденият стопкадър показваше замръзнал ярък лъч светлина, с липсващ в средата сегмент и назъбени ръбове в двата края на прекъсването.

Сегмент с дължина девет километра.

* * *

— *Крие* се — отбеляза впечатлена Саша.

— Не особено добре — Бейтс се показва от предния люк и полетя по посока на въртенето. — Доста показателна рефракционна находка... — тя се хвана за стълбите към средата на пътя си и използва за спирачка инерцията на въртенето, която я обърна с краката надолу и ѝ помогна да стъпи стабилно на стъпалата. — Защо не сме го забелязали преди?

— Не е било осветявано — предположи Спиндъл.

— Не е само заради следата. Вижте и облаците... — И, естествено, облачната покривка на Бен показваше наличието на леко изместване. Бейтс стъпи на палубата и се насочи към заседателната маса. — Трябваше да сме го забелязали по-рано.

— Другите сонди не откриват подобен артефакт — отвърна Сараста. — *Тази* се приближава под по-широк ъгъл. Двадесет и седем градуса.

— По-широк спрямо какво? — поинтересува се Саша.

— Спрямо правата линия — промърмори Бейтс — между тях и нас.

Всичко се виждаше там на тактическата схема: „Тезей“ падаше надолу по предначертана дъга, но сондите, които пускахме, не се отклоняваха встрани по хохманови криви (трансферна орбита на Хохман) — те горяха право надолу, курсовете им едва се извиваха, всички в рамките на няколко градуса от теоретичната линия, съединяваща Бен с кораба.

С изключение на тази сонда. Тя се бе спуснала отстрани и бе разкрила измамата.

— Колкото по-далеч от курса ни е, толкова по-очевидни са отклоненията в изображението — вметна Сараста. — При подход перпендикулярно спрямо нас ще е кристално ясно видимо.

— Значи сме в сляпо петно? И за да го видим ли променяме курса?

Бейтс поклати глава:

— Сляпото петно се *движи*, Саша. То ни...

— *Следи* ни — Саша всмука въздух през стиснатите си зъби. — *Мамка* му недна!

Спиндъл се намеси:

— И какво е това? Нашата фабрика за гмуркачи?

Пикселите на стопкадъра се *разпълзяха*. От турбулентните вихри и къдрици на атмосферата на Бен се появи образ, все още зърнист и неясен. Имаше гънки и остриета, и нито един гладък ръб; нямах представа каква част от този силует е истинска и каква е фрактална илюзия, породена от подложката от облаци. Но общият силует представляваше тор или може би сбор от по-малки, ръбести нещица, скупчени заедно в груб пръстен; и беше *голямо*. Онези девет километра липсваща следа се падаха съвсем по периметъра, бяха минали по дъга от четирийсет-петдесет градуса. Чудото, което се криеше в сянката на десет Юпитера беше почти трийсет километра от ръб до ръб.

Спряхме да ускоряваме, преди Сараста да приключи с обобщението на ситуацията. *Долу* се върна там, където му беше мястото. Ние обаче — не. Колебливият ни, предпазлив подход към нещото оставаше в миналото — сега се носехме по прав вектор, и да вървят по дяволите торпедата.

— Хм, туй чудо е трийсет километра в диаметър — отбеляза Саша. — И е невидимо. Не трябва ли да сме *малко* по-внимателни в момента?

Спиндъл сви рамене:

— Ако можеше да подлагаме на съмнение решенията на вампирите, нямаше да ни *трябват* вампири, нали?

Нова фасетка разцъфтя в потока информация. Честотни хистограми и хармонични спектри избликнаха и от плоска линия прераснаха в подвижни планински вериги, в хор от видима светлина.

— Модулиран лазер — докладва Бейтс.

Спиндъл вдигна очи:

— Откъм *онова*?

Бейтс кимна:

— Започнало е веднага, след като сме издухали прикритието му. Интересно съвпадение.

— *Страховито* съвпадение — отвърна Спиндъл. — Откъде е *разбрало*?

— Променихме си курса. Насочваме се право към него.

Планините на графиките продължаваха да танцуват и да чукат по прозореца ни.

— Каквото и да е то — добави Бейтс, — мъчи се да ни говори.

— Ами тогава — обади се познат глас — непременно трябва да го поздравим, нали?

Сюзън Джеймс бе отново на шофьорската седалка.

* * *

Аз бях единственият чист зрител.

Те всички изпълняваха онези от задълженията си, които им бяха достъпни. Спиндъл прекара грубоватия силует на Сараста през серия от филтри, опитвайки се да измъкне капчица биология от

машинариите. Бейтс сравняваше морфометриката между заметнатия с невидимост артефакт и гмуркачите. Сараста наблюдаваше всички ни от високо и плетеше вампирските си мисли — по-дълбоки от всичко, което някой от нас бе способен да постигне. Но тези занимания бяха само странични заигравки. В главната роля се намираше Четворната бригада, под умелото ръководство на Сюзън Джеймс.

Тя придърпа най-близкия стол, седна и вдигна ръце, сякаш даваше знак на оркестър. Пръстите ѝ потрепваха във въздуха, докато свиреше на виртуални икони; субвокални команди помръдваха устните и челюстта ѝ. Включих се в нейния поток данни и видях около извънземния сигнал да се образува текст:

РОРШАХ ДО КОРАБ ПРИБЛИЖАВАЩ 116°АЗ —
23°ДЕЦ ОТН. ЗДРАВЕЙ ТЕЗЕЙ. РОРШАХ ДО КОРАБ
ПРИБЛИЖАВАЩ 116°АЗ — 23°ДЕЦ ОТН. ЗДРАВЕЙ
ТЕЗЕЙ. РОРШАХ ДО КОРАБ ПРИБЛИЖ...

Тя вече беше декодирала проклетото чудо. Вече. Тя дори му отговаряше:

Тезей до Роршах. Здравей Роршах.

ЗДРАВЕЙ ТЕЗЕЙ. ДОБРЕ ДОШЪЛ В КВАРТАЛА.

Тя бе разполагала с по-малко от три минути. Или по-точно, *те* имаха по-малко от три минути: четири напълно съзнателни частични личности и няколко дузини неосъзнати семиотични модули, всички работещи паралелно, всички гениално изрязани от едно и също парче сиво вещество. Можех почти да проумея защо някой би предизвикал подобно щателно планирано насилие върху собственото си съзнание, щом то водеше до такъв вид постижения.

До момента не бях успявал да убедя дори и себе си, че оцеляването е достатъчно важна кауза.

Бригадата изпрати:

Искаме разрешение за приближаване.

Просто и еднозначно: просто факти и данни, благодаря, с колкото се може по-малко пространство за двузначност и неправилно тълкувание. Засуканите изказвания от рода на „Идваме с мир!“ можеха да почакат. Ръкостискането не е моментът за обмяна на културни ценности.

ПО-ДОБРЕ СТОЙТЕ НАДАЛЕЧ. СЕРИОЗНО. ТОВА
МЯСТО Е ОПАСНО.

Това предизвика определено внимание. Бейтс и Спиндъл спряха за секунда в собствените си вътрешни светове и надникнаха в този на Джеймс.

Изискваме сведения за опасност, изпрати в отговор Бригадата. Все още се придържаха към конкретността.

ТВЪРДЕ БЛИЗО И ОПАСНО ЗА ВАС.
УСЛОЖНЕНИЯ НА НИСКА ОРБИТА.

Изискваме сведения за усложнения на ниска орбита.

СМЪРТОНОСНА ОБСТАНОВКА. СКАЛИ И
РАДИАЦИЯ. ДОБРЕ ДОШЛИ СТЕ. АЗ МОГА ДА ГО
ПОЕМА, НО НИЕ СМЕ ТАКИВА.

Запознати сме с налични на ниска орбита камъни. Оборудвани сме да се пазим от радиация. Изискваме

сведения за други опасности.

Ровнах под транскрипцията за канала, по който идваше инфото. „Тезей“ бе обърнал част от идващия лъч в звуков сигнал, съобразно цветното кодиране. Гласова комуникация значи. Те ни *говореха*. Зад онази иконка ме очакваха суровите звуци на езика на пришълците.

Разбира се, че не можах да устоя.

— По всяко време между приятели, нали? За празненството ли сте дошли?

Английски. Гласът беше човешки, мъжки. *Стар*.

— Тук сме да проучваме — отвърна Бригадата, макар че *техният* глас си бе чист конструкт на „Тезей“. — Изискваме диалог с личностите, изпратили обекти в близка до слънцето орбита.

— Първи контакт. Звучи като да си струва празнуването.

Препроверих източника два пъти. Не, това не беше превод; това беше действителният, непреработен сигнал, идващ от... „Роршах“, както се бе нарекло то. Част от сигнала, във всеки случай, той съдържаше и други елементи — неакустични, кодирани в лъча.

Прелистих ги, докато Джеймс казваше:

— Изискваме информация за вашия празник...

Стандартен протокол на „ръкостискане“ между два кораба.

— Заинтригувани сте — гласът сега беше по-силен, по-млад.

— Да.

— Така ли?

— Да — повтори търпеливо Бригадата.

— Наистина?

След моментно колебание:

— Говори „Тезей“.

— Знам това, базови човечета — гласът премина на мандарин. —

Кои сте *вие*?

Нямаше забележима промяна в хармоничността. Но по някакъв начин гласът сякаш бе придобил острота.

— Говори Сюзън Джеймс. Аз съм...

— Няма да си щастлива тук, Сюзън. Свързано е с фетишистични религиозни вярвания. Има опасни ритуали.

Джеймс подъвка устната си.

— Изискваме разяснение. В опасност ли сме от тези ритуали?

— Определено може да сте.

— Изискваме разяснения. Ритуалите ли са опасни или обстановката на ниска орбита?

— Обстановката *на* смущенията. Трябва да внимаваш, Сюзън. Невниманието предизвиква безразличие — заяви „Роршах“. След малко добави: — Или неуважение.

* * *

Разполагахме с четири часа, преди Бен да застане помежду ни. Четири часа непрекъсната нонстоп комуникация, станала много полесна, отколкото някой би очаквал. Все пак, то говореше нашия език. Многократно изразяваше любезна загриженост за нашето добруване. Но при все това, при все уелото боравене с човешка реч, то споделяше твърде малко. За четири часа успя да избегне даването на еднозначен пряк отговор по която и да е тема, освен изключителното нежелание за по-близък контакт, и по времето, когато пропадна в еклиптиката, ние все още не знаехме защо ни отблъсква.

Сараста се спушна на палубата по средата на разговора, без краката му изобщо да докоснат стъпалата. Пресегна се и сграбчи перилото, за да запази равновесие при приземяването, и се олюля само съвсем леко. Ако аз опитам подобно нещо щях да се подмятам по протежение на палубата като камъче в бъркалка за цимент.

През остатъкa от сесията Сараста стоя неподвижен като вкаменен, с безизразно лице и скрити под ониксовия визьор очи. Когато сигналът на „Роршах“ заглъхна наред изречението, той с жест ни събра около централната маса.

— То говори — заяви вампирът.

Джеймс кимна:

— Не казва много, освен че настоява да спазваме дистанция. Поне засега гласът, който употребява, е на възрастен мъж, макар че привидната възраст се промени няколко пъти.

Той беше чул всичко това.

— Структурата?

— Междукорабният му протокол е перфектен. Речникът му е много по-голям, отколкото може да се извлече от стандартно бърборене между няколко кораба, така че явно са подслушвали целия ни вътресистемен трафик — бих казала, поне от няколко години. От друга страна речникът му *не се* доближава ни най-малко до обхвата, който получаваш при наблюдение върху развлекателните медии, така че те вероятно са пристигнали след Предавателната ера.

— Колко добре използват речника, с който разполагат?

— Използват фразово-структурна граматика, непоследователно-въпросителни изречения. Възвратни езикови взаимовръзки с дълбочина поне четири нива и не виждам причина да не влязат по-дълбоко при продължителен контакт. Те не са папагали, Юка. Познават правилата. Това име например...

— „Роршах“ — промърмори Бейтс, а кокалчетата й пукаха, докато стискаше любимата си топка. — Интересен избор.

— Проверих в регистрите. В Марсианската примка има контейнеровоз, наречен „Роршах“. С когото и да говорим, явно гледат на платформата си като на космически кораб и са избрали едно от нашите имена — такова, което му отива.

Спиндъл се спусна в креслото до мен, прясно завърнал се от набег до камбуза. Крушка кафе блестеше като желатин в дланта му.

— *Това* име сред всичките кораби във вътресистемието? Струва ми се твърде символично за случаен избор.

— Не мисля, че е случаен. Обикновено корабните имена провокират коментари. Пилотът на „Роршах“ се включва на вълната на някой от другите и отсреща веднага му подвикват: „О, мила бабо, какво странно име имаш...“, а „Роршах“ отговаря с някакъв отработен вече коментар за номенклатурния произход и всичко това става по радиото. Ако слушаш цялото това дърдорене, не само долавяш името и нещото, за което се отнася, но и може да научиш доста за смисъла му от контекста на разговора. Нашите извънземни приятели вероятно подслушват на повечето честоти и са заключили, че „Роршах“ ще е подобър етикет за нещо неизвестно от, да речем, есминец „Джейми Матюс“.

— Териториални и умни — намръщи се Спиндъл, измъквайки чаша изпод стола си. — Прекрасно.

Бейтс сви рамене:

— Териториални, може би. Но е задължително да са агресивни. Например чудя се дали ще могат да ни наранят, дори ако биха искали да го направят.

— Аз не се чудя — обади се Спиндъл. — Онези гмуркачи...

Майорката махна пренебрежително с ръка:

— Големите кораби се въртят бавно. Ако ги насъскат да ни бутнат, ще ги видим достатъчно рано — тя огледа масата. — Вижте, само аз ли единствена намирам това за странно? Междузвездна технология, която префасонира супер-юпитери и строява метеорити като слонове на парад, и те се *кроят*? От нас?

— Освен ако наоколо не се навърта и някой друг — отбеляза напрегнато Джеймс.

Бейтс поклати глава:

— Прикритието беше еднопосочно. Беше прицелено в нас и само в нас.

— И дори ние прозряхме през него — добави Спиндъл.

— Именно. Така че те минават на план Б, което за момента не представлява нищо друго, освен печелене на време и смътни предупреждения. Просто искам да кажа, че те *не се държат* като гиганти. Поведението на „Роршах“ ми се струва импровизирано. Не мисля, че са ни очаквали.

— Естествено, че не. Бърнс-Коуфийлд беше...

— Не мисля, че са ни очаквали *толкова рано*.

— Хм... — проточи Спиндъл, обмисляйки идеята.

Майорката прокара длан по голия си скалп:

— Защо ще очакват от нас просто *да се откажем*, след като сме научили, че ни шпионират? Разбира се, че ще потърсим и на друго място. Бърнс-Коуфийлд може да е била замислена като маневра за забавяне; ако бях на тяхно място, щях да планирам, че евентуално ще стигнем и до тук. Но мисля, че не са пресметнали правилно. Озовахме се тук по-рано, отколкото те са очаквали и ги хванахме със смъкнати гащи.

Спиндъл разцепи крушката и я изпразни в чашата.

— Твърде неточни сметки за нещо толкова умно, а?

При контакта с горещата течност разцъфтя холограма, нарисувана в меки полутонове възпоменателна картина на Ивицата

Газа. Миризмата от затвореното в пластмасата кафе заля каюткомпанията.

— Особено след като са ни изучили до квадратния метър — добави Спиндъл.

— И какво точно са видели? Контейнеровози, слънчеви платноходи... С такива кораби ще трябва години да се стигне до Кюйпер, и те нямат капацитет да се доберат до друго място след това. Телематериализирането по онова време не е съществувало, като изключим симулаторите на Боинг и половин дузина прототипове. Лесно е да се пропусне. Те сигурно са сметнали, че една фалшива мишена ще им купи всичкото нужно им време.

— Нужно за какво? — почуди се Джеймс.

— Каквото и да е — отвърна Бейтс. — Ние сме от страната на пръстена.

Спиндъл вдигна чашата си с нетвърда ръка и отпи. Кафето трепереше в затвора си, повърхността се вълнуваше и издуваше в криворазбраната гравитация на барабана. Джеймс нацупи усти в бледо неодобрение. Контейнерите за течности с отворени стени по принцип бяха *verboden* в условията на променлива гравитация, дори за хора без двигателните затруднения на Спиндъл.

— Следователно те блъфират — заключи Спиндъл най-накрая.

Бейтс кимна.

— Така ми се струва. „Роршах“ все още се строи. Може би си имаме работа с някакъв тип автоматизирана система.

— Значи можем да пренебрегнем табелката „Не газии тревата!“ в парка, а? Да се разходим спокойно по моравката?

— Можем да си позволим да печелим време. Да не припираме излишно.

— Аха. Значи дори ако предположим, че в момента можем да се справим с него, ти предпочиташ да изчакаме, докато не се ъпгрейдне от „труднодостъпно“ до „неуязвимо“ — Спиндъл потрепери и остави кафето си на масата. — Я ми припомни къде беше преминала военно обучение? В Академия „Честна игра“?

Бейтс пренебрегна подигравката.

— Фактът, че „Роршах“ още расте, може да е най-добрата причина да го оставим на спокойствие за момента. Нямаме си никаква представа каква е... зрялата, предполагам... ами, каква е зрялата форма

на този артефакт. Много ясно, че се скри. Много животни търсят прикритие от хищници, без самите те да са хищни, особено малките им. Много ясно, че ще... увърта. Не ни дава отговорите, които търсим. Но може и да не ги *знае*, замисляли ли сте се за това? Какъв резултат ще има разпитът на човешки ембрион? Възрастният може да представлява съвсем друг вид животно.

— Възрастният може да ни прекара задниците през месомелачка.

— То и *ембрионът* е способен на това, доколкото знаем — Бейтс завъртя очи. — Иисусе, Айзък, *ти си* биологът. Не би трябвало аз да ти казвам колко срамежливи и прикрити твари си го връщат стократно, ако ги притиснеш в ъгъла. Бодливото свинче не си търси неприятности, но все пак ще ти напълни муцуната с игли, ако пренебрегваш предупрежденията му.

Спиндъл не продума повече. Той плъзна кафето си странично по гланцирания плот, докдето можа да стигне. Течността покорно си стоеше в чашата — тъмен кръг, перфектно успореден на ръба, но наклонен леко спрямо нас. Струваше ми се, че мога да различа дори лека изпъкналост по самата повърхност.

Спиндъл се усмихна слабо при вида на тази странност.

Джеймс прочисти гърлото си:

— Не ми се ще да омаловажавам притесненията ти, Айзък, но ние още не сме извървели докрай пътя на дипломацията. И, най-малкото, то има желание да говори, дори и да не е толкова откровено, колкото ни се иска.

— Вярно е, че говори — съгласи се Спиндъл, все още втренчил поглед в наклонената чаша. — Не като нас.

— Ами не. Има някои...

— То не е просто хлъзгаво, ами на моменти е направо *дислектично*, забелязала ли си? И смесва местоименията.

— Имайки предвид, че е изучавало езика изцяло чрез пасивно подслушване, говори го учудващо добре. Всъщност по онова, от което мога да съдя, заключавам, че те са по-ефикасни от нас в обработката на речта.

— Трябва да си ефикасен с езика, ако се каниш да *увърташ*, а?

— Ако бяха хора, може би щях да се съглася с теб — отвърна Джеймс. — Но онова, което на нас ни се струва като увъртане или

измама, може лесно да се обясни с избор на по-малки концептуални единици за опорни точки.

— Концептуални единици?

Бейтс, бях започнал да осъзнавам, никога не използваше субтитри, ако можеше да го избегне.

Джеймс кимна:

— Като усвояване на ред текст дума по дума, вместо да гледаш целите фрази. Колкото по-малки са единиците, толкова по-бързо могат да бъдат препоредени; това ти дава много бързи семантични рефлексии. Недостатъкът е, че е трудно да се поддържа същото ниво на логическа последователност, тъй като мотивите в по-голямата структура е по-вероятно да бъдат разместени.

— Уха — Спидъл се изправи, забравил всякакви забавления с течности и центробежни сили.

— Казвам само, че не е задължително да си имаме работа с нарочна измама. Същество, което преработва информация на едно ниво може да не осъзнава непоследователностите на друго; може дори да няма съзнателен достъп до другото ниво.

— Не само това имаш предвид...

— Айзък, не може да прилагаш човешки норми към...

— Чудех се какво ли си намислила — Спидъл се гмурна в транскрипциите. След секунда извади един откъс:

ИЗИСКВАМЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА СРЕДА, КОЯТО СМЯТАТЕ ЗА
ФАТАЛНА.

ИЗИСКВАМЕ ИНФОРМАЦИЯ ПО ВАШИЯ ОТГОВОР ЗА
ПЕРСПЕКТИВАТА ЗА НЕИЗБЕЖНОТО ИЗЛАГАНЕ НА СМЪРТНО ОПАСНА
СРЕДА.

РАДВАМ СЕ ДА ОБЯСНЯ. НО ВАШЕТО
СМЪРТНОСНО Е РАЗЛИЧНО ОТ НАС. ИМА МНОГО
МИГРИРАЩИ ОБСТОЯТЕЛСТВА.

— Ти си го тествала! — заключи триумфално Спидъл. Примлясна с устни и челюстите му изтракаха. — Ти си търсила емоционален отговор!

— Беше просто идея. Не доказва нищо.

— Имаше ли разлика? Във времето за отговор?

Джеймс се поколеба, после поклати глава:

— Но това беше само глупава идея. Толкова много променливи има, че нямаме представа как те... имам предвид, те са *извънземни*...

— Патологията е класическа.

— Каква патология? — попитах аз.

— Не означава нищо, освен че те са различни от човешката базова група — настоя Джеймс, — което не е причина който и да е от присъстващите да ги гледа отвисоко.

Опитах пак:

— Каква патология?

Джеймс поклати глава. Спиндъл ме просвети:

— Има един синдром, за който може да си чувал, а? Бързоговорещи, лишени от съвест, склонни към малапропизъм^[2] и противоречиви личности. Без емоционални изблици.

— Тук не става дума за човешки същества — повтори отново Джеймс, меко.

— Но ако ставаше — добави Спиндъл, — бихме могли да наречем „Роршах“ клиничен социопат.

Сараста не беше казал нито дума по време на цялото заседание. Сега, когато клетката бе отворена и определението — пуснато на свобода, забелязах как никой друг не желае да погледне към него.

* * *

Разбира се, всички знаехме, че Юка Сараста е социопат. Повечето от нас просто не го споменаваха в културна компания.

Спиндъл никога не проявяваше чак толкова култура. Или може би просто изглеждаше, сякаш почти *разбира* Сараста; способен е да погледне отвъд чудовището и да види *организма* — продукт на естествения подбор, досущ като всичката човешка плът, която бе погълнал в отминалите епохи. Тази перспектива го успокояваше по някакъв начин. Той можеше да гледа как Сараста го следи, и да не трепне.

— Жал ми е за горкия кучи син — сподели веднъж, по време на обучението.

За мнозина подобно твърдение би прозвучало абсурдно. Този човек, така тежко интерфейсиран с машинарии, че собствените му двигателни умения бяха деградирани от липса на свята грижа и хранене; този човек, който чуваше рентгени и виждаше сенки в ултразвук, толкова прояден от ретрофити, че вече не можеше да усети без чужда помощ дори връхчетата на собствените си пръсти — този човек да е в състояние да съжалява когото и да било, да не говорим пък за хищник с остро зрение, създаден да убива без и най-малката тръпка на жалост?

— Съчувствието към социопатите е рядкост — отбелязах.

— А би трябвало. Ние, най-малкото — той махна с ръка; някакъв дистанционно-свързан наръч сензори на симулатора отсреща избръмча и припламна рефлексивно — сме *избрали* приставките си. На вампирите им се *налага* да са социопати. Прекалено си приличат с пляката си. Знаеш ли, че повечето таксономисти дори не ги смятат за отделен подвид. Така и не са се отдалечили достатъчно, за да достигнат репродуктивна изолация. Един вид може би са по-скоро синдром, отколкото напредък. Просто сбирщина канибали с наследствен комплект деформации.

— И какво значение има това, ако...

— Ако собственият ти вид е единственото, което можеш да ядеш, то емпатията е *първото* качество, с което се разделяш. Психопатията не е разстройство, ако си надянал *тия* патъци, а? Просто стратегия за оцеляване. Но те все пак ни карат да настръхваме, така че ние... ами, оковаваме ги.

— Смяташ, че е трябвало да поправим проблема с Кръста?

Всеки знаеше защо не сме. Само глупак би съживил чудовище, без да му сложи предпазител. Вампирите си имаха вроден такъв: без антиевклидиантите си Сарастии щеше да изпадне в *grand mal*^[3] веднага, щом зърне прозоречна рамка с напречни пръчки.

Но Спиндъл клатеше глава:

— Не бихме могли да го поправим. Или пък *бихме* — поправи се той, — но проблемът е залегнал във визуалния кортекс, а? Свързан е с омнисавантността^[4] им. Оправиш ли го, обезвреждаш способността

им за сравняване по образец, и тогава какъв е смисълът да си ги развъждаме от небитието?

— Не знаех, че е така.

— Е, поне такава е официалната версия... — той замълча за миг и грейна с крива усмивка. — Но пък не сме срещнали никакви проблеми да оправим протокадериновите^[5] пътища, когато ни е потрябвало.

Дръпнах си субтитър. Контекст-чувствителен, КонСенсус ми сервира: „Протокадерин — гама-игрек: магическият човешки мозъчен протеин, който вампирите никога не са били способни да синтезират сами. Причината да не преминат на зебри или африкански глигани, когато са останали без човешка плячка, също и обяснение защо е подписало смъртната им присъда нашето откритие на ужасната тайна, свързана с правия ъгъл.“

— Както и да е, просто си мисля, че той е... изолиран — нервен тик трепна в ъгълчето на устата на Спиндъл. — Самотен вълк, който си има само овце за компания. Ти нямаше ли да си самотен?

— Те не *обичат* да си имат компания — напомних му.

Противопоказно е да събереш на едно място два вампира от един и същи пол, освен ако не се каниш да правиш облози за предстоящото кърваво клане. Те са самотни ловци и са *много* териториални. При минимално животоподдържащо съотношение плячка-хищник едно към десет — и с толкова нарядко разпилени по плейстоценовия пейзаж човеци за хапване — най-голямата заплаха за тяхното оцеляване е било съперничеството на собствения им вид. Естественият подбор никога не ги е учил да се държат учтиво един с друг.

Това обаче не повлия по никакъв начин на Спиндъл.

— Не означава, че не е способен да се чувства самотен — настоя той. — Значи само, че не може да си реши проблема.

[1] Измислен цитат — не съществуват нито авторът, нито производението. ↑

[2] Малапропизъм: некоректна употреба на дума, чрез заменянето ѝ с друга със сходно значение, често с комичен ефект. ↑

[3] *Grand mal* (гран мал — фр.) — силен епилептичен припадък.
↑

[4] Авторски термин на П. Уотс. „Савантност“ идва от „синдрома на Савант“, типичен за аутистите и свързан с подсъзнателната обработка на информация в определена област (примерно математика). Омнисавантността се явява способност за такъв тип обработка в абсолютно всички области. ↑

[5] Протокадерините са „първични“ кадеринови, присъщи за много гръбначни и негръбначни животни. Кадерините като цяло са трансмембранни протеини, играещи роля за целостта на клетките. Мутации на протокадериновите гени се смятат за виновни например за прояви на шизофрения, синдром на Тъшър и бронхиална хиперреактивност. ↑

Известни са им думите, но не и мелодията.

Робърт Хар, „Без съвест“^[1]

Спретнахме фокус с огледала — големи обли параболични чудесии, всяка тънка до невъзможност и три пъти по-висока от човешки бой. „Тезей“ ги навиваше и ги натъпкваше във фойерверки, заредени с безценна антимаateria от нашите смаляващи се запаси. Разполагахме с прозорец от дванайсет часа, по време на който корабът пръскаше ракетите като конфети, всяка ориентирана по точна балистична траектория. Палехме ги, когато се отдалечаваха на достатъчно разстояние. Юрваха се, привидно-хаотично във всевъзможни посоки, ръсейки гама-лъчи по пътя си, докато не догорят докрай. След това се закотвяха и разперваха в бездната лъскавите си насекомски крилца.

Далеч около тях четиристотин хиляди извънземни машини въртяха лупинги и горяха, и не обърнаха на случващото се никакво осезаемо внимание.

„Роршах“ се пързеляше около Бен на хиляда и петстотин километра от атмосферата, бърз безконечен кръг, чието пълно изпълнение отнемаше четирийсет часа без малко. По времето, когато не се върна^[2] в полезрението ни, огледалата вече до едно се намираха извън зоната на пълната слепота. В КонСенсус плаваше, гледан отблизо, екваториалният ръб на Бен. Иконите на огледалата блещукаха около него като експлодиращи точки, като разединени фасетки на някакво гигантско разширяващо се съставно око. Те си нямаха спирачки. Така че каквито и ключови позиции да заемаха, нямаше да се задържат задълго там.

— Ето! — посочи Бейтс.

От ляво на екрана потрепваше мираж, малко петънце от въртящ се хаос с размер може би колкото половинка от нокът, държан на една ръка разстояние. То не ни подсказваше нищо, представляваше чисто бяла трептяща мараня, но светлината заподскача към нас от дюзини релейни предаватели и всеки един виждаше малко повече, отколкото предишната сонда бе успяла — лентичка тъмни облачета, изкривени

едва доловимо от някаква невидима призма — и всяка от тези гледни точки отразяваше *различен* образ. Капитанът свали проблясъците от небесата и ги съши в една обща картина.

Проясниха се детайли.

Първо имаше бледа следа от сянка, малка пъпчица, почти изгубена в бурните екваториални лентови облаци. Тя бе успяла едва-едва да се завърти в полезрението ни през ръба на диска — камъче в потока, навярно, невидим пръст, пъхнат сред облаците, граничните пластове на които се разкъсват от турбуленция и упражнено напрежение от двете му страни.

Спиндъл присви очи:

— Същинска флокула...

Субтитрите ми подсказаха, че говори за нещо като слънчево петно, взел в магнитното поле на Бен.

— Вижте отгоре! — намеси се Джеймс.

Нещо летеше над тази вдлъбнатина в облаците — досущ както океански лайнер на магнитна възглавница лети над изкривяването, породено от натиска, който полетата му упражняват върху водната повърхност. Зуумнах: в сравнение с нашето субдждже с десет пъти масата на Юпитер, „Роршах“ изглеждаше миниатюрен.

В сравнение с „Тезей“ беше същински колос.

Не просто тор, а *плетеница*, голям колкото град хаотичен наръч стъклени нишки, примки и мостове, отвсякъде увенчани с шипове. Текстурата на повърхността беше чиста измислица, разбира се; КонСенсус просто беше оцветил празнично енигмата, за да я открие от отразения заден план. По свой собствен, мрачен и зловещ начин, изглеждаше почти красиво. Гнездо обсидианови змии и замъглени кристални шипове.

— Пак говори — докладва Джеймс.

— Отговори му — отвърна Сараста и ни изостави.

* * *

Сюзън изпълни заповедта на вампира. А докато Бригадата разговаряше с артефакта, останалите го шпионираха. Зрението им отслабна с времето — огледалата се разпръснаха по относителните си

вектори и линиите на полезрението им деградираха с всяка отминаваща секунда, — но междувременно КонСенсус се изпълваше с наученото. „Роршах“ имаше маса $1,8 \times 10^{10}$ килограма при общ обем от $2,3 \times 10^8$ кубични метра. Магнитното му поле, съдейки по радиописьците и предизвиканата флокула, беше хиляди пъти по-силно от това на слънцето. Изумително, но част от съставния образ бе достатъчно чист да разкрие тънки спирални жлеbove, двойно увити около структурата. („Редицата на Фибоначи^[3] — докладва Спиндъл, пронизвайки ме за миг с едното си трепкащо око. — Е, поне знаем, че не са *съвсем* чужди нам.“) Сфероидни отоци обезобразяваха върховете на поне три от безбройните шипове на „Роршах“; жлебовете в тези участъци бяха раздалечени по-широко — досуц като кожа, изпъната и подута от инфекция. Точно преди едно от важните огледала да излезе от обхват, то съзря друг шип, цепнат по протежение на една трета от дължината си. Раздрани ивици от плътта плуваха сгърчени и неподвижни във вакуума.

— Моля — каза Бейтс тихо, — кажете ми, че това не е, каквото си мисля...

Спиндъл се ухили:

— Спорангиум? Кутийка със семена? Защо пък не?

„Роршах“ може би наистина се възпроизвеждаше, но без сянка на съмнение той *растеше*, подхранван от стабилните струйки падащи към гиганта отпадъци от астероидния пръстен на Бен. Бяхме вече достатъчно близо да видим ясно този процес: камъни, планини и пращинки се стичаха като утайка, вихреща се около канал. Частиците, които се сблъскваха с артефакта, просто *залепваха*. „Роршах“ поглъщаше плячката си като огромна металическа амеба. Придобитата маса очевидно се преработваше отвътре и се пренасяше до центрoвете на зоните на растежа; съдейки по множеството незначителни промени и алометрията на артефакта, той растеше откъм върховете на клончетата си.

Процесът никога не спираше. „Роршах“ имаше незадоволим апетит.

Беше неимоверно привлекателен за междузвездния поток; пътищата, по които скалите падаха, бяха прецизно и напълно хаотични. Крайният резултат имаше такъв вид, сякаш невидим кеплеров черен колан навива ключето на астрономическа играчка,

привежда всичко в действие и оставя на инерцията да свърши останалото.

— Не си представях, че това е възможно — отбеляза Бейтс.

Спиндъл сви рамене:

— Хей, хаотичните траектории са също толкова детерминистки, колкото всички останали.

— Това не означава, че човек е способен да ги *предвиди*, да не говорим и да ги насочва по такъв начин — бляскавите данни се отразяваха в голата глава на майорката. — Трябва да си наясно с началните условия на милион различни променливи, и то до десет хиляди знака след десетичната запетая. Буквално.

— Аха.

— Дори *вампирите* не са способни на това. Квантовите компютри също не го могат.

Спиндъл сви рамене като марионетка.

През цялото време Бригадата влизаше и излизаше в различни образи, танцувайки с някакъв невидим партньор, който — при все че влагаха всичко от себе си — ни казваше малко, отвъд безконечните пермутации на тема „Ама наистина няма да ти допадне тука“. На всеки въпрос отговаряше с друг — но някак си винаги успяваше да остави същността им без отговор.

— Ти ли изпрати Светулките? — попита Саша.

— Пратили сме много неща на много места — отвърна „Роршах“. — Какво показваха спецификациите им?

— Не познаваме спецификациите им. Светулките изгоряха над Земята.

— Тогава не трябва ли да ги търсите там? Когато нашите деца излетят, те са напълно самостоятелни.

Саша изключи звука.

— Знаете ли с кого си приказваме, а? С Иисус проклетия *Назаретянин*, ето с кого.

Спиндъл се обърна към Бейтс. Тя сви рамене и вдигна ръце.

— Не схващате ли? — Саша поклати глава. — Последното изречение беше информационният еквивалент на „Трябва ли да плащаме данъци на Цезар“^[4]. Звук по звук.

— Благодаря, че ни напомни за фарисеите — промърмори Спиндъл.

— Хей, когато са набъркани евреи...

Биологът завъртя очи.

Точно тогава за първи път го забелязах: малко несъвършенство в топологията на Саша, искрица на съмнение, замъгляваща една от фасетките ѝ.

— Не успяваме да пробием фасадата — каза тя. — Нека пробваме със задната врата... — тя избледня; Мишел беше тази, която включи предавателя: — „Тезей“ до „Роршах“. Готови сме да приемаме запитване за информация.

— Културен обмен — потвърди „Роршах“. — Това ми харесва.

Бейтс смръщи вежди:

— Дали е разумно?

— Ако то не е склонно да ни даде сведения, може би ще се радва да получи някакви. А ние можем да научим извънредно много от вида въпроси, които задава.

— Но...

— Разкажи ни за дома — поде „Роршах“.

Саша изплува на повърхността само колкото да каже:

— Спокойно, майоре! Никой не е казал, че трябва да му даваме верните отговори.

Петното на топологията на Бригадата трепна, когато Мишел пое кормилото, но не изчезна напълно. Дори нарасна леко, докато тя описваше някакъв хипотетичен роден град, като внимаваше да не упоменава обекти под метър на размери (КонСенсус потвърди предположението ми: хипотетичната граница на зрението на Светулките). Когато Крънчър за момент пое общия волан...

— Не всички си имаме родители или братовчеди. Някои никога не се сдобиват. Някои идват от колби.

— Ясно. Това е тъжно. Колбите звучат много дехуманизиращо.

... петното потъмня и се разпротря по повърхността като петролен разлив.

— Приема прекалено много на доверие — заяви Сюзън след няколко секунди.

По времето, когато Саша отново преотстъпи волана на Мишел, вече не ставаше дума просто за съмнение, по-силно от подозрение: то се беше превърнало в *прозрение*, малък тъмен мем, заразяващ поред

всяко от съзнанията на общото тяло. Бригадата бе попаднала на следа. Не бяха сигурни само каква е.

Аз вече бях.

— Каж ми повече за братовчедите си — изпрати ми „Роршах“.

— Нашите братовчеди се намират на семейното дърво — отвърна Саша, — с племенници и племеннички, и неандерталци. Не харесваме досадни братовчеди.

— Бихме искали да научим повече за дървото.

Саша заглуши канала и ни изгледа, сякаш ни казваше: [*Нима може да е по-очевидно?*]

— Няма начин то да е направило разбор на това изказване. Вложих вътре три различни лингвистични двусмислици. То просто ги пренебрегна.

— Е, нали попита за разяснения — посочи Бейтс.

— Зададе уточняващ въпрос. Което е съвсем различно нещо.

Бейтс все още не проумяваше. Спиндъл бе започнал да усеща обаче.

Незначително движение привлече погледа ми. Сараста се беше завърнал и витаеше над ярката топография върху масата. Когато извърташе глава, светлинното шоу се отразяваше върху визьора му. Можех да усетя погледа му иззад стъклото.

Имаше и още нещо, зад него.

Не можех да отгатна какво е то. Не можех да посоча конкретен показател, освен смътно усещане за нещо, което *не е на мястото си*, нещо на заден план. Нещо от далечната страна на барабана не беше съвсем наред. Не, не бях прав, нещо *по-близо*, нещо не беше наред някъде по оста на барабана. Но там нямаше нищо, нищо конкретно, на което да спра очи — просто голи тръби и проводници от гръбначния сноп, проточващи се през празно пространство и...

И внезапно, каквото и да не беше наред, се оправи отново. Това беше, което в крайна сметка съсредоточи фокуса ми: изчезването на някаква аномалия, завръщане към нормалното, което привлече погледа ми като трескаво движение. Виждах точното място по протежение на гръбнака, където се бе случила промяната. Там нямаше нищо изместено в момента — но там бе *малко*. Всичко беше в главата ми, подсъзнателно, *сърбеж* толкова близо до повърхността, че знаех, че мога да го върна, стига да се *съсредоточа*.

Саша си говореше с някакъв извънземен артефакт в края на лазерен лъч. Тя дрънкаше за семейни взаимовръзки — и еволюционни, и домашни: неандерталци и кроманьонци, и втори братовчеди по майчина линия. Правеше го вече часове наред и щеше да продължава още часове, но точно сега бърборенето ѝ ме разсейваше. Опитах се да я блокирам за себе си и да се съсредоточа върху полувъзприетия образ, който дразнеше паметта ми. Бях *видял* нещо там, само преди секунда. Един от проводниците беше... да, в едната тръба имаше прекалено много проводници. Нещо, което трябваше да е право и гладко, но вместо това беше изпъкнало. Но не *една* от тръбите, спомних си: *допълнителна* тръба, във всеки случай *допълнителен предмет*, нещо...

Кокалесто.

Това беше лудост. Там нямаше нищо. Намирахме се на половин светлинна година от дома, говорехме си с невидими извънземни за семейни събирания, а зрението ми играеше номера.

Трябваше да спомена за това на Спиндъл, ако се повтори.

* * *

В реалността ме върна затихването на вървящия на заден план разговор. Саша беше спряла да говори. Потъмнели фасетки висяха около нея като градоносен облак. Издърпах си последното, което тя беше казала: „Обикновено намираме племенниците си с телескопи. Те са твърди като хоблинити.“

Още преценена двузначност. А „хоблинити“ дори не беше истинска дума.

Назрели решения се отразяваха в погледа ѝ. Саша бе застинала на ръба на пропастта, втрещена в мътните въртопи под себе си.

— Въобще не спомена за баща си — отбеляза „Роршах“.

— Точно така, „Роршах“ — призна меко Саша, пое си дъх... и скочи в бездната. — Така че защо просто не ми *посмучеш голямата дебела космата патка?*

Барабанът мигновено потъна в тишина. Бейтс и Спиндъл се бяха вцепенили с отворени усти. Саша изключи канала и се обърна с лице към нас, ухилена толкова широко, че се притесних да не падне горната половина на главата ѝ.

— Саша — пое си дъх Бейтс, — ти да не си *полудяла*?

— И какво, ако съм? За това чудо там няма никакво значение. То си няма и *понятие* за какво иде реч.

— Моля?

— То си няма и понятие и какво ми *отговаря* — допълни Саша.

— Чакай малко. Ти каза... *Сюзън* каза, че те не са папагали. Че познават правилата.

И ето ви я начаса и Сюзън, претопявайки се на предна линия:

— Така е и те ги знаят. Но сравняването по образец не е равнозначно на възприятие.

Бейтс поклати глава:

— Казваш, че каквото и да е онова, с което си говорим, то не е дори разумно?

— О, напълно е възможно да е разумно, съвсем вероятно е. Но ние не си *говорим* с него, във всеки случай не и влагайки смисъл в разговора.

— Какво е то тогава? Гласова поща?

— Всъщност — обади се Спидъл полека, — мисля, че явлението се нарича „Китайска стая“...

[*Беше крайно време, да му се не види!*], помислих си.

* * *

Знаех всичко за Китайските стаи. Аз самият бях такава. Дори не го пазах в тайна, казвах го на всеки, който е достатъчно заинтригуван да се поинтересува.

Като се замисля, вероятно понякога това е било грешка.

— Как изобщо е възможно да обясняваш на нас, останалите хора, какви чудеса забърква твоята челна вълна на науката, ако не я разбираш и ти самият? — поиска да знае Челси по времето, когато нещата помежду ни още бяха наред. Преди тя да ме опознае.

Свих рамене:

— Не ми влиза в *задълженията* да ги разбирам. Ако можех, те очевидно нямаше да са баш предната вълна на науката. Аз съм, така да се каже, просто преводач.

— Да, но как успяваш да преведеш нещо, ако ти самият *не го разбираш*?

Често срещан извън областта ни въпрос. Хората просто не приемат, че образците носят свои собствени сведения, съвсем отделни от семантичното съдържание, което прилепва към повърхността им; ако манипулираш правилно топологията, това съдържание просто се вози с всичко друго по пътя.

— Чувала ли си за Китайската стая? — попитах.

Тя поклати глава:

— Само смътно. Някаква стара логическа постановка, нали?

— Поне на няколкостотин години е. Всъщност не е съществувала наистина. Представлява просто аргумент, начин да се хване тестът на Тюринг в лъжа. Пъхаш някакъв тип в затворена стая. През отвор във вратата му подават листове със странни драскулки по тях. Човекът разполага с достъп до голяма база данни с точно такива драсканички и му е даден набор правила, указващи как да борави с тях.

— Граматика — обади се Челси. — Синтаксис.

Кимнах.

— Номерът е обаче, че той си няма й смътна идея какво *представяват* заврънтулките, или каква информация могат да съдържат. Наясно е само, че ако се сблъска с драскулка *делта*, да речем, от него се очаква да извади петата и шестата драскулки от лист *тета* и да ги събере на едно място заедно с друга драскулка от *гама*. Така че той си подрежда този стринг в отговор, написва го на листа, пъха го обратно през отвора и си поспива сладко до следващото взаимодействие. Повтаряйте, докато и остатъка от коня бъде добре и щателно набит.

— Значи нашият човек провежда разговор — каза Челси — на китайски, доколкото разбирам, иначе щяха да я нарекат „Испанската инквизиция“.

— Именно. Важното в случая е, че може да се използват базови алгоритми за сравнение на образци за участие в разговор, *без да си имаш понятие за какво става дума*. В зависимост от това колко добри са правилата, може да преминеш и тест на Тюринг. Може да си душата и сърцето на компанията, без да владееш и думица на дадения език.

— И това е същността на синтезиса?

— Само онази част, която включва намаляване мащаба на семиотични протоколи. И само по принцип. А и аз всъщност получавам входните данни на кантонски диалект и отговарям на немски език, понеже съм по-скоро преводач, отколкото разказвач. Но мисля, че схващаш идеята.

— Как успяваш да спазваш всичките правила и протоколи? Сигурно са милиони.

— Като всичко друго е. Щом веднъж научиш правилата, правиш го несъзнателно. Като да караш колело или да пингваш ноосферата^[5]. Всъщност изобщо не си мислиш активно за протоколите — *представи* си примерно поведението на мишените си.

— Мммм... — тънка полуусмивка затанцува в ъгълчето на устата ѝ. — Но... в такъв случай Китайската стая не е просто софизъм, нали? Съвсем точна си е: ти наистина *не разбираш* нито кантонски, нито немски.

— *Системата* ги разбира. Цялата Стая, с всичките ѝ части. Онзи тип с драскулките е само един компонент. Не би очаквала от единичен неврон в главата ти да разбира английски, нали?

— Понякога един е всичко, което мога да отделя... — Челси поклати глава. Нямаше намерение да зарече темата. Виждах я как подрежда въпроси по ред на важността им, виждах как те стават все по-настоятелни... лични...

— Като се върнем на първоначалния въпрос — казах, предварявайки всички тях, — ти се канеше да ми покажеш как се прави това нещо с пръстите...

Похотлива усмивка направо изтри въпросите от лицето ѝ.

— О-о, точно *така*...

Рисковано е, ако се въвличаш. Твърде много противоречия възникват. Инструментите в бараката се затъпяват и ръждясват в момента, когато се забъркаш със системата, която наблюдаваш.

Но все пак са използвани при нужда.

* * *

— Засега то се крие — каза Сараста. — Уязвимо е засега. Така че действаме сега.

Това не беше новина, а по-скоро обобщение: вече от дни се носехме по права линия към Бен. Но вероятно хипотезата за Китайската стая бе подсилила решението му. Във всеки случай, с „Роршах“ отново в еклипс, ние се готвехме нахално да прекрачим на ново ниво близост.

„Тезей“ беше вечно в бременност; в производствения му корпус се инкубираше изследователска сонда, чието развитие бе спряно на косъм от рождението в предвкушване на непредвидени все още изисквания на мисията. Докато траеше брифингът, Капитанът я беше засилил към раждане, прекроена за близък контакт и работа на повърхността. Близо десет часа преди следващата прогнозирана поява на „Роршах“, тя се юрна с високо ускорение надолу в кладенеца на притеглянето, вмъкна се в хоровода на скалите и се притаи там. Ако изчисленията ни бяха правилни, нямаше да бъде размазана от някой случаен ръбат боклук, преди да ѝ дойде времето. Ако всичко минеше както си е редът, то интелектът, хореографирал прецизно трупа с милиони танцьори, нямаше да забележи още един, излязъл на сцената. Ако просто извадехме чист късмет, сюрията гмуркачи, в чието ползрение се намирахме по това време, нямаше да са програмирани да снасят сведения на мама...

Приемливи рискове. Ако не бяхме готови да ги поемем, спокойно можехме и да си останем вкъщи.

И така, ние чакахме: четири оптимизирани хибрида, прекрачили отвъд ръба на обикновеното човечество и един изчезнал хищник, който се бе навил да ни командва, вместо да ни изяде живи. Чакахме „Роршах“ да се завърне иззад диска. Сондата гладко се носеше по орбитата си в кладенеца, посланик към неохотния ни домакин — или, ако Бригадата беше права, може би просто второстепенен черноработник, пратен да стегне и обзаведе празен апартамент. Спиндъл нарече пратеничката ни „Джак в кутията“, на името на някаква древна детска играчка, толкова смотана, че дори не бе заслужила място в паметта на КонСенсус. Падахме и ние след нея, вече по почти балистична крива, начертана посредством центробежна сила и инерция, внимателно съчетани така, че да ни преведат през хаотичното минно поле на астероидния пояс на Бен.

Кеплер не можеше да предвиди всичко обаче: „Тезей“ изръмжаваше тихо от време на време и припалените му за миг

странични дюзи избумтяваха меко по гръбнака, докато Капитанът криволичеше надолу през маелстрьома.

„Никой план не преживява контакта с врага“ — припомних си аз цитат, който не знаех откъде е.

— Хванах го — каза Бейтс. На ръба на Бен се появи искрица, дисплеят веднага зуумна в близък план. — Курс към сближаване!

„Роршах“ оставаше невидим за „Тезей“, колкото и близо да бяхме, колкото и да се приближавахме. Но паралаксът свалеше поне част от булото от очите на сондата; тя се събуди пред шиповете и спиралите от мъгляво стъкло, които за миг проблясваха пред погледа ѝ и пак изчезваха, а плоският безкраен хоризонт на Бен се шаренееше едва видим на фона на слабото пречупване от невидимостта. Гледката трептеше; през КонСенсус минаваха вълноформи.

— Яко магнитно поле си има! — отбеляза Спиндъл.

— Спирачки — докладва Бейтс.

Джак сръчно се обърна наопаки и запали горелката си. На тактическия дисплей делта-вълните преминаха в червено.

По време на тази смяна шофьор на тялото на Бригадата беше Саша. Тя докладва:

— Входящ сигнал със същия формат.

Сараста изцъка в гърлото си и нареди:

— Заговори го!

— „Роршах“ до „Тезей“. Здравей отново, „Тезей“! — гласът този път беше женски, на средна възраст.

Саша се ухили.

— Виждате ли? Не е ни най-малко засегнато. Голямата космата патка не е разбрана.

— Не отговаряй — нареди Сараста.

— Импулсът приключи — докладва Бейтс.

Вече на път за скачване, Джак *кихна*. Сребърни стружки се понесоха през бездната към целта — милиони намагнетизирани иглички, с висок отражателен коефициент, достатъчно бързи да накарат „Тезей“ да се почувства като костенурка. Сондата ги гледаше как се понасят, въртейки лазерните си очи през всички градуси на полезрението си, изучаваше небето си два пъти в секунда и внимателно отбелязваше всяко едно отразено проблясъче. Само в началото иглите летяха по нещо, наподобяващо права линия; после

рязко навлязоха в спирали на Лоренц^[6], въртяха се в изненадващи арки и мъртвешки лупинги, изстрелваха се встрани по нови и изумителни траектории на ръба на релативистичното. Контурите на магнитното поле на „Роршах“ се очертаваха в КонСенсус, на първи поглед подобни на наслоените пластове в глава лук.

— *Пипнахме те!* — възкликна Спиндъл.

На втори поглед луковицата изглеждаше проядена от червеи. Появиха се инвагинации — дълги виещи се тунели от енергия, избилстваща фрактално във всички слоеве.

— „Роршах“ до „Тезей“. Здравей, „Тезей“! Там ли си?

Холографска вложка, разположена до главния дисплей, чертаеше точките на триъгълник в бурните води — „Тезей“ беше в апекса, „Роршах“ и Джак определяха равнището на тясната основа.

— „Роршах“ до „Тезей“. *Виждам тееее-е!*

— Тя звучи доста по-нормално, отколкото *той* успяваше — Саша стрелна с поглед Сараста, и не попита [*Сигурен ли си в това, което правим?*].

Започваше да се чуди обаче. Започваше да умува върху потенциалните последствия от възможността да *бъркаме* — сега, когато вече се бяхме задействали. От гледна точка трезвите секунди на часовника, беше една идея твърде късно, но за Саша и това представляваше напредък.

Освен това, решението принадлежеше на Сараста.

Огромни клупки се разтваряха в магнитосферата на „Роршах“. Невидими за човешкото око, техните очертания бяха едва доловими бледи следи дори на тактическия дисплей; стружките вече бяха така нарядко разпилени по небето, че дори Капитанът разчиташе по-скоро на догадки. Новите макроструктури надвисваха в магнитосферата като вградените един в друг балансови пръстени на огромен фантомен жироскоп.

— Виждам, че не сте променили вектора на приближаване — отбеляза „Роршах“. — Наистина не ви съветваме да продължавате сближаването. Сериозно. За ваша собствена безопасност!

Спиндъл поклати глава:

— Хей, Манди, „Роршах“ говори ли изобщо на Джак?

— Ако го прави, то аз не засичам. Няма инцидентно осветяване, няма насочено електромагнитно излъчване от какъвто и да е вид — тя

се усмихна мрачно. — Май сме се пропъхнали под радара му. И не ме наричай Манди!

„Тезей“ простена и се сгърчи. Олюлях се на ниската псевдогравитация и посегнах да потърся опора.

— Корекция в курса — докладва Бейтс. — Непредвидена скала.

Сега вече сондата се намираще само на няколко километра от ръба на „Роршах“. На такова разстояние ни показваше много повече от магнитни полета — представяше ни самия „Роршах“ в ярки, тактически цветни кодове. Невидими криволици и шипове озаряваха КонСенсус, показани през всевъзможни цветови схеми по желание на клиента: гравитация, отражаемост, излъчване на черното тяло^[7]. Масивни електрически светкавици изригваха от върховете на тръните, рендвани в лимонен пастел. Потребителски-ориентираните графични системи превръщаха „Роршах“ в анимация.

— „Роршах“ до „Тезей“. Моля, отговорете!

„Тезей“ се въртна настрани и поднесе за момент. На тактическия нова току-що предвидена скала боклук прелетя на някакви си шестстотин метра дясно на борд.

— „Роршах“ до „Тезей“. Ако сте неспособни да отговорите, моля... *Леле мамка му!*

Анимацията проблесна и изгасна.

Бях зърнал обаче какво се случи в онази последна секунда: Джак минаваше близо до една от големите фантомни клупки; език енергия избликна от нея, бърз като на жаба — и улучи в десетката.

— *Сега виждам какви ги мътите, куроблизци такива! Да не мислите, че тука долу сме слепи?*

Саша стисна зъби:

— Ние...

— Не — нареди Сараста.

— Но то за...

Сараста *изсъска*, чак от дъното на гърлото си. Никога не бях чувал бозайник да издава подобен на този звук. Саша незабавно се отказа да спори.

Бейтс се мъчеше с управлението.

— Все още имам... само секунда...

— Да дръпнете това чудо на *шибаната секунда*, чувате ли? *На проклетата шибана секунда!*

— *Справих се!* — изхриптя Бейтс, а информационният поток се включи отново. — Просто трябваше да пренасоча лазера...

Сондата беше изритана далеч встрани от курса си — сякаш плаваща по река лодка бе попаднала на кипящи бързеи и метната във водопад, — но все още ни говореше и все още беше в движение.

Едва-едва. Бейтс се бореше да я удържи на курса. Джак се олюляваше и куцаше неконтролируемо през плътните намотки в гънките на магнитосферата на „Роршах“. Артефактът надвисваше зловещо над окото ни. Информационният поток потрепваше.

— Продължавай сближаването — нареди Сараста спокойно.

— С удоволствие — изсумтя Бейтс, — стига да можех.

„Тезей“ се хързулна отново и се изви. Можех да се закълна, че чух лагерите на барабана да *стържат* за момент. Още една скала прелетя покрай нас на тактическия.

— Мислех си, че си *начертал* карта на тия чудеса — оплака се Спиндъл.

— *Война ли ти се ще да почнеш*, „Тезей“? Това ли се опитвате да предизвикате? Да не мислите, че ще удържите фронта?

— Не ни атакува — отбеляза Сараста.

— Може и да го направи — сега вече Бейтс говореше тихичко, можех да видя усилието, което й коства. — Ако „Роршах“ може да контролира траекториите на тези...

— Нормално разпределение. Незначителни корекции... — той може би имаше предвид „статистически незначителни“; на нас, останалите, гърчовете и стърженето на корабната обшивка ни изглеждаха даже доста съществени.

— А, ясно — каза внезапно „Роршах“, — *сега* схващам. Мислите си, че тук вътре няма никой, така ли? Разполагате с някой високоплатен съветник, дето ви разправя, че няма от какво да се притеснявате.

Джак беше навлязъл дълбоко в гората. Бяхме се отървали от повечето тактически графики за сметка на намалената символна скорост на връзката. В смътната видима светлина огромните ръбести шипове на „Роршах“, всеки с размера на небостъргач, рамкираха кошмарната гледка от всички страни. Потокът с данни заекна, докато Бейтс се мъчеше да удържи лъча подравнен. Въз основа на получената

загадъчна телеметрия, КонСенсус рисуваше стени и въздушни джобове. Нямах представа какво значат всичките тези чудеса.

— Мислиш си, че сме просто *Китайска стая*... — изсумтя „Роршах“.

Джак се затътри напред към сблъсъка, пресягайки се да се хване за нещо.

— Ваша грешка, „Тезей“!

Сондата се блъсна в повърхността. Залепна.

И внезапно „Роршах“ се появи на екраните — не отразени съставни изображения, не профили или симулации във фалшиви цветове. Ето ни го най-сетне, гол-голеничък пред човешкото око.

Представете си корона от тръни, изкривени, тъмни и матови, израсли твърде гъсто преплетени, за да бъдат положени на човешка глава. Сложете я в орбита около несбъднала се звезда, чиято собствена отразена половинчата светлина едва-едва очертава силуетите на сателитите ѝ. От време на време кървави светкавици блестят като мрачни въглени във вихрите и поясите на джуджето, но те само подчертават мрака навсякъде наоколо.

Представете си артефакт, възплаващ самата същност на мъчението, предмет толкова изкривен и обезобразен, че дори през бездната на безбройни светлинни години и невъобразими различия в биологията и възприятията не можеш да не усетиш вътре в себе си как самата структура се гърчи от болка.

Сега увеличете конструкцията до размера на град.

Гледахме го, когато то проблесна. Светкавица се изви от неравните шипове с дължина хиляда метра. КонСенсус ни показва озарен от стробоскопичния проблясък адски пейзаж — огромен, тъмен и усукан. Съставните образи ни бяха излъгали. То не притежаваше и най-малката капчица красота.

— Сега вече е твърде късно — каза нещо от дълбините му. — Сега сте мъртъвци до последния на борда. И, Сюзън? Там ли си, Сюзън? Ти ще си *първата* жертва!

[1] Робърт Хар — канадски криминален психолог, изобретил „Въпросник по психопатия“. Цитатът, който П. Уотс му приписва обаче, принадлежи на Дж. Джонс и Х. Куай. Интересно е също, че в онлайн версията на *Blindsight*, официално постната от автора с

ограничени права за свободно ползване, същият цитат е даден в обратна версия — „Известни са им нотите, но не и думите“. ↑

[2] Не е правописна грешка, а игра на думи: те не го виждат... ↑

[3] По името на италианеца Леонардо Фибоначи, публикувал през 1202 г. редица числа, подредени рекурсивно; всяко следващо се получава от сбора на предишните две, като първоначалните са съответно 0 и 1. ↑

[4] Става дума за прословутата притча, според която шпиони на Пилат Понтийски отиват при Исус и го питат дали следва евреите да плащат данък на Рим. По това време е имало брожения срещу плащането, считано за „поробване на юдеите“, така че нито положителен, нито отрицателен отговор биха били полезни с нещо. Исус моли да види с какви пари следва да се плаща този данък; показват му римска монета с главата на Цезар. Така той се измъква от затрудненото положение с репликата: „Дайте на Цезар неговото и на Бог оставете божието“ (Кесаревото — кесарю..., както е популярна поговорката у нас). ↑

[5] Да пингваш ноосферата: в превод от жаргона на 2080-та — да ровиш в интернет. ↑

[6] Едуард Лоренц, метеоролог, полага основите на теорията на хаоса. Въпросната спирала касае детерминираното неперiodично движение в определени системи. ↑

[7] Електромагнитната радиация, излъчвана от тяло в термодинамично равновесие. ↑

Животът е твърде кратък за шах.

Лорд Байрон^[1]

Те така и не затвориха люка зад гърба си. Беше твърде лесно да се загубиш там горе в купола, където голият безкраен космос се простира на сто и осемдесет градуса във всички посоки. И двамата се нуждаеха от цялата тази празнота, но им трябваше и котва в средата ѝ: мека разсеяна светлина, нахлуваща от кърмата, нежно течение откъм барабана, звуците на хората и машинариите на една ръка разстояние. Нуждаеха се и от двете неща.

Лежах в засада. Бях прочел поне дузина издайнически доказателства в поведението им и вече се бях прокраднал покрай въздушния шлюз, когато те минаха през него. Дадох им няколко минути и се запромъквах напред към затъмнения мостик.

— Разбира се, че ще я споменат по име — каза Спиндъл. — Това е единственото име, с което разполагат. Тя им го каза сама, помниш ли?

— Да — Мишел не прозвуча по-уверено.

— Хей, та нали *вие*, хора, именно *вие* си говорехте с тази китайска стая. Да не твърдиш, че сте сбъркали?

— Ние... не. Разбира се, че не.

— Тогава то в действителност не е заплашвало Сюз, нали? Изобщо не заплашваше никой от нас. То си няма представа какво ни говори.

— Става дума за *набор правила*, Айзък. То следва някакви алгоритми, които е начертало, наблюдавайки човешките езици в действие. И по някакъв начин тези правила са му подсказали да реагира със заплахи за насилие.

— Да, но ако не осъзнава смисъла на това, което казва...

— Не го осъзнава. Не би могло. Направихме разбор на фразирането по деветнайсет различни начина, опитахме концептуални единици от всякаква възможна величина... — тя си пое дълъг, дълбок дъх. — Но то нападна сондата, Айзък.

— Джак просто се е приближил прекалено много до някоя от тези електродни щуротии, това е всичко. И просто предизвика светкавица.

— Значи не смяташ, че „Роршах“ е враждебно настроен?

Последва дълго мълчание — достатъчно дълго да ме накара да се зачудя дали не са ме забелязали.

— *Враждебен* — каза Спиндъл накрая. — *Дружелюбен*. Научили сме тези думи от живота на Земята, нали? Не знам дали изобщо важат тук в космоса... — той примлясна леко с устни. — Но мисля, че би могло да бъде нещо *като* враждебно.

Мишел въздъхна:

— Айзък, няма *причина* да... имам предвид, просто няма никакъв *смисъл* да бъде такава. Не разполагаме с нищо, което да иска.

— То казва, че иска да го оставим на мира — отвърна Спиндъл. — Дори и ако не влага смисъл в това твърдение.

Там горе, отвъд преградната стена, известно време те просто се носеха мълчаливо в безтегловността.

— Е, поне щитовете издържаха — заключи Спиндъл накрая. — Все е нещо.

Той не говореше само за Джак; нашият собствен корпус вече беше покрит със същото вещество. Операцията бе погълнала две трети от запасите ни субстрат, но никой не искаше да разчита на обичайния магнетизъм на кораба пред лицето на чудовище, което можеше да си играе така лесно с електромагнитния спектър.

— Ако ни атакуват, какво можем да направим? — попита Мишел.

— Да научим каквото можем, докато можем. Да окажем отпор. Докато можем.

— Ако можем. Погледни го само, Айзък. Не ми пука на какъв ембрионален етап на развитие е това чудо. Кажете ми, че не ни превъзхожда безнадеждно!

— Със сигурност ни превъзхожда. Но не и *безнадеждно*.

— Не го описваше така преди малко.

— И все пак, винаги има начин да постигнеш победа.

— Ако го бях казала аз, щеше да го наречеш пожелателно мислене.

— Ако го беше казала ти, щеше да е именно такава. Но понеже идва от моите уста, става дума за теория на игрите.

— Пак теорията на игрите. Иисусе, Айзък!

— Не, чуй ме. Ти си представяш извънземните така, сякаш са някакъв вид бозайници. Нещо, което го е *грижа*, нещо, което се грижи за инвестициите си.

— Откъде знаеш, че не е вярно?

— Защото не можеш да защитаваш децата си, ако са на светлинни години разстояние. Те са оставени на произвола на съдбата, а вселената е голяма и студена, така че по-голямата част от тях няма да оцелеят, нали? Най-доброто, на което си способен, е да нацвъкаш *милиони* деца, и да се успокояваш хладнокръвно, че по закона на вероятностите поне няколко от тях ще извадят късмет. Присъщото на бозайниците мислене е различно, Миши. Ако търсиш свързана със Земята представа, използвай за сравнение глухарчето. Или херингата.

Тя въздъхна тихо:

— Значи те са междузвездни херинги. Кое то всъщност не означава, че не са способни да ни смачкат.

— Да, но не са знаели за *нас*, не и предварително. Преди да излетят, семената на глухарчето нямат представа срещу какво се изправят. Може да не срещнат препятствие. Може да се натъкне на някакъв гаден плевел, по-вирулентен от горски пожар. Или пък на нещо, което ще му изрита задника на половината път до Магелановите облаци. То не *знае*, и не съществува такава нещо като животоспасяваща стратегия по мярка за всякакви ситуации. Ход, който прегазва един играч, срещу друг е като подхлъзване на бананова кора. Така че най-добрият вариант е да смесваш стратегиите си на база на шанса. Това е преценено хвърляне на зара и ти дава най-добрата възможна печалба предвид продължителността на цялата игра, но е сигурно, че ще се издъниш и ще избираш грешната стратегия поне през известна част от времето. Това е цената да въртиш бизнес. Кое то означава — *то* значи, — че слабите играчи не само *могат* да спечелят срещу по-силни такива, но и са статистически *обречени* да побеждават в някои случаи.

Мишел изсумтя.

— Това ли е теорията ти на игрите? Игра на ала-бала-ница със статистиката?

Може би Спиндъл не беше чувал за такава игра. Остана безмълвен за време, достатъчно да си викне субтитър; след това изцвили като кон.

— *Ала-бала-ница!* Да!

Мишел се нуждаеше от време да преглътне този извод.

— Много благодаря за опита, но това важи само ако и другата страна просто сляпо си играе с шанса, а на тях не им се *налага* да го правят, ако знаят предварително срещу какво са изправени. А, скъпи мой, те имат толкова ужасно много информация за *нас*...

Те бяха заплашили Сюзън. По име.

— Те не знаят абсолютно всичко — настоя Спиндъл. — И принципът работи за *всеки* сценарий, включващ непълна информация, не само при крайното отсъствие на такава.

— Не толкова добре обаче.

— Вярно, но все пак *работи* и това ни дава шанс. Няма значение колко си добър в покера, когато се стигне до раздаването на картите, нали? Шансовете за всички на масата са равни.

— Значи това ще разиграваме. Покер.

— Бъди благодарна, че не е шах. Нямахме да имаме грам надежда за победа.

— Хей! В тази връзка от *мен* се очаква да съм оптимист.

— Ти си. А аз съм просто фаталистично весел. Всички ние влизаме в театъра някъде към средата на пиесата и се мъчим да наваксаме колкото може със сюжета, но всички ще умрем преди края.

— Ето го моя Айзък! Майстор на сценариите без ничия победа!

— Не, има и победен вариант. Победителят е онзи, който направи най-доброто предположение как ще свърши цялата работа.

— Значи *все пак* просто предполагаме.

— Аха. А не може да се направи информирано предположение без данни, нали? Пък може да сме най-първите, които откриват какво ще се случи с цялата човешка раса. Аз бих казал, че това като нищо ни праща право на полуфиналите.

Мишел не продума твърде дълго време. Когато най-сетне го стори, не можах да чуя какво казва.

Спиндъл също не я чу.

— Моля?

— От *бронирано* към *неуязвимо*, каза ти. Помниш ли?

— Аха. „Роршах“ ще се дипломира.

— Според теб кога ще стане това?

— Нямам представа. Но не смятам, че ще пропуснем да го забележим. И именно затова си мисля, че не ни е нападнало.

Тя сигурно го бе изгледала въпросително.

— Понеже, когато го стори, няма да ни плесне нежно дамско шамарче с връхчето на пръстчето — обясни той. — Когато проклетото чудовище се надигне, *определено* ще разберем.

Внезапно проблясване изотзад. Завъртях се в тесния коридор и едва заглуших писъка си: нещо с гърчене се изниза от полезрението ми и изчезна зад ъгъла, твар с *ръце*, просто мерната — и изчезнала в същия момент.

Изобщо не го бе имало. Не би могло да го има. Невъзможно.

— Чу ли нещо? — попита Спиндъл, но аз вече бях изчезнал по пътя към кърмата, преди Мишел да му отговори.

* * *

Бяхме се спуснали толкова надолу, че дискът на Бен не се виждаше с невъоръжено око, практически не се забелязваше дори извивката му. Падахме по посока на *стена*, огромна ширнала се площ от тъмни гръмотевични облаци, които се простираха във всички посоки към някакви нови, неопределено далечни хоризонти. Бен изпълваше половината ни вселена.

И продължавахме да падаме.

Далеч под нас Джак стискаше ръбестата повърхност на „Роршах“ с лепкави геконови вендузи и се наместваше по-удобно. Пращаше рентгенови лъчи и ултразвук надолу в повърхността, почукваше с проучвателни пръсти и слушаше ехотата, залагаше малки взривни зарядчета и измерваше резонанса на експлозиите им. Също така сееше семена с шепи: хиляди малки сондички и сензори — самозахранващи се, късогледни, глупави и взаимозаменяеми. Огромното множество падаха машинна жертва на случайността; само едно от сто оцеляваше достатъчно дълго да върне използвана телеметрия.

Докато нашият самотен разузнавач снемаше мерките на местната околност, „Тезей“ рисуваше отдалече големомащабни карти на

смаляващото се небе. Изплю хиляди от собствените си еднократни сонди, пръскаше ги през простора и събираше стереоскопични данни от хиляди едновременни перспективи.

Техните парченца прозрения се съшиваха в общ пачуърк в барабана. Кожата на „Роршах“ бе съставена от шейсет процента суперпроводящи въглеродни нанотръби^[2]. Вътрешностите му бяха в голямата си част кухи, поне част от тези кухни явно съдържаха атмосфера. Някоя земна форма на живот не би оцеляла и секунда там; около структурата и вътре в нея кипяха сложни топографии от радиация и електромагнитни полета. На някои места радиацията беше достатъчно силна мигновено да превърне в пепел незащитена плът; в по-спокойните заливи за същото време просто би причинила смърт. Заредени частици се носеха с релативистични скорости по невидими писти, изригваха от назъбени отвори, пързаляха се по кривите на магнитни полета, достатъчно силни за неутронни звезди, издигаха се високо в открития космос и се хвърляха обратно надолу към черната маса. От време на време се надуваха и избухваха различни израстъци, които пръскаха облаци от микрочастици и ги разнасяха по радиационните пояси като семена. „Роршах“ най-много приличаше не на друго, а на гнездо преплетени един в друг полуоголени циклотрони.

Нито Джак долу, нито „Тезей“ отгоре можеха да намерят някаква входна точка, като изключим онези непроходими процепи, които изригваха потоци от заредени частици или ги поглъщаха обратно навътре. Нямахше шлюзове или люкове, или наблюдателници, разположени в близката далечина. Фактът, че ни бяха заплашили посредством лазерен лъч, предполагаше наличието на някаква оптическа антена или тесновълнов излъчвател; не бяхме способни да намерим дори и него.

Най-важната черта на машините на фон Нойман е самовъзпроизвеждането. Дали „Роршах“ би изпълнил този критерий — дали щеше да се пръсне или раздели, или да роди, когато премине някакъв критичен праг, или пък дали не го бе направил вече — си оставаше отворен за обсъждане въпрос.

Един от хилядите. В края на краищата — след всичките измервания, теоретизирането и дедукцията, и просто гадаенето на боб — влязохме в орбита, снабдени с милион тривиални подробности и

нито един отговор. Що се отнася до съществените въпроси, имаше само едно нещо, в което бяхме сигурни.

Засега „Роршах“ не беше открил огън.

* * *

— На *мен* ми звучеше, сякаш то знае какво казва — отбелязах.

— Предполагам, че това е и целта — отвърна Бейтс.

Тя нямаше на кого да се довери и не участваше в диалози на ушенце, които могат да бъдат подслушани. При нея използвах прекия подход.

„Тезей“ раждаше котило, две по две. Бяха зловещи на вид твари, бронирани, с форма на сплескано яйце, високи два пъти колкото човешки торс и снабдени с всевъзможни инструменти: антени, оптически портове, сгъваеми триони. И оръжия.

Бейтс мобилизираше войската си. Носехме се пред главния фабричен портал в основата на гръбнака на „Тезей“. Заводът можеше просто да избълва пехотинците в склада под бронята — те и бездруго щяха да се съхраняват именно там, докато не им дойде времето, но Бейтс инспектираше визуално всеки един, преди да го прати там през един от шлюзовете на няколко метра нататък по коридора. Ритуал навярно. Военна традиция. Определено нямаше дефект, който тя да е в състояние да забележи при проверката и да не е парадирало очевидно за повечето базови диагностики.

— Проблем ли представлява? — попитах. — Да работят без твоя намеса?

— Работят си прекрасно. Времето за реакция всъщност се подобрява без спам в мрежата. Аз съм по-скоро предпазителят на оръжието.

„Тезей“ изръмжа, подскачайки като необязден кон. Обшивката откъм кърмата потръпна; поредното парче местни боклуци вече не се намираше на пътя ни. Насочвахме се под ъгъл към екваториална орбита само на няколко мижави километра от артефакта; и — налудничаво — курсът ни минаваше право през астероидния пояс.

Това не притесняваше останалите.

— Като да преживееш движението по скоростната лента — обясняваше Саша, безразлична към притесненията ми. — Опиташ ли да препълзиш през нея, ставаш на кайма. Трябва да се втурнеш, да се понесеш с потока...

Само дето потокът беше турбулентен; откакто „Роршах“ беше спрял да ни говори, не минаваха и пет минути без някоя корекция на курса.

— Е, какво мислиш? — попитах. — За сравняването по образец, за празните заплахи? Има ли за какво да се притесняваме?

— Все още не са ни обстрелвали — каза Бейтс. Но имаше предвид [*Не се връзвам въобще*].

— Как приемаш аргументите на Съюзън? Различни ниши, без почва за конфликт?

— Звучи разумно като че ли... [*Пълни простотии!*]

— Можеш ли да предположиш причина, поради която нещо с толкова различни нужди би ни нападнало?

— Силно зависи — отвърна майорката — дали се явява достатъчна причина самият факт, че сме толкова различни.

Виждах отразени в топологията ѝ детски площадки, превърнати в бойни полета. Припомних си собственото си подобно преживяване и се запитах, дали има някаква разлика.

Но въпросът ми само доказваше същността. Хората в *действителност* не воюват заради цветовете на кожата или идеология; това са само удобни средства за подбор на съратниците. Когато стигнеш до дъното, винаги всичко се свежда до кръвната връзка и ограничените ресурси.

— Според мен Айзък би твърдял, че това е различно — отбелязах.

— Сигурно — Бейтс прати един пехотинец да марширува към склада; два други се излюпиха едновременно, а светлината от гръбнака лъщеше по броните им.

— Колко такива ще правиш?

— Ще има пробив и проникване, Сири. Не е разумно да оставяме собствения си дом неохраняван.

Проучвах повърхностите ѝ така, както тя проучваше техните. Съмнение и съжаление кипяха точно под повърхността.

— На тежко място са те сложили — заключих.

— Всички сме на такива.

— Да, но ти носиш отговорност за защитата ни от нещо, за което не знаем нищичко. Само предполагаме, че...

— Сараста не *предполага* — възрази Бейтс. — Той не е начело току-така. Няма особен смисъл да се съмняваме в заповедите му, особено предвид, че и бездруго на всички ни вкупом не ни стигат поне сто точки коефициент за интелигентност, за да разберем за какво иде реч.

— Да, но той си има и хищническата страна, за която никой не споменава — отбелязах. — Сигурно му е трудно, с всички този интелект, съжителстващ с такава инстинктивна агресия. Да си сигурен, че побеждава правилната страна...

В този момент майорката се запита дали Сараста би могъл да ни подслушва. След това реши, че няма никакво значение: какво би му пукало за мислите на добитъка, стига кравите да си изпълняват заповедите?

Бейтс ми каза само:

— Мислех си, че на вас, жаргонавтите, не ви е позволено да изказвате собствено мнение.

— Това не беше моето.

Тя замълча. Зае се отново с инспекцията си.

— Знаеш в какво се състои работата ми — допълних.

— А-ха — първият робот от настоящата двойка се раздвижи и закрочи нататък по гръбнака. Майорката се обърна към втория. — Опростяваш нещата. Така че хората у дома да разберат каква каша са забъркали специалистите.

— Това е част от професията.

— Не ми трябва преводач, Сири. Ако всичко мине гладко, тук съм просто като консултант. И като телохранител, ако ситуацията се влоши.

— Ти си офицер и военен специалист. Бих казал, че това те прави повече от квалифицирана да преценяваш потенциала на „Роршах“ да създава проблеми.

— Аз съм просто наемен мускул. Не би ли трябвало да *опростяваш* Юка или Айзък?

— Точно това и правя.

Бейтс се втренчи в мен.

— Ти *взаимодействаш* — обясних. — Всеки компонент от системата засяга всички останали. Да процедирам Сараста, без да те взимам предвид, е все едно да смятам ускорението, но да пренебрегвам масата.

Майорката се върна отново към занятието си. Още един робот ни подмина.

Тя не *ме* мразеше. Мразеше онова, за което намекваше присъствието ми.

[*Те не ни вярват да говорим от свое име* — не ми казваше тя. — *Без значение колко сме квалифицирани, без значение колко сме напред в йерархията. Може би дори именно заради това. Ние сме заразени. Ние сме субективни. Затова пращат Сири Кийтън да им обясни какво всъщност искаме да кажем!*]

— Разбирам те — казах след секунда.

— Така ли.

— Не става дума за доверие, майоре. Става дума за *позиция*. Без значение кой си, няма начин да получиш правилен образ на системата, ако я гледаш отвътре. Гледката винаги е изкривена.

— А твоята не е.

— Аз съм извън системата.

— Точно в момента *взаимодействаш* с мен.

— Само като наблюдател. Съвършенството е непостижимо, но не е *неприближимо*, знаеш ли? Не играя роля при взимането на решения или изследванията, не се намесвам в нито един аспект на мисията, която съм назначен да изучавам. Но, разбира се, задавам въпроси. С колкото повече информация разполагам, толкова по-добър е анализът ми.

— Мислех си, че не ти се налага да *питаш*. Смятах, че в твоята професия направо четете мисли или нещо такова.

— Всяко късче е полезно. Всичко влиза в амалгамата.

— Това ли правиш в момента? *Синтесайзваш*?

Кимнах.

— И го правиш без никакви специализирани познания.

— Аз съм също толкова добър специалист, колкото и ти. Просто специализирам в обработка на информативни топологии.

— Без да разбираш съдържанието им.

— Разбирането на формите е достатъчно.

Бейтс като че ли намери някакъв дребен недостатък на бойнобота и се наведе да го проучи, дори подраска бронята му с нокът. Попита:

— Софтуерът не би ли могъл да се справи без твоя помощ?

— Софтуерът може да прави много неща. Ние сме избрали да правим някои лично... — кимнах към бота. — Личните ти проверки например.

Тя се усмихна леко, признавайки се за победена.

— Така че те окуражавам да говориш свободно. Знаеш, че съм се заклел в конфиденциалност.

— Благодаря — кимна тя, имайки предвид [*На този кораб не съществува подобно нещо*].

Из „Тезей“ се разнесе звън. След сигнала заговори Сараста:

— Влизаме в орбита след петнайсет минути. Всички да са в барабана след пет.

— Е — Бейтс прати последния робот нататък по пътя му. — Време е да вървим!

Отблъсна се и полетя нагоре по гръбнака.

Новородените машини-убийци цъкаха срещу мен. Ухаеха като нови коли.

— Между другото — подвижна Бейтс през рамо, — пропусна една твърде очевидна.

— Моля?

В края на коридора тя се преобърна на сто и осемдесет градуса и се приземи до люка към барабана като акробат.

— Една причина. Защо нещо би ни нападнало дори ако не притежаваме нищо, което би пожелало.

Прочетох по нея [*Ако изобщо не ни напада. Ако се защитава*].

— Ти питаше за Сараста. Умен човек. Силен лидер. Би могъл да прекарва малко повече време с войниците си.

[*Вампирът не уважава екипажа си. Не слуша съветите ни. Крие се през половината време.*]

Спомних си за пътуващите китове-убийци.

— Може би просто се държи предпазливо...

[*Знае, че ни кара да настръхваме.*]

— Сигурна съм, че е така — съгласи се Бейтс.

[*Вампирът сам не си вярва!*]

* * *

Потайността не беше свойствена само на Сараста. *Вампирите* са се крили от хората дори в древността, когато са държали печелившата карта. Винаги се надзъртали точно иззад ръба на легендата.

И при тях е започнало като при всички останали видове. Вампирите далеч не са първите, научили ползата от пестенето на енергия. Земеровките и колибрите, с техните малки телца и поддържащи бесен ритъм метаболитни машинки, биха умрели от глад за една нощ, ако не ги спасяваше това, че изпадаха в ступор по залез-слънце. Коматозни морски слонове се носеха бездиханни по дъното на морето, издигайки се само за преминаваща плячка или когато лактатната им концентрация^[3] се покачи прекомерно. Мечките и американските катерици спестяваха, проспивайки бедните откъм храна зимни месеци, а двойнодишащата риба, взела черен колан от Девонските курсове по летуване, бе способна в очакване на дъждовете да се свие и да умре за години.

При вампирите беше малко по-различно. При тях не ставаше дума за ускорено дишане, метаболитно претоварване или за снежно одеяло, което им заключва килера с манджата зиме. Проблемът им идваше дори не толкова от липсата на плячка, колкото от липсата на *разлика* спрямо нея. Вампирите бяха толкова скорошна клонка на дървото на древната базова линия на вида, че репродуктивните им нива не се бяха изменили. Така че и дума не можеше да става за вариант на динамиката рисове-зайци, където плячката се пада сто към едно спрямо хищника. Вампирите се хранели с твари, които не се въдят много по-бързо от тях самите. Те биха изстребили до крак собствения си хранителен запас, ако не били открили как да отпускат педала на газта на живота.

По времето, когато изчезнали, се били научили да се изключват за *десетилетия*.

Това има смисъл в две отношения. Не само защото намалява драстично метаболитните им изисквания, докато плячката се развъди отново до годни за жътва нива. Дава и на нас време да забравим, че сме *били* плячка. По времето на плейстоцена вече сме били много умнички, достатъчно за упражняването на лесен скептицизъм; ако през целия

си живот в саваната не си виждал никакви промъквачи се през нощта демони, защо ти е да вярваш в някакви малоумни страхотии край лагерния огън, предавани от поколение на поколение от майката на майка ти?

Те бяха донесли смърт за прадедите ни, въпреки че същите тези вражески гени — вече приятелски — ни служеха така добре, когато напуснахме слънцето половин милион години по-късно. Но беше почти... сърцераздирателно, струва ми се... да си представяш, че Сараста би могъл да усеща натиска и на други гени, причиняващи ужас от постоянното излагане на показ, резултат от поколения естествен подбор. Може би прекарваше всяка секунда в компанията ни, борейки се с гласове, които го подканват: „Скрий се, скрий се, нека забравят!“ Вероятно той се оттегляше, когато гласовете ставаха твърде настойчиви, нищо чудно ние да го карахме да се чувства толкова неудобно, колкото и той нас.

Надеждата, казват, умира последна.

* * *

Окончателната ни орбита съчетаваше в равни пропорции дискретност и смелост.

„Роршах“ описваше идеален екваториален кръг на 87 900 км от гравитационния център на Биг Бен. Сараста нямаше желание да го губи от поглед, и не бе необходимо да си вампир, за да проявиш недоверие към сателитните предаватели, носещи се в просмукана с радиация вихрушка от камънаци и машинарии. Очевидната алтернатива бяха сходни орбити.

В същото време всички спорове дали „Роршах“ бе или не бе имал предвид — и дали изобщо разбираше — заплахите, които бе направил, бяха малко или много без значение. Контрапроникването беше далечна вероятност и в единия, и в другия случай, а приближаването само увеличаваше риска. Сараста беше измислил оптимален компромис, леко ексцентрична орбита, която почти забърсваше артефакта в перигея си, но поддържаше дискретна дистанция през останалото време. Беше по-дълга траектория, отколкото на „Роршах“, а и по-висока — трябваше да припалваме по

време на дъгата на спускането, за да останем в синхрон, — но в крайна сметка се намирахме постоянно в пряка видимост и се приближавахме на дистанция за удар само през три часа от всяка страна на бездънната яма.

Наша дистанция за удар, по-точно. Липсваха ни данни дори за предположения по отношение на „Роршах“ — като едното нищо той спокойно би могъл да се пресегне и да ни свали от небето, преди дори да сме напуснали Слънчевата система — кой знае.

Сараста даде команда от палатката си. КонСенсус пренесе гласа му през барабана, докато „Тезей“ се паркираше в апогея:

— Сега!

Джак беше издигнал над себе си палатка — мехур, залепен за обшивката на „Роршах“ и за защита от вакуума го бе надул леко с минимално количество водородна смес. Сега поднесе лазер към корпуса и започна да копае; ако бяхме разчели вибрациите правилно, повърхността под краката му трябваше да е трийсет и един сантиметра дебела. Лъчите пресекваха, докато режеха, въпреки шестте милиметра подсилена защита.

— Кучият му син — промърмори Спиндъл, — той *успява!*

Прогорихме фиброзния епидермис. Прокопахме пластове уплътнения, които може би представляваха някакъв вид програмируем азбест. Проправихме си път през редуващи се пластове суперпроводяща мрежа и разделящите ги наноси люспест въглерод.

Прокопахме си *дупка*.

Изключихме незабавно лазерите. След секунди вътрешните газове на „Роршах“ бяха надули палатката до пръсване. Черен въглероден дим се вихреше и танцуваше във внезапно сгъстилата се атмосфера.

Нищо не стреля по нас. Не предизвикахме ответна реакция. Лека-полека в КонСенсус се появи съставът на атмосферата в проценти: метан, амоняк, водород. Много водни пари, замръзващи със скоростта, с която се регистрираха.

Спиндъл изсумтя:

— Редуктивна атмосфера^[4]. Пред-ледникова^[5]... — стори ми се разочарован.

— Може би е в процес на създаване — предположи Джеймс. — Като самата структура.

— Може би.

Джак се изплези. Езикът му представляваше гигантски механичен червей с миооптична опашка. На върха си имаше дебелокожо „бонбонче“, повече от половината дебелина на което идваше от керамичната защита. Мъничкият товар от сензори в сърцевината му беше рудиментарен, но достатъчно малък, така че конструкцията да се промъкне през тънката като моливче дупка, прогорена от лазера. И така, езикът на Джак се пъкна в отвора, облизвайки ръба на обезчестения анус на „Роршах“.

— Тъмничко е там долу — отбеляза Джеймс.

Бейтс се обади:

— Но пък е топло!

281 градуса по Келвин^[6]. Над точката на замръзване.

Ендоскопът се потопи в мрака. В инфрачервено се виждаше зърниста черно-бяла рисунка на... тунел, на такъв приличаше, изпълнен с мъгла и странни скални образувания. Стените бяха извити като в пчелна пита, като вътрешността на фосилизирани черва. По протежение на коридора изобилстваха странични отклонения и задънени ниши. Изглеждаше, че основният строителен материал е плътна тъкан от листове въглеродно влакно. Някои от процепите между тези листове бяха тънки колкото нокът, други изглеждаха достатъчно широки да натъпчеш труп в тях.

— Дами и господа — каза тихо Спиндъл, — дяволската баклава!

Можех да се закълна, че видях нещо да се движи. Можех да се закълна, че то ми е познато.

Камерата угасна.

[1] Неверен цитат: реален е, но е от пиесата „Нашите момчета“ на английския драматург Хенри Джеймс Байрон, втори братовчед на поета лорд Байрон. ↑

[2] Алотропна форма на въглерода, с много интересни химични и физически качества. Нанотръбите са съставени изцяло от sp^2 връзки. ↑

[3] Лактатната концентрация — съдържанието на млечна киселина в клетките — се повишава, най-грубо казано, когато организмът не получава достатъчно кислород съобразно нивото на физическа дейност, която развива. При съдържане на дъха

повишаването на лактатната концентрация е причината за появата на неудържимото желание за вдишване. ↑

[4] Редуктивна атмосфера: при която не е възможно окисляването — т.е. липсва кислород. В такъв тип атмосфера преобладават лесно окисляващи се газове от рода на водород, въглероден оксид и др. ↑

[5] Възможна хипотеза твърди, че Земята е била изцяло вледенена като минимум веднъж, преди 60 милиона години, преди камбрийския разцвет, и по това време нивата на кислорода в атмосферата са били драстично по-ниски; повишават се чрез отделяне на кислород в резултат от фотосинтеза. Т.е. преди въпросния цялостен ледников период атмосферата е била редуктивна. ↑

[6] Приблизително 8°C. — Бел. Dave ↑

РОРШАХ

*Майките са по-привързани към децата от бащите им,
понеже са по-уверени, че те са техни.*

Аристотел^[1]

Не можах да се сбогувам с татко. Дори не знаех къде точно се намира.

Не *исках* да казвам сбогом на Хелън. Не *исках* да се връщам в гробницата ѝ. Проблемът беше, че не ми се и налагаше. На света не беше останало място, където планината да не може просто да се вдигне и да иде при Мохамед. Небесата бяха просто предградие на глобалното село и то не ми оставяше място за извинения.

Свързах се от собствения си апартамент. Новите ми присадки — специфични за мисията, пъхнати в главата ми само преди седмица — се ръкуваха с ноосферата и почукаха на Перлените порти. Някакъв питомен дух, по-убедителен от Свети Петър, макар и също тъй нематериален, прие съобщението ми и изчезна.

И се озовах *вътре*.

Това не беше просто антре, нямаше стая за посещения. Небесата не бяха предназначени за простия посетител; всеки рай, в който окованите в плът ще се почувстват у дома си, би бил непоносимо ограничаващ за живеещите в него обезтелесени души. Разбира се, нямаше причина посетителите и жителите да споделят една и съща гледка. Ако желаех, можех да си придърпам от каталога произволна представа за света и да видя това място рендвано по мой вкус и избор. С изключение на самите Възнесени, разбира се. Това беше едно от предимствата на Задгробния живот: само *те* имаха право да избират лицето, с което ги виждах.

Но нещото, в което се бе превърнала майка ми, *нямаше* лице и проклет да съм, ако тя ме видеше да се крия зад някаква маска.

— Здравей, Хелън!

— Сири! Каква приятна изненада!

Тя беше абстракция на абстракцията: невъзможна плетеница от дузини ярки плоскости, подобни на отделени едно от друго стъкла на витраж, всяко подпалено и анимирано. Вихреше се пред мен като пасаж рибки. Светът ѝ отразяваше нейното тяло: светлини и ъгли и триизмерни ешерови невероятности, струпани като ярки буреносни облаци. И все пак бях сигурен, че ще я разпозная, където и да се намира. Небесата бяха мечта; едва когато я прекосиш, осъзнаваш, че героите, с които се срещаш, нямат нищо общо с онова, което представляват в реалния живот.

В целия сензориум имаше само една позната характеристика на пейзажа. Раят на майка ми ухаеше на канела.

Прегърнах сияйния ѝ аватар и си представих тялото ѝ, накиснато в цистерна с хранителни вещества, разположена някъде дълбоко под земята.

— Как се чувстваш?

— Много добре. *Много* добре. Разбира се, отнема известно време да свикнеш, особено предвид, че твоят мозък вече не е *лично* твой... — Раят не просто хранеше мозъците на обитателите си; той се хранеше *от* тях, използваше допълнителната мощност на бездейните синапси, за да поддържа собствената си инфраструктура. — *Трябва* да се пренесеш тук, и по-добре по-рано, отколкото късно. Никога няма да си тръгнеш!

— Всъщност аз *си* тръгвам — отвърнах. — Излитаме тъкмо утре.

— Излитате?

— Към пояса на Кюйпер. Сещаш се. Заради Светулките?

— О, да. Струва ми се, че чух нещо за тях. Тук не получаваме много новини от външния свят, както знаеш.

— Е, аз просто си помислих, че е хубаво да звънна да ти кажа довиждане.

— Радвам се, че се обади. Надявах се да те видя без... знаеш кого.

— Без кого?

— Знаеш. Без баща ти да ни подслушва.

Не пак!

— Татко е по задачи, Хелън. Междупланетна криза. Може и да си чула за нея.

— Определено чух. Знаеш ли, невинаги съм била доволна от татковите ти... продължителни ангажименти, но може би всъщност те се оказват определен вид благословия. Колкото по-малко се въртеше наоколо, толкова по-малко се месеше.

— Във?

— В теб... — видението спря на място за миг, имитирайки колебание. — Никога не съм ти го казвала преди, но... не. Не би трябвало!

— Какво не би трябвало?

— Да зачеквам старите, във, рани.

— Какви стари рани?

Пак играех в пиесата й. Не можех да се овладеея, бях прекалено добре дресиран. Винаги джафках по команда.

— Ами — поде тя — понякога ти се прибираше — беше толкова мъничък тогава — и изражението ти беше толкова стегнато и твърдо, та се питах защо си толкова *ядосан*, малко момченце? Какви причини за подобна ярост има някой толкова малък...

— Хелън, какво се опитваш да ми кажеш? Откъде съм се прибирал?

— Просто от местата, където те водеше той... — нещо като тръпка премина през фасетките й. — По онова време той все още се навърташе наоколо. Не беше станал толкова *важен*, беше просто счетоводител с карате фетиш, който дрънкаше безспир за съдебна медицина и теория на игрите, и астрономия, докато слушателите му заспят от скука.

Опитах се да си го представя: баща ми, дърдоркото.

— Въобще не ми звучи като татко.

— Не, разбира се, че не. Ти беше твърде малък да си спомняш, но тогава той беше просто обикновен човек. Все още е, честно казано, отдолу под покривалото на цялата тази секретност с мисиите и тайните съвещания. Така и не разбрах защо хората не го забелязват. Но дори по онова време той обичаше... е, предполагам, че не е било негова вина. Той е имал много трудно детство и така и не се е научил да се справя с проблемите като възрастен. Той, ами, той се набираше яко, предполагам така би казал. Разбира се, не знаех това преди да се оженим. Ако знаех, бих... но вече се бях врекла. Бях се врекла и никога не наруших клетвата си.

— Какво, опитваш се да ми кажеш, че те е насилвал? („Когато се връщаш от места, където те е водил.“) Или че е насилвал мен?

— Има различни видове насилие, Сири. Думите могат да нараняват повече и от куршуми понякога. А изоставянето на едно дете...

— Той не ме е изоставил.

[*Не, по-лошо, той ме остави с теб.*]

— Той изостави и двама ни, Сири. Понякога липсваше с месеци, а аз... а ние до последно не знаехме дали ще се върне. И той ни го причини *съзнателно*, Сири. Не се *нуждаеше* от тази работа, имаше толкова много други професии, които беше квалифициран да върши. Например такива, от години ненужни заради свръхзадоволеността.

Поклатих глава с недоверие, неспособен да го кажа на глас: тя го мразеше, защото той не бе проявил доброто желание да стане *безполезен*?!]

— Татко не е виновен, че планетарната сигурност все още е жизненоважна услуга — отбелязах.

Хелън продължи, сякаш изобщо не ме беше чула:

— Имало е време, когато е било неминуемо, когато хората на нашата възраст са били *длъжни* да работят, за да свързват двата края. Но дори тогава са *искали* да прекарват време със семействата си. Дори когато не са могли да си го позволят. Да... да *избереш* да продължиш да работиш, когато това не е необходимо, това е... — тя се разпадна и се сглоби до рамото ми. — Да, Сири. Смятам, че това е вид семейно насилие. И ако баща ти беше поне наполовина толкова верен към мен, колкото аз съм му била през всичките тези години...

Спомних си Джим и последния път като го видях: да смърка вазопресин под неспокойния поглед на охранителните работи.

— Не мисля, че татко е бил неверен към някой от нас двамата.

Хелън въздъхна.

— Всъщност не очаквам от теб да разбереш. Не съм чак толкова глупава, забелязала съм какво се случва. На практика през всичките тези години се налагаше да те отглеждам сама. Винаги се налагаше аз да съм строгата, да се занимавам с налагането на дисциплина, понеже баща ти хойкаше по някакви *тайни задачи*. И после той се завръщаше вкъщи за седмица или две и хоп, ето ти го мил и обичан, просто защото му е скимнало да намине да ни види. Всъщност не те

обвинявам за това — не повече, отколкото виня него. На този етап обвиненията не помагат с нищо. Просто си мислех... е, ами мислех си, че е редно и ти да го знаеш. Да видиш и другата страна на монетата.

Един неканен спомен: повикан съм в леглото на Хелън, по това време съм бил на девет години, ръката ѝ гали белега ми, застоялият ѝ сладникав дъх овлажнява бузата ми.

„Сега ти си мъжът в къщата, Сири. Не можем да разчитаме вече на баща ти. Сега сме само двамата...“

Известно време просто мълчах. Накрая попитах:

— Изобщо ли не ти е помогнало?

— Какво имаш предвид?

Огледах се, плъзгайки поглед по цялата поръчкова абстракция: щедро изсънувана пряка връзка с мечтите.

— Тук си всемогъща. Пожелаваш си каквото искаш, представяш си каквото поискаш — и ето ти го, поднесено на тепсия. Очаквах, че ще те заваря по-променена.

Дъгоцветните плочки затанцуваха в насилена смях.

— Това не е ли достатъчна промяна за теб?

Даже не беше достатъчно начало.

Понеже в Небесата имаше една уловка. Без значение колко конструктори и аватари ще си построи Хелън тук, без значение колко измислени поданици ще ѝ се кланят доземи или ще я съжеляват за несправедливостите, които е преживяла, ако погледнеш зад въображаемия ѝ свят, ще видиш, че всъщност тя си говори сама. Съществуваха други реалности, върху които тя нямаше контрол, други хора, които не играеха по правилата ѝ — и ако те изобщо се сещаха за Хелън, бяха напълно свободни да си мислят за нея каквото си искат.

Тя можеше да прекара остатъка от живота си, без да срещне нито един от тях. Но знаеше, че са някъде там и това я побъркваше. Докато напусках Небесата ми хрумна, че при все цялото ѝ всемогъщество, майка ми можеше да се почувства наистина щастлива в собствената си лична вселена само при едно условие.

Целият останал свят трябваше да изчезне.

* * *

— Не би трябвало непрекъснато да се случва — отбеляза Бейтс.
— Защитата е доста добра!

Над нас, на отсрещната страна на барабана, Бригадата нареждаше нещо в палатката си. Днес Сараста странеше от сцената и наблюдаваше хода на действието от покоите си. Така че за мен оставаха Бейтс и Спиндъл в каюткомпанията.

— Може би, срещу преки електромагнитни импулси... — Спиндъл се протегна и прикри прозявка. — Ултразвукът прокарва магнитните полета през щита понякога, поне при живите тъкани. Дали не е възможно нещо подобно да се случва и с твоята електроника?

Бейтс разпери ръце:

— Откъде да знам? Мен ако питаш, там долу биха могли да шетат и елфи, които правят черни магии.

— Е, положението не е толкова страшно. Бихме могли да предположим едно-друго.

— Например?

Спиндъл вдигна един пръст:

— Пластовете, които прорязахме, не могат да са резултат от метаболитни процеси, каквито поне на мен са ми известни. Така че самият „Роршах“ не е „жив“, поне в биологичен смисъл. Не че това има значение в модерните времена... — допълни той, оглеждайки вътрешностите на нашия собствен звяр.

— А какво ще кажеш за живот *вътре* в това чудо?

— Атмосферата е аноксична^[2]. Вероятно изключва сложния многоклетъчен живот. Микроби — може би, макар че ако са възможни, ужасно ми се ще да се бяха показали на пробите. Но нещо толкова сложно, че да мисли, да не говорим да построи нещо *подобно*... — биологът махна в посока на изображението в КонСенсус — ще се нуждае от високоенергиен метаболизъм, което означава — кислород.

— Значи смяташ, че е празно?

— Не съм казал такова нещо, нали? Знаем, че от извънземните се очаква да са загадъчни и тъй нататък, но все пак не виждам как някой би могъл да построи предназначено само за анаеробни микроби убежище с размер на цял град. Постройката сигурно е обитаема за *някого*. Иначе защо въобще ще има атмосфера, ако е просто нещо като тераформираща машина? — Спиндъл посочи към палатката на Бригадата. — Съюзът може да е права. Атмосферата да е още в процес

на изграждане и ние да се наслаждаваме на свободен достъп, докато собствениците не се покажат.

— Свободен?

— *Горе-долу* свободен. А и засега сме видели отвътре само част от процента от цялото чудо. Но нещо очевидно ни забеляза да идваме. То ни крещеше, ако правилно си спомням. Ако те са умни и са враждебно настроени, защо не стрелят по нас?

— Може и да стрелят.

— Ако нещо се крие там долу в коридорите и чупи роботите ни, то не ги пържи по-бързо, отколкото и бездруго го прави околната среда.

— Онова, което наричаш „околна среда“ би могло да бъде активна мярка срещу проникване във вътрешността. Защо иначе една обитаема *постройка* би била толкова негостоприемна?

Спиндъл завъртя очи.

— Добре, сгрехих. *Не* знаем достатъчно, че да се опитваме да правим изводи.

Не че не бяхме се опитали. Щом сензорната глава на Джак непоправимо се изпържи, ние го пратихме на разкопки по повърхността; той беше разширил сондажа с безкрайно количество дупчици, търпеливо пробивайки по ръбовете на първоначалната ни шпионка, докато тя не стана близо метър в диаметър. Междувременно приспособихме войниците на Бейтс — сложихме им защита срещу ядрените реактори и вътрешностите на циклотроните — и щом стигнахме перигея, запратихме ги по „Роршах“ като камъни, метнати в обитавана от призраци гора. Един по един бяха минали през портала на Джак, разгъвайки зад гърбовете си тънка като мустаче оптична жица, по която да предават разузнавателни данни през изпълнената със заряд атмосфера.

Бяха ни пратили предимно надзъртания. Няколко по-длъжки портрета. Видяхме как стените на „Роршах“ се движат — бавни мързеливи вълни от перисталтика, присвиваща червата му. Видяхме лепкави инвагинации — болезнено бавно строителство, което по идея евентуално, след известно време, ще запечата коридор. Бойноботите ни бяха прелетели през отделни помещения и се бяха препъвали през други, където непостоянните магнитни полета ги вадеха от равновесие. Бяха минали през странни гърла, обложени с тънки като бръсначи зъби

— хиляди триъгълни остриета в успоредни редици, изкривени като в Ада. Бяха се прокрадвали предпазливо покрай облаци от мъгла, скулптирани в абстрактни фрактални форми, които се движеха и вечно се променяха, а заредените им капки се носеха по милиарди преплитащи се линии в електромагнитните полета.

В крайна сметка обаче всеки един пехотинец бе умрял или бе изчезнал.

— Дали има начин да подобрим защитата? — зачудих се.

Спиндъл ме изгледа изпод вежди.

— Защитили сме всичко възможно, без сензорните глави — обясни Бейтс. — Ако закрием и *тях*, ще ослепеем.

— Да, но видимата светлина е достатъчно безвредна. Не може ли чисто оптичес...

— Ние *използваме* оптическо влакно, комисаре — сръза ме Спиндъл. — И може и да си забелязал, че тая гадория въпреки това преминава по него.

— Дали няма нещо, ами... — потърсих подходящата дума, — ограничителни честотни филтри? Нещо, което да пропуска дължините на видимата светлина, а да спира смъртоносното излъчване и от двете страни?

Биологът изсумтя:

— Има, естествено. Нарича се атмосфера, и ако си донесем нашата с нас... да речем петдесет пъти по-плътна от тази на Земята... *бихме* могли и да блокираме нещо в онази супа долу. Разбира се, Земята също получава и силна подкрепа от магнитното си поле, но нямам намерение да заложа живота си на излъчвател, който монтираме там, на *онова* място.

— Само да не се натъквахме постоянно на тези *пикове*! — обади се Бейтс. — Те са истинският проблем.

— Случайни ли са? — полюбопитствах.

Спиндъл сви рамене, все едно потрепери.

— Не смятам каквото и да е на това място за случайно. Но кой знае? Трябват ни повече данни.

— Които обаче едва ли ще получим — додаде Джеймс, крачейки по ръба на тавана, за да се присъедини към нас, — не и ако бойноботите ни продължават да мрат като мухи.

Всички тези размишления бяха чиста формалност. Бяхме се опитали да си изиграем картите, жертвайки робот след робот с надеждата, че някой от тях ще извади късмет. Кривата на оцеляване намаляваше стремително към нула, правопрпорционално на разстоянието спрямо базовия лагер. Бяхме се опитали да защитим фиброоптичното влакно, за да сведем до минимум изтичането; получените по този начин възета бяха твърди и неудобни, увити в толкова много пластове желязокерамика, че на практика накрая размахвахме ботовете на върха на пръчка. Бяхме се опитали да премахнем изцяло кабела, като пращаме машините на самостоятелно проучване, присвивайки очи срещу радиационната буря и съхранявайки находките си за сваляне по-нататък; нито един не се върна. Бяхме опитали всичко.

— Можем да идем лично — каза Джеймс.

Почти всичко.

— Права си — съгласи се Спиндъл с тон, който не можеше да значи нищо друго освен [*Грешии!*].

— Това е единственият начин да научим нещо полезно.

— Да. Като например колко секунди му трябва на мозъка ти да се превърне в синхротронна супа.

— Можем да сложим щитове на скафандрите.

— Имаш предвид като на роботите на Манди ли?

— Наистина предпочитам да не ме наричаш така! — отбеляза Бейтс.

— Въпросът е, че „Роршах“ убива, все едно дали си от месо или си механичен.

— Да, но все пак убива месото по *различен* начин — заяви Джеймс. — Отнема му повече време.

Спиндъл поклати глава:

— След петдесет минути ще е все едно, че си мъртва. Дори със защита. Дори в тъй наречените студени зони.

— И ще изкарам без никакви симптоми поне още три часа. И дори след това в действителност ще са нужни дни, за да умрем, *а ще сме се върнали тук много преди това* и корабът може да ни оправи просто с едно щракване на пръстите. Дори на *нас* това ни е пределно ясно, поднесено е разбираемо в КонСенсус. А след като ние го знаем, и ти го знаеш. Така че не би трябвало дори да водим този разговор.

— Това ли е твоето предложение? Просмукваме се с радиация на всеки трийсет часа и след това аз да изрязвам туморите и зашивам клетките на всички ни по местата им?

— Капсулите ни са автоматизирани. Няма да ти се наложи и пръст да мръднеш.

— Да не споменаваме какво ще причинят онези магнитни полета на твоя мозък. Ще халюцинираме от момента, в който...

— Постави на скафандрите фарадеев кафез^[3].

— Аха, та да влезем вътре глухи, тъпи и слепи. Чудесна идея.

— Може да пуснем светлината да преминава. Инфрачервеното...

— Всичкото е *електромагнетизъм*, Сюз. Дори ако затъмним шлемовете си напълно и използваме камери да снимат, ще има изтичане там, откъдето минава кабелът.

— Ще има, вярно е. Но все ще е по-добре от...

— Иисусе! — тремор изпръска капчици слюнка от ъгълчето на устата на Спиндъл. — Пусни ме да говоря с Ми...

— Обсъдила съм го с останалите в групата ми, Айзък. Всички сме съгласни.

— *Всички ли?* Това там в главата ти не е парламент, Сюз. Това, че си си накълцала мозъка на парчета не означава, че всяко едно получава право на глас.

— Не виждам защо да не получава. Всеки от нас е поне толкова разумен, колкото и ти.

— Те всичките са *ти*. Просто са отделни части.

— Не съм забелязала да срещаш проблеми да се отнасяш към Мишел като отделна личност.

— Мишел е... искам да кажа, да, вие всички сте твърде различни *аспекти*, но има само един-единствен оригинал. Твоите алтери...

— *Не ни наричай така!* — гласът на Саша изригна, студен като течен кислород. — *Никога!*

Спиндъл се опита да си вземе думите назад:

— Нямах предвид, че... знаеш, че не бих...

Но Саша беше изчезнала.

— И какво сега? — обади се по-мек глас на нейно място. — Да не мислиш, че аз съм просто... просто роля на *Мамичка*, която си играе на кукли? Мислиш ли, че когато сме заедно, ти си насаме с *нея*?

— Мишел — отчаяно възкликна Спиндъл. — Не е така! Просто аз...

— Няма значение — каза Сараста. — Тук не се *гласува*.

Той се носеше над главите ни, в средата на барабана, скрит зад визъора си и неразгадаем, както винаги. Дори не го бяхме усетили кога се е появил. Той бавно се въртеше около оста си, държейки ни под око, докато барабанът ни носеше в кръг около него.

— Пригответе „Сцила“. Аманда се нуждае от два пехотинеца без пряка връзка, но с предпазно въоръжение. Камери от един до милион ангстрьома, защитена тимпаника, без автономно управление. До тринайсет и петдесет всички да са взели тромбоцитни бустери, дименхидринат^[4] и калиев йодид^[5].

— Всички? — попита Бейтс.

Сараста кимна.

— Отваряме прозорец в четири и двайсет и три.

С тези думи той се обърна отново надолу към гръбнака.

— Без мен — обадох се.

Сараста се спря.

— Не участвам в полеви операции — напомних му.

— Вече участваш.

— Аз съм *синтезист*.

Той знаеше правилото. Разбира се, че знаеше; всички бяха в течение: не можеш да наблюдаваш системата, освен ако не се намираш *извън* нея.

— На Земята си синтезист — съгласи се Сараста. — В Кюйпер пак си синтезист. Тук си просто товар. Правиш каквото ти се нареди.

Той изчезна.

— Добре дошъл в голямата картина — тихичко каза Бейтс.

Гледах нея, докато останалите от групата се разотиваха.

— Знаеш, че аз...

— Намираме се много далеч, Сири. Не може да чакаме четиринайсет месеца за мнението на шефовете ти и ти го знаеш.

Тя скочи от приведената си поза и се изви грациозно през холограмите в безтегловната сърцевина на барабана. Но след това се спря, сякаш осенена от някакво внезапно прозрение. Сграбчи един гръбначен проводник и се извърна с лице към мен.

— Не трябва да се подценяваш — каза. — Нито Сараста, ако това е въпросът. Ти си наблюдател, нали? Сигурен залог е, че там долу ще има много неща за наблюдаване.

— Благодаря! — казах.

Но вече знаех защо Сараста ме праща вътре в „Роршах“ и ставаше дума за много повече от *наблюдение*.

Три ценни агента бяха заложили на карта. Фалшивата примамка повишаваше с една четвърт вероятността врагът да не се прицели в тримата.

[1] Реален цитат. ↑

[2] Аноксия: пълна липса на кислород. ↑

[3] Фарадеев кафез (клетка на Фарадей): затворена заземена метална клетка, която блокира външни статични и нестатични електрически полета. Не и магнитни — но ако блокира променливите електрически полета, няма да може да се генерира и магнитно. ↑

[4] „Драмамин“ (дименхидринат) се приема за купиране на признаците на морска болест и предотвратяване на гаденето. ↑

[5] Калиев йодид се приема за предпазване на щитовидната жлеза от натрупващия се радиоактивен йод, както и за защита при други радиоактивни замърсявания. ↑

Господ ще те овладее. Ще танцуваш и ще викаш, и ще станеш друг човек.

1 Царе 10:6^[1]

— Били сме разцепени през по-голямата част от еволюцията ни — беше ми казала веднъж Джеймс, още по времето, когато тепърва се опознавахме. Тя почука слепоочието си. — Там горе има много място; съвременният мозък може да поддържа дузина разумни съзнания, без вътре да стане прекалено претрупано. А паралелната мултизадачност има видими предимства за оцеляването.

Кимнах:

— Десет глави мислят по-добре от една.

— Всъщност до интеграцията ни вероятно се е стигнало сравнително скоро. Определени експерти смятат, че при съответните обстоятелства лесно можем да се върнем към множествените личности.

— Да, разбира се. Ти си живото доказателство.

Тя поклати главата им:

— Не става дума за *физическо* разделяне. Ние сме произведение на изкуството, разбира се, но теоретично хирургичната намеса не е дори необходима. Прост стрес е достатъчен да постигне същото, ако е достатъчно силен. Ако се приложи достатъчно рано в детството.

— Сериозно ли говориш?

— Е, на теория... — призна Джеймс, и се промени в Саша, която каза: — *Глупости на теорийки*. Има документирани случаи, датиращи отпреди само петдесетина години.

— Така ли! — устоях на съблазнението да надникна в собствените си присадки; разфокусираният поглед можеше да ме издаде. — Не знаех!

— Е, темата не се повдига много-много в *настоящето*. По онова време хората са постъпвали като истински *варвари* с множествените личности — наричали са го *разстройство* и са го лекували като заболяване. Пък и представата им за лечение е била да запазят една от личностите и да убият останалите. Не са го наричали *убийство*,

разбира се. Казвало се е *интеграция*: пълна простотия. Ето това са правили хората едно време: създавали са други хора да поемат причиняването им насилие и мъченията, и след това, когато не са им били необходими вече, са се отървали от тях.

Не беше точно видът разговор, който се води на парти за разчупване на леда. Джеймс внимателно се върна на шофьорското място и темата се измести по-скоро към обществените стандарти.

Но не бях чувал никой от Бригадата да употребява думата „алтер“, за да се описват един друг, нито веднъж. От устата на Спидъл бе прозвучало съвсем безобидно. Питам се защо чак толкова се бяха обидили — и сега, докато се носех насаме в палатката си, с няколко пред-операционни минути за убиване, нямаше кой да види как погледът ми се обръща навътре.

„Алтер“ носеше смислов багаж с давност над столетие, сподели с мен КонСенсус. Саша беше права; имало е време, когато КМЛ е било СМЛ, *разстройство* вместо *комплекс*, и *никога* не са го причинявали целево. Според специалистите от онези времена множествените личности се зараждали спонтанно от невероятния котел на насилието — фрагментарни персони, които да преживяват изнасилвания и побоища, докато детето зад тях си намира някакво неизвестно убежище в гънките на мозъка си. Било е и стратегия за оцеляване, и ритуална саможертва — безсилните души са се накълцвали на парчета, поднасяйки треперещи късове от себе си на олтара, с отчаяната надежда, че апетитът на отмъстителните богове, наречени Мама и Тати, може да не е незадоволим.

Оказало се обаче, че теорията не била вярна. Или поне не била потвърдена. Специалистите по онова време са били нещо като медици-шамани, танцуващи според импровизирани ритуали; виещи се в свободна форма интервюта, пълни с насочващи въпроси и невербални уловки, лов на съкровища в повърнатото пред тях детство. Понякога се стигало и до инжекция литий^[2] или халоперидол^[3], когато мънистата и маракасите не вършели работа. Технологиата за картографиране на ума едва била направила първите си стъпки; технологиата за редактиране на умове тепърва предстояло да се развие. Така че *терапевтите* и *психиатрите* ръчкали жертвите си и измисляли имена за нещата, които не разбирали, и спорели около олтарите на Фройд и

Клайн и старите Астролози. Правели всичко по силите си да звучат, все едно практикуват Наука.

В крайна сметка, неизбежно, Науката ги направила всички в жертви на прогреса, СМЛ бил наполовина забравен още преди да се изобрети синаптичното пренаписване. Но *алтер* е дума от онова време, чийто отзвук се усеща и днес. Сред онези, които помнят историята, *алтер* е кодовото название за *предателство* и *човешко жертвоприношение*. *Алтер* означава *пушечно месо*.

Представяйки си топологията на съжителстващите души на Бригадата, разбрах защо Саша е прегърнала митологията. Разбрах и защо Съюзът допуска подобно нещо. В крайна сметка, няма нищо невероятно в концепцията; самото съществуване на Бригадата го доказва. А когато си бил остърган от предшестващото единство, скулптиран от небитието направо във възрастен човек — просто част от личността, без дори да разполагаш с пълноценно тяло, което да наричаш лично свое — може да ти се прости определена доза гняв. Да де, всички сте равни и всички сте заедно. Да де, нито една от личностите не е по-специална от останалите. Но все пак Съюзът единствена си има фамилно име.

По-добре да насочиш недоволството към стари вражди, истински или въображаеми; по-малко проблематично е, най-малкото, отколкото да си го изкарваш на някой, който споделя същата плът.

Осъзнах и още нещо. Заобиколен от дисплеи, които отразяваха неспирния растеж на левиатана под нас, можех да разбера не само защо Саша се бунтува срещу действителността, но и на първо място защо си беше отворил устата Айзък Спидъл, без съмнение — без да го осъзнава.

Поне що се отнасяше до Земята, всички ние на „Тезей“ бяхме *алтери*.

* * *

Сараста остана на борда. Той си нямаше резерва.

Ето ни обаче нас, останалите, натъпкани в совалката — навлечени със специално пригодени за целта скафандри, подплатени със защитно оборудване така, все едно бяхме дълбоководни водолази

от далечното минало. Не беше лесно да се балансира ефектът: твърде дебелината защита би ни навредила повече от липсата на такава; в нея първичните частици щяха да се разцепят на вторични — също толкова смъртоносни, но двойно по-многобройни. Понякога се налага да преглътнеш средната степен на облъчване; единствената алтернатива беше да се увием като пашкули в олово.

Потеглихме шест часа преди перигей. „Сцила“ препускаше напред като нетърпеливо дете, чийто родител стремително изостава. В системите около мен обаче не се долавяше нетърпение. С изключение на една — Бригадата четворка почти *трепереше трескаво* зад визьора на шлема си.

— Вълнуваш ли се? — попитах.

Саша отговори:

— Адски си прав. *Полева* работа, Кийтън. Първи контакт!

— Ами ако там няма никого? [*Ами ако има, и те не ни харесат?*]

— Още по-добре. Ще хвърлим едно око на бележките на хладилника им и на кутиите с овесена каша в шкафа, без пътната им полиция да ни наднича през рамото.

Интересно ми беше от името на всички ли говори. Бях почти сигурен, че Мишел има собствено мнение по въпроса.

Люковете на „Сцила“ бяха напълно запечатани. Нямахме достъп до изгледа отвън и нищо за гледане вътре, освен ботове и тела, и оплетения силует, набъбващ на екрана на шлема ми. Но можех да усетя как радиацията си проправя път през бронята ми, сякаш е от оризова хартия. Усещах овързаните пикове и спадове на магнитното поле на „Роршах“. Усещах самия „Роршах“, който се приближаваше: овъгленият клонак на пометена от пожар извънземна гора — повече пейзаж, отколкото артефакт. Представях си титаничните стрели на електрическите светкавици, извиващи се между клоните ѝ. Представях си как им попадаме на пътя.

Що за твари биха избрали да живеят на подобно място?

— Наистина ли смяташ, че можем да се разберем с тях? — попитах.

Свиването на раменете на Джеймс бе почти невидимо под тежкия брониран скафандър.

— Може би не от раз. Нищо чудно да сме почнали с лошото и да се наложи да се оправяме с един куп криворазбрани обстоятелства. Но

все ще се опознаем едни други в крайна сметка.

Очевидно смяташе, че с това отговаря на въпроса ми.

Совалката се залюля, ние се блъснахме едни в други като кегли. Трийсет секунди микроманевриране ни докараха до окончателно спиране. По дисплеите на шлемовете ни затанцува весела анимация в зелено и синьо: съединителният ръкав на совалката проникваше през мембраната, служеща за вход към надуваемия вестибюл на „Роршах“. Дори поднесена като анимация, гледката беше смътно порнографска.

По предварителна схема Бейтс се намираше непосредствено до въздушния шлюз. Тя отвори вътрешната врата.

— Всички да се наведат!

Не особено лесна маневра, когато си окован в животоподдържащи системи и желязокерамика. Шлемове се люлееха и се сблъскаха. Пехотинците, присвити над нас като величествени смъртоносни хлебарки, се съживиха и се пуснаха от тавана. Проправиха си път в тясното пространство покрай нас, кимнаха загадъчно на господарката си и излязоха зад кулисите.

Бейтс затвори вътрешния люк. Механизмът изстърга и се отвори отново към вече празна камера.

Всичко вървеше точно според плана. Ботовете чакаха търпеливо във вестибюла. Нищо не им се беше нахвърлило.

Бейтс ги последва навън.

Трябваше да чакаме цяла безкрайност, за да получим образ. Честотата на предаване беше ниска. Думите преминаваха по-лесно напред-назад...

— Засега няма изненади — дочухме изкривените слова на Бейтс, произнесени в подобния на дръмбой^[4] вибра...

... ето: през очите на бота отзад видяхме бота отпред, изрисуван в неподвижно, зърнисто черно-бяло. Беше пощенска картичка от миналото — образ, обърнат в звук, дебели тромави вибрации в метана, удрящи се в обшивката. Образуването на всяко прегазено от смущенията изображение във визъора отнемаше дълги секунди: пехотинците се спускат в ямата; пехотинците се появяват в червото на „Роршах“, загадъчна и студена пещера, която се мести спазматично. Долу в левия ъгъл на всяко изображение бяха изписани часът и количеството тесли според брояча.

Отказваш се от извънредно много, ако не вярваш на електромагнитния спектър.

— Добре изглежда — каза Бейтс. — Влизаме.

В една приятелски настроена вселена машините щяха да се носят по широк булевард и да ни изпращат идеални образи с кристална резолюция. Спиндъл и Бригадата щяха да си пият кафето горе в барабана и да нареждат на пехотинците да вземат проби от ей това и да дадат близък план на онова другото. В една по-приятелски настроена вселена аз дори не бих присъствал лично.

Бейтс се появи на следващата пощенска картичка — изникваше от фистула. На следващата снимка беше с гръб към камерата, очевидно проучваше периметъра.

На по-следващата гледаше право към нас.

— До... бре... — каза. — Слез... те... тук...

— Не бързай толкова! — прекъсна я Спиндъл. — Как се чувстваш?

— Добре. Малко странно, но...

— Странно ли?

Радиационната болест се проявяваше с гадене, но освен ако бяхме сбъркали сериозно с изчисленията, то нямаше да се появи поне още час или два. Не и преди и бездруго да бъдем смъртоносно сготвени.

— Лека дезориентация — докладва Бейтс. — Малко е страшничко тук, но... сигурно е синдром на Грей^[5]. Поносимо е.

Спогледах се с Бригадата. Те се обърнаха към Спиндъл. Той сви рамене.

— Положението няма да се подобри — обади се Бейтс отдалече. — Часовникът... тиктака, хора. Слизайте тук долу!

Така и сторихме.

* * *

Не живо, не и в общия смисъл.

Обитавано от призраци.

Дори когато стените не се движеха, те го правеха: винаги в ъгъла на окото присъстваше усещането за прокрадващо се движение. Винаги

някъде отзад в мозъка глождеше чувството, че си *наблюдаван* — абсолютната сигурност, че злонамерени и извънземни наблюдатели се намират на косъм извън полезрението ти. Неведнъж се обръщах, очаквайки да съзря на открито някой от тези фантоми. Виждах само по някой полусляп пехотинец да се носи по коридора или ококорен и разтреперен другар от екипажа да отвърща на погледа ми. А стените от лъскаво, подобно на лава вещество, имаха стотици вградени очи, които се затваряха само миг преди да погледна... Прожекторите ни отблъскваха мрака на може би двайсетина метра във всички посоки; отвъд се спотайваха мъгла и сенки. И *звуци*. „Роршах“ пукаше около нас като древна дървена обшивка, притисната в плътен лед. Електричеството съскаше като гърмящи змии.

Настояваш пред себе си, че по-голямата част от ефектите са само в главата ти. Напомняш си, че са добре документирано, неизбежно последствие от прекалено плътното сближаване на мръвката и магнетизма. Високоенергийните полета освобождават призраците и чудовищата от темпоралния ти лоб и изцеждат от средния мозък парализиращ ужас, в който да накиснат съзнанието. Ебават се с моторните ти нерви и карат дори изключените присадки да пеят като тънък крехък кристал.

Енергийни въздействия. Това е всичко. Повтаряш си го, повтаряш го толкова често, че изразът изгубва всякаква престорена логика и се превръща в безсмислено заклинание, в магия срещу злите духове. Те не са истински — шепнеци точно извън шлема ти гласове, трепкащите на ръба на полезрението ти полувидими същества... Мозъкът ти играе номера, същите неврологични фокуси с огледала и пушечи са убеждавали навремето хората, че са преследвани от призраци, отвлечани от извънземни, преследвани от... вампири...

... и започваш да се чудиш дали Сараста наистина е останал на борда или е тук с теб, причаква те...

— Още един пик — предупреди Бейтс, а по визъора ми се стрелнаха редички тесли и сиверти^[6]. — Дръжте се!

Занимавах се с инсталирането на фарадеевата клетка. Или поне се опитвах. По принцип не беше сложно упражнение; вече бях прекарал основното котвено въже по протежение на вестибюла и към отпуснатата торба, носеща се в средата на коридора. Имаше нещо... да, нещо свързано с опорно въже. За да държи клетката центрирана.

Стената блестеше като мокра глина на светлината на челника ми. Във въображението ми танцуваха сатанически руни.

Треснах вендузата на опорното въже върху стената. Готов бях да се закълна, че материалът се *отдръпна*. Стрелях със сигналния си пистолет и се оттеглих обратно към средата на коридора.

— Ето ги, тук са! — прошепна Джеймс.

Определено имаше *нещо*. Усецах го както винаги зад мен, без значение накъде се обръщам. Усецах как някаква величествена, ревяща тъмнина се вихри точно извън полезрението ми, хищна паст голяма колкото самия тунел. Всеки момент тя щеше да се стрелне напред с невъобразима скорост и да ни погълне до един.

— Те са *прекрасни*... — каза Джеймс.

В гласа ѝ не се долавяше грам страх. Изглеждаше поразена от възхита.

— Какво? Къде? — Бейтс изобщо не спря да се върти, опитваше се да държи в полезрението си всичко на триста и шейсет градуса наоколо. Роботите под нейно командване кръжаха неспокойно от двете ѝ страни — застанали в коридора въоръжени удивителни знаци, сочещи в различни посоки. — Какво виждаш?

— Не *там*. Тук *вътре*. *Навсякъде*. Не ги ли виждаш?

— Нищо не виждам — оплака се Спиндъл с треперещ глас.

— В електромагнитните полета е — възкликна Джеймс. — *Това* е техният начин за комуникация. Цялата структура е пълна с *език*, пълна е с...

— Не виждам *нищичко*! — повтори биологът. В слушалките дишането му отекваше ускорено и плитко. — *Сляп* съм!

— По *дяволите*! — Бейтс се завъртя към него. — Как е възможно... радиацията...

— Аз... не мисля... че това е...

Девет тесли и призраците бяха навсякъде. Долавях миризмата на асфалт и момина сълза.

— Кийтън! — извика Бейтс. — Къде се отвя?

— Тук съм...

Едва-едва. Бях стигнал отново до клетката, държах ръка на спусъчното въже. Мъчех се да не обръщам внимание на нещото, което ме потупваше по рамото.

— Спри веднага! Изкарайте го навън!

— Не! — Спидъл се носеше безпомощно по коридора, пистолетът му се люлееше на примката на китката му. — Не, хвърлете ми нещо!

— Какво?

[*Всичко е в главата ти... Всичко е в твоята...*]

— Хвърлете ми нещо! Каквото и да е!

Бейтс се поколеба:

— Нали разправяш, че си сля...

— *Просто действай!*

Бейтс извади от колана си резервната батерия на костюма и я подхвърли. Спидъл се пресегна несигурно. Батерията се изплъзна от пръстите му и отскочи в стената.

— Ще се оправя — изпъшка той. — Само ме вкарайте в палатката!

Дръпнах въжето. Клетката се наду като голяма гъба от оръжеен метал.

— Всички вътре! — Бейтс въртеше пистолета си с една ръка, а с другата сграбчи Спидъл.

Връчи ми го и плесна сензорна лепенка на кожата на клетката. Вдигнах защитната платка на входа, все едно разлепвам коричката на рана. Гигантската молекула отдолу се преливаше и блестеше като сапунен мехур — безкрайно дълга, безкрайно навиваща се около себе си...

— Вкарайте го вътре! Джеймс! Ела тук!

Набутах Спидъл през мембраната. Докато я пресичаше, тя се огъна около него с въздухонепроницаема интимност, прегръщайки всяка тъничка пукнатинка и контур.

— *Джеймс!* Идваш ли?

— *Махни го от мен!* — Гласът беше суров, глух и изплашен и ужасяващ, толкова мъжки, колкото може да звучи една жена. В пилотското кресло: Крънчър. — *Махни го!*

Погледнах през рамо. Тялото на Сюзън Джеймс се въртеше полека в тунела, сграбчило с две ръце десния си крак.

— Джеймс! — Бейтс се понесе към другата жена. — Кийтън! Помогни ми! — тя сграбчи Бригадата за ръката. — Крънчър? Какво става?

— *Ето това! Да не си сляпа!*

Когато се присъединих към тях, осъзнах, че той не просто стискаше крака си, а го *дърпаше* настрани. *Опитваше се да го откъсне.*

Нещо се изсмя истерично, право вътре в шлема ми.

— Хвани го за ръката! — нареди ми Бейтс и сграбчи другата им ръка, опитвайки се да откъсне пръстите от мъртвата им хватка върху крака на Бригадата. — *Крънчър, пусни го. Веднага!*

— *Махни го от мен!*

— Това е кракът ти, *Крънчър!*

Борехме се да извървим пътя към фарадеевата клетка.

— *Не е мой крак! Само го погледни, как би могло да е... то е мъртво! Залепнало е за мен...*

Почти бяхме стигнали.

— *Крънчър, чуй ме!* — отрязва го Бейтс. — На линия ли с...

— *Махнете го!*

Напъхахме Бригадата в клетката. Гмурнах се след тях и Бейтс отстъпи встрани. Изумително беше как успяваше да се владее. Съумяваше да сдържа някак си демоните, беше ни подгонила към убежището като бордер коли^[7] по време на гръмотевична буря. Тя имаше...

Тя нямаше намерение да ни последва вътре. Нея изобщо я нямаше *там*. Обърнах се и видях тялото ѝ да се носи покрай палатката, едната ѝ облечена в ръкавица ръка стиснала ръба на покривалото; но дори под всичките пластове каптон^[8], хромел^[9] и поликарбонат^[10], дори зад изкривеното полуотражение във визьора ѝ, можех да позная, че нещо липсва. Всичките ѝ повърхности просто бяха *изчезнали*.

Това не можеше да бъде Аманда Бейтс. Нещото пред мен имаше топологията на манекен.

— Аманда?

Зад гърба ми Бригадата си мърмореше, изпаднала в лека истерия.

— Какво става? — поинтересува се Спиндъл.

— Аз оставам тук — каза Бейтс. В гласа ѝ не се усещаха никакви емоции. — И без това съм мъртва.

— *Как...* — биологът имаше емоции за двама. — *Ще умреш, ако не...*

— Оставете ме тук — каза Бейтс. — Това е заповед.

Тя ни запечата.

* * *

На мен не ми беше за първи път. И преди съм имал невидими пръсти, шарещи из мозъка ми, разравящи утайките, разкъсващи коричките на раните. Беше много по-зловещо от всичко, което „Роршах“ можеше да ми причини, но Челси беше по...

... по-прецизна, би могло да се каже, предполагам.

Тя го наричаше *макраме*: глиално форсиране, каскадни ефекти, клъцване и сплайсване на съществени ганглии. Докато аз се занимавах с разчитане на потока на човешката архитектура, Челси го *променяше* — намираше критичните възли и ги подръпваше лекичко, пускаше камъче във вировете на паметта и гледаше как вълничките се усилват до огромна полегата вълна дълбоко по течението на потока на психиката. Тя можеше да свърже жиците на щастието ти за време, колкото да си направиш сандвич, в течение на има-няма една обедна почивка — да те помири с цялото ти детство.

Също като много други царства на човешката изобретателност, това се бе научило да работи без нея. Човешката природа се превръщаше в конвейерна единица, самото човечество все повече се изместваше от производител към продукт. И все пак. За мен уменията на Челси показваха странния стар свят в съвсем нова светлина: шев и кройка на умовете не заради общото благо на някакво абстрактно общество, а заради простите егоистични желания на един индивид.

— Нека те озаря с дара на щастието — настояваше тя.

— Вече съм си достатъчно щастлив.

— Ще те направя по-щастлив. Едно пинини, за моя сметка.

— Пинини ли?

— Преходна Настроенческа Настройка. Все още имам някои привилегии в Сакс.

— Предостатъчно са ме настройвали. Промениш ли още един синапс и като нищо ще се превърна в друг човек.

— Това е глупаво, много добре го знаеш. Или пък всяко изживяване, което си получавал, те е превръщало в друга личност.

Обмислих тази идея.

— Може и така да е.

Но тя не искаше да ме остави на мира и дори най-силните доводи против щастието бяха обречени на неуспех срещу нея; така че един следобед Челси порови в шкафовете си и измъкна мрежичка за коса, украсена с мазни сиви шайби. Мрежата представляваше суперпроводима паяжина, тънка като мъгла, която картографираше полетата и на най-дребната мисъл. Шайбите бяха керамични магнити, които къпеха мозъка в излъчвани от самите тях полета. Приставките на Челси се свързваха с излъчвателната станция, която играеше с интерферентните влияния между двете части.

— Навремето просто за поставяне на магнитите е била нужна машина с размера на баня... — Челси ме положи да легна на кушетката и опъна мрежичката по черепа ми. — Това е единственото действено чудо, което може да се постигне с преносим инструмент като този. Можем да намерим горещи места, и дори да ги жегнем, ако имат нужда от жегване, но ТМС^[11] ефектите изчезват след известно време. Трябва да ходим до клиника, ако ще го правим постоянно.

— И какво точно ще търсим? Потиснати спомени?

— Не съществуват подобни неща — тя ми се ухили успокоително, но с твърде зъбата усмивка. — Има само спомени, които сме избрали да пренебрегнем или един вид да мислим *около* тях, ако ме разбираш какво искам да кажа.

— Мислех си, че ще ме даряваш с щастие. Защо...

Тя притисна пръст към устните ми.

— Вярваш или не, Сигнусчо, хората понякога избират да скрият дори и добри спомени. Например ако ти е харесало нещо, което не смяташ, че е редно. Или... — тя целуна челото ми — ако не смятат, че заслужават да бъдат щастливи.

— Значи ще търсим...

— Гърнето с меда. Не можеш го разпозна, докато не гребнеш от него. Затвори очи!

Тихо бръмчене начена някъде между ушите ми. Гласът на Челси ме водеше през мрака.

— Имай предвид, че спомените не са като исторически архиви. Те са импровизации, честно казано. Много от нещата, които свързваш с дадено събитие, може всъщност да са погрешни, без значение колко ясно си ги спомняш. Мозъкът има забавния навик да си създава

измишльотини. Да вкарва разни детайли след събитието. Но това не значи, че спомените ти не са *верни*, ясно? Те са честно отражение на начина, по който виждаш света и всеки един от тях е използван за оформление на начина, по *който* го виждаш. Но те не са снимки. Те са като импресионистични картини. Ясно?

— Ясно.

— А! — възкликна Челси. — Ето нещо интересно!

— Какво?

— Функционален клъстер. Използва се много на ниско ниво, но не достатъчно да проникне в съзнателната същност. Да видим сега какво ще стане, ако...

И ето ме на десет години, бях се прибрал вкъщи рано и тъкмо бях влязъл в кухнята, в която се носеше миризма на изгоряло масло и чесън. Татко и Хелън се караха в съседната стая. Капакът на кухненската ни кофа за боклук беше оставен отворен, което само по себе си стигаше да включи майка ми на високи обороти. Но те се караха за нещо друго; Хелън искаше „само онова, което е най-добро за нас“, а татко казваше, че „си има граници и не е това начинът да постигнеш своето“. А Хелън отговори, че „ти дори не знаеш какво е, толкова рядко си заедно с него“... и разбрах, че се карат за мен. Което само по себе си не беше необичайно.

Онова, което наистина ме уплаши беше, че за първи път татко *удържа* линията на съпротивата.

— Не може да го *насилваш* да го взима. Особено без негово знание!

Баща ми никога не крещеше, гласът му беше нисък и равен както винаги, но по-студен, отколкото някога го бях чувал — и твърд като желязо.

— Това са пълни *глупости* — заяви Хелън. — Родителите *винаги* взимат решения от името на децата си, в техните най-добри интереси, особено когато става дума за медицински проб...

— *Това не е медицински проблем!* — този път татко *повиши* глас. — Това е...

— Не било медицински проблем! Дори за теб това е нова степен на отрицание! На сина ти му отрязаха половината *мозък*, ако не си забелязал! Да не смяташ, че след това ще се възстанови без помощ?

Това да не е поредният лъч на *коравата* ти бащинска любов? Защо просто не спрем да го храним и поим, и да се свърши!

— Ако му бяха нужни мю-опиоиди, щяха да му ги предпришат!

Стиснах здраво зъби при сблъсъка с непознатата дума. Нещо малко и бяло надничаше от отворената кофа за боклук.

— Джим, бъди *разумен*. Той е толкова *дистанциран*, че понякога дори не ми *говори*!

— Казаха, че ще отнеме време.

— Над две години? Няма нищо лошо да помогнеш на природата да си вземе своето, мъничко, не става дума дори за нещо от черния пазар! Препаратът се продава в аптеката, за Бога!

— Не е в това въпросът.

Празна кутийка от лекарство. Това беше изхвърлил единият от двамата, преди да забрави да затвори капака. Измъкнах я от кухненските отпадъци и прочетох етикета наум.

— Може би *въпросът* е, че някой, който едва ли се задържа у дома и три месеца в годината, има проклетите нерви да съди *моите* родителски умения! Ако искаш да разполагаш с думата за това, как го възпитавам, тогава по-добре вземи изпълни някое родителско задължение! А дотогава просто ми се махай от главата!

— Да не си посмяла да тъпчеш сина ми с този боклук *отново*! — нареди баща ми.

БЪРЗО-ПРИВЪРЗВИН™ ФОРМУЛА IV

ПРОМОТОРИ НА МЮ-ОПИОИДНИТЕ РЕЦЕПТОРИ

СТИМУЛАНТ НА ЛЮБОВТА КЪМ МАМА

„ПОДСИЛВА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ МАЙКАТА И ДЕТЕТО ОТ 2042 Г.“

— Така ли? И как точно ще ме спреш, нищожество такава? Не можеш дори да отделиш време да видиш какво става в собственото ти

семејство; да не мислиш, че ще ме контролираш какво правя чак от шибаната си орбита? Да не мислиш, че...

Внезапно от дневната спряха да се разнасят други звуци, освен хриптене. Надникнах зад ъгъла.

Баща ми беше хванал Хелън за гърлото.

— Мисля — изрѣмжа той, — че ако се наложи, мога да ти попреча да причиняваш каквото и да е повече на Сири. Според мен си наясно с това.

След това тя ме видя. После и той. И когато татко свали ръка от гърлото на мама, изражението му бе напълно неразгадаемо.

Но нямаше начин да се сбърка нейният триумф.

* * *

Бях скочил от кушетката, здраво стиснал в ръка мрежестата шапка. Челси стоеше ококорена пред мен, пеперудата на бузата ѝ — неподвижна като смъртта.

Челси ме хвана за ръката:

— О, Боже! Толкова съжалявам!

— Ти... ти видя ли го?

— Не, разбира се, че не. Устройството не чете мисли. Но беше очевидно... че не е щастлив спомен.

— Не беше чак толкова зле.

Усещах остра, безтелесна болка някъде наблизко, като мастилено петно на бяла покривка. След минутка го фиксирах: забити в устната ми зъби.

Челси поглади рамото ми с длан:

— Наистина се стресира много. Жизнените ти показатели бяха...
Добре ли си?

— Да, разбира се. Нищо особено... — усещах вкус на сол. —
Интересно ми обаче едно нещо.

— Питай.

— Защо би искала да ми причиниш подобно нещо?

— Защото сега можем да го *премахнем*, Сигнус. Това е смисълът на процедурата. Каквото и да е то, каквото и да не ти харесва в него, вече знаем къде се намира. Можем да се върнем там и да го изтрием с

едно щракване на пръстите. И след това ще разполагаме с няколко дни да го ликвидираме завинаги, ако решиш, че така искаш. Просто си сложи отново шапката и...

Тя ме обгърна с ръце и ме придърпа към себе си. Ухаеше на пясък и на пот. Обожавах аромата ѝ. Поне за малко се чувствах на горе-долу сигурно място. За малко се чувствах така, сякаш в следващия момент дъното няма да изчезне изпод краката ми. Не знам защо, но когато бях с Челси, аз *имах значение*.

Искаше ми се да ме прегръща завинаги.

— В никакъв случай — заявих.

— Не? — тя примигна и вдигна очи към лицето ми. — Защо винаги си на *отрицателна вълна*?

Свих рамене:

— Нали знаеш какво казват за хората, които не си спомнят миналото си?

[1] Реален цитат, версията е на „Good News Bible“ (Библия „Добрата новина“) — английски превод на Библията от 1966 г., издание на Американското библейско общество. Де факто трудът на Юджийн Нийд се явява перифраза, а не превод, като е изработен по система „мисъл по мисъл“, а не „дума по дума“; разликите с „обичайната трактовка“ на места са значителни. (В Синодалното издание: *и Дух Господен ще слезе върху тебе, и ти ще пророчествуваши заедно с тях и ще станеш друг човек* — 1 Царств. 10:6.) ↑

[2] Литият се използва в психиатрията като ефективно средство за лечение на биполарно разстройство. ↑

[3] „Халоперидол“ — антипсихотичен (невролептичен) препарат с основно действие блокиране на допаминовите рецептори в мозъка. ↑

[4] Дръмбой (драмбой) — метален музикален инструмент, съставен от рамка с езиче. Нарича се още „бръмбазък“. Рамката се държи в уста (тя играе ролята на акустична кутия), а езичето се докосва с резки, бързи движения, за да издаде инструментът специфичен звук. ↑

[5] Несъществуващо заболяване, измислено от автора. ↑

[6] Сиверт (на името на шведския физик Ролф Сиверт); мерна единица за количеството поета радиация, основно служи за оценяване на биологичното влияние. ↑

[7] Английска порода овчарско куче, смятана за най-добрата за управление на овчи стада. ↑

[8] Полиамиден изолационен мономер, който остава стабилен в широк температурен обхват (-273 до $+400^{\circ}\text{C}$). ↑

[9] Сплав, съставена от приблизително 90% никел и 10% хром, използва се при изработването на термодвойки. ↑

[10] Поликарбонати — термопластични полимери с висока устойчивост на удар и външни влияния. ↑

[11] ТМС: транскраниална магнитна стимулация. ↑

Хищниците тичат, за да имат вечеря.

Плячката тича, за да има живот.

Стара екологическа поговорка^[1]

Бяхме слепи и безпомощни, натъпкани в крехко мехурче в тила на врага. Но най-сетне шепотите замлъкнаха. Чудовищата си бяха останали извън завивката.

А Аманда Бейтс беше някъде там, заедно с тях.

— Какво, по дяволите... — промърмори Спиндъл.

Очите зад визьора му бяха активни и мърдаха.

— Можеш ли да виждаш? — попитах.

Той кимна.

— Какво стана с Бейтс? Костюмът ѝ ли се проби?

— Съмнявам се.

— Тогава защо тя каза, че била мъртва? Какво...

— Тя го имаше предвид *буквално* — споделих. — Не „Все едно съм мъртва“ или „Скоро ще умра“. Твърдеше, че *вече* е мъртвец. Все едно беше говорещ труп.

— Откъде... — „... откъде знаеш?“ Глупав въпрос. По лицето на Спиндъл пробягваха тикове и той трепереше под шлема. — Това е лудост, а?

— Дай ми определение за *лудост*.

Бригадата се носеше тихо в тясното пространство, допряла буза до тила на биолога. Веднага щом ни запечатаха в клетката, Крънчър беше спрял да се превзема за крака си. Или може би просто е бил натикан навътре; струваше ми се, че забелязвам фасети на Сюзън в гърченето на дебелиите пръсти на ръкавиците.

Дъхът на Спиндъл отекваше отразен по връзката помежду ни.

— Ако Бейтс е мъртва, значи ние също сме.

— Може и да не сме. Изчакваме пикът да свърши и си обираме крушите оттук. Освен това — додадох, — тя не беше мъртва. Просто така твърдеше.

— Мамка му — Спиндъл се пресегна и притисна облечената си в ръкавица длан към кожата на палатката. Натискаше тук и там по

протежение на тъканта. — Някой все пак е поставил трансдюсер^[2]...

— В посока осем часа — казах. — На метър от нас.

Ръката на биолога се спря върху стената на отсрещната страна на капсулата. Дисплеят на шлема ми бе залян от препредадени цифри, препратени с вибрации през ръката му и транслирани в костюмите ни.

Там навън все още вилнееха пет тесли. Спадаха обаче. Палатката се надуваше около нас все едно дишаше, спихваше се секунда покъсно, щом някакво мимолетно течение с ниско налягане подминеше по коридора.

— Кога се върна зрението ти? — запитах.

— Почти веднага, щом влязохме вътре.

— Преди това. Ти видя батерията.

— Изтървах я — Спиндъл изсумтя. — Не че съм голям сръчко и когато не съм сляп, така де. Бейтс! Тук ли си?

— Ти се пресегна да я хванеш. Почти успя. Това не беше сляпа случайност.

— Не, не беше случайност. Беше слепоглед. Аманда? Отговори, ако обичаш!

— Слепоглед?

— Рецепторите са си наред — отвърна биологът разсеяно. — Мозъкът обработва изображението, но няма достъп до него. Мозъчното стебло взема командването.

— Мозъчното ти стебло може да вижда, а ти не?

— Нещо такова. Сега млъкни и ме остави да... Аманда, чуваш ли ме?

— ... не...

Гласът не идваше от устата на затворниците в палатката. Представляваше тръпка по ръката на Спиндъл, едва доловима, понесена в потока на останалите данни. Идваше от външната страна.

— Майор Манди! — възкликна Спиндъл. — Ти си жива!

— ... не... — шепот като смущение във връзката.

— Е, след като говориш с нас, значи определено не си мъртва.

— Не...

Спогледахме се със Спиндъл.

— Какъв е проблемът, майоре?

Тишина. Бригадата леко се блъсна в стената зад нас, всичките им фасетки бяха непрозрачни.

— Майор Бейтс? Чуваш ли ме?

— Не.

Гласът беше мъртъв — упоен, затворен в аквариум, предаван през крайници и натезал като олово при прехвърлянето на ниска честота. Но определено си беше гласът на Бейтс.

— Майоре, трябва да се върнеш при нас — каза Спиндъл. — Можеш ли да влезеш вътре?

— ... не...

— Ранена ли си? Да не си заклещена някъде?

— ... н... не.

Може и да не беше нейният глас в крайна сметка. Може би просто го издаваха гласните ѝ струни.

— Виж, Аманда, опасно е. Твърде горещо е там навън, нали разбираш? Ти...

— Аз не съм там навън — обясни гласът.

— А къде си тогава?

— Никъде...

Погледнах към Спиндъл. Той пък гледаше мен. И двамата мълчахме.

Джеймс се обади. След доста време и тихичко:

— А какво си ти, Аманда?

Тишина отсреща.

— Дали не си „Роршах“?

Тук, в корема на кита, беше толкова лесно да повярваш...

— Не...

— Тогава какво?

— Н... нищо — гласът беше равен и механичен. — Аз съм нищо.

— Да не ми казваш, че не съществуваш? — преформулира се полека Спиндъл.

— Да.

Палатката въздъхна около нас.

— Тогава как разговаряме? — попита Сюзън гласа. — Ако ти не съществуваш, ние с кого говорим?

— С нещо... друго — въздишка. Шумолене на смущения. — Не с мен.

— По дяволите — промърмори Спиндъл.

Повърхностите му засияха с решителност и внезапно прозрение. Той дръпна ръка от стената; данните на визьора ми намаляха. Биологът се пресегна към платницето:

— Мозъкът ѝ се пържи. Трябва да я вкараме вътре...

На свой ред протегнах ръка.

— Пикът...

— Вече отминава, комисаре. Преминахме най-лошата му част.

— Да не казваш, че е безопасно?

— Не, смъртоносно е. *Винаги* е смъртоносно, а тя е там *навън*, и може да си нанесе много сериозни щети в нейното със...

Нещо отвън се блъсна в палатката. Нещо грабна външната клупка и дръпна.

Убежището ни се отвори като око. Аманда Бейтс гледаше към нас през оголената мембрана.

— На мен ми показва три цяло и осем — сподели тя. — Това е поносимо, нали?

Стояхме вкочанени.

— *Хайде*, хора! Почивката свърши!

— Ама... — Спиндъл се беше втренчил в нея. — Добре ли си?

— Тук долу? Едва ли. Но имаме работа за вършене.

— Ти... съществува ли? — попитах.

— Що за глупав въпрос е това? Спиндъл, каква е силата на полето? Можем ли да работим в него?

— Ами... — биологът преглътна шумно. — Може би трябва да прекратим мисията, майоре. Този пик беше...

— Според моите показания, пикът вече е на практика приключил. И имаме по-малко от два часа да приключим с подготовката, да проведем наземните си тестове и да се махаме оттук. Можем ли да го направим без халюцинации?

— Не мисля, че ще се отърсим от тръпките и страховете — призна Спиндъл. — Но не би трябвало да се притесняваме от... екстремални ефекти... освен ако не удари нов пик.

— Добре.

— Което може да стане по всяко време.

— Ние не халюцинирахме — заяви Джеймс тихо.

— Можем да го обсъдим и по-късно — реши Бейтс. — Сега...

— Видяхме смисъл — обясни лингвистката. — В полетата. В главата ми. „Роршах“ говореше. Може би не с нас, но говореше.

— Хубаво — Бейтс се отдръпна назад, за да ни пропусне да минем. — Може пък най-накрая да се научим да му отговаряме.

— Може би трябва да се научим да *слушаме* — възрази Джеймс.

* * *

Побягнахме като изплашени дечица, които се преструват на смелчаци. Оставихме базовия лагер зад гърба си: Джак, все още по чудо функционален във вестибюла си, тунел към обладаното от призраци имение. Окаяни магнитометри, оставени да умрат с тихата надежда, че всъщност ще оцелеят. Груби пиранометри^[3] и термографи, древни устойчиви на радиация устройства, които измерваха света посредством гъвкавината и опъна на метални слитъци, и гравираха наблюденията си на рула пластмаса. Скачени едни с други светещи глобуси, водолазни звънци и навеждащи въжета. Оставихме ги всички там долу и им обещахме да се върнем след тридесет и шест часа, ако оцелеехме дотогава.

Във всеки един от нас безброй разкъсвания превръщаха клетките ни в каша. Плазмените мембрани получаваха безброй течове. Претоварени ремонтни ензими се притискаха отчаяно към разкъсани гени и едва-едва отлагаха неизбежното. Нетърпеливи да избегнат големия напън, парчета от лигавицата на червото ми започнаха да се отлюспват, още преди останалата част от тялото да бе имала възможността да умре.

По времето, когато се скачихме с „Тезей“ и на двамата с Мишел ни се гадеше (на останалите от Бригадата, странно, не; нямах представа как е възможно това). След броени минути предстоеше същите симптоми да проявят и другите членове на екипажа. Без външна намеса, през следващите два дни всички щяхме да си повръщаме червата. После телата ни щяха да се престорят, че се възстановяват; може би около седмица нямаше да изпитваме болка и да имаме бъдеще. Щяхме да ходим и да говорим, и да се движим като всяко едно живо същество, и вероятно да се самоубедим, че в крайна сметка сме безсмъртни.

След това щяхме да се спихнем в себе си, да изгнием отвътре навън. Щяхме да кървим от очите, устите и анусите си, и ако Господ бъде милостив — да умрем, преди да се пръснем като гнили плодове.

Но, разбира се, „Тезей“, нашият възкресител, щеше да ни спаси от подобна съдба. От совалката влязохме в огромен балон, надут от Сарастии, за да събере личните ни вещи в него. Съблякохме заразените си скафандри и дрехи и излязохме в гръбнака голи-голенички. Прекосихме барабана, без да се разделяме — формация Летящите Мъртъвци. Юка Сарастии — дискретно далечен на въртящия се под — скочи в нашата следа и изчезна към кърмата, за да пъхне радиоактивните ни принадлежности в разградителя.

Влязохме в криптата. Подредените ни по протежение на задната стена ковчези зееха. Отпуснахме се в прегръдките им с благодарност и в мълчание. Бейтс изкашля кръв, докато капакът се спускаше над нея.

Костите ми напяха, докато Капитанът постепенно ме изключваше. Заспах като мъртвец. Разполагах само с теорията и уверенията на приятелите-машини, че отново ще се родя.

* * *

Кийтън, стани!

Събудих се, умиращ от глад. Откъм барабана се носеха слаби гласове. В течение на няколко секунди плувах в капсулата си със затворени очи и вкусвах липсата: липса на болка, липса на гадене. Отсъстваше ужасяващото подсъзнателно усещане, че собственото ти тяло полека-лека се превръща в пюре. Усещах слабост и глад. Като ги изключим, чувствах се добре.

Отворих очи.

Нещо като ръка. Сиво и лъскаво и твърде... твърде странно, за да бъде човешко. Нямах длан в края си. Имаше твърде много стави, като счупен на дюзина места крайник. Излизаше от тяло, което едва се виждаше над ръба на ковчега, просто намек за тъмен силует и други крайници в неестествено движение. Ръката висеше неподвижна пред мен, сякаш стресната насред някакво срамно действие.

По времето, когато успях да си поема дъх, за да писна, тя вече се бе изтеглила извън полезрението ми.

Изскочих от ковчегата, шарейки с поглед. Но не видях абсолютно нищо: празна крипта и гол наблюдател в нея. Огледалната стена отразяваше празните ковчези от двете ми страни. Включих КонСенсус: всички системи работеха нормално.

То нямаше отражение, припомних си. [Огледалото не го отразяваше.]

С все още разтуптяно сърце се насочих към носа. Барабанът се разгърна около мен, Спиндъл и Бригадата си говореха тихичко при кърмата. Биологът вдигна поглед и помахна за поздрав с трепереща ръка.

— Трябва да ме провериш — подвикнах. Гласът ми не беше и наполовина толкова спокоен, колкото се надявах.

— Признаването, че имаш проблем, е първата стъпка — отвърна Спиндъл. — Просто не очаквай чудеса!

Той се обърна отново към Бригадата; Джеймс беше най-отгоре, седяха на диагностичната кушетка и се взираха в някаква тестова картинка, която се отразяваше на обшивката на задната стена.

Сграбчих върха на стълбището и се придърпах надолу. Кориолисовите сили ме развяха странично като знаме на вятъра.

— Или халюцинирам, или на борда има нещо.

— Халюцинираш.

— *Сериозно* говоря.

— Аз също. Вземи си номерче. Изчакай реда си.

Спиндъл беше сериозен. След като успях да се успокоя и да разчета знаците, забелязах, че дори не е изненадан.

— Да предположа ли, че си доста гладен след цялото изтощително изтягане в леглото, а? — биологът махна към кухнята. — Хапни нещо. Ще се освободя след няколко минути.

Насилих се да обработя последния си доклад, докато похапвах, но това отнемаше само половината ми съзнание; другата половина още трепереше от остатъчните ефекти на страховата невроза. Опитах се да го разсея, като се включа в данните на БиоМед.

— Беше *реално* — казваше Джеймс. — Всички го видяхме.

[Не, не би могло да бъде.]

Спиндъл си прочисти гърлото:

— Опитай с това!

Потокът данни ми показваше какво гледа тя — малък черен триъгълник на бял фон. В следващата секунда се разпадна на дузина идентични копия, и на дузина дузини. Изобилното делене се въртеше около средата на екрана, геометрични примитиви танцуваха в прецизни формации, всяка пораждаше нови триъгълничета от върховете си, фрактализираше, въртеше се, еволюираше в безкрайна, сложна мозайка...

Скицник, осъзнах. Интерактивна реконструкция по описание, без думите обаче. Собственият уетуеър за сравнение по образец на Съюзън реагираше на видяното — *не, имаше още подобни, не, ориентацията не е правилна; да, това е, но по-голямо...* — и машината на Спиндъл изваждаше тези реакции направо от главата ѝ и ги прожектиреше на дисплея в реално време. Това беше голяма стъпка напред спрямо работата под влияние на зле конструираното нещо, наречено *език*. Лесно впечатляващите се дори биха могли да го нарекат „четене на мисли“.

Не беше обаче. Състоеше се просто от подадени данни и корелации. Не е нужен телепат, за да обърне един комплект образци в друг. За щастие.

— Това е то, *това е!* — извика Съюзън.

Триъгълниците изчезнаха в небитието. Сега на дисплея се редяха преплитащи се асиметрични пентаграми, мрежа от рибешки люспи.

— Не ми казвай, че това е *случаен шум* — заяви лингвистката триумфално.

— Не — съгласи се Спиндъл. — Това е константа на Клювер^[4].

— Какво?

— Халюцинация е, Съюз.

— *Разбира се*. Но нещо я е *посадило* в главата ни, ясно? И...

— Било си е в главата ти през цялото време. Било си е в главата ти в деня, когато си се родила.

— Не.

— Това е находка от дълбочинна мозъчна структура. Дори слепите по рождение ги виждат понякога.

— Никой от нас не го е виждал досега. *Никога*.

— Вярвам ти. Но в него няма информация, нали? Това не е бил гласът на „Роршах“, просто е... смущение. Като всичко останало.

— Но беше толкова ярко! Не онова трепкащото на ръба на полезрението, което забелязвахме навсякъде. Това беше *солидно*, беше по-реално от действителността!

— Именно по това се разпознава, че не е действително. След като в действителност не го *виждаш*, няма и лепкава очна оптика да ограничава резолюцията.

— О... — промърмори Джеймс и добави тихичко: — Мамка му!

— Да, съжалявам... — След малко биологът ме повика: — Когато си готов!

Вдигнах очи; Спиндъл ми махаше с ръка. Джеймс се надигна от стола си, но Мишел беше тази, която го прегърна за секунда, а Саша ме подмина мрачно на път за тяхната палатка.

По времето, когато стигнах до него, Спиндъл вече беше разгънал кушетката в полулегло.

— Лягай долу!

Така и сторих.

— Не става дума за преживяното на „Роршах“, да знаеш. За *тук* ти говоря. Видях нещо преди пет минути. Когато се събудих.

— Вдигни си лявата ръка... — отвърна Спиндъл и добави: — *Само* лявата, ако може!

Свалих си десницата и простенах от убождането.

— Това е малко примитивно!

Той огледа изпълнената с кръв кювета между палеца и показалеца си; трепереща рубинена сълза с размер на нокът.

— За някои неща мокрите проби са най-добри.

— Не се ли предполага капсулите да вършат всичко?

Спиндъл кимна:

— Наречи го тест за контрол на качеството. Държи кораба под напрежение...

Той пусна пробата в най-близкия плот. Сълзата се сплеска и избухна; повърхността изпи жадно кръвта ми. Биологът примлясна:

— Повишени инхибитори на холинестеразата^[5] в утайката. Ммм!

Не бих се учудил резултатите от кръвната ми проба наистина да имат приятен вкус за Спиндъл. Той не просто четеше стойностите, а ги чувстваше, помирисваше и виждаше, и преживяваше данните като капки цитрусов сок по езика. Целият суббарабан на БиоМед

представляваше част от протезирането на Спиндъл: разширено тяло с дузини различни сензорни модули, принудени да говорят на мозък, който познава само пет сетива.

Нищо чудно, че се беше сближил с Мишел. Той самият беше почти завършен синестезист.

— Прекара в ковчега малко повече от нас — отбеляза биологът.

— Това има ли значение?

Некоординирано свиване на рамене.

— Може органите ти да са били малко по-опечени от нашите. Може просто да си с по-нежна конструкция. Ковчегът ти не е хванал нищо... съществено, така че предполагам... аха!

— Какво?

— По мозъчната ти кора има клетки, които са в режим на ускорено развитие. Виждат се също и в пикочния ти мехур и бъбреците.

— Тумори?

— Че какво очакваш? „Роршах“ не е възстановителен курорт.

— Но капсулата...

Спиндъл направи гримаса — неговият вариант за успокоителна усмивка.

— Ремонтира деветдесет и девет цяло и девет от щетите, разбира се. По времето, когато се стигне до втория знак след десетичната запетая, вече няма какво повече да се пипа. Те са *мънички*, комисаре. Голям е шансът собственото ти тяло да се погрижи за тях. Ако не успее, знаем ги къде са се заселили.

— Онези в мозъка ми. Могат ли да предизвикват...

— Никакъв шанс — той подъвка за миг долната си устна. — Разбира се, ракът не е единственото, което онова нещо ни е причинило.

— Онова, което видях. В криптата. Имаше едни такива многоставни ръце, прикрепени към централно тяло. Беше с размера на човек.

Спиндъл кимна:

— Свиквай с явлението.

— Другите виждат ли същите тези твари?

— Съмнявам се. При всекиго е различно, като... — гърчещото му се лице предаваше [*Смея ли да го кажа*] — ... като петна на *Роршах*.

— Очаквах да има халюцинации в полеви условия — признах, — но тук горе?

— ТМС ефекти... — Спиндъл щракна с пръсти. — *Прилепчиви са, нали?* Невроните са ритнати в една позиция и им отнема много време да заемат друга. Никога ли не са ти правили пинини? На добре гледано момче като теб?

— Веднъж-дваж — признах. — Може би.

— На същия принцип е.

— Значи ще продължа да виждам такива чудовища.

— Хубавата вест е, че избледняват с времето. След една-две седмици ще си като нов. Но тук, с *туй* чудо там... — Спиндъл сви рамене. — Твърде много променливи стават. Не на последно място е и това, че доколкото разбирам, ще продължим да се връщаме там, докато Сараста не реши друго.

— Но по принцип виденията ни се пораждат от магнетизма.

— Вероятно. Макар че не се обзалагам на нищо сигурно там, където става дума за *тоя* пикльо.

— А дали може да ги предизвиква нещо друго? — поинтересувах се. — Нещо на борда на *нашия* кораб?

— Като например?

— Не знам. Като теч в магнитните щитове на „Тезей“ да речем.

— Слабо вероятно. Разбира се, всички ние тук имаме присадени доста нещица в главите, нали? А ти си имаш и цяло изкуствено полушарие там горе, кой знае какви *странични ефекти* може да ти докара то. Защо? Според теб „Роршах“ не е ли достатъчно добра причина за всичко?

Можех да кажа: „Видях го и преди.“

И тогава Спиндъл щеше да попита: „О, така ли? Къде?“

И ако му отговорех нещо от рода на „Шпионирах личния ти живот“, шансовете ми за неинвазивно наблюдение щяха да изтекат като вода от тоалетно казанче.

— Сигурно няма нищо. Просто съм... малко на нокти напоследък. Стори ми се, че видях нещо странно в гръбначния възел, още преди да кацнем на „Роршах“. Само за секунда, сещаш се, и то изчезна, щом се фокусирах върху него.

— Многоставни ръце с централно тяло?

— Божичко, не. Просто проблясък всъщност. Вероятно е било гумената топка на Аманда, рееща се там горе...

— Може и да е — Спиндъл ми се стори почти развеселен. — Няма да навреди да проверим за теч в щитовете. Просто за всеки случай. Не е като да ни трябва още нещо да ни кара да виждаме глупости, а?

Поклатих глава, припомняйки си кошмарите.

— Как са останалите?

— Бригадата е добре, нищо че се разочарова малко. Не съм виждал майорката... — биологът сви рамене. — Може би ме избягва.

— Доста яко я удари.

— Всъщност не по-зле отколкото нас, останалите. Тя може би дори не си спомня.

— Но как... как изобщо би могла да вярва, че всъщност не съществува?

Спиндъл поклати глава:

— Не го е вярвала. *Знаеше* го. Сигурен факт.

— Но как...?

— Представи си акумулатор на кола, става ли? Понякога контактите корозират. Датчикът застива на празно, така че си мислиш, че се е разрешил. Какво друго се предполага да мислиш? Не е като да влезеш вътре да преброиш електроните.

— Искаш да ми кажеш, че в мозъка има *датчик за съществуване*?

— В мозъка има *всякакви датчици*. Може да *знаеш*, че си сляп — дори ако не си; може да *знаеш*, че си виждаш прекрасно, дори ако си сляп. И да, може да *знаеш*, че не съществуващ, дори ако не е вярно. Списъкът е дълъг, комисаре. Синдроми на Котар^[6], Антон^[7], Дамаскианска болест^[8]... като за начало.

Той не спомена [*слепоглед*].

— Как се чувстваше? — попитах.

— В смисъл?

Много добре знаеше какво имам предвид, но...

— Дали ръката ти... се задвижи сама? Когато посегна към онази батерия?

— О. Не. Все още имаш контрол, просто... просто получаващ усещане, това е то. *Усещане* накъде да посегнеш. Част от мозъка си

играе на гатанки с другата, нали? — Спидъл махна към кушетката. — Ставай. Стига съм ти гледал грозните карантии. И ми прати Бейтс, ако намериш къде се е спотаила. Нищо чудно да си строи по-голяма армия в заводските халета.

Лоши предчувствия блестяха по него като слънчеви зайчета.

— Имаш проблем с нея — заключих.

Спидъл се наклони да отрече, после си спомни с кого говори.

— Не лични. Просто... човешки нод ръководи механична армия. Електронните рефлексии се подчиняват на рефлексията на мръвката. Ти ми кажи къде е слабото място в системата.

— Долу на „Роршах“ ми се стори, че *всичките* ни места са прекалено слаби.

— Не става дума за „Роршах“ — възрази биологът. — Ние отидохме там. Какво им пречи да дойдат и те при нас?

— Те.

— Е може още да не са пристигнали — призна той. — Но когато дойдат, обзалагам се, че ще се изправим срещу нещо доста по-съществено от анаеробни микроби... — не казах нищо и Спидъл продължи, понижавайки глас. — А и бездруго в Контролната кула не са знаели за „Роршах“. Смятали са, че ни пращат някъде, където роботите ще вършат цялата тежка работа. Но политиците просто мразят да не командват, нали? Не могат да признаят, че пехотинците са по-умни от генералите. Така че защитата ни е осакатена заради политическо перчене — не че *това* е някаква неочаквана новина — и макар да не съм привърженик на безразборната стрелба, това също ми изглежда като наистина лоша стратегия.

Припомних си Аманда Бейтс, акушираща при раждането на своите войници. „Аз съм по-скоро предпазител...“

— Аманда... — подех.

— Манди я харесвам. Готин бозайник. Но ако ще влизаме в бойно положение, не искам задника ми да го пази някаква мрежа, спирана от най-слабото си звено.

— Ако ще си обкръжен от отряд работи-убийци, то може би...

— Да, хората все го повтарят. Не може да се има доверие на машините. Лудитите обичат да дрънкат за компютърни дефекти и колко случайни войни сме успели да предотвратим, понеже човек е имал последната дума. Но виж къде е шегичката, комисаре — никой не

споменава колко нарочни войни са *започнали* поради същата причина. Все още ли пишеш онези пощенски картички до началствата?

Кимнах и не се намръщих мислено. Все пак Спиндъл си беше такъв.

— Е, чувствай се свободен да пъхнеш разговора ни в следващата. Не че ще има някаква полза.

* * *

Представи си, че си военнопленничка.

Трябва да признаеш, че не е неочаквано събитие. Чупила си машини и си пръскала биозоли цели пълни осемнайсет месеца; това е доста време според всякакви възможни норми. Реалистите-саботьори като правило не се радват на дълга кариера. Все някога ги залавят.

Невинаги е било така. Имало е време, когато е можело да се надяваш да доживееш дори мирна пенсия. Но след това върнаха вампирите от плейстоцена и, в името на Великата оплаквачка Ганг, дали *това* с един замах не преобърна баланса на силите наопаки? Тези копелета са винаги десет стъпки пред теб. Е, много ясно, че ще е така — в крайна сметка ловът на хора е нещото, за което са еволюирали кръвопийците.

Има един цитат от ранен учебник по поп-дин^[10], наистина стар — може би от Двайсвек. Нещо като мантра е — може би *молитва* би било по-правилно да се каже — сред хората с твоята професия. „Хищниците тичат, защото им се яде. Плячката тича, защото ѝ се живее.“ Изводът следва да е, че като цяло преследваните успяват да се измъкнат от преследващите, понеже са по-добре мотивирани.

Може би е вярно, когато става дума просто за това кой тича по-бързо. Не издържа проверката обаче, ако стратегията включва тактическо предвиждане и двойно-реверсивни умствени фокуси. Вампирите печелят всеки път.

А сега са те хванали и, макар че е вероятно вампирите да са заложили капана, спуська са дръпнали обикновените хора от базовия модел. Вече шест часа си лепната като гекон на стената на някаква неизвестна, нефигурираща в списъците подземна база за задържане, и следиш как онези същите хора си играят игрички с твоя приятел и

съконспиратор. Това не са ти стандартните игрички. Тези включват клещи и нажежени жици, и телесни части, които не са предвидени да се отделят. Ще ти се — сега вече — любовникът ти да е мъртъв, като другите двама в килията ти, чиито части са разпилени из стаята. Но мъчителите не позволяват това да се случи. Те се забавляват твърде добре.

Именно до това се свеждат нещата. Не тече разпит; има и по-малко инвазивни методи да се получат по-достоверни отговори. Тези типове тук са просто няколко по-садистични биячи с възможности, които убиват време и други неща, а ти можеш само да плачеш и да стискаш здраво очи, и да стенеш като животно, макар че все още дори не са те докоснали с пръст. Можеш само да си пожелаеш да не са те пазили за последно, понеже знаеш какво значи това.

Но внезапно мъчителите ти спират наред играта и накланят глави, сякаш се вслушват в някакъв вътрешен глас. По идея той им казва да те свалят от стената, да те замъкнат в съседната стая и да те сложат да седнеш на един от двата подплатени с гел стола от едната страна на умно бюро, понеже това е, което се случва — много по-нежно, отколкото очакваш, — преди да изчезнат. Можеш също да приемеш, че който и да е дал тези нареждания е достатъчно властен и недоволен, защото за един удар на сърцето цялата арогантна садистична самоувереност се е оттекла от лицата им.

Седиш и чакаш. Плотът блести с меки, загадъчни символи, които не биха представлявали интерес за теб, дори ако можеше да ги разбереш — дори ако съдържаха самата тайна на самите вампири. Някаква малка част от съзнанието ти се пита дали настоящото развитие на ситуацията представлява основа за надежда; останалата част от теб не смее да се надява. Мразиш се, задето се грижиш за собственото си оцеляване, а междувременно от другата страна на стената парчетата от приятелите и съратниците ти са още топли.

Едра жена — америндка — влиза в стаята при теб. Облечена е по безличен военен маниер. Косата ѝ е подстригана късо, гърлото ѝ — нашарено от бледата мрежа на субвокални антени. Мозъчното ти стебло я вижда като десет метра висока, макар че някаква незначителна желатинова корица настоява, че е средна на ръст.

Табелката с името на лявата ѝ гърда я нарича БЕЙТС. Не се забелязват знаци за ранг.

Бейтс изважда оръжие от кобура на бедрото си. Трепваш, но тя не го насочва към теб. Поставя го на бюрото, даже в обсега ти, и сяда срещу теб.

Микровълнов пистолет. Напълно зареден, отключен. На най-ниска мощност предизвиква слънчево изгаряне и гадене. На най-висока — за секунда сварява мозъка, както си е в черепа. На всички междинни мощности предизвиква болка и наранявания в тъкани, фини като въображението ти.

Въображението ти е било преоборудвано за особена чувствителност именно в такива мащаби. Взираш се вцепенено в пистолета, опитвайки се да откриеш къде е номерът.

— Двама от приятелите ти са мъртви — казва Бейтс, сякаш не си ги гледала да умират допреди малко. — За съжаление, невъзвратимо.

Невъзвратимо мъртви. Добре казано.

— Можем да възстановим телата, но мозъчните изменения... — Бейтс си прочиства гърлото сякаш ѝ е неудобно, сякаш е смутена. Изненадващо човешки жест от страна на чудовище. — Опитваме се да спасим третия. Не обещавам нищо обаче. Трябва ни информация... — добавя, минавайки право на темата.

Разбира се. Онова, което се е случило дотук, е психологическата подготовка, размекването. Бейтс е в ролята на доброто ченге.

— Нямам какво да ти кажа — успяваш да заявиш.

Въпрос на десет процента инат и деветдесет процента дедукция: изобщо нямаше да могат да ви хванат, ако вече не знаеха всичко.

— Тогава ни трябва споразумение — казва Бейтс. — Трябва да стигнем до някакъв вид компромис.

Тя сигурно се шегува.

Недоверието ти несъмнено си личи. По този повод Бейтс обяснява:

— Не е като да не ви симпатизирам въобще. И на мен хич не ми харесва идеята да заменям реалността за симулация, нито пък се връзвам на щуротиите, с които ни хранят по темата от Голямата икономика. Може би има причина да се плаша. Не е мой проблем, не ми влиза в работата, просто такава ми е мнението и нищо чудно да греша. Но ако се избиваме едни други междувременно, няма и да разберем кой е прав. Непродуктивно е.

Видяла си разчленените тела на приятелите си. Видяла си по пода парчета, все още донякъде живи, и тази кучка има нервите да говори за *продуктивност*?

— Не го започнахме ние — казваш.

— Не знам и не ми пука. Както казах, не ми влиза в работата — Бейтс маха с палец над рамото си към вратата в стената зад гърба ѝ, врата, през която трябва да е влязла. — Ето там — обяснява — са хората, които са убили приятелите ти. Обезоръжени са. Когато минеш през тази врата, стаята ще мине офлайн и ще остане ненаблюдавана за период от шейсет секунди. Никой няма да те държи отговорна за онова, което се случи вътре през това време. Ще знаеш само ти.

Това е номер. Трябва да е номер.

— Какво имаш да губиш? — пита Бейтс. — Вече можем да ти сторим всичко, което пожелаем. Не се налага да ни даваш причина да го правим.

Колебливо поемаш пистолета. Войничката не те спира.

Тя е права, осъзнаваш. Нямах абсолютно нищо за губене. Изправяш се и, внезапно изгубила страха си, насочваш оръжието към лицето ѝ.

— Защо да влизам там? Мога да те убия и още *тук*.

Тя свива рамене:

— Можеш да опиташ. Ще изгубиш ценна възможност, мен ако питаш.

— Значи влизам там, излизам след шейсет секунди и след това какво?

— След това ще си поговорим.

— Ние просто...

— Смятай го за жест на добра воля — обяснява събеседничката ти. — Нещо като отплата.

Вратата се отваря при приближаването ти, затваря се зад гърба ти. И те са там, и четиримата, залепени за стената като ксерокопия на Христос на кръста. *Сега* вече в очите им няма блясък. Там сияят само животински ужас и отражението от обърнатата ситуация. Стига да ги погледнеш в очите и двама от Христосовците вече са оцапали гащите.

Какво ти остава — към петдесет секунди?

Не е много. Колко много повече можеш да направиш с малко допълнително време! Но е достатъчно, а и не искаш да се натрапваш

на добрата воля на онази Бейтс.

Понеже тя като че ли наистина е човек, с който може да се сключи сделка.

* * *

При други обстоятелства лейтенант Аманда Бейтс можеше да бъде дадена на военен съд и екзекутирана за месец. Без значение, че четиримата загинали са виновни по множество обвинения в изнасилване, мъчение и убийства; това е просто нещо, с което хората се *занимават* по време на война. Винаги са го правили. Няма нищо *цивилизовано* във войната, няма код на учтивостта отвъд веригата на командването и кръга от каруци. Оправяш се с недискретността щом се налага, наказваш виновните щом трябва — за поука, ако не за нещо друго. Но, в името на Бога, първо затваряш вратите. Никога не даваш на врага си удоволствието да види неподчинение в редиците ти, не им показваш нищо, освен обединен фронт и каменна решимост. В редиците ти може да има убийци и насилници, но в Божието име те са *наши* убийци и насилници.

И определено не даваш на някаква си гнусна терористка правото да откъсва, особено ако има накинчени на колана над сто приятелски скалпа.

И все пак, трудно е да се спори с постигнатите резултати: сключено примирие с най-големия реалистки франчайз в полушарието. Незабавно намаляване с 46 процента на терористичната дейност из засегнатите територии. Безусловно прекратяване на няколко намиращи се в развитие кампании, които биха създали сериозни проблеми на три големи подземия и биха унищожили напълно площадката в Дълът. И това — защото лейтенант Аманда Бейтс, докато опипом се справяла с първата си полева акция, заложила на *емпатията* като военна стратегия.

Това беше преминаване на страната на врага, беше предателство, беше унижение за ранга и армията. Подобни стъпки са присъщи на дипломатите и политиците, не на войници.

И все пак. Имаше резултати.

Всичко това фигурираше в досието ѝ: инициативност, изобретателност, желание да успее, независимо по какъв начин и на каква цена. Може би тези ѝ склонности трябваше да бъдат наказани, може би просто да се настройат. Дебатът би могъл да продължи до безкрай, ако случката не беше изтекла — но изтече и внезапно генералите се озоваха с герой в ръцете.

Някъде по време на военния съд смъртната присъда на Бейтс се обърна в рехабилитация; единственият въпрос беше дали това ще се случи в каторга или в Офицерското училище. Както се оказа, Лийвънуорт разполагаше и двете — прие я в редиците си и я натисна достатъчно, та буквално да ѝ гарантира повишение, ако първо не я убие. Три години по-късно майор Бейтс потегли към звездите, където я чухме да казва: „Пробиваме и проникваме, Сири...“

Спиндъл не беше първият, който прояви съмнения. Останалите се питаха дали назначението ѝ се дължеше до такава степен на превъзходна квалификация, както на нуждата да се отърват от неудобен човек като нея. Аз, разбира се, нямах мнение нито по единия, нито по другия въпрос — но разбирах добре как Бейтс може да поражда като двуостър меч...

Когато съдбата на света виси на равновесието, би ти се искало да държиш под око всеки, повратният миг в кариерата на когото включва сближаване с врага.

[1] Реален цитат. Често се споменава и доста се обсъжда (почти само в този вариант) в литературата; източникът не е известен. ↑

[2] Измервателно средство за преобразуване на едни входни величини в други на изхода; измерителен преобразовател. ↑

[3] Устройство за измерване на радиацията чрез плътността на потока излъчване. ↑

[4] Константа на Клювер: геометрични конструкции, често появяващи се при халюцинации и под въздействието на наркотици; Хайнрих Клювер е германско-американски психолог с голям принос към невроанатомията; работил е в областта на константните форми. ↑

[5] Холинестеразата е ензим, който се синтезира в черния дроб и веднага започва да циркулира. ↑

[6] Синдром на Котар: болният се смята за мъртъв (вече починал, но не зомби). ↑

[7] Синдром на Антон: обратното на слепогледа; незрящи хора вярват, че могат да виждат. ↑

[8] Дамаскианска болест: измислено заболяване, споменава се и в разказа на П. Уотс „Слънчогледи“. Според автора — „измислих го, за да обясня широкото разпространение на налудничави^[9] религиозни вярвания“ (лична кореспонденция). ↑

[9] „Налудничав“ в случая произлиза от термина „налудност“: разстройство на съдържанието на мисловния процес, при което въображаеми факти се смятат за действителни. ↑

[10] Поп-дин (*Pop-dyn*) — популационна динамика; екологична симулационна програма. ↑

Ако можеш да го видиш, то най-вероятно не съществува.

Кейт Кийо, „Почва за самоубийство“^[1]

Повторихме го пет пъти. По време на пет последователни орбити се хвърляхме между челюстите на чудовището и го оставяхме да ни дъвче с трилиони микроскопични зъби, докато „Тезей“ не ни прибереше и не ни закърпеше отново до цялост. Пълзахме през стомаха на „Роршах“ на пристъпи и гърчове, съсредоточавайки се колкото се може по-добре над поставените ни задачи, опитвайки се да игнорираме призраците, които гъделичкаха мозъчните ни кори. Понякога стените леко се огъваха около нас. Понякога само си мислехме, че го правят. Понякога се спасявахме в убежището на подводничарския си звънец, докато вълните от заряд и магнетизъм се вихреха диво около нас, като изблици на ектоплазма, стичащи се през червата на някакъв полтъргайтски бог.

Понякога ни спипваше на открито: Бригадата си мърмореха под носа, несигурни кой от тях кой е. Веднъж изпаднах в нещо като парализа в движение, а ръцете на пришълци ме влачеха по протежение на коридора; за щастие, други ръце ме доведоха у дома и гласове, които настояваха, че са истински, ми казаха, че съм си въобразил цялото нещо. Два пъти Аманда Бейтс намираше Господ, *видя* проклетника право пред себе си и знаеше без сянка на съмнение, че създателят не само съществува, но и е *заговорил* на нея и само на нея. И двата пъти изгубваше вярата си, щом я вкарвахме в звънеца, но за малко ситуацията ставаше доста неприятна; нейните военни работи, опиянени от мощ, но все още вързани на пряка връзка с нея, идваха с олюляване от позициите си и размахваха оръжия по мишени, които се намираха твърде наблизко, за да са се чувстваме спокойни.

Пехотинците измираха бързо. Някои едва изкарваха по една мисия; прилична бройка загиваха за броени минути. Най-дълго оцелелите бяха и най-бавните на спусъка, полуслепи, полуумни, всяка команда и реакция бутилирани през суровата високочестотна звукова

връзка, бръмчаща през техните защитени тъпанчета. Понякога им пращаме за подкрепления и други, които говореха през оптика; побързи, но нервни и дори още по-уязвими. Заедно те ни пазеха от вражеските сили, които все още не си бяха показали носа.

Не им се и налагаше. Войниците ни умираха и при отсъствие на вражески огън.

Преживявахме всичко — пристъпите и халюцинациите, и гърчовете от време на време. Стараехме се един друг да си пазим гърбовете, докато магнитните пипала подръпваха вътрешните ни уши и ни носеха морска болест. Понякога повръщаме в шлемовете си, след това просто с преbledнели лица всмуквахме киселата смрад през стиснати зъби, докато рециклаторите филтрираха парченцата и капките от пространството пред лицата ни. И благодаряхме наум за малката милост, че визьорите ни бяха изработени от незалепащо и отблъскващо всякакви вещества покритие.

Бързо стана ясно, че присъствието ми служи за нещо повече от пушечно месо. Нямаше значение, че не разполагам с лингвистичните умения на Бригадата или с познанията на Спиндъл по биология; бях допълнителен чифт ръце на място, където всеки може да бъде поразен без предупреждение. Колкото повече хора Сараста държеше в полето, толкова по-голяма беше вероятността във всеки един даден момент поне един от тях да бъде наполовина функционален. Но дори и при това положение едва бяхме в състояние да свършим каквото и да е. Всяка разузнавателна мисия се явяваше упражнение по безхаберно поставяне в опасност.

Правехме го въпреки всичко. Или трябваше да го правим, или да подвиваме опашка.

Работата напредваше на миниатюрни порции, с двойно презастраховане по всички фронтове. Бригадата не откриваше никакви следи от знаци или реч за дешифриране, но срамотиите на това чудо бяха достатъчно лесни за наблюдение. Понякога „Роршах“ се разделяше, издигайки гребени наред коридорите си като хрущялни хребети по протежението на човешка трахея. След часове някои от тях се превръщаха в свиващи се ириса, в пълни ями, мързеливи като топъл пчелен восък. Явно бяхме свидетели на разрастването на структурата чрез малки сегменти. „Роршах“ растеше основно от върховете на шиповете си; ходехме на разузнаване на стотици метри от най-близкия,

но очевидно процесът се простираше като минимум на толкова разстояние назад от него.

Ако, разбира се, това беше част от нормалния процес на растеж, то тогава се явяваше само бледо ехо от процесите, които вероятно протичаха в сърцевината на растежните зони. Не можехме да ги наблюдаваме пряко, не и отвътре; на има-няма стотина метра в посока към тръна коридорът ставаше твърде смъртоносен дори за самоубийствена плът. Но за изминалите пет орбити „Роршах“ порасна с още 8 процента, също тъй безцелно и механично, както нараства кристал.

При всичко това се опитвах да си върша и работата. Събирах и сравнявах, напасвах данни, които никога нямаше да разбере. Наблюдавах, колкото ми е по силите, системите около мен. Включвах в сместа всяко трепване и черта. Част от съзнанието ми създаваше обобщения и синтези, а друга част наблюдаваше — недоверчива и неразбираща. И двете части не можеха да проследят откъде идват тези прозрения.

Не ми беше никак скучно. Сараста не искаше да ме пусне да изляза от системата. Всяко едно наблюдение беше заразено от собственото ми оказващо влияние присъствие. Правех, каквото ми е по силите. Не давах предположения, които биха могли да засегнат критични решения. По време на мисия вършех каквото ми е наредено, нищо повече. Стараех се да приличам на някой от бойноботите на Бейтс, прост инструмент без инициатива и без влияние върху груповата динамика. Мисля, че поне през повечето време се справях.

Незренията ми се трупаха по график и се редяха в предавателната кутия на „Тезей“, неизпратени. Имаше твърде много местни смущения, за да прекараме сигнала чак до Земята.

* * *

Спиндъл се оказа прав: призраците ни следваха. Започнахме да чуваме по протежение на гръбнака да си шепнат и гласове, различни от този на Сараста. Понякога дори в яркоосветения свят на барабана, в ъгълчето на окото ми светът се нагъваше и потрепваше — и неведнъж забелязвах приседнали в гънките кокалести безглави фантоми с твърде

много ръце. Те изглеждаха достатъчно веществени от ъгъла на полезрението ми, но съсредоточах ли се върху някое, то избледняваше до сянка, до тъмно неясно петно на фона на света. Бяха толкова крехки, тези призраци. Самият процес на наблюдение пробиваше дупки в тях.

Спиндъл ме беше обстрелял с дъжд от цяла поредица деменции. Потърсих просвещение от КонСенсус и открих цяла една различна личност, заровена под двигателната система, зад средния, та дори и зад малкия мозък. Тя си живееше в мозъчното стебло и беше по-стара дори от самите гръбначни животни. Беше си самодостатъчна — чуваше, виждаше и осезаваше независимо от всички онези други части, натрупани върху нея като допълнителни еволюционни измислици. Съсредоточена беше само и единствено върху оцеляването си. Нямаше време за планиране или абстрактен анализ, влагаше усилия само за най-рудиментарна обработка на възприятията. Но беше бърза и целеустремена, и можеше да реагира на заплахи за частица от времето, нужно на по-умните ѝ съквартиранти да осъзнаят самото наличие на опасност.

И дори когато не можеше — когато сериозният, непоклатим неокортекс отказваше да я пусне от каишката, — тя все пак се опитваше да предаде онова, което вижда, а Айзък Спиндъл изживяваше неподлежащото на съмнение усещане за „накъде да посегне“. В определен смисъл притежавах оглозгана до кокал версия на Бригадата в главата си. Всеки от нас имаше такава.

Порових по-надълбоко и открих самия Господ в парчето мозък, открих шума, изпратил Бейтс в захлас и Мишел в конвулсии. Проследих синдрома на Грей до пристанището му във водите на темпоралния лоб. Чувах гласовете, крещящи в главите на шизофрениците. Открих, че кортикалните инфаркти са карали хора да отхвърлят собствените си крайници, представих си какви магнитни полета трябва да са бушували в главата им, когато Крънчър се опита да се обезчлени. И сред някои от полузабравените мътни води на изследванията от двайсети век, под заглавието „Синдром на Котар“, намерих и Аманда Бейтс и останалите от този род, чиито мозъци се изкривяваха в отрицание на самия себе си. „Преди имах сърце — шепнеше един от тях от архивите си. — Сега на негово място имам

орган, което бие ритмично.“ Друг пък настояваше да бъде погребан, защото трупът му вече намирисвал.

Имаше и още, цял каталог от извънредно специфични нарушения, които „Роршах“ още не ни беше причинил. Сомнамбулизъм. Агнозия^[2]. Хеминеглект^[3]. КонСенсус сервираше такова шоу на откачалките, че да побърка всекиго на тема крехкостта на съзнанието: жена, умираща от жажда на една ръка разстояние от чешмата — не защото не вижда кранчето, а защото не може да го *разпознае*. Мъж, за когото лявата страна на вселената не съществува, той нито възприема, нито реагира на лявата половина на тялото си, на стаята, на ред текст. Човек, за когото самата *концепция за ляво* е станала буквално немислима.

Понякога можем дори да знаем за разни неща и все пак да не ги виждаме, макар че се намират право пред очите ни. Небостъргачи изникват от нищото, човекът, с когото си говорим се превръща в някой друг след секундно отвлечане — и не го забелязваме. Не става дума за магия. Дори не е точно подвеждане. Явлението се нарича се „невнимателна слепота“ и е било добре известно от век и нещо: тенденция окоето просто да *не забелязва* неща, които еволюционният ни опит класифицира като *невероятни*.

Намерих явление, обратното на слепогледа на Спиндъл — болест, в която не виждащите се смятат за слепи, а такава, при която незрящите са уверени, че могат да виждат. Самата идея представлява абсурдна дълбина на лудостта, но все пак ето ги и тях, с отлепени ретини, изгорени оптични нерви и отречена от законите на физиката способност да виждат: блъскат се в стени, препъват се в мебели и си измислят безконечни невероятни обяснения за несръчността си. Неизвестен непознат изключил лампата в съблимвния момент. Край прозореца прелетяла пъстроцветна птица и отвлякла вниманието от препятствието отпред. Виждам си чудесно, много благодаря. Нищо им няма на *моите* оценца.

Спиндъл ги беше нарекъл датчици в главите. Но там се разполагат и други, най-различни инструменти. Например — имаме си модел на света и всъщност въобще не гледаме *навън*. Съзнателните ни личности виждат само симулацията в главите ни — интерпретация на реалността, безкрайно обновявана според подаваните от сетивата ни данни. Какво става, когато тези сетива се изключат, но моделът —

разклатен поради нанесена травма или от тумор — *не успее да се презареди*? Колко време можем да се взираме в онзи стар модел, да рециклираме и масажирате същите онези стари данни в отчаян, подсъзнателен акт на абсолютно честно отрицание? Колко време е нужно да ни озари прозрение, че светът, който виждаме, вече не отразява онзи, който обитаваме — че сме *слепи*?

Според досиетата в справката — понякога месеци. Една нещастна женица прекарала така някъде над година.

Напълно се провалят призивите към логиката. Как може да виждаш птица, когато *няма* прозорец? Как решаваш къде свършва половинчатият ти свят, ако не виждаш другата половина, на фона на която да преценяваш? Ако си мъртъв, как би могъл да подушиш собственото си разложение? Ако не съществуваш, Аманда, *то тогава кой говори с нас*?

Безполезно е. Когато си в хватката на синдрома на Котар или на хеминеглекта, не може да ти се помогне с доводи. Когато си в плен на извънземен артефакт, ти *знаеш*, че личността ти си е отишла, че реалността свършва по средата. Знаеш го със същата непоклатима сигурност, с която човек знае местонахождението на собствените си крайници, с онази твърда увереност, която не се нуждае от други потвърждения. Какво е убеждението на фона на тази увереност? Какво е логиката?

Вътре в „Роршах“ за тях нямаше място.

* * *

На шестата орбита то се раздвижи.

— Говори с нас — заяви Джеймс. Очите й бяха ококорени зад стъклото на шлема, но не горяха, нито изглеждаха вманиачено. Около нас вътрешностите на „Роршах“ се разтичаха и пълзяха в страничното ми зрение; все още бе нужно усилие да игнорираш илюзията. Чуждите думи дращеха като малки животинки надолу по гръбначния ми мозък, докато се опитвах да се съсредоточа върху пръстен от широки колкото пръст отвори, които осейваха част от стената.

— Не, не ни говори — възрази Спидъл от другата страна на артерията. — Пак халюцинираш.

Бейтс не каза нищо. Два пехотинеца висяха наред празното пространство, въртейки се и по трите възможни оси.

— Този път е различно — настоя Джеймс. — Геометрията... не е толкова симетрична. Прилича донякъде на Фестския диск^[4]... — тя се завъртя бавно, сочейки надолу по коридора. — Мисля, че в тази посока е по-силно...

— Изкарай Мишел напред — предложи Спиндъл. — Може би тя ще ти вкара малко здрав разум.

Джеймс се разсмя слабо:

— Никога не се отказваш, нали? — тя попипа пистолета си и прекрачи в по-гъстия здрач. — Да, определено е по-силно насам. Има *съдържание*, наложено върху...

Бърз като премигване на окото, „Роршах“ я отрязва.

Никога не бях виждал нещо да се движи толкова бързо. Нямаше и следа от плавната ленивост на червата на „Роршах“, с която бяхме свикнали, липсваше ленива вълна на присвиване; ирисът се затвори на секундата. Внезапно артерията просто *свърши* на три метра пред нас, преградена с черна матова мембрана, изтъкана от фина спирала.

И Четворната бригада се оказа от другата страна.

Пехотинците веднага се заеха с проблема, лазерите им пукаха във въздуха. Бейтс крещеше: „Скрийте се зад мен, придържайте се към стените!“ — изритвайки се в пространството като акробат на ускорен кадър в опит да заеме тактическа височинна позиция, която сигурно поне на нея самата ѝ се струваше очевидна. Примъкнах се към периметъра. Нишки от супернагрятата плазма прорязваха въздуха, обгърнати в омара. Спиндъл, в ъгъла на полезрението ми, гушкеше отсрещната стена на тунела. Стените се гърчеха. Виждах, как лазерите постигат своето; кожата се белеше под допира им като горяща хартия, черен мазен дим се гърчеше от овъглените му ръбове и...

... внезапна ярка светлина, навсякъде. Порой начупена светлина заля артерията, хиляди подвижни ъгли сияние и отражение. Беше все едно си попаднал във вътрешността на калейдоскоп, насочен към слънцето. Светлина...

... и остра като игла болка в хълбока ми, в лявата ми ръка. Миризма на изгоряло месо. Секнал писък.

Сюзън? Там ли си, Сюзън?

Теб ще вземем първа!

Светлината покрай мен угасна; вътре в съзнанието ми орда нови кошмари се смесиха с хроничните полувидения, които „Роршах“ вече беше имплантирал в главата ми. В шлема ми дразнещо свиреха аларми — *пробив, пробив, пробив!*, — докато умната тъкан на скафандъра омекваше и се спояваше там, където се бяха отворили дупките. Нещо гореше влудяващо в левия ми хълбок. Имах чувството, че съм бил жигосан.

— Кийтън! Провери Спиндъл!

Бейтс беше изключила лазерите. Пехотинците се приближиха за ръкопашен бой и посегнаха с яростни хоботи и увенчани с диаманти нокти да съдерат яркия отразяващ материал, блещукащ меко зад изгорената до черно кожа.

„Фиброзен отражател“, осъзнах аз. Той беше разцепил лазерната светлина, беше я превърнал в ярки шрапнели и я бе метнал обратно към лицата ни. Хитро.

Но повърхността му все още гореше, дори и при изключени лазери; дифузно сияние, капещо и нестабилно, филтрирано през далечната страна на бариерата, докато роботите упорито дъвчеха през близката стена. След секунда осъзнах какъв е източникът: челната лампа на Джеймс.

— *Кийтън!*

Да. Спиндъл.

Шлемът му беше непокътнат. Лазерът бе стопил до ламинат фарадеевата мрежа върху стъклото, но скафандърът дори в момента запечатваше тази малка дупчица. Дупката отзад, пробита спретнато през челото на Спиндъл, не се затваряше. Очите под шлема сезираха в безкрайността.

— Е? — попита Бейтс. Можеше да прочете показателите му със същата лекота като мен, но „Гезей“ бе способен на постмортен възстановяване.

Не и на мозъчни травми.

— Не.

Писькът на дрелките и разкъсвачите секна; светлината се усили. Отклоних поглед от останките на Спиндъл. Пехотинците бяха прорязали дупка във фиброзната подплата на септума^[5]. Един от тях си проправяше път към отсрещната страна.

Нов звук се смеси с останалите — животинско скимтене, жалостиво и дисонантно. За секунда си помислих, че „Роршах“ отново ни шепне; стените му сякаш се свиваха леко около мен.

— Джеймс? — изръмжа Бейтс. — *Джеймс!*

Не беше Джеймс, а изплашено до смърт малко момиченце в тялото на жена в брониран скафандър.

Пехотинецът избута свитото ѝ на топка тяло обратно при групата ни. Бейтс я подхвана нежно.

— Сюзън? Върни се, Сузи! В безопасност си.

Пехотинците се въртяха неуморно, нащрек във всяка една посока, преструвайки се, че всичко е под контрол. Бейтс ми хвърли кратък поглед — „Вземи Айзък!“ — и се обърна отново към Джеймс:

— Сюзън?

— Н... не... е... — изскимтя тънко гласче, глас на малко момиченце.

— Мишел? Ти ли си това?

— Там имаше *твар* — каза малкото момиченце. — Тя ме *сграбчи*. Сграбчи ми *крака*.

— Махаме се оттук!

Бейтс задържа Бригадата назад по коридора. Един пехотинец остана назад, да следи дупката; другият тръгна пред нас.

— Отиде си — каза Аманда нежно. — Сега вече няма нищо. Виж данните!

— То не се *виж*... вижда! — прошепна Мишел. — То е... то е не... *видимо*.

Докато се оттегляхме, септумът изтъня около една извивка. Дупката, пробита през средата му, ни наблюдаваше като разръфана зеница на грамадно немигащо око. Остана си празна, поне докато я виждахме зад гърбовете си. Нищо не излезе да ни преследва. Нищо, което можехме да видим. В главата ми обаче се въртеше една мисъл, пълна безсмислица, отмъкната от подслушани признания, и колкото и да се опитвах, не можех да я изпъдя.

Айзък Спиндъл все пак не беше стигнал до полуфиналите.

* * *

Сюзън Джеймс се върна при нас по пътя нагоре. Айзък Спиндъл не успя.

Безмълвно се съблякохме в балона за обеззаразяване. Бейтс, която първа смъкна скафандъра, посегна към Спиндъл, но Бригадата я спря с ръка и поклащане на главата. Личностите се изместваха една друга, докато събличаха трупа. Сюзън свали шлема, раницата и гръдната плоча. Крънчър избели сребърната оловна кожа от шията до краката. Саша съблече гащеризона и остави бялата плът беззащитна и разголена. С изключение на ръкавиците. Те оставиха недокоснати ръкавиците му за обратна връзка; връхчетата на пръстите им — тактилни и във вечността, плътта вътре в тях — завинаги вкочанена. През цялото това време Спиндъл се взираше немигащо под дупката в челото си. Стъклените му очи бяха фокусирани върху далечни квазари.

Очаквах Мишел да се появи на неин ред и да ги затвори, но тя не го стори.

[1] Измислен цитат; не съществуват нито авторката, нито книгата. ↑

[2] Агнозията е нарушена способност за разпознаване на слухови, зрителни и осезателни възприятия при запазени периферни органи и нервни проводници. ↑

[3] Хеминеглект — „изпадане“ на половината (лява или дясна) от световъзприятието. ↑

[4] Фестският диск представлява глинен диск, открит през 1908 г. край критския град Фест; от двете му страни има нанесени по спирала множество йероглифи, останали и до днес недешифрирани. ↑

[5] Септум — тънка стена от плът, разделяща две кухини, например носна преграда, междукамерна преграда. ↑

Имаш очи, но не виждаш...

Иисус от Назарет^[1]

„Не знам какво да чувствам в този случай, мислех си. Той беше добър човек. Беше свестен, беше мил с мен, дори когато не знаеше, че го подслушвам. Не го познавах добре — не ми беше точно приятел, но все пак би трябвало да ми липсва. Би трябвало да скърбя за него.

Би трябвало да изпитвам нещо повече от този болезнен вледеняващ страх, че може да съм следващият...“

Сараста не беше губил време. Сменникът на Спиндъл ни посрещна, когато излязохме, прясно размразен и вмирисан на никотин. Рехидратацията на плътта му продължаваше — мехури със сок прилепваха към бедрата му, макар че резките линии на чертите му нямаше да се изпълнят докрай. Костите му пукаха, докато се движеше.

Погледна покрай мен и пое тялото.

— Сюзън... Мишел... Аз...

Бригадата се обърна встрани.

Той се изкашля, зае се да надява телесен кондом на трупа.

— Сараста иска всички ни в барабана.

— Горещи сме — заяви Бейтс.

Дори прекратена преждевременно, екскурзията ни бе струпала фатална доза сиверти. В дъното на гърлото ми чегърташе леко гадене.

— После ще се обеззаразявате — едно дълго дръпване на ципа и Спиндъл изчезна, погълнат от маслено сивия капюшон. — Ти... — той се обърна към мен и посочи прогорените дупки в костюма ми, — ... ела с мен.

Робърт Кънингам. Още един прототип. Чернокос, с хлътнали бузи и челюст, която може да се ползва за линия. И по-гладък, и по-грапав от човека, когото бе заменил. Там, където Спиндъл се тикосваше и подскачаше като зареден с електричество, лицето на Кънингам напомняше досущ восъчна статуя. Уетуерът, който подкарваше тези мускули, беше превключен към съвсем различни приложения. Дори люлеещият останалата част от тялото му тремор бе

смекчен, пригладен от никотина, който поемаше с всяко второ вдишване.

Сега Кънингам държеше цигара. Държеше само пъхнатото в чувал тяло на предшественика си с кофти късмета и крепеше постоянната си, прясно размразена погнуса от корабния синтезист. Пръстите му трепереха.

Бейтс и Бригадата мълчаливо се отправиха към гръбнака. Ние с Кънингам ги последвахме, крепейки мощите на Спиндъл помежду ни. Кракът и хълбокът отново ме наболяваха, след като сменникът ми беше припомнил за тях. Нямаше да може да се направи кой знае какво за раните. Лъчите би следвало да са каутеризирали плътта по пътя си навътре, и ако са ударили нещо жизненоважно, щях вече да съм мъртвец.

При люка се разделихме в колона: първо мина Спиндъл, избутван отзад от Кънингам. По времето, когато излязох в барабана, Бейтс и Бригадата вече бяха слезли на палубата и бяха заели обичайните си места. Сараста, от плът и кръв, ги наблюдаваше от дългата страна на заседателната маса.

Очите му бяха голи. Погледнато от този ъгъл меката, пълноспектрна светлина на барабана отмиваше от тях сиянието. Ако не се взреш внимателно или за твърде дълго, можеш почти да се заблудиш, че тези очи са човешки.

БиоМед бе зареден за пристигането ми. Кънингам посочи диагностичната кушетка на участъка от равната палуба, който служеше за медицински кабинет; понесох се натам и се закопчах с коланите. На два метра от мен, зад високо до кръста предпазно перило, издигнало се временно на ръба, гладко се въртеше останалата част на барабана. Размяташе Бейтс, Бригадата и Сараста като тежести на конци.

Включих се към КонСенсус, за да ги чувам. Говореше Джеймс — меко, спокойно и безизразно:

— Забелязах нов мотив в константната форма. Нещо в решетката. Приличаше ми на сигнал. Стана по-силно, когато се придвижих по тунела, последвах го и ми причерня. Не помня нищо друго до момента, в който сме се връщали насам. Мишел ме осведоми какво е станало, поне доколкото беше способна. Това е всичко, което знам. Съжалявам.

Стотици градуси настрани, в зоната на безтегловността, Кънингам наместваше предшественика си в ковчег с по-различни опции от онези на носа. Чудех се — дали ще се впусне в аутопсия по време на брифинга? Чудех се дали ще съм в състояние да чуя какви звуци я съпровождат.

— Саша — покани я Сараста.

— Аха — присъщото на Саша провлачване насити общия им глас. — Яздех Мама. Когато тя припадна оглушах вкочанях и ослепях аслъ кат прилеп. Опитах се да се намърдам начело, но нещо ме блокираше. Предполагам, че е било Мишел. Не съм си представяла, че го умее. Не можех дори да *виждам*.

— Но не си изгубила съзнание.

— Бях будна през цялото време, поне доколкото ми е известно. Просто бях затворена в тъмното.

— Миризми? Тактилни възприятия?

— Усетих, когато Мишел се напишка в скафандъра. Но не чувствах нищо друго.

Кънингам се озова отново до мен. Неизбежната цигара изникна между устните му.

— Нищо не те докосна — обобщи Сараста, — нищо не те сграбчи за крака.

— Не — съгласи се Саша.

Тя не вярваше в историите на Мишел за невидими чудовища. Никой от нас не вярваше; какъв е смисълът, когато деменцията толкова лесно може да обясни всичко, което преживявахме?

— Крънчър.

— Не знам нищичко...

Все не можех да свикна с мъжествеността на гласа, изтръгващ се от гърлото на Джеймс. Крънчър беше работохолик. Твърде рядко се появяваше в смесена компания.

— Ти си там — напомни му Сараста. — Все трябва да знаеш нещо...

— Мама ми пращаше образци за разцепване. Работех върху тях. *Все още* работя върху тях — добави той многозначително. — Не забелязах нищо. Трябвам ли още?

Дотогава не бях успявал да снема добър прочит от него. Понякога Крънчър като че ли имаше повече общо с дузините лишени

от съзнание модули, работещи в главата на Джеймс, отколкото със съзнателно същество, споделящо тялото с останалите от Бригадата.

— Нищо ли не усети? — настоя Сараста.

— Само образците.

— Каквото и да е от значение?

— Стандартни феноматни спирали и решетки. Но още не съм свършил. Може ли да си вървя?

— Да. Извикай Мишел, ако обичаш.

Мърморейки си под нос, Кънингам намаза раните ми с анаболайзъри. Между устните му се точеше тънка струйка бял дим.

— Айзък е открил няколко тумора — сподели.

Кимнах и се закашлях. Гърлото ме болеше. Гаденето се бе усилило достатъчно, за да усещам натиск върху диафрагмата.

— Мишел — повтори Сараста.

— Виждам и още няколко — добави Кънингам, — по дъното на черепната ти кутия. Само няколко дузини клетки засега, не си струва да ги горим все още.

— Ето ме — гласът на Мишел едва се чуваше, дори през КонСенсус, но поне беше глас на възрастен. — Тук съм.

— Какво си спомняш, моля?

— Аз... усетих... аз просто яздех Мама, но след това тя изчезна и нямаше никой друг, така че се наложи да взема... управлението...

— Видя ли септума да се затваря?

— Не точно. Усетих, че потъмнява, но когато се обърнах, вече бяхме в капан. И след това усетих нещо зад гърба ми, не беше шумно или тежко, ами просто се *блъсна*, и ме сграбчи, и... и... — след малко тя добави, — съжалявам. Малко ми се вие свят.

Сараста чакаше търпеливо.

— Айзък — прошепна Мишел, — той...

— Да... — вампирът замълча за момент. — Много съжаляваме за това.

— Може би... не е необратимо?

— Не. Мозъкът е увреден.

В гласа на вампира се долавяше нещо като симпатия, упражнявана емоция на завършен актьор. Но имаше и още нещо, почти недоловим глад, прозиращ ръб на *изкушение*. Не мисля, че някой друг освен мен го е доловил.

Бяхме болни и се влошавахме прогресивно. Хищниците са привлечени от болните и ранените.

Мишел отново беше замълчала. Когато продължи, гласът ѝ трепереше съвсем леко:

— Не помня много. То ме сграбчи. След това ме пусна. Разпаднах се на парчета, но не мога да обясня защо, освен заради проклетото място, което *причинява* разни неща и бях... слаба. Съжалявам. Нямам какво повече да ти кажа.

— Благодаря — заяви Сараста след проточило се мълчание.

— Може ли... искам да се прибирам вече, ако може.

— Да — разреши вампирът.

Мишел потъна под повърхността, а Личностите се завъртяха. Не обърнах внимание кой зае мястото ѝ.

— Пехотинците не са видели нищо — докладва Бейтс. — По времето, когато пробихме стената, тунелът отвъд беше празен.

— Чудовищата са разполагали с достатъчно време да си оберат крушите — намеси се Кънингам.

Той стъпи здраво на палубата и се хвана за една дръжка; суббарабанът се задвижи. Аз се полюлявах отпуснато в ремъците си.

— Не съм несъгласна — отвърна Бейтс, — но ако сме научили нещо за това място, то е, че не можем да вярваме на собствените си сетива.

— Вярвайте на тези на Мишел — намеси се Сараста.

Докато натежавах, той отвори прозорец — поглед през очите на пехотинец към мъхнат, ярък мехур, махащ зад прозрачните, подобни на намаслена хартия фибри на оголения септум: челникът на Джеймс, намиращ се от грешната страна на препятствието. Образът се клатеше леко, докато пехотинецът се олюляваше в някакъв локален джоб от магнетизъм, след това се повтаряше. Поклащане, повторение. Поклащане, повторение.

— Виждам нещо до Бригадата.

Не-вампирите не виждахме нищо. Сараста спря кадъра, явно осъзнавайки това.

— Дифракционните мотиви не съвпадат с тези от един източник на светлина в открито пространство. Виждам потъмнени елементи, които са отражателни. Два тъмни обекта са сближени, еднакви на размер, пречупват светлината тук... — той плъзна курсора върху две

абсолютно обикновени точки от образа — и тук. Едното е Бригадата. Другото не се знае какво е.

— Чакай малко — намеси се Кънингам, — ако *ти* успяваш да виждаш през всичкото това, защо Сю... защо *Мишел* не е видяла нищо?

— Синестезичка е — напомни му Сараста. — Ти виждаш. Тя *чувства*.

БиоМед трепна леко, застопорявайки се в синхронно с това на барабана въртене; перилото потъна обратно на мястото си в палубата. В един далечен ъгъл нещо без очи ме гледаше как гледам спътниците си.

— Мамка му — промърмори Бейтс, — има някой вкъщи.

* * *

В действителност, честно казано, спътниците ми не говореха така. Ако опитам да пресъздам реалните ми гласове, щяхте да чувате непонятна мешавица от половин дузина езици, цял Вавилон от лични идиоми.

Някои от по-дребните тикове са преминали бариерата: добронамерената грубост на Саша, неспособността на Сараста да изразява минало време, Кънингам пък бе изгубил повечето си полово определящи местоимения при непредвиден проблем по време на работата върху темпоралния му лоб. Но не става дума само за това. Цялата ни глутница обилно поръсваше всяко второ изречение с английски, хинди и хадзан; никой истински учен не би позволил мислите му да са ограничени от концептуалните граници на един-единствен език. Много често спътниците ми се държаха досущ като синтезисти, общувайки със сумтене и жестове, които обикновен човек не би разбрал. Проблемът не е в това, че на супервеликите учени им липсват социални умения, а че просто след като преминеш отвъд определена точка, официалният език става твърде *бавен*, мътните го взели.

Изключение правеше Сюзън Джеймс. Ходещото противоречие, жената, така посветена на Комуникирането като обединителен елемент, че в преследване на целта беше нарязала собствения си мозък на

разединени парчета. Тя беше единствената, която като че ли проявяваше внимание с кого говори. Останалите говореха на себе си, дори когато общуваха с другите. Дори вторичните личности на Джеймс изказваха собствените си мнения по собствени начини и оставяха събеседниците си да ги превеждат колкото и както са способни. Не представляваше особен проблем. Всички на борда на „Тезей“ можеха да се четат един друг.

Но това нямаше значение за Сюзън Джеймс. Тя напасваше всяко от словата си спрямо получателя, за който бяха предназначени, *нагласяше* ги с точност.

Аз съм проводник. Съществувам, за да запълвам празнината и няма да съм успял да предам нищо, ако просто ви цитирам какво казват хората от екипажа ми. Така че ви споделям какво са *имали предвид*, и това ще означава за вас толкова, колкото съм бил способен да предам.

С изключение на Сюзън Джеймс, лингвист и тартор на бандата, на която се доверявам да говори от свое име.

* * *

Петнайсет минути до апогея: максимално сигурно разстояние, в случай че „Роршах“ реши да отвърне на удара. Далеч под нас магнитните полета на артефакта натискаха атмосферата на Бен като кутрето на Господ. Големи тъмни буреносни облаци се сгъстяваха под него; пред него се носеше турбулентна челна вълна с размер на луна.

Петнайсет минути до апогей, и Бейтс все още се надяваше Сараста да си промени намеренията.

В определен смисъл вината беше нейна. Ако тя просто беше погледнала на тази нова опасност като на поредния кръст за мъкнене, вероятно нещата щяха да си продължат без особени изменения. Щеше да има някаква бледа надежда, че Сараста ще ни остави да стиснем зъби и да продължим в същия дух, сега вече обсадени от врати-капани в комплект с обичайния набор сиверти, магнитни потоци и чудовища от подсъзнанието. Но Бейтс разду проблема. Не ставаше дума за поредната кофа лайна в нейния канал: този път сифонът се беше задръстил.

На ръба сме и бездруго, оцелявайки при обикновени условия в това нещо. Ако то започне и да взима преднамерени контрамерки... Не виждам как ще се справим.

Четиринайсет минути до апогей и Аманда Бейтс все още съжаляваше за тези думи.

По време на предишните експедиции бяхме картографирали двадесет и шест отходни ями в различни стадии на развитие. Бяхме ги снимали на рентген. Бяхме им правили видеозон. Бяхме ги гледали как се разтичат по коридори или бавно попиват обратно в стените. Ирисът, който се беше затворил рязко зад Четворната бригада, представляваше съвсем друг феномен.

*И каква е вероятността именно първата бързодействаща врата да е снабдена и с антилазерна призматика? Това не е обикновена част от растежа. Това чудо беше **заложено** за нас.*

Заложено от...

Това беше другият довод. Тринайсет минути до апогея и Бейтс се притесняваше за хазяите.

Разбира се, и преди влизахме с взлом в чужда къща. Нямахме нищо ново. Но когато разбихме катинара, смятахме, че ще вършеем из празна лятна вила, която още е в строеж. Мислехме, че собствениците няма да се приберат още известно време. Не очаквахме някой от тях да ни спипа, като излезе да се облекчи посред нощ. Но се случи точно това и хазяинът драсна в лабиринта, и беше нормално да се чудим какво ли пушкало си къта под възглавницата...

Тези прегради могат да се хлопнат върху нас по всяко време. Колко такива има? И дали се възраждат за постоянно или са портативни? Не можем да продължим, без да проучим подобни въпроси.

В началото Бейтс беше изненадана и поласкана, че Сараста се съгласи с нея.

Дванайсет минути до апогея. От своята висота, далеч над боклука, „Тезей“ надничаше през извратената и изкривена анатомия на „Роршах“, без да отклонява и за миг поглед от малката рана, която бяхме прогорили в хълбока му. Нашата отпусната палатка я покриваше като пришка; отвътре Джак ни подаваше отделен сигнал и наблюдаваше от упор експеримента в развитие.

Сър. Знаем, че „Роршах“ е обитаем. Искаме ли да рискуваме да провокираме още обитателите му? Искаме ли да рискуваме да ги убием?

Сараста не гледаше точно към нея и не заговори направо. Ако го бе сторил, сигурно щеше да каже: *[Не разбирам как мръвка като теб е оцеляла до зрелост.]*

Единадесет минути до апогея и Аманда Бейтс се разкайваше — не за първи път, — че тази мисия не е под военно командване.

Чакахме да достигнем максимално разстояние, преди да изпълним експеримента. „Роршах“ би могъл да го сметне за *враждебен акт* — бе ни осведомил Сараста с глас, в който нямаше и капка ирония. Сега стоеше пред нас и гледаше прожектираните от КонСенсус изображения. Отраженията се гърчеха в оголените му очи, но не успяваха напълно да замаскират по-дълбоките отражения в тях.

Десет минути до апогей. Сюзън Джеймс копнееше Кънингам да угаси проклетата си цигара. Димът усмърдяваше пътя си към вентилаторите, а и не беше *необходимост*. Беше само анахронична привързаност, устройство за привличане на внимание; ако на биолога ни му трябваше никотин, лепенка би успокоила треморите му също толкова лесно, при това без дим и смрад.

Цигарата на Кънингам обаче не изчерпваше мислите на Сюз. Тя се питаше защо Робърт е бил призован в покоите на Сараста по-рано същия ден и защо я гледаше толкова странно след това. Аз се чудех за същото. Бърза проверка във времевите щемпели на КонСенсус показва, че по това време е било отваряно медицинското й досие. Проверих данните в него и оставих формите да прескачат между полушарията ми: част от мозъка ми се вкопчи в „повишен окситоцин“ като вероятна причина за съвещанието. Имаше 82 процента вероятност Джеймс да е станала твърде *доверлива* за вкуса на Сараста.

Нямах представа как съм научил това. Никога нямах.

Девет минути до апогея.

Не бяхме виновни за загубата на нито една молекула от атмосферата на „Роршах“. Това обаче скоро щеше да се промени. Гледката към базовия ни лагер се разцепи като дяляща се бактерия: единият прозорец сега беше вторачен към отпуснатата палатка, другият даваше широкоъгълно увеличение на пространството около нея.

Осем минути до апогей. Сараста дръпна щепсела.

Долу на „Роршах“ палатката ни избухна като сплескана под ботуш буболечка. От раната изригна гейзер — снежна буря се завихри по краищата ѝ, зареденият ѝ въртоп — елегантен като дантела. Атмосферата нахлуваше във вакуума, разнасяше се и кристализираше. За кратко време космосът около базовия ни лагер *блестеше*. Беше почти красиво.

Бейтс обаче изобщо не го смяташе за прекрасно. Гледаше кървящата рана с лице, безизразно като това на Кънингам, но челюстите ѝ бяха склучени в тетаничен гърч. Погледът ѝ се стрелкаше между изображенията: следеше за нещата, криещи се в сенките.

„Роршах“ се сгърчи.

Огромни хоботи и артерии потрепериха, сеизмична тръпка се разпространи по цялата структура. Епицентърът започна да се *извива* — огромен сегмент се въртеше по оста си, а пробивът се намираще приблизително в средата му. Пукнатини от напрежение се точеха там, където масата, която се въртеше, граничеше с тази, която не се върти от двете му страни; структурата сякаш омекна и се опъна, пружинирайки като огромен удължен балон, който се усуква във верига наденички.

Сараста цъкна. Котките издават подобен на този звук, когато забележат птичка от отсрещната страна на стъклото на прозореца.

КонСенсус изстена от звука на стържещи един в друг светове — телеметрията от полевите ни сензори, долепили уши до земята. Управлението на камерата на Джак пак се бе застопорило. Образът, който ни пращаше, беше непълен и зърнист. Камерата се вирираше сякаш в ръба на дупката, която бяхме пробивали към ада отдолу.

Стенанието затихна. Последен слаб облак от кристален пращец се разпиля в пространството, едва забележим дори на главния вход.

Нямаше тела. Поне не видими, във всеки случай.

Внезапно движение в базовия лагер. В началото си помислих, че е просто смущение в данните на Джак, танцуващи висококонтрастни линии — но не, нещо определено се движеше по ръбовете на дупката, която бяхме прогорили. Нещо почти се *гърчеше* там, хиляди сиви мицели, изникващи от отрязаното място и извиващи се полека в мрака.

— Струва ми се — отбеляза Бейтс, — че ги задейства падането на налягането. Нелош начин да запечаташ пробива.

Две седмици след като го бяхме наранили, „Роршах“ започна да се самоллекува.

Апогеят бе зад гърба ни. Оттам нататък се спускахме надолу. „Тезей“ потегли по дългия склон към вражеската територия.

— Не използва септа — заключи Сараста.

[1] Реален цитат. ↑

*Моите гени нахитряха, мозъка ми преобаха
сексът да е нещо сладко — планът им да
мине гладко,
да се възпроизведат всеки шибан път.
Мозъкът, и той хитряга, по тъчлинията
бяга —
знае как да чукне сладко, но и да не стане
татко:
с вазектомията избих рибата.
Гени, я ходете да се шибате!
Дъ Ер-селекторс^[1],
„Топнало хоботче“*

Половият акт в първо лице — *истински* секс, както Челси настояваше да го нарича — се нуждае от култивация на вкуса: накъсаното дишане, нередактираният допир и миризмата на потна кожа, пълна с пори и черни точки, и наличието на друг един истински човек с негов си различен комплект изисквания и нехаресвания... Несъмнено има определена животинска привлекателност, съгласен съм с това. В крайна сметка, нали именно така сме го правили милиони години. Но тази... тази пищност от третия свят носи определен елемент на борба, на асинхронни мотиви в конфликт. Няма сплотяване в акта. Съществуват само ритъмът на сблъскващи се тела и борбата за надмощие, като всеки се опитва да насили другия към синхрон.

Челси го смяташе за любов в най-чистата ѝ форма. С времето започнах да мисля за секса като за ръкопашен бой. Преди, независимо дали чуках творения от собственото ми меню или записи на скинове от нечие друго, винаги аз избирах контраста и резолюцията, текстурата и отношението. Телесните функции, съпротивлението на съревноваващите се желания, безкрайната любовна игра, която изтъква езика ти до корен и от която лицето ти става лепкаво и блестящо — днес това са само странности. Опции за настроените помазохистично.

Но при Челси нямаше опции. При нея всичко вървеше в стандартния пакет.

Угаждах ѝ. Предполагам, че не съм бил по-търпелив към нейните перверзии, отколкото тя — към неумелостта ми в тях. Други неща се отплащаха за положеното усилие. Челси беше готова да спори за всичко под слънцето, с остър език и умели прозрения — и котешко любопитство. Нахвърляше се без предупреждение. Макар и част от пенсионираното множество, тя все още извличаше огромна простичка радост от самия процес да си *жив*. Беше импулсивна и непостоянна. Беше я грижа за хората. За Падж. За *мен*. Искаше да ме опознае. Искаше да ме види отвътре.

Което се оказа сериозен проблем.

— Може да опитаме отново — каза тя веднъж, докато отдъхвахме след сблъсъка на пот и феромони. — Изобщо няма да си спомняш какво те е разстроило. Ако не искаш — дори няма да си спомняш, че си бил разстроен.

Усмихнах се и отклоних очи — внезапно повърхнините на лицето ѝ станаха груби и непривлекателни.

— За кой пореден път питаш? Осми? Девети?

— Просто искам да си *щастлив*, Сиг! Истинското щастие е дяволски хубав подарък и аз мога да ти го поднеса, ако ми позволиш!

— Не ме искаш щастлив — отвърнах любезно. — Искаш ме нагласен по поръчка.

Тя продължи да мърка във вдлъбнатината на гърлото ми за момент. После се сепна:

— Какво?

— Просто ти се иска да ме промениш в нещо по... по... *удобно* за теб.

Челси вдигна глава.

— Погледни ме!

Извърнах се към нея. Беше изключила хроматофорите на бузата си. Татуировката, вече преместена, сега прърхаше на рамото ѝ.

— Погледни ме в очите — настоя Челси.

Вгледах се в несъвършената кожа около очите ѝ, в капиллярите, които минаваха в белтъка. Усещах далечно развеселено изумление, че дори изпълнени с такива недостатъци, на моменти тези органи от плът и кръв все още бяха в състояние да ме хипнотизират.

— Сега ми обясни — настоя Челси, — какво точно искаш да кажеш!

Свих рамене.

— Ти продължаваш да се преструваш, че сме партньори във връзката. А и двамата знаем, че тя е борба.

— Борба значи.

— Ти се опитваш да ме манипулираш да играя по твоите правила.

— Какви *правила*?

— Начинът, по който искаш да се развива връзката ни. Не те обвинявам, Челси, ни най-малко. Опитваме се да се манипулираме един друг откакто... ами, не става дума дори за човешка природа. Вродено е на бозайниците като цяло.

— Не го вярвам — тя поклати глава. Дебели като въжета кичури се залюляха през лицето ѝ. — В средата на двайсет и първи век ти ми поднасяш тази помия за *войната на половете*?

— Вярно е, че *настройките* ти са твърде радикална идея. Влез направо в главата и програмирай половинката си за оптимална пригодност за служба.

— Наистина ли смяташ, че се опитвам да... да те *дресирам*? Смяташ, че се мъча да те обуча като кученце?

— Просто правиш онова, което ти идва отвътре.

— Не мога да повярвам какви ги говориш!

— Мислех, че цениш честността във връзката!

— *Каква* връзка? Според теб такова нещо не съществува. Това е просто... взаимно изнасилване, нещо такова.

— Това *е* същността на връзките по принцип.

— *Изобщо не ми ги говори тия!* — тя седна и спусна крака от ръба на леглото. Обърна се с гръб към мен. — Знам как се *чувствам самата аз*. Ако изобщо знам *нещо*, то е именно това. И исках само да те направя щастлив.

— Не ти вярвам — отвърнах нежно, — знам, че това не ти *изглежда* като стратегия. При толкова дълбоко вродени инстинкти няма и как да ги отличиш. Просто ти се струва правилно, идва ти отвътре. В това е същинският номер на природата.

— Да, несъмнено е *нечий* шибан номер!

Седнах до нея и внимателно отърках рамо в нейното. Тя се дръпна.

— Това е моята област — казах след малко. — Знам какво движи хората. Това ми е работата.

Честно казано — и тя работеше в същата област. Ако си изкарваш хляб с прекрояване на мозъци, не би могъл да си стоиш в неведение относно главните снадки в мазетата долу. Челси просто бе избрала да игнорира проблема; да признае нещо подобно би компрометирало праведния ѝ гняв.

Можех да посоча и всичко това, но, предполагам, знаех колко стрес може да понесе системата и не бях готов да я тествам до разпадането ѝ. Не исках да изгубя Челси. Не исках да изгубя това усещане за сигурност, усещането, което създаваше разликата дали съм жив или мъртъв. Исках просто да я накарам да отстъпи малко. Исках само да ми осигури пространство за дишане.

— Понякога си голямо влечуго — заяви тя.

Мисията: изпълнена.

* * *

Първото ни приближаване бе изпълнено с предпазливост и множество предпазни мерки. Този път нахлухме като ударна сила.

„Сцила“ се носеше към „Роршах“ с над 2 же, с траектория — гладка и предвидима арка, завършваща в разбития базов лагер. Нищо чудно и да кацнеш там, Сараста спокойно можеше да гони два заека с един камък, като програмира совалката да събере данни самостоятелно. Ако беше така, тя нямаше да кацне с нас на борда. „Сцила“ ни изплю в пространството на почти петдесет километра от новия плаж, остави ни голи и летящи надолу върху някаква телена рамка, която едва имаше достатъчно инертна маса за меко кацане и бързо излитане. Нямахме контрол дори върху нея: успехът зависеше от липсата на предвидимост, а как по-добре да си го подсигуриш, ако дори самите ние не знаем какво правим?

Логиката на Сараста. Вампирска логика. Бяхме способни да я проследим отчасти: колосалната деформация, която бе запечатала пробива в „Роршах“, беше в пъти по-бавна и много по-ресурсоемка от

гилотината, заловила в капан Бригадата. Фактът, че *не бе* използвана гилотина, подсказваше най-малкото, че е нужно време, за да бъде поставена такава — да се разпредели необходимата маса, може би, или да се натегне пружината на рефлексите ѝ. Това ни даваше прозорец. Все още можехме да се спускаме в ада, стига лъвовете да не са в състояние да предвидят посоката и да ни построят предварително капан — и стига да си оберем крушите, преди да вдигнат капаните след кацането ни.

— Трийсет и седем минути — заяви Сараста.

Никой от нас не успя да добие и смътна представа как е измислил това число. Само Бейтс посмя да попита на глас, а той просто я стрелна с поглед:

— Не си в състояние да проследиш изчисленията.

Вампирска логика. От очевидни предпоставки до непрозрачни заключения. И от нея зависеше животът ни.

Двигателните ни импулси следваха някакъв предварително програмиран алгоритъм, който съчетаваше законите на Нютон с хвърляне на зарче. Векторът ни не беше напълно случаен — след като бяхме елиминирали магистралите и растежните зони, както районите без подходящ път за бягство в пряка видимост, задънените улици и неразклонените сегменти („Скучни са“, каза по този повод Сараста и спря да им обръща внимание), достъпни оставаха едва 10 процента от артефакта. Сега се носехме към възел клонки на осем километра от мястото на първоначалното ни приземяване. Сега, на средата на последното ни приближаване, нямаше начин дори *ние* да предскажем точната точка на сблъсъка ни.

Ако „Роршах“ го можеше, значи заслужаваше да спечели.

Падахме. Навсякъде небето в полезрението ми нацепваха наръбени шипове и изкривени клони, нарязваха далечния звезден пейзаж и надвисналия супер-Юпитер в накъсана мозайка, насечена от черно. Оставаха ни три километра от трийсетте, когато върхът на някакъв подут израстък избухна в безшумна експлозия от заредени частици, далечна мъгла от взривена, замръзваща атмосфера. Докато се разнасяше, можех да видя как струите и въртопите се усукват в сложни спирали: магнитното поле на „Роршах“ моделираше самия дъх на артефакта в радиоактивен потоп.

Досега не бях виждал подобно явление със собствените си очи. Чувствах се като насекомо в звездна зимна нощ, падащо през останките на горски огън.

Шейната ни запали спирачките си. Ударих гръб в паяжината на мрежата си и се бутнах в литналото назад бронирано тяло до мен. Саша. Само Саша, припомних си. Кънингам беше упоил останалите от групата, оставяйки това конкретно съзнание самотно и самичко в груповото им тяло. Нямах представа, че това е възможно при множествените личности. Саша се взираше в мен иззад шлема си. Повърхностите ѝ не се показваха през скафандъра. Не разпознавах и нищо в очите ѝ.

Това се случваше твърде често напоследък.

Кънингам не беше с нас. Никой не попита защо, когато Сараста разпределяше задълженията. В момента биологът беше пръв сред равни, възкресена резерва без друг в ковчега, който да го замени. Втори по незаменимост в нашия незаменим като цяло екипаж.

Така аз, от своя страна, ставах още по-полезна добавка. Вероятностите, които подобрявах, се бяха повишили до едно на три.

Беззвучен удар разтърси рамката. Погледнах отново напред, покрай Бейтс на предния палет, покрай закотвените работи, които я обграждаха от двете страни. Шейната беше изстреляла нападателната група, с предварително приготвения надуваем вестибюл, закачен към експлозивна глава, от която се очакваше да прониже кожата на „Роршах“ като вирус, нахлуващ в клетката на домакина си. Тънкокракото съоръжение се смали и изчезна от полезрението ми. Секунди по-късно на фона на абаносовия пейзаж пред нас пламна и угасна малко ярко слънце — зарядът от антимаатерия, толкова малък, че можеш да преброиш на пръсти атомите в него, изстрелян право в обшивката. Много по-грубо от колебливата любовна игра от първата ни среща.

Кацнахме тежко, докато вестибюлът още се надуваше. Пехотинците скочиха от шейната миг преди контакта и пръскаха облачета газ от дюзите си, докато се строяваха в защитна розетка около нас. Бейтс слезе след тях, изхлузи се от коланите си и се понесе направо към надуващата се пришка. Ние със Саша свалихме пластмасовия шлюз — мидена черупка с половин метър дебелина и три пъти по толкова ширина — и я помъкнахме помежду си, докато

един от пехотинците се пропъхваше през мембранния вход на вестибюла.

— Размърдайте се, хора! — Бейтс висеше от една от надуваемите дръжки. — Трийсет минути...

Тя рязко млъкна. Не попитах защо. Пехотинецът от авангарда ни се бе разположил над нововзривения вход и ни прати първата си пощенска картичка.

Светлина от дълбините.

* * *

Човек ще рече, че така би било по-леко. Нашият вид винаги се е боял от тъмното; милиони години сме се гушили в пещери и дупки под земята, докато невидими неща са се тътрели и са ръмжали — или пък са дебнели, нечути и невидени — в нощта отвъд. Човек ще рече, че наличието на светлина — колкото и бледа да е — може да разголи част от сенките, да остави по-малко пространство, което мозъкът да запълва с ужасни кошмари.

Човек ще рече...

Последвахме пехотинеца долу в сумрачното сапунено сияние, подобно на пресечено с кръв мляко. В началото изглеждаше, сякаш самата атмосфера пламти — светлинна мъгла, която размазваше всичко на разстояние до десетина метра. Илюзия, както се оказа: тунелът, в който навлязохме, беше около три метра широк и осветен от редици изпъкнали сияещи щрихи — с размера и приблизителната форма на отрязани човешки пръсти, — втъкани в хлабава тройна спирала по стените. Бяхме записвали подобни изпъкналости и на първото ни място, но те не бяха толкова ясно очертани и ръбовете им правеха всичко друго, само не и да светят.

— Най-силни са на почти инфрачервено — докладва Бейтс, изстрелвайки спектъра на екраните ни. Въздухът би бил прозрачен за отровни кобри. *Беше* прозрачен и за сонар: пехотинецът в авангарда обсипваше мъглата с поредици потраквания и откри, че тунелът се разширява в нещо като зала на седемнайсет метра пред нас. Присвил очи в тази посока, можех почти да различа някакви очертания на

помещение в мъглата. Можех почти да различа и твари с грамадни челюсти, отстъпващи трескаво извън полезрението ни.

— Да вървим! — нареди Бейтс.

Вкарахме вътре пехотинците. Един оставихме да пази изхода. Всеки от нас си взе по един за полеви ангел-пазител. Машините говореха на екраните на шлемовете ни посредством лазерна връзка; говореха си един на друг чрез твърди намотки защитена оптика, която се влачеше от тътрещата се зад нас ролка. Това беше най-добрият наличен компромис спрямо враждебната околната среда. По време на самотните екскурзии около ъглите или надолу по задънените коридори, бодигардовете ни с пъпни върви щяха да ни държат във връзка един с друг.

Аха. *Самотни* екскурзии. Бяхме принудени или да разделим групата, или да покрием по-малко пространство, така че се разделяхме. Влизахме в ролята на скоростни картографи, надбягващи се за златния медал. Всичко, което направехме тук, щеше да е акт на вяра: вяра, че общите принципи на вътрешна архитектура на „Роршах“ могат да бъдат извлечени от суровия материал, който ще наградим по време на надбягването. Вяра, че вътрешната архитектура на „Роршах“ изобщо има общи принципи. Древните племена се бяха кланяли на злонамерени и капризни духове. Нашето поколение влагаше вяра в подредената вселена. Тук, в Дяволската баклава, не беше трудно да се усъмниш дали пък предците ни не са били по-близо до истината.

Напредвахме по тунела. Целта ни се разкри и пред обикновените човешки очи: не толкова зала, колкото *свързочна*; възел от пространство, оформил се при сливането на дузина тунели, разклоняващи се в най-разнообразни посоки. По няколко лакирани повърхности блестяха парцаливи мрежи от живачни точки; лъскави вдлъбнатини нагъваха субстрата, подобно на отпечатъци по мокра глина, замервана с топка.

Спогледах се с Бейтс и Саша:

— Контролно табло?

Бейтс сви рамене. Пехотинците ѝ проучваха гърлата около нас, пръскайки сонарен сигнал във всяко едно по ред. На дисплея ми се изрисува неравен триизмерен модел от ехото: кофи с боя, плиснати срещу невидими стени. Ние представлявахме точки близо до центъра на ганглиона, малко рояче паразити, заразяващо огромен кух

гостоприемник. Всеки един тунел се извиваше встрани по постепенна спирала, до една ориентирана в различна посока. Сонарът можеше да надникне в тези извивки на няколко метра повече от нас. Нито очи, нито ултразвук виждаха нещо, с което да различат един тунел от останалите.

Бейтс посочи по протежение на единия:

— Кийтън! — и на другия — Саша! — преди да се обърне и да закрачи по собствената си избрана пътека.

Погледнах несигурно към моята.

— Някакви конкретни при...

— Двайсет и пет минути! — отброи майорката.

Обърнах се и се изстрелях полека по отредения ми коридор. Той се завърташе в посока на часовниковата стрелка, дълга и незабележителна с нищо спирала; след дваайсет метра тази извивка щеше да блокира всякаква видимост към входа на тунела, дори ако мъгливата атмосфера не го постигаше по-рано. Моят пехотинец се държеше в средата на тунела, сонарът му щракаше като тракане на хиляди невидими зъби, а кабелът му се влачеше назад към далечния барабан във възела.

Беше успокоително да имаш каишка. Тя беше *къса*. Пехотинците можеха да се отлъчват на точно деветдесет метра, не повече, а ние имахме стриктни заповеди да стоим под крилото им през цялото време. Тази мъглива заразна дупка можеше да води ако ще и до центъра на ада, но от мен не се очакваше да стигна чак до там. Страхливостта ми този път бе официално оторизирана.

Петдесет метра. Оставах ми петдесет метра и можех да се обърна и да хукна, подвил опашка между краката си. Междувременно от мен се изискваше само да стискам зъби, да се фокусирам и да записвам: „*Всичко, което виждаш — настоя Сараста. — Колкото се може повече от онова, което не виждаш.*“

Можех само да се надявам, че новият ни намален лимит за екскурзии щеше да изтече, преди „Роршах“ да ни порази с дърдореща лудост.

Стените около мен се сгърчиха и потрепериха като плътта на току-що убито животно. Нещо се стрелна извън полезрението ми с тих развеселен кикот.

[Съсредоточи се. Записвай. Ако пехотинецът не го вижда, значи не е истинско.]

Шейсет и пет метра навътре един от призраците се вмъкна в шлема ми.

Опитах се да го игнорирам. Опитах се да отклоня поглед. Но този фантом не блещукаше на ръба на зрението ми, а висеше почти в центъра на визъора, досущ като петно вихрецо се замайване между мен и стъклото. Стиснах зъби и се опитах да гледам покрай него, вирах се в мътната кървава мъгла малко по-нататък и наблюдавах помръдващите на тласъци дневници от пътешествията на двете малки прозорчета с етикети „Бейтс“ и „Джеймс“. Там навън нямаше нищо. Но тук *вътре*, носещо се точно пред очите ми, се намираще поредното мозъчно изнасилване на „Роршах“, което размаза мъглив пръстов отпечатък право пред данните от сонара.

— Нов симптом — докладвах по връзката. — Непериферна халюцинация, стабилна, но доста безформена. Няма пикове или поне...

Вложката с етикет Бейтс заговори с пращене:

— *Кийт...*

Прозорчето и гласът угаснаха едновременно.

Не само прозорчето на Бейтс. Това на Саша и сонарният пейзаж на пехотинеца трепнаха и изчезнаха в същата секунда, оставяйки дисплея на шлема ми празен, с изключение на вътрешните потоци с данни от скафандъра и малко, червено, примигващо съобщение „ПРЕКЪСВАНЕ НА ВРЪЗКАТА“. Обърнах се рязко, но пехотинецът си беше на мястото, на три метра от дясното ми рамо. Оптическият му порт се виждаше ясно — рубинен палец, пъхнат в пластрона му.

И оръжейните му портове се виждаха ясно. Сочеха към мен.

Замръзнах. Роботът *потрепери* в някакво местно електромагнитно възелче, сякаш бе подплашен. От мен или...

... от нещо *зад* мен...

Полека се заобръщах. Шлемът ми се изпълни със смущения и с нещо, което звучеше — смътно — като глас:

— ... ка му, не *мърдай*, Кий... не...

— Бейтс? *Бейтс!*

Друга иконка изгря на мястото на ПРЕКЪСНАТА ВРЪЗКА. По неясна причина пехотинецът използваше *радио* — и, макар че се

намираше на една ръка разстояние, едва различавах сигнала.

Накъсан бейтсолект:

— ... твое... дясно... *пред*...

Включи се и Саша, малко по-ясно:

— И той не го *вижда*?

— Какво да видя? *Саша!* Някой да ми каже какво... какво се *вижда*!

— ... чуваш? Кийтън, чуваш ли ме?

Бейтс беше успяла да усилва сигнала по някакъв начин: той тътнеше като океан, но поне можех да различа думите в прилива му.

— Да! Какво...

— *Стои свършено неподвижен, разбра ли? Свършено. Потвърди!*

— Потвърдено!

Пехотинецът ме държеше на треперливия си прицел, тъмните му стереокамерни ириси се отваряха спазматично и се свиваха до глави на топлийки.

— Какв...

— Има нещо пред теб, Кийтън. Точно между теб и робота. Не го ли виждаш?

— Н... не... визьорът ми изключи...

Саша се намеси:

— Как може да не го *вижда*, като е точно *пред*...

Бейтс излая, пренебрегвайки сигнала ѝ:

— Колкото човек е, радиално симетрично, има осем... не, девет ръце. Като пипала, но сегментирани. С шипове.

— Нищо не виждам! — казах. Но не беше вярно. Бях видял: как нещо посяга към мен, в ковчега ми на борда на „Тезей“. Видях нещо, навито неподвижно на гръбнака на кораба, да следи как творим най-добрите си планове.

Видях Мишел, синестезистката, свита в ембрионална поза: „*Не можеш да го видиш... то е невидимо...*“

— Какво прави то? — попитах. [*Защо не мога да го видя? Защо не го виждам?*]

— Просто... си плува там... И като че маха... О, мам... Кий...

Пехотинецът се плъзна встрани, сякаш ударен от гигантска ръка. Отскочи от стената и внезапно лазерната връзка се включи, заливайки

визьора ми с разузнавателни данни: изображения от камерите на Бейтс и Саша, тичащи по извънземните тунели; гледка от очите на пехотинеца към скафандър с надраскан през гръдната плоча надпис „Кийтън“, и там, точно до него, *нещо* като трепкаща морска звезда с твърде много ръце...

Бригадата изскочи иззад завоя и сега вече и със собствените си очи почти *можех* да видя нещо от едната страна, блещукащо като омара. Беше голямо и се движеше, но някак си очите ми просто се *подхлъзваха* всеки път, когато се опитвах да го фиксирам. „*Не е истинско — помислих си, пиан от истерично облекчение, — просто поредната халюцинация!*“, но Бейтс изплува пред очите ми и то се появи *точно там*, без потрепване, без несигурност, ясна и точна колапсирала вероятностна вълна и солидна, неподдаваща се на отрицание маса. Разкрито, то сграбчи най-близката стена и се изкатери над главите ни, размахвайки като камшици разчленените си ръце. Зад тила ми внезапно се разнесе пукащо бръмчене и чудовището отново заплава свободно — овъглено и димящо.

Запъващо се щракване. Вой на машинарии, които се раздвижват. Три пехотинеца се носеха във формация в средата на коридора. Единият беше обърнат с лице към извънземното. От него стърчеше връхчето на някакво смъртоносно хоботче, спипано да се прибира обратно в канията си. Бейтс бе изключила пехотинеца, преди той да довърши затварянето на устата си.

Движенията на три чифта дробове се предаваха по оптичeskата връзка и изпълваха шлема ми с рева на тежко дишане.

Изключеният пехотинец висеше в гъстия въздух. Извънземният труп се блъсна леко в стената, потрепервайки: изгорена и обезпльтена хидра от човешки гръбнаци. В крайна сметка не приличаше много на видяното от мен на борда на „Тезей“.

По някаква причина, която не можех точно да анализирам, това ми се стори почти успокоително.

Двамата действащи пехотинци сканираха мъглата, докато Бейтс не им даде нови нареждания — след това единият се обърна да подсигуриява трупа, а другият подкрепи падналия си събрат. Бейтс сграбчи мъртвия пехотинец и откачи каишката му.

— Отстъпваме. Бавно. Точно зад вас съм.

Включих дюзите си. Саша се поколеба. Намотки защитен кабел плуваха около нас като пъпни върви.

— *Сега!* — нареди Бейтс, включвайки сигнал от собствения си скафандър директно в изключения пехотинец.

Саша потегли след мен. Майорката завършваше колоната. Гледах шлема си — рояк многоръки чудовища щеше да налази района всеки момент.

Извънземните така и не се появиха. Но изгорената твар, притисната към гърдите на машината на Бейтс, беше достатъчно истинска. И дума не можеше да става за халюцинация. Нито дори за обясним артефакт на страха и синестезията. „Роршах“ беше обитаем. И обитателите му бяха невидими.

Понякога. Донякъде.

А, и — о, да! Току-що бяхме убили един.

* * *

Веднага щом се добрахме до вакуума, Бейтс запрати деактивирания пехотинец в небето. Докато ние се връзвахме към шейната, съратниците му го използваша за стрелкова мишена, стреляха и го пържиха, докато не остана нищо — освен охлаждаща се пара. Преди тя да се разсее, „Роршах“ намота във филигран дори тази бледа плазма.

На половината път към „Тезей“ Саша се обърна към майора:

— Ти...

— Не.

— Но... те правят разни неща по свое усмотрение. Автономни са.

— Не и когато са поробени.

— Повреда? Пик?

Бейтс не отговори.

Тя се обади да докладва. По времето, когато се прибрахме, Кънингам си беше отгледал нов малък тумор на гръбнака на „Тезей“ — дистанционна операционна, снабдена с командвани отвън инструменти и сензори. Един от оцелелите пехотинци грабна трупа и скочи на борда

веднага щом влязохме под обшивката. Вече беше извършил доставката, докато се скачим.

Родихме се отново по времето на плодовете от първичната некроскопия. Холографският призрак на дисекцирания прищълец се надигна от КонСенсус като някакво извратено и ужасно блюдо. Разперените му ръце изглеждаха като човешки гръбначни стълбове. Седяхме около масата и чакахме някой друг да си сипе първата порция.

— Трябваше ли да го пържиш с *микровълни*? — отрязва Кънингам, почуквайки по плота. — Животното е напълно *сготвено*. Всички клетки са взривени изотвътре.

Бейтс поклати глава:

— Имаше повреда.

Той я изгледа кисело:

— Повреда, която по случайност включва прецизно прихващане на движещ се обект. Това не ми звучи особено случайно.

Бейтс му върна погледа безизразно:

— Нещо прекара автономното фиксиране на мишена от „изключено“ на „включено“. Хвърляне на монета. Случайност.

— Случайност е...

— Стига вече, Кънингам! В момента не ми се слушат глупостите ти!

Той завъртя очи в орбитите на гладкото си, мъртво лице, но внезапно се фокусира върху нещо над главите ни. Проследих погледа му — Сараста се взираше към нас като бухал, търсец полски мишки и носещ се полека с повея на бриза.

И този път не носеше визьор. Но знаех, че не го е загубил.

Вампирът се втренчи в Кънингам:

— Находките ти.

Биологът преглътна. Парчета и части от извънземна анатомия проблясваха с цветно-кодирани указания, докато той потупваше с пръсти по плота.

— Ами добре. Боя се, че не мога да дам много на клетъчно ниво. Няма кой знае какво оцеляло вътре в мембраните. Няма и кой знае колко оцелели мембрани, ако ме разбирате. По въпроса за мащабната морфология, образецът е дорзовентрално компресиран и радиално симетричен, както виждате. Калцифициран екзоскелет, кератинова пластмасова обвивка. Нищо особено.

Бейтс изглеждаше скептично настроена.

— *Пластмасовата кожа* не е нищо специално?

— Предвид околната среда по-скоро очаквах плазма на Сандуловициу^[2]. Пластмасата е просто преработен петрол. Органокарбон. Това чудо тук е на въглеродна основа. Дори е на *протеинова* основа, макар че протеините му са доста по-корави от нашите. Многобройни серни кръстосани връзки за латерално укрепване, поне доколкото може да се каже от онова, което пехотинците ти не са успели да денатурират... — Кънингам гледаше към нас, но не ни виждаше; цялото му съзнание очевидно бе прехвърлено горе в лабораторията и витаеше в дистанционните сензори. — Тъканите на тварта са пропити с магнетит. На земята такъв материал се намира в мозъците на делфините, у мигриращите птици, дори у някои бактерии — всичко, което навигира и се ориентира с помощта на магнитни полета. На ниво макроструктури разполагаме с пневматичен външен скелет, който — поне доколкото мога да кажа — изпълнява и ролята на мускулатура. Свиващата се тъкан изтласква газ през система мехури, които втвърдяват или отпускат всеки сегмент на ръцете.

Светлината се върна в погледа на Кънингам за достатъчно време да се фокусира върху цигарата си. Той я поднесе към устата си, дръпна си дълбоко и отново я остави.

— Забележете отворите около основата на всяка ръка — отпуснати балони засияха в оранжево по скелета. — *Клоаки*, ако могат така да се нарекат. Всичко се отваря към тях — те ядат, дишат и отделят през едни и същи малки отворчета. Няма други съществени отвори.

Бригадата направи физиономия, която подсказваше [*Саша, отвратена*]:

— Това чудо не се ли... задръства? Изглежда неефикасно.

— Ако една се запуши, има още осем врати към същата система. Ще ти се иска да си толкова *неефикасна* следващия път, когато се задавиш с пилешка кост.

— А с какво се *храни* то? — полюбопитства Бейтс.

— Трудно е да се каже. Намерих подобни на воденички органи близо до клоаките, което наемква, че те *дъвчат* нещо, или поне са го правили на някакъв етап на историята си. Но с изключение на това...

— Кънингам разпери ръце, при движението цигарата му оставяше бледи следи. — Надуйте тези органи достатъчно и ще получите херметично запечатване между другото. В съчетание с екзоскелета, това би позволило на организма да издържи за кратко във вакуум. Вече знаем, че съществото може да понася и силна радиация, макар че не ме питайте как го прави. Каквото и да използва за гени, сигурно са много по-здрави от нашите.

— Значи то може да оцелява в космоса — уточни Бейтс.

— В същия смисъл, в който делфините оцеляват под водата. Само ограничено време.

— Колко дълго?

— Не съм сигурен.

— Централна нервна система — отбеляза Сараста.

Бейтс и Бригадата незабавно и почти незабележимо застинаха неподвижно. Чувствата на Джеймс шурнаха върху собственото й тяло, заглушавайки тези на Саша.

Димът се виеше от устата и носа на Кънингам:

— Няма нищо *централно* в нея, честно казано. Няма цефализация, няма дори скупчване на сензорни органи. Тялото е покрито с нещо като очни петна или хроматофори, или и двете. Има слухови клетки навсякъде. И поне доколкото мога да заключа — ако всички тези изпържени парченца, които съм успял да сглобя след *повредата* ти, са наистина нерви, а не нещо съвсем различно — всяка една от тези структури е под независим контрол.

Бейтс се надигна заинтригувано:

— Сериозно?

Биологът кимна.

— Малко като да контролираш поотделно движенията на всеки косъм на главата си, само че това същество е *покрито* с малки косми от глава до пети. Същото се отнася и за очите. Стотици хиляди очички, по цялата повърхност. Всяко едно е просто устроено, но е способно да фокусира самостоятелно и предполагам, че всичките отделни изображения се съчетават в едно цяло някъде по системата. Цялото тяло действа като обща дифузна ретина. На теория това дава невероятна визуална прецизност.

— Разпределен телескопичен обхват — промърмори Бейтс.

— Хроматофор подчертава всяко око, пигментът е някакъв криптохром, така че вероятно е въввлечен в зрителния процес, но също така може да се разнася или събира в околните тъкани. Това наемква за динамични пигментни шарки, като на хамелеон или сепия.

— Имитиране на околната среда? — полюбопитства Бейтс. — Дали заради това не можеше да го види Сири?

Кънингам отвори нов прозорец и прожектира на него зърнист обезцветен образ на Сири Кийтън и неговия невидим танцов партньор. Съществото, което не бях забелязал, според камерите изглеждаше заплашително солидно: плаващ дискоид, два пъти по-голям от собствения ми торс, с ръце, разпънати под различни ъгли като дебели възлести възета. По повърхността му на вълни се носеха образи; слънчеви зайчета и сенки танцуваха по плитка лагуна.

— Както виждате, задният фон не съответства на изобразяваното — отбеляза Кънингам. — Няма нищо общо.

— Как ще обясниш тогава, че е заслепило Сири? — попита Сараста.

— Никак — призна биологът. — Не е като обикновената мимикрия. Но „Роршах“ те кара да виждаш всякакви неща, които не съществуват. Ефект от същия порядък е да не виждаш нещо, което всъщност го има.

— Поредната халюцинация? — попитах.

Кънингам сви отново рамене, докато вдишваше дим.

— Има толкова начини да измамиш човешката зрителна система. Интересното е, че илюзията се разпада, когато присъстваха множество свидетели, но ако искате да дефинирам механизма, ще трябва да ми предоставите нещо повече за работа от това тук — той заби ръката си с цигарата в препечените останки.

— Но... — Джеймс си пое дъх и се стегна — става дума за нещо... нещо много умно, най-малкото. Нещо много сложно. С голямо количество мислителна сила.

Кънингам кимна отново.

— Бих оценил нервната тъкан на около трийсет процента от телесната маса.

— Значи е разумно — гласът ѝ бе почти шепот.

— Нищо подобно.

— Но... трийсет процента...

— Трийсет процента *двигателно и сензорно* окабеляване — биологът си дръпна пак от цигарата. — Почти като октопод — огромен брой неврони, но половината от тях се използват за привеждане на гадинката в движение.

— Доколкото знам, октоподите са доста интелигентни — отбеляза Джеймс.

— По стандартите на молюските — несъмнено. Но имаш ли си *представа* колко допълнително окабеляване ти трябва, ако проторецепторите на окото ти са разпръснати по цялото ти тяло? Ще са ти нужни около три милиона удължителни кабели, да започнем с това, на дължина от половин милиметър до два метра. Което означава, че всичките ти сигнали ще са разпръснати и несинхронизирани, което пък води до още милиони допълнителни логически врати, които да съчетават данните. И това е само за да получиш едно статично изображение, без филтриране, без интерпретиране, без сравняване през времеви паузи... — Потръпване. Дръпване от цигарата. — Сега умножи това по всичкото допълнително окабеляване, необходимо да *фокусираш* очните петна върху някакъв обект или да изпратиш цялата тази информация обратно до индивидуалните хроматофори, и след това добави изчислителната мощност, която ти трябва, за да *придвижиш* хроматофорите един по един. Трийсет процента може и да стигат за това, но силно се съмнявам, че остава кой знае колко за философия и наука... — биологът махна с ръка в приблизителна посока към операционната. — Този... този...

— *Криволячо* — предложи Джеймс.

Кънингам опита думата на вкус.

— Много добре. Този *криволячо* е абсолютно чудо на еволюционното инженерство. Но е също така тъп като пън.

Настъпи краткотрайно мълчание.

— Какво *представява* тогава? — попита накрая Джеймс. — Нечий домашен любимец?

— Канарче във въглищна мина — предположи Бейтс.

— Може и това да не е — отвърна Кънингам. — Най-вероятно е просто бяло кръвно телце с уолдоси. Бачкаторче от поддръжката. Дистанционно управляемо или следва инстинктите си. Но, хора, игнорираме много по-важните въпроси в случая. Как може анаероб като този изобщо да развие сложна многоклетъчна анатомия, да не

говорим да е толкова бърз като това нещо тук. Такова ниво на активност изгаря голямо количество АТФ^[3].

— Може да не използват АТФ — отбеляза Бейтс, докато си виках субтитър: *аденозин трифосфат*. Източник на клетъчна енергия.

— Беше натъпкано с АТФ — обясни Кънингам, — поне това може да се каже по *тези* останки. Въпросът е как го синтезира достатъчно бързо, че да се справя с нуждите си? Чисто анаеробните методи не биха вършили работа.

Никой не изказа предположения.

— Както и да е — заключи биологът, — току-що би звънецът. Ако искате кървави подробности, проверете в КонСенсус... — той размърда пръстите на свободната си ръка и спектралната дисекция изчезна. — Ще продължа да работя, но ако искате истински отговори, докарайте ми някое живо! — той угаси цигарата си в стената и бунтовно огледа присъстващите в барабана.

Спътниците ми почти не реагираха: топологиите им все още искряха от разкритията отпреди няколко минути. Може би любимчето на Кънингам *беше* по-важно за Голямата Картина; или може би, в една редуccionистка вселена, биохимичните основи винаги имат предимство пред по-фините моменти от етикета на извънземните пришълци. Но Бейтс и Бригадата закъсняваха във времето, все още преработваха неотдавнашните открития. Не, не просто ги *възприемаха*: възхищаваха им се. Прегръщаха откритията на Кънингам като осъдени престъпници, които току-що са открили, че могат и да ги освободят заради допуснатата при разследването грешка.

Беше ги тревожило, че не можеше да има и грам съмнение — ние бяхме причинили смъртта на криволячото. В крайна сметка обаче се оказа, че той не е *истински* пришълец. Не беше *разумен*. Представляваше просто кръвна клетка с уолдоси. И беше тъп като пън.

А нанесените на собствеността щети се преживяват много по-лесно от убийството.

[1] Измислен цитат; За обяснение какво представляват р-селекторите в природата, вж. бел. 65. Р-селектори е и популярното название на групите фанатици, които се представят като привърженици на неограниченото натурално размножаване при човека и смятат за

недопустими не само абортите, но и кондомите и всички други предпазни средства срещу зачеване. ↑

[2] По името на Мирцеа Сандуловициу от катедрата по плазмена физика в университета „Куза“ (Румъния), която през 2003 г. прави много интересни експерименти, свързани с теорията за възникване на живота на Земята. ↑

[3] Аденозин-трифосфорна киселина: „основната енергийна тухла на живота“. ↑

Проблемите не могат да бъдат разрешавани на нивото на осъзнаване, което ги е създало.

Алберт Айнщайн^[1]

Именно Робърт Паглино ме беше събрал с Челси. Може би се чувстваше отговорен, когато връзката ни започна да дерайлира. Или може би Челси, каквато си беше „Госпожа Решителна“, го бе потърсила с молба за намеса. Каквато и да беше причината, още щом заехме местата си в „КюБитс“, стана ясно, че поканата му не е просто дружеска.

Той си избра някакъв невротропен коктейл с лед. Както обикновено, аз си взех „Рикард“.

— Все същото древно изкопаемо — отбеляза Падж.

— Все още си падаш по обикалянето на темата — споделих аз.

— Толкова ли е очевидно, а? — той отпи от питието си. — Това ще ми послужи за урок да не опитвам друг път подмолни маневри пред професионален жаргонавт.

— Жаргонавтиката няма нищо общо в случая. Не би могъл да измамиш и бордер коли...

Честно казано, топологията на Падж никога не успяваше да ми каже нещо, което вече да не знам. Не съм се затруднявал да го чета. Може би просто се познавахме твърде добре.

— Така — проточи той, — пей.

— Няма какво да пея. Тя просто опозна истинското аз в мен.

— *Лоша* работа.

— Какво ти каза тя?

— На мен? Съвършено нищо.

Изгледах Падж над ръба на чашата си.

Той въздъхна.

— Знае, че й изневеряваш.

— Какво правя?!

— Изневеряваш й. С кожата.

— Че тя е базирана на *нея*!

— Да, но не е тя *самата*.

— Не, не е. Не пърди, не се бие и не изпада в истерия всеки път, когато не искаш да те замъкне насила на среща със семейството си. Виж, обичам много тази жена, но хайде *стига!* Кога беше последният път, когато ти си пробвал чукане в първо лице?

— През седемдесет и четвърта — изтърси Падж.

— Шегуваш се! — бях предположил, че отговорът ще е *никога*.

— Между задачките се бях захванал с малко медицинска мисионерска дейност в третия свят. В Тексас все още си смазват взаимно колелцата — Падж гаврътна питието си. — Всъщност не беше никак зле.

— С времето доста омръзва.

— Очевидно.

— И не че правя нещо необичайно, Падж. На практика *тя* е извратенячката. И не става дума само за секса. Тя продължава да *подпитва* — продължава да иска да *опознава* фактите.

— Като например?

— Неца без значение. Животът ми като дете. Семейството ми. Не ѝ влиза в работата, мътните го взели!

— Тя просто се интересува. Знаеш ли, не всеки смята детските си спомени за голяма тайна.

— Благодаря, че ме светна...

Боже, сякаш хората никога преди не бяха *проверявали интерес*. Като че ли Хелън не *проверяваше интерес*, когато ровеше във всичките ми чекмеджета и филтрираше пощата ми, и ме следваше от стая в стая, питайки пердетата и мебелите защо винаги съм толкова намръщен и дистанциран. Тя беше проявила такъв интерес, че не искаше да ме пусне от къщата, докато не ѝ се изповядам. На дванайсет бях достатъчно глупав да се хвърля на милостта ѝ: „Лично е, мамо. Предпочитам да не говоря за това!“ После се скрих в банята, когато тя настоя да знае дали съм *загазил* онлайн, имам неприятности в училище — с момиче или да не би да е... да е *момче*, за какво иде реч и защо не мога просто да се *доверя* на *собствената си майка*, не знам ли, че мога да ѝ доверя *абсолютно* всичко? Изчаках да спре настоятелното чукане и да затихне настойчивият загрижен глас от другата страна на вратата, и за капак — мрачното мълчание, което последва. Чаках, докато бях абсолютно сигурен, че тя си е отишла и чаках още пет шибани *часа*, докато изляза и ето ти я и нея в коридора, стои със скръстени ръце и с

преливащи от съжаление и разочарование очи. Нея нощ Хелън свали ключалката от вратата на банята, понеже „семейството не бива да си заключва вратите един на друг“. Кое то си беше пак проява на интерес.

— Сири — сепна ме внимателно Падж.

Овладях дишането си и опитах пак:

— Тя не просто иска да *говори* за семейството. Исква да се *срещне* с тях. Продължава да се опитва да ме замъкне да се запозная с *нейните*. Мислех си, че си имам работа с *Челси*, нали разбираш, никой не спомена, че трябва да делия въздушно пространство с...

— Отишъл си?

— Веднъж...

Здрависвания, прегръдки, престорено приемане, престорено *приятелство*...

— Беше чудесно, ако обичаш ритуално да те опипват тълпа преструващи се на другарчета непознати, които от пръв поглед не могат да те понасят и не им стига смелост да ти го признаят.

Падж сви рамене без особено съчувствие:

— Звучи ми като типичното старовремско семейство. Ти си синтезист, човече. Разправяш се с далеч по-шантави динамики от *тази*.

— Разправям се с информацията на *другите хора*. Не повръщам собствения си личен живот в публичното пространство. Каквито и хибриди и конструктори да срещам на работа, те никога не те...

[*докосват*]

— ... разпитват — завърших.

— От самото начало знаеше, че *Челси* е старовремско момиче.

— Да, когато я устройва... — отпих от бирата. — Но е много напредничава, когато държи в ръка сплайсър. Плюс това стратегиите ѝ определено могат да се усъвършенстват малко.

— Стратегии.

„Това не е *стратегия*, за Бога! Не виждаш ли, че ме боли *наистина*? Аз съм на *шибания под*, Сири, свила съм се на топка, понеже ме боли ужасно много, а ти си способен само да критикуваш *тактиката* ми? Какво трябва да направя, да си срежа проклетите *китки*?“

Бях свил рамене и ѝ бях обърнал гръб. *Номерцата на природата*.

— Тя *плаче* — обясних в настоящето. — Нивата на млечна киселина в кръвта ѝ са високи, така че ѝ е лесно да рони сълзи. Въпрос на химия е, но Челси се държи така, сякаш съм ѝ задължен с нещо!

Падж подъвка устна.

— Не означава, че е преструвка.

— Всичко е преструвка. Всичко е стратегия. Знаеш го добре — изсумтях. — И *тя* изпада в траур, понеже *аз* съм базирал кожа на нея?

— Не мисля, че проблемът е в самата кожа, колкото във факта, че не си ѝ казал. Знаеш какво мисли за честността във връзките.

— Да. Тя не иска такава.

Приятелят ми ме зяпна.

— Имай ми поне малко доверие, Падж. Да не мислиш, че трябва да ѝ кажа, че понякога се разтрепервам, като я видя?

Системата, наречена Робърт Паглино, седеше кротко, отпиваше от наркотика си и подреждаше наум онова, което се канеше да изрече. Пое си дъх и заяви:

— Не вярвам, че може да си толкова тъп, мамка ти!

— Така ли? Ами изостри ме!

— *Разбира* се, че Челси иска да ѝ кажеш, че не можеш да свалиш очи от нея; че обичаш порите ѝ и сутрешния ѝ дъх, и защо да спира с една модификация, защо не ти спретне десет. Но това не означава, че тя иска да я *лъжеш*, идиот такъв. Тя иска всичкото това да бъде *истина*. И... ами, защо да не *може* да бъде?

— Защото не е.

— *Иисусе*, Сири! Хората не са *логични*. *Ти* самият не си логичен. Ние не сме мислещи машини, ние сме... чувстващи машини, които от време на време мислят! — Падж си пое дъх и нанесе следващия удар. — А ти вече знаеш всичко това, иначе не би могъл да си вършиш работата. Или поне... — той направи гримаса — системата го знае.

— Системата.

Аз и моите протоколи, това имаше предвид. Моята *Китайска стая*.

Поех си дъх.

— Не сработва при всеки, както знаеш.

— Забелязал съм. Не можеш да разчиташ система, в която си твърде дълбоко забъркан, нали така? Ефектът на наблюдателя.

Свих рамене.

— Е няма нищо лошо — заяви приятелят ми. — Не мисля, че те харесвам кой знае колко, когато си в онази твоя „стая“.

Изпльзна ми се, преди да успея да се спра:

— Челси казва, че предпочита *истинското*.

Падж вдигна вежди:

— Истинското какво?

— Съответствие на китайската стая. Казва, че то би било по-лесно за разбиране.

В течение на няколко секунди само около нас Кубът си мърмореше и потракуваше.

— Разбирам защо го е казала — заяви Падж в крайна сметка. — Но ти... си се справил добре, пришълче.

— Знам ли.

Той кимна със съчувствие:

— Знаеш ли какво казват за пътищата, по които рядко се минава? Е, ти си си прокопал свой *собствен* път. Не знам защо. Все едно да изучаваш краснопис, но с пръстите на краката, нали ме разбираш? Или проприоцептивна полиневропатия. Изумително е, че изобщо успяваш да се справиш; направо е *втрещяващо*, че се справяш толкова *добре*.

Присвих очи срещу него:

— Проприо...

— Съществували са навремето хора без усещане... ами, без усещане за себе си, физически. Те не можели да чувстват положението на телата си в пространството, нямали представа как са подредени крайниците им или дори дали *имат* крайници. Някои от тях твърдели, че се чувстват *прозрачни*. Обезтелесени. Пращат двигателен сигнал до ръката и просто трябва да приемат на доверие, че е стигнал целта. Така че използвали зрението си да компенсират; не можели да усетят къде се намира ръката, така че *поглеждали* към нея докато се движи, използвайки очите за заместител на нормалното двупосочно прехвърляне на данни, което ние с теб приемаме за даденост. Та тези хора можели да ходят, стига да се съсредоточат върху краката си и да се концентрират върху поредните крачки. Дори се справяли доста добре. Но дори след години тренировки, ако им отвлечеш вниманието наред с крачката, ще се проснат като изкоренено дърво.

— Оприличаваш ме на тези хора?

— Използваш *китайската си стая* по същия начин, по който те използвали зрението си. Изобретил си наново емпатията, почти от нищото, и в определен смисъл... не *напълно*, разбира се, иначе нямаше да мога да ти го кажа, но в определен смисъл твоята е даже по-добра от оригиналната. Ето защо си толкова добър със синтеза.

Поклатих глава:

— Просто наблюдавам, това е всичко. Наблюдавам какво правят хората и след това си представям какво би ги подтикнало да извършат даденото нещо.

— На мен ми звучи като емпатия.

— Не е. Емпатията не е свързана толкова с това да си представяш как се чувстват другите. По-скоро е умение да си представяш как *ти* би се чувствал на тяхно място, разбираш ли?

Падж се намръщи:

— Е, и?

— Е, ами ако си *нямаш* представа какво би изпитал?

Той ме изгледа и всичките му равнини бяха много сериозни и напълно прозрачни.

— Не си такъв, друже! Може невинаги да се държиш както трябва, но... познавам те. Познавах те и *преди*.

— Познавал си съвсем друг човек. Аз съм *Пришълецът*, нали не си забравил?

— Аха, онзи тип беше различен. И може би си го спомням по-добре от теб. Но ще ти кажа едно... — Падж се наведе напред — и *двата* щяхте да ми помогнете в онзи ден. И — може би — той щеше да го направи посредством добрата старомодна емпатия, а на теб ти се е наложило да сглобиш нещо като импровизирана таблична графика от резервните си части, но това само прави постижението ти още по-голямо. Ето защо продължавам да дружа с теб, приятелю. Нищо, че си си пъхнал в задника прът, по-дълъг от прословутата Игла^[2].

Падж вдигна чашата си. Макар да изпитвах съмнения, чукнах моята в неговата. Отпихме.

— Не го помня — казах след малко.

— Какво, другия Сири ли? Сири отпреди пришълеца?

Кимнах.

— Въобще ли?

Замислих се.

— Е, той непрекъснато имаше гърчове, нали така? Сигурно е изпитвал постоянна болка. Но не помня никаква болка... — чашата ми беше почти празна; отпих малка глътка, за да проточа удоволствието. — Аз... сънувам го понякога, да ти кажа. Сънувам какво е... да си той.

— И какво е?

— Ами... живописно. Всичко беше по-ярко, знаеш ли? Миризмите, цветовете. По-живи от самия живот.

— А сега?

Погледнах приятеля си.

— Казваш, че е *било* живописно. Какво се е променило?

— Не знам. Може би нищо. Аз просто... когато се събудам, всъщност вече не си спомням сънищата.

— Тогава откъде знаеш, че си го сънувал? — поинтересува се Падж.

„Мамка му“, помислих си и отпих остатъка от халбата си на една глътка.

— Просто знам.

— Но откъде?

Намръщих се, хванат неподготвен. Трябваше да се позамисля, за да си спомня. Отвърнах:

— Събудам се усмихнат!

[1] Реален цитат. ↑

[2] Иглата — *Chicago Spire* — е небостъргач, който по времето на създаването на книгата е бил все още в етап проектиране и е бил популярна тема в САЩ. В завършено състояние е щял да бъде над 650 м висок и с повече от 150 действащи етажa, едно от най-високите самостоятелни здания в света. За съжаление през 2008 г., след като са изградени основите, проектът е изоставен — строителната фирма не успява да събере необходимите инвестиции. ↑

Редниците гледат врага в очите. Редниците знаят какви са залозите. Редниците познават цената на лошата стратегия. А какво познават генералите? Карти и тактически сценарии. Цялата верига на командването е обърната наопаки.

Кенет Любин, „Нулев сбор“^[1]

Положението се вкисна още от мига на пробива ни. Планът изискваше да създадем прецизен хаос около новия пробив — така подготвен, че да заловим няколко кръвни телца с уолдоси, докато се мъчат да ремонтират щетите. Задълженията ни се състояха в това да монтираме капана и да се отдръпнем, доверявайки се на уверенията на Сараста, че няма да чакаме дълго.

Изобщо не чакахме. В мига, в който пробихме, нещо се загърчи във вихреция се прах — змийско движение в дупката, което незабавно включи на скорост прословутата „полева инициативност“ на Бейтс. Пехотинците ѝ се юрнаха надолу и заловиха на прицелите си един криволячо, залепнал за стената на коридора. Сигурно бе поразен от взривната вълна при влизането ни, класически случай на озоваване „на кофти място по кофти време“. Бейтс отдели част от секундата да се порадва на късмета и планът ни се изпари на плазма.

Преди още да съм мигнал веднъж, единият робот вече беше улучил криволячото със стреличка за биопсия. Щяхме да сме опаковали цялото животно начаса, ако магнитосферата на „Роршах“ не бе избрала точно този момент да ни хвърли пясък в очите. Така се случи, че по времето, когато пехотинците ни се върнаха в строя, плячката им вече изчезваше зад завоя. Бейтс се беше вързала за войниците си; те я дръпнаха в заешката дупка („Зареди капана!“ — викна тя на Саша) в мига, когато ги пусна по следата.

Аз пък бях вързан за майорката. Едва имах възможност да си разменя ококорен поглед със Саша, преди на свой ред да бъда повлечен *вътре*. Внезапно отново се озовах в „Роршах“, а пълната с материал биопсийна стреличка отскочи от шлема ми и проблесна край мен, все още свързана с няколко метра откъсната мононишка. Да се надяваме,

че Саша щеше да я прибере, докато ние с Бейтс ловувахме; поне мисията нямаше да е на пълна загуба, ако не успеехме да се завърнем.

Пехотинците ни влачеха като червей на кука. Бейтс летеше целеустремена малко пред мен и с кратички включвания на дюзите, без усилие се задържахше в средата на тунела. Аз се удрях в стените точно зад гърба ѝ, опитвах се да се овладеея и се стараех да изглеждам така, сякаш имам контрол. Беше важна преструвка. Целият смисъл в ролята на примамката се крие в способността да се представяш за оригинала. Дори ми бяха зачислили собствено оръжие, чиста предпазна мярка, разбира се — по-скоро за успокоение, отколкото за защита. То обгръщаше мишницата ми и стреляше с пластмасови топчета, устойчиви на индукционни полета.

Сега вече бяхме само аз и Бейтс. Войник-пацифист и същият шанс като при хвърляне на монета.

По кожата ми затанцуваха мравки — както винаги. Обичайните призраци бърничкаха в мозъка ми и го деряха с нокти. Този път обаче неприятното усещане изглеждаше приглушено. Далечно. Може би беше просто въпрос на процедурно време — движехме се толкова бързо през намагнетизирания пейзаж, че нито един призрак нямаше шанс да ни се лепне. Но може би причината беше друга. Вероятно не се боях толкова от призраците, понеже този път ловувахме чудовища.

Криволячото като че ли бе успял да се отърси от замайването, предизвикано от проникването ни; сега вече се носеше по стените на пълна скорост, ръцете му се изстрелваха напред като поредица поразяващи змии; подхвърляха напред туловището му толкова бързо, че пехотинците едва успяваха да го държат в полезрението си — гърчещ се силует в мъглата. Внезапно твартата отскочи встрани, преплува коридора по ширина и изчезна в някакво странично разклонение. Роботите завиха след него, блъснаха се в стените, спънаха се...

... спряха...

... и внезапно Бейтс включи на пълна мощност спирачките си, изстрелвайки се назад покрай мен, докато аз се тутках с пистолета си. В следващата секунда бях прелетял покрай роботите; каишката ми се опъна и ме дръпна рязко назад, спирайки ме да се рея на място. Секунда-две се намирах на предната линия. Секунда-две аз бях предната линия, Сири Кийтън, писарят, чиновникът, професионалният

неразбирач. Просто се реех там, с тътнещ в шлема дъх, а на няколко метра от мен стените се...

... гърчеха...

„Перисталтика“ — помислих си в първия момент. Но движението нямаше нищо общо с бавните, мощни вълни, които обикновено се носеха по коридорите на „Роршах“. Така че вместо това ми проблесна: „Халюцинация!“ — и после гърчещите се стени посегнаха с хиляда подобни на камшици калцирани езици, вкопчиха се в пляката ни от вси страни и я *накъсаха на парченца*...

Нещо ме грабна и ме завъртя. Внезапно се озовах притиснат към гърдите на единия пехотинец, чиито задни оръдия стреляха, докато се оттегляхме през тунелите на пълна скорост. Бейтс беше в обятията на другия. Кипналата вълна се смали зад нас, но образът оставаше отпечатан на ретините ми — измамен като халюцинация и едновременно с това абсолютно ясен и на фокус:

Криволячовци, навсякъде. Гъмжаща зараза, пълзяща по стените, посягаща към нашественика, скачаща в светлината на тунела да нанесат контраатаката си.

Не срещу нас. Те бяха нападнали един от своите. Видях три от ръцете му откъснати, преди преследването от нас същество да изчезне в гърчеща се топка в средата на коридора.

Бягахме. Обърнах се към Бейтс — [*Видя ли?*], — но бързо размислих. Смъртоносната концентрация на лицето ѝ нямаше как да се сбърка дори през два визьора и три метра метан. Според дисплея ми тя беше лоботомирала и двата бойнобота и беше прекрачила напълно прекрасните им алгоритми за автономно взимане на решения. В момента движеше и двете машини лично, под пълен контрол, като марионетки.

На задния сонар се появиха зърнести турбулентни отзвучи. Криволячовците бяха свършили с ритуалното жертвоприношение. Сега идваха след нас. Пехотинецът ми се препъна и се блъсна в стената на коридора. Назъбени парчета извънземен декор издраха успоредни драскотини по шлема и изчегъртаха парчета от защитната тъкан на скафандъра на хълбока ми. Преглътнах писъка си, но той въпреки това се измъкна на свобода. Някаква идиотска вътрешна аларма на скафандъра запищя неприятно около секунда, преди дузина гнили яйца да се строшат в шлема ми. Закашлях се. Очите ме боляха и сълзяха

ужасно; едва виждах *сивертите* на дисплея да мигат бясно, почервенели на мига.

Бейтс продължаваше да ни движи, без да каже и дума.

Шлемът ми се излекува достатъчно, че да изключи алармата. Въздухът ми започна да се изчиства. Криволячовците ни настигаха; по времето, когато отново можех да виждам ясно, вече изоставах само няколко метра. Горепред нас иззад завоя се появи Саша — Саша, която нямаше подкрепление и чиито останали съзнания бяха изключени по нареждане на Сараста. Сюзън първоначално възразяваше...

„Ако има някакъв шанс да разговаряме с...“

„Няма да има“, увери я той.

... така че остана Саша, която беше *по-устойчива на влиянието на „Роршах“* според някакъв критерий, който така и не разбрах, свита във фетална позиция, с притиснати към шлема ѝ ръкавици и можех само да се надявам на някое прашно божество, че е заредила капана, преди това гадно място да зареди нея. А криволячовците търчаха бясно и Бейтс крещеше:

— *Саша! Махай се от шибания ни път!* — и прекомерно рано настъпваше спирачките, и беснеещата орда драпаше с нокти по петите ни като цунами, и Бейтс продължаваше да крещи: — *Саша!* — и найсетне Саша се раздвижи, включи се на скорост, отблъсна се от найблизката стена и изчезна право през дупката, която бяхме пробили на влизане. Бейтс превключи някакъв джойстик в главата си и нашите бойни кончета се завъртяха, плюейки порой искри и куршуми, и се гмурнаха след нея.

Саша беше заредила капана на входа на дупката. При преминаването ни Бейтс го включи с удар на ръкавицата. Предполагаше се останалото да свършат детекторите за движение — но врагът беше твърде близо и нямаше достатъчно свободно пространство.

Капанът се включи, още докато ме изнасяха във вестибюла. Оръдейната мрежа стреля зад гърба ми във величествен експлодиращ конус, улови нещо, изскочи нагоре през заешката дупка и се удари в моя пехотинец. Откатът ни блъсна в тавана на вестибюла толкова силно, че помислих, че тъканта ще се скъса. Тя удържа и ни метна назад срещу пресягащите се към нас гърчещи се твари...

Палатката беше пълна с вършеещи гръбнаци. Подвижни ръце, замахващи като костени камшици. Една от тях се уви около крака ми и *стисна* като питон-удушвач. Бейтс трескаво жестикулираше пред лицето ми и питоно-ръката се разпадна на разчленени сегменти, които се пръснаха наоколо.

Ама че каша! Очакваше се чудовищата да се намират в мрежата, предполагаше се, че ще бъдат обездвижени...

— *Саша! Изстрелване!* — излая Бейтс.

Още една ръка се отдели от туловището и прелетя към стената, без да спира да се сгъва и разгъва.

Дупката бе залята с аерозолна пяна, веднага щом извадихме мрежата. Полузалепен в този материал, на пода се гърчеше криволячо, заловен част от секундата твърде късно; централното му тяло стърчеше като някакъв голям объл тумор, обрасъл с чудовищни червеи...

— *САША!*

Тътен. Подът на вестибюла се сгъна, бърз като капан на пружина, и всичко се удари в него, работи, хора и криволячовци — цели и на парчета. Не можех да дишам. Всяко късче плът тежеше стотици килограми. Шамар ни помете на една страна като гигантска ръка, смачкваща насекомо. Може би корекция на курса. Може и сблъсък да беше.

Но десет секунди по-късно отново бяхме безтегловни и нищо не ни беше разпрало.

Носехме се като молци в топка за пинг-понг, обкръжени от хаос от машини и гърчещи се телесни части. Имаше малко течност, която би могла да мине за кръв. Колкото я имаше, събираше се в бистри, трепкащи сфероиди. Оръдейната мрежа плаваше сред нас като пленен астероид. Омотаните в нея твари бяха увили ръце около себе си или едно около друго, свити на трепереща и нереагираща топка. Около тях съскаше метан под налягане, поддържайки ги пресни за дългото пътуване към дома.

— Мамка му и *слон!* — изпъшка Саша, втрещена в тях. — Кръвопиецът верно го пресметна.

Е, не беше пресметнал всичко. Не беше изчислил появата на тълпа тежковъоръжени пришълци, разкъсващи един от техните на парчета пред очите ми. Не беше предвидил и *това*.

Или поне не ни го беше споменал.

Вече ми се гадеше. Бейтс предпазливо въртеше китките си. За момент зърнах между тях тънка като косъм тъмна нишка жица, подобна на дим. Предпазливостта на майорката бе лесно обяснима; това чудо можеше да пререже човешки крайник със същата лекота, с която и такъв на пришълец. Надвиснал до рамото ѝ, един от роботите почистваше частите на челюстите си и търкаше кръвта от мандибулите си.

Жицата изчезна от полезрението ми. Самото ми зрение вече изчезваше. Вътрешността на големия оловен балон потъмняваше полека. Носехме се по чисто балистична крива. Трябваше да се доверим на „Сцила“, че ще долети и ще ни вдигне, щом се отдалечим на удобно разстояние от сцената на престъплението. Трябваше да се доверим на Сараста.

Което ставаше все по-трудно с всяка изминала минута. Но засега той неизменно се оказваше прав. Общо взето.

— Откъде *знаеш*? — попита Бейтс, когато вампирът за пръв път изложи плана.

Той не отговори. Вероятно беше да не може дори да обясни, не и на нас, не повече от стандартен човек, опитващ се да втълпи на обитателите на Двумизмерието теорията за браните^[2]. Но Бейтс не питаше за тактиката, честно казано. Може би питаше за *смисъла*, търсеше начин да оправдае това продължаващо прекрачване в чуждата страна, това залавяне и клане на обитателите ѝ.

Вътре в себе си тя, разбира се, знаеше причината. Всички я знаехме. Не можехме да си позволим просто да реагираме. Рисковете бяха твърде големи; трябваше да *предварваме*. Сараста, по-мъдър от всички нас, взети заедно, го виждаше дори още по-ясно. В съзнанието си Аманда Бейтс беше сигурна, че той е прав — но сърцето навярно ѝ подсказваше друго. Сигурно, мислех си, докато зрението ми отказваше, тя беше молила Сараста да я убеди.

Но освен това тя се занимаваше и с други неща.

* * *

Представи си, че си Аманда Бейтс.

Контролът, който притежаваш над войниците си, би донесъл мокри сънища и тежки кошмари на генерали от отминалите времена. Можеш да се включиш незабавно в сензориума на всеки под твое командване, да изживееш бойното поле от произволен брой лични перспективи. Всеки твой войник е лоялен до смърт, не задава въпроси, подчинява се на всички заповеди с отговорност и вярност, които простата плът не може дори да си представи. Не си просто част от командна верига, а *самата* нея.

Малко си уплашена от собствената си власт. Малко си уплашена от това, което вече си постигнала с упражняването ѝ.

Приемането на заповеди ти идва отвътре така, както и даването им. О, известна си с това, че понякога поставяш под въпрос общата стратегия или търсиш да видиш по-голяма картинка, отколкото е стриктно необходимо за зададената ти задача. *Командирската* ти *инициатива* е станала жива легенда. Но никога не си отказвала да се подчиниш на пряка заповед. Когато те питат за мнението ти, сервираш го без увъртане или украси — докато не се вземе решение и не се дадат заповеди. Тогава си вършиш работата без въпроси. Дори когато се появяват такива, не си губиш времето да ги задаваш, освен ако не очакваш да получиш отговор, който може да се използва.

Защо тогава изискваш аналитични подробности от *вампир*?

Не за да се осведомиш по-добре, очевидно. Все едно да очакваш зрящ да обясни зрението на сляп по рождение. Не е и с цел по-ясна представа; в основното обобщение на Сарастии нямаше никаква двузначност. Не беше дори и заради трудовите задължения на горкия Сири Кийтън, който може да е пропуснал някоя важна точка, но се срамува твърде много, за да постави въпроса лично.

Не, има само една причина, поради която може да питаш за такива подробности: *предизвикателство*. Опит за бунт, в рамките на минималната хлабавина на допустимия протест, щом веднъж е дадена заповед.

Докато Сарастии все още събира данни, ти спориш и доказваш позицията си толкова яростно, колкото ти е възможно. Но той пренебрегва твоите доводи, изоставя всички опити за комуникация и непредизвикан напада чужда територия. Знае, че „Роршах“ може да е обитаем и все пак го отваря без оглед за тяхното добруване. Може да е

убил беззащитни цивилни. Може да е събудил гневен гигант. Никой не знае.

Известно ти е само, че му помагаш в това начинание.

Виждала си такъв тип арогантност и преди, у представители на своя собствен вид. Надявала си се, че по-умните твари ще се окажат и по-мъдри. Достатъчно неприятно е да се види подобна арогантна глупост, натресена на безпомощните, но да постъпваш така при тези залози е направо невъобразимо. Да убиваш невинни е най-малкият от рисковете, които поемаш; играеш си със съдбата на светове, провокираш конфликт с пътешестваща между звездите технологична раса, виновна единствено в това, че ти е щракнала снимка без твое разрешение.

Но съпротивата ти не променя нищо. Така че се взимаш в ръце; всичко спотаено в теб изплува единствено в някой и друг безполезен въпрос без надежда за отговор, вял знак за неподчинение, тъй дълбоко заровено в теб, че дори и ти не го виждаш. А ако го виждаш, щеше да си затвориш напълно устата — понеже последното, което искаш, е да напомняш на Сараста мнението си, че той *греша*. Не искаш той да се задълбочава в темата. Не искаш да си мисли, че планираш нещо.

Понеже планираш. Макар че не си напълно готова да го признаеш дори пред себе си.

Аманда Бейтс започва да обмисля смяна на командването.

* * *

Пробивът на скафандъра ми беше спретнал голяма каша. На „Тезей“ му отне три дни да ме върне към живота. Но смъртта не е извинение да изостанеш от графика; възкресих се с глава, пълна с въпдейти, затрупали присадките ми.

Прерових ги, докато се изкачвах към барабана. Четворната бригада седеше на галерията под мен, взирайки се в недокоснатата порция хранително-балансирана помия в чинията си. Кънингам, настанил се в наследените си владения, изсумтя при появата ми и се върна отново към работа, а пръстите на едната му ръка почукваха несъзнателно по бюрото.

Орбитата на „Тезей“ се беше разширила по време на отсъствието ми и повечето ексцентричност бе отстранена от нея. Сега държахме мишената пред очите си от горе-долу постоянно разстояние от три хиляди километра. Орбиталният ни период се разминаваше с този на „Роршах“ с един час — на по-ниската си траектория пришълецът пълзеше неминуемо напред, но допълнително припалване на всеки няколко седмици щеше да позволи да ни остава постоянно пред погледа. Сега разполагахме с *образци*, които можехме да изследваме при диктувани от нас условия; нямаше нужда да рискуваме повече с близки срещи, поне докато не съберем всяко полезно парченце информация от това, с което разполагахме.

За времето, което прекарах в криптата, Кънингам беше разширил лабораторията си. Беше построил кошари, по една за всеки криволячо — модули, разделени от проста стена и инсталирани в цяла нова секция. Овъгленият труп беше захвърлен встрани като непотребна играчка от отминал рожден ден, макар че според дневника за достъп Кънингам още го посещаваше от време на време.

Не че посещаваше лично *която и да е* част от новото крило, разбира се. Не беше способен да го направи, без да се напъха в скафандър и да прескочи през бездната. Цялото отделение бе откачено от гръбначния стълб и бе опънало кабела си до позиция на средата между гръбнака и защитния корпус: заповеди на Сараста с цел *минимализиране на риска от зараза*. Това по никакъв начин не пречеше на Кънингам. Той бе повече от доволен да остави тялото си в псевдогравитацията, докато съзнанието му се рееше между уолдосите, сензорите и играчките, обграждащи новите му любимчета.

„Тезей“ ме видя, че идвам и избута от диспенсъра на камбуза херметична крушка сладки електролити. Бригадата не вдигна очи, когато ги подминах. Единият им пръст почукваше отсъстващо по слепоочието им, устните се гърчеха и движеха по типичен начин, подсказващ, че се [*води вътрешен диалог*]. Когато се държаха така, не бях в състояние да разпозная кой в момента кара колата.

Смукнах си от крушката и надникнах в кошарите. Два куба, потопени в бледа червена светлина; в единия криволячото плаваше в средата на клетката си, размахвайки сегментираните си ръце като водорасло в леко течение. Обитателят на другия се беше свил в ъгъла, разперил четири ръце по събиращите се зад него стени; другите четири

бяха изпънати и се размахваха в откритото пространство. Телата, от които тези ръце изникваха, бяха сфероиди — не сплеснатите дискове, какъвто представляваше първият ни образец. Те бяха съвсем леко приплеснати и крайниците им изникваха не от централния екваториален пръстен, а симетрично по цялата повърхност.

Напълно разпънат, плаващият криволячо беше над два метра напречно сечение. Другият изглеждаше горе-долу същия размер. И двамата не мърдаха, като изключим виещите се ръце. По повърхността им като полъх на вятър по трева, на дълги вълни пробягваше морскосиня, почти черна мозайка. Наложени върху образа графики чертаеха съотношенията на метана и водорода, спазващи точно нивата в „Роршах“. Температурата и светлината също. Иконката за наличието на електромагнетизъм оставаше тъмна.

Гмурнах се в архивите, изгледах пристигането на пришълците преди два дни, безцеремонното им изтърсване в кошарите, свити на топки и обгърнали се с ръце, също и как отскачаха леко из огражденията си. „Фетална позиция“, казах си — но след няколко минути ръцете се разгънаха — като разцъфващи вкостенени цветя.

— Робърт казва, че „Роршах“ си ги сади — отбеляза Сюзън Джеймс зад гърба ми.

Обърнах се. Определено това беше Джеймс, но... някак си приглушена. Храната ѝ беше останала недокосната. Повърхностите ѝ бяха тъмни.

С изключение на очите. Те бяха дълбоки, но и някак празни.

— Сади ги? — повторих.

— В саксии. Те си имат по два пъпа всеки — тя успя да се усмихне леко, докосна корема си с една ръка и основата на кръста си с другата. — Един отпред, един отзад. Той смята, че растат в нещо като колона, накачени един върху друг. Когато най-горният се развие до определена степен, откъсва се от стеблото и става свободноживеещ.

Архивираните криволячовци проучваха новите си жилища, катерейки се активно по стените, разгъвайки ръце по ъглите, където панелите се срещаха. Напомпаните им централни тела отново ми се набиха на очи.

— Значи онзи първият, плоскичкият...

— Бил е още недорасъл — съгласи се тя. — Току-що откачен от стеблото. Тези тук са по-възрастни. Те... те се заоблят с възрастта.

Робърт така казва — добави след секунда.

Допих остатъците от крушката си.

— Корабът си има собствена плантация за екипажа...

— Ако това е кораб — Джеймс сви рамене, — и ако те са екипаж.

Гледах как се движат криволячовците. Нямах много за изучаване, стените бяха почти голи, лишени от всичко освен по няколко сензорни глави и газови дюзи. Кошарите имаха собствени пипала и манипулатори за нуждите на по-инвазивните изследвания, но по време на опознаването те бяха грижливо запечатани. При все това съществата обхождаха територията си с внимателни движения, придвижваха се напред-назад по успоредни, невидими пътища. Сякаш бяха важни земемери.

Джеймс също го беше забелязала.

— Изглеждат ужасно систематични, нали?

— Какво казва Робърт по този въпрос?

— Че поведението на пчелите и африканските стършели също е систематично, но всичко им е вградено. Не е плод на интелект.

— Но пчелите все пак *комуникират*, нали? Те танцуват, за да кажат на кошера къде се намират цветята...

Сюзън сви рамене, признавайки правотата ми.

— Значи все пак ще имаш възможност да говориш с тези същества.

— Може би. Кой знае... — тя масажира веждата си с палец и показалец. — Още не сме постигнали нищо обаче. Прожектирахме им някои от техните цветни пигментни шарки, с вариации. Те като че ли не издават звуци. Робърт синтезира набор сигнали, които биха могли да издават с клоаките си, ако имат желание да го правят, но това също не ни помогна с нищо. Хармонични пръдни, нищо повече.

— Значи се придържаме към модела за кръвни телца с уолдоси.

— Горедолу. Но, знаеш ли, те не изпадат в ступор. Животните с вродено поведение задължително зациклят. Дори умните започват да обикалят клетките или пък гризат козината си. Стереотипни поведения. Но тези тук, те огледаха всичко много внимателно и после... просто се затвориха.

Криволячовците в КонСенсус все още се занимаваха с разузнаване, плъзгаха се по едната стена, след това по другата, после

по третата — бавно и методично движение, което нямаше да остави непроучен нито един квадратен сантиметър.

— Направили ли са нещо оттогава насам? — попитах.

Лингвистката отново сви рамене:

— Нищо забележително. Гърчат се, когато ги ръчкаш. Размахват ръце напред-назад — правят го почти постоянно, но в жестовете им не се съдържа информация, доколкото виждаме. Не са станали невидими или нещо такова. Направихме за известно време общата им стена прозрачна, за да могат да се виждат; дори пуснахме звук и въздухообмен — Робърт се чудеше да не би комуникацията им да е на ниво феромони, — но не постигнахме нищо. Те не реагират дори един на друг.

— Опитали ли сте да ги, ами, *мотивирате*?

— С какво, Сири? Те явно не се интересуват от собствената си компания. Не можем да ги подкупим с храна, освен ако не знаем какво ядат, нали така. Робърт казва, че така или иначе, не са в незабавна опасност от гладна смърт. Може би когато огладнеят, ще се разберем.

Изключих архивния поток и превключих на реално време.

— Може би ядат — не знам, примерно радиация. Или магнитна енергия. Клетките могат да генерират магнитно поле, нали?

— Опитахме — Джеймс си пое дъх и след това опъна рамене. — Но предполагам, че това изисква време. Робърт разполагаше само с няколко дни, а и аз самата се измъкнах от криптата едва вчера. Ще продължим да опитваме.

— Ами негативно поощрение? — попитах.

Сюзън примигна.

— Да ги нараним, това имаш предвид?

— Е, не непременно нещо екстремно. И ако и бездруго не са разумни...

Просто с щракване на пръстите Сюзън си отиде.

— Ай, Кийтън, ти взе, че направи *предложение*. Да не се отказваш от цялата работа с *ненамесата*?

— Здравсти, Саша. Не, разбира се, че не. Просто... Правя списък на това, което е изпробвано.

— Добре — в гласа ѝ се усещаше острота. — Не ми се ще да узная, че кръшкаш от работа. Сега е наш ред да получим малко достъп до обектите, така че ако искаш, иди да си поприказваш с Кънингам.

Аха, направи го. И не забравяй да споделиш с него теорията си за похапващите радиация пришълци. Обзалагам се, че има нужда да се посмее.

* * *

Кънингам стоеше прав на поста си в БиоМед, макар че празният му стол се намираще на няма и метър. Вечната цигара висеше между пръстите на едната му ръка, но беше догоряла и изгаснала. Другата му ръка танцуваше самостоятелно; пръстите му почукваха по палеца по ред, от кутре до показалец, от показалец до кутре. Пред биолога пълзяха прозорци с информация; той не ги гледаше.

Приближих го изотзад. Гледах как се движат повърхностите му. Чух меките срички, изливащи се от гърлото му:

— Йит-барах в'йиш-табах в'йит-па-ар в'йит-ромам^[3]...

Не беше обичайното му мърморене. Не беше дори обичайният му език; идиш, потвърди КонСенсус.

Звучеше почти като *молитва*...

Вероятно Кънингам ме чу. Топологията му внезапно се изравни и се втвърди, почти невъзможна за дешифриране. Определено беше трудно да хвана някого тези дни, но през настоящите ми топологичните катаракти Кънингам — както винаги — беше по-труден за разчитане от останалите.

— Кийтън — каза той, без да се обръща.

— Ти не си евреин — отбелязах.

— *То* беше.

Говореше за *Спидъл*, осъзнах след секунда. Кънингам не използваше местоимения за пол.

Но приживе Айзък Спидъл беше атеист. Всички ние бяхме. Или поне бяхме започнали пътя си такива.

— Не знаех, че се познавате — споделих. Май беше в разрез с политиката.

Кънингам се отпусна в креслото си, без да ме поглежда. В главата му, както и в моята, се отвори нов прозорец, маркиран с рамка „Електрофореза“.

Опитах отново:

— Съжалявам. Нямах намерение да прекъс...

— Какво мога да сторя за теб, Сири?

— Надявах се да ме въведеш в час с откритията си.

Периодична таблица на извънземните елементи се плъзна в потока с данни. Кънингам я записа и се зае с друга проба.

— Всичко съм документирал. Достъпно е в КонСенсус.

Опитах да се позова на егото му:

— Наистина ще ми е от помощ да разбера как ще го опишеш *ти*. Какво смяташ за важно може да се окаже също толкова съществено, колкото самите данни.

Биологът ме стрелна с поглед. Замърмори си под нос, циклично и несвързано.

— Най-важното е онова, което *липсва* — сподели след малко. — Вече разполагам с добри проби и все още не мога да намеря гените. Протеиновият синтез е кажи-речи на ниво приони — реструктуриране вместо възпроизвеждане по кодирани пътища — и не мога да разбера как, след като бъдат произведени, тези тухлички си попадат на местата в стената.

— Някакъв прогрес на енергийния фронт? — попитах.

— Енергиен?

— Аеробен метаболизъм на анаеробен бюджет, нали така каза? Заяви също, че тварите имат твърде много АТФ.

— Това е разгадано — Кънингам блъвна дим, а далеч отзад на кърмата парче извънземна тъкан се втечни и се вля в химическата яма. — Те спринтират.

[*Ха ротирай това през китайската стая, ако можеш!*]

Не успях.

— Какво имаш предвид?

Събеседникът ми въздъхна:

— Биохимията е вид търговия. Колкото по-бързо синтезираш АТФ, толкова по-скъпа става всяка молекула. Излиза, че криволячовците постигат много по-висока енергийна ефикасност при правенето ѝ, отколкото ние. Просто при тях процесът е извънредно бавен, което може да не е особено голям недостатък за същество, прекарващо повечето си време неактивно. „Роршах“ — каквото и да е бил в началото — може да е дрейфувал хилядолетия, преди да бъде изхвърлен тук. Разполагало е с предостатъчно време да събере

енергиен запас за миговете на висока активност, а щом веднъж положиш основите, гликолизата е експлозивна. Две хиляди пъти ускорение и не е необходим кислород.

— Криволячовците *спринтират*. През целия си живот.

— Вероятно се раждат предварително заредени с АТФ и го изгарят по време на живота си.

— Колко трае той?

— Хубав въпрос — призна Кънингам. — Живей бързо, умри млад. Или пък го пестят и прекарват повечето си живот в спящо състояние, кой знае.

— Аха...

Свободно плаващият криволячо се отклони от средата на кошарата си. Една протегнатата ръка задържа стената като котва, другата продължи хипнотичното си гърчене.

Спомних си други ръце, с не толкова нежни движения...

— С Аманда подгонихме едно в тълпата. Те...

Кънингам се беше върнал към пробите си.

— Видях записа.

— Те го разкъсаха на парчета.

— Аха.

— Някаква представа защо?

Той сви рамене.

— Бейтс смята, че може там долу да се води някаква гражданска война.

— А ти какво смяташ?

— Нямам идея. Може и да е права, а може и криволячовците да са ритуални канибали или пък... те са *пришълци*, Кийтън! Какво искаш от мен?

— Но те не са *точно* пришълци. Поне не разумни такива. *Войната* е признак за интелект.

— Мравките воюват през цялото време. Не доказва нищо, освен че са живи.

— А *криволячовците* всъщност живи ли са? — поинтересувах се.

— Що за въпрос е това?

— Смяташ, че „Роршах“ ги отглежда на нещо като конвейер. Не можеш да намериш никакви гени. Може би са просто биомеханични машини.

— Това е същността на живота, Кийтън. Това представляваш и ти — биологът си дръпна никотин, после вихрушка числа, после — нов образец. — Животът не е единички и нули. Въпрос на степенуване е.

— Добре де, имам предвид дали са *естествени*? Могат ли да бъдат конструирани по изкуствен начин?

— Термитената купчина конструирана ли е? А дигата на бобъра? А космическият кораб? Разбира се. Дали са били построени от естествени еволюирали организми, действащи според природните си наклонности? Били са. Сега ми кажи как нещо в цялата вселена би могло да бъде друго *освен* естествено?

Постарах се раздразнението да не прозвучи в гласа ми.

— Знаеш какво имам предвид.

— Въпросът ти е лишен от смисъл. Извади си главата от двайсети век.

Предадох се. След няколко секунди Кънингам явно забеляза мълчанието ми. Той изтегли съзнанието си от машинариите и се огледа с очи от плът, сякаш търсеше някакъв комар, който мистериозно е спрял да бръмчи.

— Какъв ти е проблемът с мен? — попитах.

Глулав въпрос, очевиден при това. Недостойно е за истинските синтезисти да са толкова... ами, *преки*.

Очите на биолога проблеснаха върху мъртвото лице:

— Обработваш информация без да я разбираш. Нали това правиш?

— Така казано е колосално опростено.

— Ммм — кимна Кънингам. — Тогава защо не можеш да *разбереш* колко е безсмислено да продължаваш да надничаш иззад раменете ни и да пишеш вкъщи на господарите ни?

— Някой трябва да осведомява Земята.

— Седем месеца в едната посока. Бая време за осведомяване.

— И все пак.

— Тук сме в свои ръце, Кийтън. *Ти* си самостоятелен. Играта ще приключи много преди господарите ни дори да научат, че е започнала... — Робърт си дръпна дим. — Или може би не. Може би говориш на някой по-близък, мм? Така ли е? От Четвъртата вълна ли си получаваш нарежданията?

— Няма Четвърта вълна. Или поне на мен никой не ми е казал за нея.

— Сигурно не са. Те никога не биха рискували *техните* животи тук, нали? Твърде опасно е дори да се мотаеш надалеч и да наблюдаваш от разстояние. Нали затова са ни построили *нас*.

— Ние сме се направили самостоятелно. Никой не те е насилвал да си слагаш приставки.

— Не, никой не ме е *насилвал* за приставките. Можех просто да ги оставя да ми отрежат мозъка и да го пакетират в Небесата, нали? Този избор ми беше останал. Можем да бъдем или абсолютно безполезни, или да се опитаме да се състезаваме с вампирите, конструктите и изкуствените интелекти. И може би *ти* ще ми кажеш как да го направим, без да се превърнем в... пълни чудовища.

Толкова много подтекст в тона. И нищичко на лицето. Не казах нищо.

— Разбираш ли какво имам предвид? Никакво съзнателно обработване... — Кънингам успя да се усмихне тъничко. — Добре, ще отговарям на въпросите ти. Ще отложат собствената си работа и ще те водят за ръчица, понеже Сараста така ни е наредил. Предполагам, че този вампирски висш ум вижда някаква съществена причина да угажда на постоянното ти досаждане и понеже е шеф, ще му играя по свирката. Но не съм толкова умен като него, така че ще ме извиниш, ако ти се струвам малко скован.

— Аз просто...

— Ти просто си вършиш работата. Знам. Но не обичам да ме *водят за носа*, Кийтън. А точно в това се *състои* твоята работа.

* * *

Дори у дома, на Земята, Робърт Кънингам едва прикриваше мнението си за *комисаря* на кораба. Беше очевидно дори за топологично слепите.

Винаги ми е било трудно да си представям този човек. Не само заради безизразното му лице. Понякога в топологията му не си проличаваха дори и по-едромащабни елементи. Може би ги потискаше съзнателно, недоволен от присъствието на издайник в екипажа.

Не за първи път се сблъсках с подобна реакция. Всички ме отхвърляха до определена степен. О, те ме харесваха достатъчно или поне така си мислеха. Понасяха намесите ми и сътрудничеха — и издаваха много повече, отколкото си мислеха.

Но под грубоватото приятелство на Спиндъл и под търпеливите обяснения на Джеймс не се криеше истинско уважение. Как би могло? Та те се намираха на предния ръб на науката, изумителен сбор от човешки постижения. Беше им доверена съдбата на целия свят. Аз бях просто джобен преводач за дребните мозъчета у дома. Сега, когато домът се бе отдалечил толкова много от нас, не изпълнявах дори и дребната си роля. Бях излишен товар. Това нямаше как да се промени. Нямаше смисъл да се притеснявам по въпроса.

И все пак, Спиндъл се закачаше с комисаря по-скоро на шега. Кънингам го *вярваше* и не се смееше. И макар че се бях срещал с мнозина като него през годините, другите също само се бяха *опитвали* да се скрият от мен. Кънингам беше първият, който явно успяваше.

Опитвах се да изградя връзка през цялото времетраене на обучението, опитвах се да открия липсващите късове. Веднъж го наблюдавах как работи със симулаторите на дистанционното управление и изпробва лъскавите новички интерфейси, които го разпиляваха през стените и жиците. Упражняваше хирургическите си умения върху някакъв хипотетичен пришълец, създаден от компютъра, за да тества техниките му. Сензорите и инструментите на дистанционното се разгъваха като крачета на огромен паяк от надвисналия отгоре център. Обладани от дух, те се навеждаха и вършееха около полудостоверното холографско творение. Собственото тяло на Кънингам едва потрепваше леко, а цигарата танцуваше в ъгъла на устата му.

Изчаках го да си вземе почивка. В крайна сметка напрежението се оттече от раменете му. Длъгностите му крайници се отпуснаха.

— Така значи — потупах слепоочието си. — Защо го направи?

Биологът не се обърна. Разположените над дисекционната маса сензори се завъртяха и ме приковаха като обезчленени очни стебълца. Това беше центърът на съзнанието на Кънингам в момента, не пропитото с никотин тяло пред мен. Това бяха очите и езикът му, а също и всички онези невъобразими префасонирани сетива, които използваше да преработва информацията, която машините му пращаха.

Тези снопове бяха насочени към мен — към *нас* — и ако Робърт Кънингам още притежаваше нещо, което може да се нарече зрение, той се гледаше с очи, разположени на два метра извън собствения му череп.

— Кое точно имаш предвид? — попита накрая. — Подобренията ли?

Подобрения. Сякаш беше обновил гардероба си, вместо да изтръгне собствените си сетива и да завинти нов вариант в оголените рани.

Кимнах.

— Жизненоважно е да си в крак — заяви Кънингам. — Ако не се реконфигурираш, не може да тренираш. Ако не тренираш, изоставаш за не повече от месец, и след това вече не те бива за нищо, освен за Небесата или за преподавател.

Пренебрегнах намека му.

— Твърде радикална трансформация, а?

— Не и в днешно време.

— Тя не *променя* ли и теб?

Тялото му си дръпна от цигарата. Прицелната вентилация изсмука дима преди да стигне до мен.

— Това е смисълът.

— Би трябвало да те засяга и в личностен план. Би трябвало...

— А! — Кънингам кимна; в далечния край на споделените двигателни нерви дистанционните инструменти потрепнаха в синхрон. — Промени очите, с които гледаш към света и това дали променя и мен, наблюдаващия през тези очи?

— Нещо такова.

Сега вече той ме гледаше с плътските си очи. Отвъд мембраната снопът змии и очни стебълца се върнаха към работата си върху виртуалния труп, сякаш бяха решили, че са изгубили достатъчно време за безполезно разсейване на вниманието. Зачудих се в кое тяло беше Кънингам в момента.

— Изненадан съм, че се налага да питаш — каза го тялото от плът. — Не ти ли подсказва телесният ми език всичко? Не се ли очаква жаргонавтите да могат да четат мисли?

Той беше прав, разбира се. Не ме интересуваха *думите* на Кънингам; те бяха просто носещата вълна. Той не можеше да чуе

истинския разговор, който водехме. Всички негови ъгли и повърхности говореха извънредно много и макар че техните гласове бяха странно мъгляви от приток на данни и смущенията — знаех, че ще се науча да ги разбирам в крайна сметка. Само трябваше да продължавам да го карам да говори.

Но Юка Сараста избра този момент да мине наблизко и с хирургическа точност разби така добре подготовения ми план.

— Сири е най-добър в полеви условия — отбеляза той. — Но не когато нещата станат твърде лични.

[1] Измислен цитат от несъществуващи автор и книга. „Нулев сбор“ се нарича традиционната представа, че в дадена ситуация на сблъсък непременно трябва да има печелеща и губеща страна (печалбата се изразява като +1, загубата като -1, сборът им е 0). ↑

[2] Теорията за браните (М-теорията) е подразделение на Струнната теория; модерна съвременна представа за вселената, в които различни многоизмерни повърхнини и фигури — брани — образуват познатия ни космос и вселените извън него. Предполага се, че част от екзотичните космически явления, които наблюдаваме, са прояви на едно-, дву- или многоизмерни брани, пресичащи нашата (предполагаемо) триизмерна. ↑

[3] Трети стих от жалейна песен (погребален кадиш): „Благословен и възхваляван, прославен и въздигнат...“ Произношението е според руски източници. ↑

Защо човек очаква молитвата му за милост да бъде чута от Онзи, който е над нас, щом не показва милост към тези, които са под него?

Пиер Трубецкой^[1]

— Въпросът е — каза Челси, — че цялото това нещо в първо лице изисква *усилия*. Трябва да ти пука достатъчно, за да опиташ, нали така? Скъсвам си задника да влагам в тази връзка, работих толкова усърдно, но на теб сякаш не ти пука...

Тя си мислеше, че е приносител на новина. Мислеше си, че не съм я видял да се задава, понеже не бях споменал нищо. Макар че всъщност бях забелязал преди нея накъде вървят нещата. Не го споделях, понеже се страхувах, че така само ще ѝ дам повод.

Стомахът ми се сви.

— Пука ми за теб — казах.

— Толкова, колкото може да ти пука за каквото и да е — призна Челси. — Но ти... имам предвид, че понякога си добре, Сигнус, понякога си прекрасен спътник, но когато нещата се нажежат дори мъничко, ти просто си отиваш и оставяш този... този *боен компютър*... да управлява тялото ти и аз просто не мога да се разправам с него повече...

Взрях се в пеперудката на опакото на ръката ѝ. Крилцата ѝ се разгъваха и прибираха, лениви и прозрачни. Питях се колко ли такива татуировки има приятелката ми — бях виждал пет от тях, на различни части на тялото, макар и само по една наведнъж. Канех се да я попитам, но моментът определено не ми се струваше подходящ.

— Можеш да си толкова... толкова брутален понякога — казваше тя. — Знам, че не го правиш нарочно, но... не знам. Може би аз съм твоят клапан за освобождаване на натрупаното налягане или нещо такова. Може би трябва да се потапяш толкова дълбоко в работата си, че всичко просто... просто се натрупва и ти трябва нещо като боксова круша. Може би заради това говориш такива неща.

Сега вече Челси очакваше да отговоря нещо.

— Бях честен — споделих.

— Аха. Патологично. Да си имал случайно някога негативна мисъл, която да *не си* споделил? — гласът ѝ трепереше, но очите ѝ — поне този път — си останаха сухи. — Предполагам, че вината е толкова моя, колкото и твоя. Може би повече. Можех да позная, че си... дискънекнат, още в деня, в който се срещнахме. Предполагам, че до някакво ниво винаги съм виждала какво предстои.

— Защо тогава да опитваш? Ако си знаела, че накрая просто ще се блъснем и ще паднем в пламъци?

— О, Сигнус! Не си ли ти човекът, който казва, че в крайна сметка *всички* връзки катастрофират и избухват в пламъци? Не си ли ги човекът, който твърди, че връзките *никога* не траят?

[Мама и татко имаха трайна връзка. По-трайна от тази във всеки случай.]

Намръщих се, изумен, че съм позволил подобна мисъл дори да се оформи в главата ми. Челси прочете мълчанието ми като признак на болка.

— Предполагам... мислех си, че мога да ти помогна, разбираш ли? Да помогна да се оправи онова, което те прави... толкова *гневен* през цялото време.

Пеперудката започна да избледнява. Досега не бях присъствал на този процес.

— Разбираш ли какво ти казвам? — попита Челси.

— Да. Аз съм труден за оправяне.

— Сири, ти не искаше дори едничката настройка, която ти предложих. Беше толкова уплашен от това да те *манипулират*, че не искаше да опиташ дори обикновена каскада. Ти си единственият човек сред познатите ми, който е наистина, завинаги, непоправяем. Не знам. Може би това дори е нещо, с което да се гордееш.

Отворих уста — и я затворих.

Челси ми се усмихна тъжно.

— Нищо ли, Сири? Съвсем нищо? Имаше време, когато знаеше съвсем точно какво трябва да кажеш! — тя се загледа назад към някаква по-ранна моя версия. — Сега се чуя дали изобщо си бил искрен тогава.

— Това не е честно.

— Не — тя прехапа устни. — Не е. А и се опитвам да кажа нещо друго. Предполагам... не, не става въпрос толкова дали си бил *искрен*.

А дали изобщо знаеш какво *означават* нещата, които си ми казвал искрено.

Крилцата се бяха обезцветили. Пеперудката изглеждаше посипана с фин въглищен пращец и бе почти неподвижна.

— Ще го направя сега — казах. — Ще приема настройките. Ако е толкова важно за теб. Ще го направя сега.

— Твърде късно е, Сири. Изчерпих се.

Може би Челси искаше да я повикам при себе си. Всички тези слова, завършващи с въпросителни, всички тези многозначителни мълчания. Може би ми даваше възможност да пледирам по случая си, да моля за нов шанс. Може би търсеше причина да си промени намеренията.

Можех да се постарая. Бих могъл да кажа например: „*Моля те, недей! Умолявам те. Никога не съм възнамерявал да те отблъсна **напълно**, исках само малко, само да си на безопасно разстояние. Моля те! За трийсет дълги години само ти си единственият човек, с когото не съм се чувствал едно голямо нищо, докато сме заедно...*“

Но когато отново вдигнах очи, пеперудката беше изчезнала, а заедно с нея — и Челси с все багажа си. Тя носеше съмнение и вина, задето ме е подвела. Тръгна си, вярвайки, че нашата несъвместимост не е по ничия вина, че е направила всичко възможно, при все че аз съм затиснат от трагичната тежест на всичките си проблеми. Челси си тръгна и може би дори не ме винеше, и така и не разбрах кой от нас взе последното решение.

Бях добър в своята област. Бях толкова дяволски добър, че го правех дори без да го целя съзнателно.

* * *

— *Боже мили! Чу ли това?!*

На слабата гравитация Сюзън Джеймс подскачаше из барабана като полудяло зверче. Можех да видя бялото на очите ѝ дори от деветдесет градуса встрани.

— *Вижте предаването! Предаването! Кошарите!*

Проверих какво става там. Единият криволячо плаваше в средата на помещението, другият си стоеше нагънат в ъгъла си.

Джеймс се приземи до мен с двойно тупване при удара на подметките ѝ в пода и се олюля, преди да успее да стъпи стабилно.

— Усили звука!

Съскането на климатиците. Щракането на далечна машинария, отекващо по гръбнака. Обичайните вътрешни къркорения на „Тезей“. Нищо друго.

— Добре де, сега не го правят — Джеймс извади разделен на две прозорец и го включи на превъртане назад. — *Ето!*

Пусна ми записа с пречистено и филтрирано аудио.

От дясната страна на прозореца реещият се криволячо бе дрейфувал така, че връхчето на протегнатата му ръка докосваше стената, която разделяше двете кошари. От другата страна свитият му събрат оставаше неподвижен.

Стори ми се, че чух нещо. Само за секунда: кратко бръмчене на насекоми, може би, само дето най-близкото насекомо беше на пет милиарда километра.

— Пусни го пак. Забавено.

Определено се чуваше бръмчене или поне някакъв вид вибриране.

— *Още по-бавно!*

Поредица щракания, като блъвнати от делфинско чело. Примлясващи устни.

— Не, дай на мен... — Джеймс се намъкна в главостранството на Кънингам и дръпна слайдъра до крайно ляво.

Цък цък... цък... цък цък цък... цък... цък цък цък...

Забавено почти до пълно спиране, цъкането продължи почти минута. Тотално изминало реално време — около половин секунда.

Кънингам увеличи разделения екран. Свитият криволячо остана неподвижен, като изключим шарките по обвивката му и движението на свободните му ръце. Но преди бях видял само осем ръце — а сега забелязвах кокалестия връх на девета, стърчаща иззад централната маса. Девета ръка, свита и скрита от погледа, *цък цък цък*-аща, докато съществуващо привидно се бе облегло от другата страна на стената...

Сега вече разполагахме с нещо. Плаващият криволячо се бе върнал безцелно в средата на кошарата си.

Очите на Джеймс сияеха.

— Ще трябва да проверим останалите запи...

Но „Тезей“ беше наблюдавал и се намираше на много стъпки пред нас. Вече бе претърсил архивите и ни сервира резултата: за два дни — три подобни размени на сигнали, с продължителност от десета на секундата до почти две.

— Те говорят — заяви Джеймс.

Кънингам сви рамене, забравената цигара догаряше между пръстите му.

— Така правят много твари. И при тази скорост на диалога едва ли си пресмятат сложни уравнения. Толкова информация може да се получи и от танцуваща пчела.

— Пълни глупости и ти го знаеш, Робърт!

— *Знам* само, че...

— Пчелите не крият съзнателно онова, което казват. Пчелите не развиват цели нови способности за връзка, създадени специално да объркват наблюдателите. Това е гъвкавост, Робърт! Това е проява на *интелект*!

— И какво, ако е, хмм? Забрави за момент неудобния факт, че тези същества дори нямат *мозък*. Наистина се съмнявам, че си обмислила добре идеята.

— Разбира се, че съм.

— Така ли? И тогава на какво толкова се радваш? Не знаеш ли какво означава това?

Внезапно настръхване по опакото на врата ми. Огледах се; погледнах *нагоре*. В центъра на барабана се беше появил Юка Сараста, с блеснали очи и оголени зъби. Наблюдаваше ни.

Кънингам проследи погледа ми и кимна:

— Обзалагам се, че *то* знае...

* * *

Нямаше начин да научим какво си шепнат през стената криволячовците. Можехме да се сдобием с аудиото съвсем лесно, да забавяме всяко цъкване и почукване, които си обменяха — но няма как да дешифрираш код, без да имаш представа за *съдържанието* на съобщенията. Разполагахме набор от почуквания, които можеха да означават всичко. Разполагахме със същества, чиито граматика и

синтаксис — ако методът им за комуникация изобщо имаше подобни атрибути — беше неизвестен и вероятно неразгадаем. Разполагахме с твари, достатъчно умни да говорят и достатъчно умни да скрият този факт. Без значение колко много искахме да се научим, те очевидно нямаха желание да ни обучават.

Не и без — как го бях нарекъл? — *негативно поощрение*.

Именно Юка Сараста взе решението. Направихме го по негова заповед, както правехме и всичко останало. Но след като заповедта дойде — след като Сараста бе изчезнал в нощта и Бейтс се бе оттеглила надолу по гръбнака, а Робърт Кънингам се бе завърнал към опитите си в дъното на барабана, — аз бях човекът, останал на Сюзън Джеймс. Първият, пред когото да изкаже злата мисъл на глас, официален свидетел на упадъка. Бях човекът, когото тя погледна и от когото отклони очи, а повърхностите ѝ изглеждаха твърди и отразяващи.

И след това се започна...

* * *

Започнете с две създания. Може да използвате хора, ако така ви харесва, но това не е задължително. Важното е обаче те да знаят как да разговарят помежду си.

Разделете ги. Нека се виждат едно друго, нека говорят. Може да имат например прозорец между клетките си. Може просто помежду им да минава аудиосигнал. Нека упражняват изкуството на разговора по избрания от тях начин.

Наранете ги.

Може да отнеме известно време, докато откриете как. Някои се дърпат от огън, други от токсични газове или течности. Някои твари могат да се окажат неуязвими за газови горелки и гранати, но пицят ужасени при подлагане на ултразвук. Трябва да експериментирате — и когато откриете именно правилния стимул, оптималният баланс между болка и нараняване, трябва да го ползвате без съжаление.

Оставяте им изход за бягство, разбира се. Точно това е същността на цялото упражнение: дайте на едното си опитно зайче начин да прекрати болката, но дайте на другото *информацията*,

необходима, за да го използва. На едното може да дадете например единична фигура, а на другото — няколко наведнъж. Болката ще спре, когато съществото с менюто избере фигурата, която партньорът му вижда. Така че — нека игрите започнат. Гледайте как се мъчат пациентите ви. Ако — *когато* — успеят да изключат „поощрението“, ще знаете, че са си разменили поне някаква информация; и ако сте записали всичко, което си обменят двете същества, ще започнете да имате и някаква представа как са си я разменили.

Когато те разрешат един пъзел, предоставете им нов. Смесвайте темите. Сменяйте ролите. Вижте как се справят с кръгове, съпоставени с квадрати. Пробвайте ги с дробни или с числа на Фибоначи. Продължавайте, докато не съберете резултати за един Розетски камък^[2].

Така се комуникира с братски разум: нараняваш го и продължаваш да го нараняваш, докато не започнеш да различаваш речта от писъците.

Сюзън Джеймс, вродена оптимистка и висша жрица на църквата на Лекуващото слово, беше най-добре подготвена да създаде и изпълни процедурите. Сега криволячовците се гърчеха по нейно нареждане. Те се влачеха из клетките си в елиптични криви, отчаяно търсейки някакво ъгълче, свободно от „стимулацията“. Джеймс вкарваше данните от клетките им в КонСенсус, макар че нямаше жизненоважни за мисията причини целият екипаж на „Тезей“ да става свидетел на разпитите.

— Нека го блокират от своя край — каза тя тихо, — ако искат.

При всичките си колебания да приеме изобщо, че това са *живи същества*, да не говорим, че са интелигентни и разумни, Кънингам беше дал имена на затворниците: Разгъвчо — онзи, който имаше навика да се рее в клетката си; Свивчо беше свитият на топка любител на ъглите. Сюзън, играеща своя собствена роля в това перверзно упражнение по размяна на позициите, просто беше номерирала пленниците като Едно и Две. Не толкова, че изборът на Кънингам ѝ се струваше твърде идиотски или че по принцип беше против да се дават имена. Сюзън просто бе прибегнала до най-стария номер в Наръчника на мъчителя — онзи, дето ти позволява да се прибереш вкъщи при семейството след работа, да играеш с децата си и да спиш нощем: *никога* не очовечавай жертвите си.

Не би трябвало да е и чак такъв проблем, ако си имаш работа с дишащи метан медузи. Предполагам обаче, че всяка дреболия беше от полза.

Биотелеметричните данни танцуваха по главостранството покрай всеки извънземен, ярки анотации, носещи се през въздуха. Нямах представа какви са нормалните стойности на тези показания, но не ми се струваше, че назъбените пикове в графиката са признак за радост и удовлетворение. Самите същества кипяха леко във фини мозайки в синьо и сиво, шарките се разливаха на тласъци по повърхностите им. Вероятно това беше рефлексивна реакция на микровълните; но спокойно можеше да е и признак за готовност за съешаване.

Най-вероятно те крещяха.

Джеймс изключи микровълните. В кошарата от лявата страна жълтият правоъгълник избледня; в дясната идентичната икона, наместена сред останалите, изобщо не светна.

Пигментът потече по-бързо в очакване на клането; ръцете се забавиха, но не спряха. Те вършееха назад-напред като неспокойни, скелетоподобни змиорки.

— Обичайно излагане. Пет секунди, две хиляди и петстотин вата... — каза Джеймс за записа. Друго излишно нещо — „Гезей“ водеше запис на всеки дъх на борда, всяко трепване на течение до петия знак след десетичния знак.

— Повторение!

Иконката светна. Нови симетрични шарки се застрелкаха по кожата на извънземните. Но този път нито едно от двете не помръдна от мястото си. Ръцете им продължаваха да се гърчат леко, измъчен треперещ вариант на движенията, които извършваха в покой. Телеметрията им обаче беше нашарена с остри пикове като преди.

[*Много бързо се научиха какво значи „безпомощност“*] — казах наум.

Погледнах към Сюзън.

— Ще продължаваш ли да правиш всичко това самичка?

Когато изключи тока, очите ѝ бяха ярки и влажни. Иконата на Свивчо помътня; тази на Разгъвчо остана тъмна.

Прокашлях се:

— Искях да кажа дали...

— И на кого да поръчам да върши това, Сири? На Юка? На теб?

— На останалите в Бригадата. Саша може да...

— Саша? — Сюзън се втрени в мен. — Сири, аз съм ги *създа*ла. Нали не мислиш, че бих могла да се *кривя* зад тях, когато... Че ще ги накарам насила да вършат неща като *това*? — тя поклати глава. — Нямам намерение да ги пускам навън. Не и заради това. Не бих го причинила и на най-лошия си враг.

Лингвистката ми обърна гръб. Съществуваха подходящи за случая лекарства — невроинхибитори, които да измият вината, да й причинят късо съединение още в молекулите. Сараста ги беше предложил така, сякаш съблазняваше месия-самотник в пустинята. Джеймс ги отказа и не искаше да каже защо.

— Повторение! — каза сега.

Електричеството присветна, после се изключи.

— Повторение!

Дори не трепнаха.

Посочих.

— Видях — каза Сюзън.

Свивчо беше докоснал тъчпада с връхчето на едната си ръка. Иконата там сияеше като пламъче на свещ.

* * *

Шест минути по-късно криволячовците се бяха придвижили от жълти квадрати до времево-затворени четириизмерни полиедрони. Да схванат разликата между две фигури, съставени от двадесет и шест променящи се страни — те бяха еднакви с изключение на една страна на всеки кадър — им отне толкова време, колкото и да разгадаят какво дели жълт квадрат и червен триъгълник. Сложни шарки танцуваха по повърхностите на пленниците ни през цялото време — динамични прецизни мозайки, които проблясваха почти прекалено бързо, за да ги видиш.

— *Мамка* му! — прошепна Джеймс.

— Може да са отцепени умения — Кънингам се беше присъединил към нас в КонСенсус, макар че тялото му си оставаше на половината път от БиоМед.

— Отцепени умения... — повтори тя тъпо.

— Прояви на савантизъм. Свърхуспеваемостта в една област на математиката не води непременно до проява на висш интелект.

— Знам какво са отцепените умения, Робърт. Просто мисля, че грешиш.

— Докажи го.

Така че Сюзън се отказа от геометрията и сподели с криволячовците, че едно плюс едно е равно на две. Те очевидно вече го знаеха — десет минути по-късно предсказваха по поръчка десетцифрови първични номера.

Джеймс ги забави с поредица двуизмерни форми; избираха следващата по ред от меню с малко по-различни алтернативи. Сюзън им отказа множествен избор; показваше им началото на цяла нова поредица и ги учеше да дърпат чувствителния на докосване интерфейс с връхчетата на ръцете си. Криволячовците завършиха тези серии с прецизно чертане на ръка, рендвайки верига логически последователности, завършващи с фигура, която неизменно водеше към началната точка.

— Това не са *роботи* — гласът на Джеймс засядаше в гърлото ѝ.

— Това всичкото е просто смятане — възрази Кънингам. — Милиони компютърни програми го правят, без дори да се събудят.

— Те са *разумни*, Робърт. Те са по-умни от нас. Може би са по-умни от *Юка*. А ние... Защо просто не им го *признаем*?

Виждах го по цялата ѝ повърхност. [*Айзък щеше да го признае.*]

— Защото не разполагат с нужния капацитет — настоя Кънингам. — Как могат да...

— *Не знам как!* — изплака Джеймс. — Това е *твоята* работа! Аз знам само, че измъчваме същества, които могат да се реят на крилата на разум, пред който ние пълзим като червеи...

— Е, няма да продължи дълго, най-малкото. Щом веднъж разгадаеш езика...

Тя поклати глава.

— Робърт, нямам *представа* какъв им е езикът. Занимаваме се с това от... часове, нали? Бригадата е цялата тук, с база данни по езиците, дебела четири хиляди години, въоръжени сме с всички най-нови лингвистични логаритми. Знаем също и какво точно си казват, следим всеки възможен начин да си го *казват*. Чак до ангстръмовите честоти.

— Именно. Така че...

— С *нищичко* не разполагам. Знам, че те разговарят чрез пигментни мозайки. Може би има и нещо в начина, по който движат мустачетата си. Но не мога да открия *общия мотив*, не мога да проследя дори как *броят* криволячовците, да не говорим за начин да им кажа „Съжаляваме“...

Помълчахме известно време. Бейтс ни гледаше от галерията на тавана, но не направи опит да се присъедини към групата. В КонСенсус освободените от мъченията криволячовци плаваха в клетките си като многоръки мъченици.

— Е — каза Кънингам накрая, — след като това изглежда е подходящ ден за лоши новини, ето я и моята. Те умират.

Джеймс закри лицето си с длан.

— Не е заради твоя разпит, независимо какво си мислиш — добави биологът; — поне доколкото мога да определя, част от метаболитните им пътища просто *липсват*.

— Очевидно просто не си ги открил още — обади се от отсрещната страна на барабана Бейтс.

— *Не* — възрази бавно и решително Кънингам, — *очевидно* тези части не са достъпни за организма. Понеже криволячовците се разпадат горе-долу по същия начин, по който се очаква някой от нас да се развали, ако... ако всички митотични вретена^[3] в клетките ни просто изчезнат в цитоплазмата например. Поне доколкото разбирам, те са започнали да се разграждат в мига, когато ги изнесохме от „Роршах“.

Сюзън вдигна очи:

— Казваш ни, че са оставили *там* част от биохимията си?

— Липсва им някаква съществена хранителна добавка? — предположи Бейтс. — Те не се хранят...

— „Да“ на въпроса на лингвистката. „Не“ — на майора. — Кънингам замълча за момент; погледнах през барабана и го видях да си запалва цигара. — Мисля, че много от клетъчните процеси на тези твари са управлявани отвън. Смятам, че причината да не мога да намеря гени в биопсиите им е, понеже те *нямат* такива.

— Какво имат вместо това? — любопитства Бейтс.

— Тюрингови морфогени.

Празни погледи, търсеци субтитри. Кънингам все пак обясни:

— Голяма част от биологичните процеси не използват гени. Слънчогледите изглеждат именно по този начин поради чисто физически натиск на околната среда. Навсякъде в природата се срещат поредици на Фибоначи и златни сечения, но няма гени, които да ги кодират — всичко е плод на механично взаимодействие. Вземете развиващия се ембрион — гените казват „започни да растеш“ или „спри да растеш“, но броят пръсти и прешлени е резултат от механичното сблъскване на клетка с друга клетка. Споменах за митотичните вретена, нали? От тях зависи репликацията на всяка една еукариотна клетка и те се образуват като кристали, без никаква генетична намеса. Ще се изненадате каква част от живота зависи от подобни правила.

— Но все пак ти трябва *гени* — възрази Бейтс, заобикаляйки, за да се присъедини към нас.

— Гените просто определят началните условия, за да действа развитието. Структурата, която се образува след това, не се нуждае от специфични инструкции. Това е класическа възникваща сложност^[4]. Знаем за това вече над век... — Кънингам си дръпна от цигарата. — Или дори повече. Дарвин е споменал за пчелната пита още през XVIII в.

— Пчелна пита — повтори Бейтс.

— Идеални шестоъгълни кутийки, подредени плътно една до друга. Пчелите са така устроени, че да ги правят, но как насекомото разбира от геометрия, че да положи точен шестоъгълник? Не разбира. Програмирано е да дъвче восък и да го изплюва, докато се върти по оста си, така че прави пълен кръг. Сложете множество пчели на една и съща повърхност, да дъвчат една до друга, така че кръговете им да се презастъпват — и всички те се деформират в шестоъгълници, което случайно или не и бездруго е по-ефикасният начин да се подредят повече такива кутийки в една единица пространство.

Бейтс веднага се хвана на кукичката:

— Да, но пчелите са предварително *програмирани*. *Генетически*.

— „Роршах“ е пчелите — промърмори Джеймс.

Кънингам кимна:

— „Роршах“ е пчелите. И не мисля, че магнитните му полета имат нещо общо с механизми против влизане с взлом. Мисля, че те са част от животоподдържащата система. Смятам, че посредничат и

регулират голяма част от метаболизма на криволячовците. Това, което имаме в кошарите, са две същества, извадени от тяхната среда и задържащи дъха си. А те не могат да го задържат завинаги.

— Колко им остава? — попита Джеймс.

— Откъде да знам? Ако съм прав, ние си нямаме работа дори с цялостни организми.

— Предположи нещо — предложи Бейтс.

Кънингам сви рамене:

— Няколко дни. Примерно.

[1] Реален цитат. Княз Пиер Трубецкой (1864–1936) е американски художник, непряк наследник на руско-литовския княжески род Трубецкие. ↑

[2] Розетският камък е открит през 1799 г. близо до гр. Розета (Египет) и представлява плосък къс черен базалт, на който са издялани три еднакви по смисъл текста: два на древноегипетски език — с древноегипетски йероглифи и с демотично писмо, и един на старогръцки език. Благодарение на този „ключ“ посредством старогръцкия вариант е разгадан древноегипетският език. ↑

[3] Митотичното (делително) вретено в клетката спомага за организирането на хромозомите по време на процеса на митоза (делене). ↑

[4] Понятие от теорията на хаоса. ↑

Това, което не ни убива, ни прави по-странни.

Тревър Гуудчайлд^[1]

— И все пак, нямате право на глас! — заяви Сараста.

Нямаше да освободим затворниците си. Прекалено рисковано беше. Тук, в безконечната пустош на Оорт, нямаше място за принципи като „живей и остави и другите да живеят“. Все едно какво *бяха* сторили Другите и какво *не* бяха — мислете за това, което *биха* могли да сторят, ако бяха съвсем малко по-силни. Мислете за това, което *можеше* да се случи, ако бяхме пристигнали толкова бавно, колкото са ни очаквали. Поглеждате към „Роршах“ и може би виждате ембрион или развиващо се дете, може би дори пришълец отвъд границата на разбираемото, но той не е *виновен*, не и по презумпция. Но какво ще стане, ако го гледате с неправилна нагласа? Какво ще стане, ако наблюдавате всемогъщ смъртоносен Бог, планетоубиец, но още недовършен? Уязвим само сега, само за още малко?

Тази логика не следваше вампирската витиеватост, не боравеше с многоизмерни черни кутии, които да карат хората да разперват ръце и да се предават. Нямаше извинение за провала в опитите да се намери недостатък на доводите на Сараста — с изключение на факта, че това бяха доводи без недостатъци. Което правеше положението още по-ужасно. Останалите, знаех го, биха предпочели просто да приемат нещо на доверие.

Но Сараста предлагаше алтернатива на залавянето и освобождаването — такава, че я бе сметнал за очевидно по-сигурна. Изискваше се акт на вяра да се приеме *този* довод, най-малкото; по всякакви разумни мерки той граничеше със самоубийство.

Сега „Тезей“ раждаше с цезарово сечение. Този път потомството бе твърде масивно, за да мине през канала в края на гръбнака. Корабът ги изплюваше като измъчван от запек, направо в склада — огромни чудовищни твари, настръхнали от дула и антени. Всяко се издигаше три до четири пъти човешки бой и представляваше чифт масивни кубове с ръждив цвят, всяка тяхна повърхност — заразена с топография. Разбира се, преди окончателната мобилизация,

бронираниите щитове щяха да скрият по-голямата част. Панделки тръби и проводници, резервоари за муниции и остри като перки на акули редици радиаторни плавници — всички щяха да изчезнат под гладките огледални щитове. На повърхността щяха да останат само няколко островчета забележителности — комуникационни портове, двигателни дюзи, комплексни мерници. И оръжейните дула, естествено. Тези чудовища плюеха огън и сярa от половин дузина усти всяко.

Но за момента те представляваха просто гигантски механични ембриони, полуоголени, с равнини и ъгли, образуващи контрастен пъзел от светлина и сенки под бялото сияние на складовите лампи.

Обърнах се към входа:

— Това сигурно ще смали доста субстратните ни купчини.

— Покриването на кораба със защитна обшивка беше по-лошо — Бейтс наблюдаваше конструирането през предназначен за това екран, вграден направо в преградната стена на Цеха. Упражняваше се вероятно — щяхме да загубим приставките си веднага, щом орбитата се променеше.

— Доста сме обеднели обаче. Може да се наложи да грабнем някоя местна скала в скоро време.

— Ха! — погледнах пак към склада. — Смяташ ли, че ще е необходимо?

— Няма значение какво мисля аз. Ти си умно момче, Сири. Защо не се досетиш сам?

— За мен има значение. Това означава, че има значение за Земята.

[Кое то би могло и да означава нещо, но само ако Земята даваше командите.]

Известно количество субтекст беше достъпно, независимо колко дълбоко в системата си нагазил.

Опитах се да се възползвам.

— Какво ще кажеш за Сараста и Капитана, а? Някакви мисли?

— Обикновено не си толкова прям.

Това си беше вярно.

— Просто, нали знаеш, че Съюзът беше онази, която спипа Свивчо и Разгъвчо да си почукват по стената?

Бейтс се намръщи, като чу имената.

— И?

— Ами на човек може да му се стори странно, че „Тезей“ не го е забелязал първи. Особено предвид това, че квантовите компютри би следвало да са особено успешни в областта на сравняването на образци.

— Сараста изключи квантовите модули от мрежата. Бордовият компютър работи в класически режим още отпреди да влезем в орбита.

— *Защо?*

— Шумна околна среда. Твърде голям риск за декохеренция. Квантовите компютри са крехки.

— Не може бордовият да не е защитен. „Тезей“ има дебел щит.

Бейтс кимна:

— Поне доколкото е възможно. Но идеалният щит води до идеална слепота, а това не е точно кварталът, където би желал да ходиш със затворени очи.

Всъщност беше. Но схващах гледната ѝ точка.

Схващах и другата ѝ гледна точка, онази, която не изказа на глас.

[Пропуснал си го. Нещо, което си седи на открито в КонСенсус, където всеки може да го види. Ама че невероятен синтезист си!]

— Предполагам, че Сараста знае какво прави — признах, напълно наясно, че той би могъл да ни слуша. — Досега не е грешил, поне доколкото знаем.

— Поне доколкото *можем* да знаем — поправи ме Бейтс.

— „Ако можеш да поставяш под съмнение вампира, нямаше да се нуждаеш от вампир...“ — припомних си на глас.

Бейтс се усмихна леко:

— Айзък беше добър човек. Но невинаги може да се вярва на рекламата.

— Така ли? — попитах, но Аманда вече си мислеше, че е казала твърде много. Така че метнах кукичката, подсладена с точната доза скептицизъм и недоверие: — Сараста *знаеше* къде ще намерим онези криволячовци. Изчисли ги почти до метър, в целия онзи лабиринт.

— Предполагам, че това изисква някакъв процент свръхчовешка логика — призна майорката, мислейки, че аз съм толкова невероятно тъп, че направо не можеше да повярва.

— Какво?

Бейтс сви рамене:

— А може и просто да е осъзнал, че щом „Роршах“ сам си отглежда екипажа, ще се натъкваме на още обитатели всеки път, когато пробием. Без значение къде се приземим.

КонСенсус избибипка в моето мълчание.

— Орбиталните маневри започват след пет — обяви Сараста. — Приставките и безжичните протези ще са офлайн след деветдесет. Това е всичко!

Бейтс изключи дисплея.

— Ще продължа процеса тук от мостика. Илюзия за контрол и тъй нататък. Ти?

— Отивам в палатката си, струва ми се.

Събеседничката ми кимна, стегна се да скочи и се поколеба.

Каза ми:

— Между другото, да.

— Моля?

— Попита ме дали стрелковите платформи са ни нужни. Точно сега, мисля си, се нуждаем от всичката защита, която можем да получим.

— Значи смяташ, че „Роршах“ може да...

— Хей, той вече ме уби веднъж.

Бейтс нямаше предвид радиацията.

Кимнах внимателно:

— Това сигурно е било...

— Абсолютно неподобно. Не би могъл да си го представиш...

— майорката си пое дъх и издиша. Добави: — Може би няма и нужда!

— след което отплува нагоре по гръбнака.

* * *

Кънингам и Бригадата се занимаваха в БиоМед, с трийсет градуса разстояние помежду им. И двамата ръчкаха пленниците ни по своя собствена методика. Сюзън Джеймс цъкаше безразлично по клавиатура, нарисувана на бюрото ѝ. Прозорци от двете страни гледаха към Свивчо и Разгъвчо.

Докато Джеймс пишеше, по плота на бюрото скролваха фигури с вид на формички за сладки: кръгове, трискелиони^[2], квартет

паралелни линии. Някои пулсираха като абстрактни малки сърчица. В далечната си кошара Свивчо посегна с колебливо пипало и цъкна нещо в отговор.

— Някакъв прогрес?

Сюзън поклати глава:

— Отказах се от опитите да разбере езика им. Съгласна съм на пиджин^[3]...

Тя почука една икона. Свивчо изчезна от прозореца си; на негово място изникнаха редици йероглифи. Половината символи се гърчеха или пулсираха, повтаряйки се циклично: бунт на танцуващите драскулки. Другите просто седяха неподвижни.

— База с иконки — Джеймс махна с ръка в посока на дисплея. — Фразите съществително-глагол са рендвани като анимирани версии на самите съществителни. Криволячовците са радиално симетрични, така че подреждам модификаторите в кръг около централния елемент. Надявам се така да им е по-удобно.

Нов кръг глифи изникна под този на Джеймс — отговорът на Свивчо, както предположих. Но нещо в системата не хареса онова, което видя. Иконките заблестяха в отделен прозорец; ярък брояч изписа „500 вата“ и се задържа. На екрана Свивчо се загърчи. Протегна треперещите си кокалести ръце и упорито зачука по клавиатурката си.

Джеймс отклони очи.

Появиха се нови глифи. Петстотинте вата се смениха с нула. Свивчо се върна към обичайния си ритъм — пиковите и върховете в телеметрията му се изгладиха.

Лингвистката издиша.

— Какво стана? — попитах.

— Погрешен отговор...

Тя се включи в потока на Свивчо и ми показа изображението, което го беше препънало. На екрана се редуваха пирамида, звезда, опростена рисунка на криволячо и „Роршах“.

— Беше глупаво, беше просто... подгряващо упражнение всъщност. Накарах го да наименува обектите в прозореца — Джеймс се засмя тихо и без хумор. — Това е проблемът с *функционалните* езици, нали знаеш — ако не можеш да го посочиш, не можеш да говориш за него.

— И какво каза той?

Тя посочи първата спирала на Свивчо:

— Има многостен, звезда, „Роршах“.

— Липсва криволячото.

— Схвана го втория път. Но все пак, такава грешка от същество, което може да мисли по-цветисто от вампир... странно! — Сюзън преглътна. — Предполагам, че дори криволячовците бъркат, когато умират.

Не знаех какво да кажа. Зад гърба ми Кънингам мърмореше двуредовата си мантра под нос — едва чуто, но неспирно.

— Юка казва... — Сюзън се спря и поде отново. — Нали се сещаш за *слепогледа*, който получавахме от време на време в „Роршах“?

Кимнах и се зачудих какво ли е казал Юка.

— Очевидно същото нещо може да се случи и с другите сетива. Може да получиш *слепоосезание*, *слепообоняние*, също и *слепослух*...

— Това си е глухота.

Тя поклати глава:

— Всъщност не е, нали? Не повече, отколкото слепогледът е истинска слепота. Нещо в главата ти все пак поема цялата информация. *Нещо* в мозъка все пак вижда и чува, макар че ти нямаш... представа за това. Не и докато нещо не те накара да *гадаеш*, или не възникне заплаха. Тогавя просто получаваш наистина силното чувство, че трябва да се дръпнеш от пътя, а пет секунди по-късно автобус минава през мястото, където си стоял. По някакъв начин си *научил*, че той идва. Просто нямаш представа *как* си го узнал.

— Шантава работа — съгласих се.

— Тези криволячовци... те *знаят* отговорите, Сири. Те са интелигентни, *знаем*, че са. Но се получава така, сякаш *те* не знаят, че знаят, освен ако не ги нараним. Сякаш страдат от слепоглед, разпростиращ се върху всички сетива.

Опитах се да си го представя: живот без никакви усещания, без никаква активна представа какво става около теб. Опитах се да си представя подобен вид съществуване, без да полудея.

— Мислиш ли, че това е възможно?

— Не знам. Приеми го просто като... ами като метафора.

Нашата лингвистка не си вярваше. Или не знаеше. Или не искаше аз да разбера.

Би трябвало да съм в състояние да позная. Тя следваше да ми е *прозрачна*.

— В началото си мислех, че просто се съпротивляват — обясни Джеймс, — но защо *биха* го правили?

Блесналите ѝ, умолителни очи просеха отговор.

Нямах такъв. Нямах ни най-малка представа. Извърнах се встрани от Сюзън Джеймс, само за да открия, че така се оказвам лице в лице с Робърт Кънингам: Кънингам мърморещия, чиито пръсти почукваха върху интерфейсите по бюрото, вътрешните му очи бяха ослепени, зрението му — ограничено до картинките, които КонСенсус рисуваше във въздушното пространство или запращаше на плоски повърхности, които всички можеха да видят. Лицето на Кънингам оставаше изпразнено от чувства, каквото си беше и преди; останалата част от тялото му се тресеше като муха в паяжина.

Нищо чудно сравнението да се окажеше твърде точно. Всички бяхме в паяжината. „Роршах“ надвисваше вече на едва девет километра от нас — толкова близо, че би могъл без чужда помощ да затъмнява целия Бен, ако ми стигнеше смелост да погледна навън. Бяхме се плъзнали в такава безумна близост и бяхме *паркирали* тук. Там навън „Роршах“ се развиваше като живо същество. Вътре в него израстваха живи същества, връзваха плод в някакъв демоничен механичен субстрат, като медузи. Онези смъртоносни, празни коридори, по които бяхме пълзели, изплашени от посадените в главите ни сенки — те вероятно вече се пълнеха с криволячовци. Всички тези стотици километри нагънати тунели, коридори и зали. Пълнеха се с армия.

Това беше по-безопасната алтернатива на Сараста. Това беше пътят, който следвахме, понеже той смяташе, че ще е *твърде опасно* да освободим затворниците. Бяхме навлезли толкова дълбоко в магнитосферата, че се налагаше да изключим собствените си вътрешни приставки; макар че влиянието на „Роршах“ беше в пъти по-слабо тук, отколкото вътре в структурата, кой знае дали извънземните нямаше да ни сметнат за твърде съблазнителна мишена — или твърде голяма опасност — на такова разстояние? Кой знае кога биха могли да решат да пуснат някой невидим пик през сърцето на „Гезей“?

Всеки импулс, способен да пробие щитовете на кораба, несъмнено би изпържил нервната система на „Гезей“ — заедно с

жиците в главите ни. Предполагам, че петима души в мъртъв кораб биха имали маргинално по-голям шанс за оцеляване, ако мозъците им не искрят на тъмно, но се съмнявам, че подобно състояние щеше да подобри *кой знае колко* ситуацията. Сараста очевидно бе пресметнал вероятностите по различен начин. Беше изключил дори антиевклидовата помпа в собствената си глава и се уповаваше на ръчно инжектиране, за да запази *себе си* от късо съединение.

Свивчо и Разгъвчо бяха по-близо до „Роршах“ дори и от нас. Лабораторията на Кънингам беше напълно откачена от кораба; сега се носеше на няколко километра от най-близките шипове на артефакта, дълбоко в гънките на магнитното му поле. Ако за нормализиране на обмена на веществата си криволячовците се нуждаеха от радиоактивен магнетизъм, това беше максималното количество, което ще получат: глътка от полетата, но не и свобода. Щитовете на лабораторията бяха с динамична фина настройка, за да балансират медицинската необходимост спрямо тактическия риск, поне доколкото данните позволяваха. Балонът на пленниците се носеше на наблюдателния прицел на новородените ни оръдейни кули, стратегически позиционирани от двете страни. Тези съоръжения можеха да изпепелят лабораторията за секунда. Вероятно можеха да разрушат и всичко, което тръгне към нея.

Не бяха способни да изпепелят целия „Роршах“, разбира се. Вероятно нищо не би могло.

От трудно достъпен до неуязвим. Поне доколкото знаехме, изграждането на извънземната структура не беше завършило. По идея „Тезей“ все още можеше да предприеме нещо спрямо носещия се под нас артефакт, стига — разбира се — да решавме какво да бъде то. Сараста не споделяше с нас. Всъщност не си спомнях кога за последно сме *виждали* вампира в плът. Вече няколко смени той се беше уединил в палатката си, говорейки само през КонСенсус.

Всички бяха на ръба, а пътуващият хищник се бе спотаил.

Кънингам си мърмореше, боцкайки непознатите му контролни копчета с непривикнали пръсти, ругаейки собствената си тромавост. Стимули и реакции се лееха чрез лазерите през шест километра йонизиран вакуум. Вечноприсъстващата никотинова пръчица висеше от единия ъгъл на устата на биолога, поради липса на свободна ръка.

От време на време пепелта падаше и се понасяше полека към вентилаторите.

Той заговори, преди да се обадя аз.

— Всичко е в КонСенсус — а когато не си тръгнах, допълни, все още без да ме поглежда. — Намагнетизираните частици се подредиха веднага щом преминахме челния фронт на вълните. Клетъчните мембрани започнаха да се поправят. Пленниците вече не се разпадат толкова бързо. Но оптимална за метаболизма им е вътрешната околна среда на „Роршах“. Тук навън, мисля, че сме способни само да забавим скоростта на умиране.

— Това все пак е нещо.

Кънингам изсумтя.

— Някои от парчетата се сглабят. Други... техните нерви са изпържени, без очевидна причина. Буквално. Сигнал протича между кабелите.

— Дали е резултат от изгниването им? — попитах.

— И все не успявам да догодя до равновесие уравнението на Арениус^[4], заради цялата тази нелинеарност при ниски температури. Предекспоненциалните стойности са напълно прецакани. Все едно, че температурата няма значение или... о, мамка му!

Някаква критична стойност бе преминала предвидената граница на един от дисплеите му. Кънингам погледна нагоре по барабана и понижи глас:

— Трябва ми друга биопсия, Сюзън. Някъде централно.

— Какво? О, само секунда...

Джеймс поклати глава и напечата кратка спирала икони, безразлична досущ като пленниците, които управляваше. На един от прозорците на Кънингам Свивчо разгледа знаците ѝ с изящно разкрасената си кожа. Секунда-две продължи да се носи безразлично. После сви тези от ръцете си, които се намираха откъм стената и така отвори свободно пространство за инструментите на Кънингам.

Той извика два от тях от дупките им като хватателни змии. Първата се разгъна в клиничен повърхностен тестер; втората представляваше заплаха от насилие в случай на глупава съпротива. Едва ли беше необходима. Слепогледни или не, криволячовците се учеха много бързо. Свивчо оголи корема си като жертва, подлагаща се на неминуемо изнасилване. Кънингам се туткаше; дистанционните

инструменти се сблъскаха и за момент се заплетоха. Той изруга и опита отново, всяко движение крещеше разочарованието му. Разширеният му фенотип беше ампутиран — някога самият дух в машината, сега биологът представляваше просто поредният натискащ копчета идиот и...

... и внезапно нещо *щракна*. Повърхностите на Кънингам се завихриха до прозрачност право пред очите ми. Внезапно можех почти да си го *представя*.

Той се справи втория път. Връхчето на машината му се изстреля напред като нападаща змия и се дръпна бързо, почти твърде бързо да го проследи човешко око. Вълни цвят бликнаха от раната на Свивчо като кръгове в неподвижна вода, предизвикани от падането на камък.

Кънингам сигурно си мислеше, че е прочел нещо по лицето ми.

— Помага, ако се стараеш да не мислиш за тях като за хора — сподели.

За първи път можех да прочета и подтекста му, ясен и остър като счупено стъкло... [*Разбира се, ти не мислиш по този начин за никого...*]

* * *

Кънингам не обичаше да го водят за *носа*. Да го манипулират.

Никой не го обича. Но повечето хора не смятат, че точно с това се занимавам. Те не знаят до каква степен ги предават телата им, когато чета техните мисли. Когато говорят на глас, те го правят, защото искат да се доверят; мислят си, че ако не говорят, значи пазят мненията си в тайна. Следя ги толкова отблизо, напасвам всяка дума така, че никоя система да не се почувства *използвана* — и въпреки това, по някаква причина, подходът ми не работеше при Робърт Кънингам.

Мисля, че просто съм моделирал погрешната система.

Представи си, че си синтезист. Занимаваш се с поведението на системи при техните повърхности, разделяш машинарията *отдолу* от отраженията *отгоре*. Това е тайната на твоя успех: разбираш системата посредством разбиране на границите, които я съдържат.

Сега си представи, че се сблъскаш с някой, който е пробил дупка в тези граници и е протекъл извън тях.

Плътта на Робърт Кънингам не можеше да го събере. Задълженията му го изтегляха извън тази торба с месо; тук в Оорт, топологията му се бе разпръснала по целия кораб. В определена степен същото важеше за всички ни — Бейтс и роботите й, Сарастии и лимбичната му връзка, дори приставките на КонСенсус в главите ни *разсейваха* малко, разгръщаха ни в тънък пласт отвъд границите на собствените ни тела. Но Бейтс само задвижваше роботите си; никога не се *вселяваше* в тях. Четворната бригада може да цъкаше едновременно няколко системи на обща дънна платка, но всяка си имаше собствена ясно разграничима топология и те изплуваха само поотделно. А Сарастии...

Е, Сарастии беше съвсем друг вид чудовище, както се оказа.

Кънингам не просто работеше посредством дистанционните си уреди; той се *измъкваше* в тях, носеше ги като тайна самоличност, която да скрие кекавото му човешко тяло. Беше пожегвал половината си неокортекс за шанса да вижда рентгенови лъчи и да вкухва формите, криещи се в клетъчни мембрани, беше насякъл тялото си, за да се превърне в преходна връзка с множество други тела. Късчета от него се криеха в сензорите и манипулаторите покрай кошарите на криволячовците; ако изобщо се бях сетил да погледна към лабораторния подбарабан, щях да съзря жизненоважни елементи във всяка част от оборудването. Кънингам представляваше същия топологически пъзел като останалите ми спътници, просто половината му парченца бяха скрити в машините. Работех с непълен модел за него.

Съмнявам се някога да се е сгъвал до такава степен. Като погледна назад, виждам ярка ненавист към себе си на всяка запомнена повърхност. Но в чезнещите години на дваисет и първи век единствената алтернатива, която виждаше той, бе животът на паразит. Кънингам просто бе избрал по-малкото зло.

Сега дори това му бе отнето. Заповедите на Сарастии го бяха откъснали от собствените му сетива. Той вече не *чувстваше* данните в червата си, налагаше се да ги *интерпретира*, стъпка след мъчителна стъпка, през екрани и графики, които редуцираха възприятията му до плоско и празно късогледство. Ето ви система, травмизирана чрез множествени ампутации. Ето ви система с отрязани очи, уши и език, принудена да се препъва и да опипва пътя си покрай вещи, които някога е *обитавала*, чак до сърцевината. Внезапно нямаше къде да се

скрие и всички тези разпратени надалеч парченца на Робърт Кънингам се търкулнаха обратно в плътта му, където най-сетне можех да ги видя.

Грешката от самото начало бе изцяло моя. Бях толкова съсредоточен върху моделирането на други системи, че бях забравил за човека, който извършва моделирането. Болните очи са като бич за ясното зрение: болните предпоставки могат да те заслепят не по-зле, а и не стигаше просто да си представя, че съм Робърт Кънингам.

Едновременно с това трябваше да си представя и че съм Сири Кийтън.

* * *

Разбира се, това само поставяше друг въпрос. Ако предположението ми за Кънингам беше вярно, защо номерът ми сработваше с Айзък Спидъл? Той беше също толкова разпилян, колкото и наследникът му.

Не отделях много време за размисъл тогава. Спидъл си беше отишъл, но нещото, което го уби, още беше тук, висеше право пред кърмата: голяма подуваща се загадка, която във всяка една секунда можеше да реши да ни смаже. Бях повече от леко зает.

Сега обаче, твърде късно да сторя каквото и да е по въпроса, мисля, че може и да знам отговора.

Може би номерът ми не сработваше и спрямо него, не и в действителност. Може би той просто прозираше манипулациите ми толкова лесно, колкото и Кънингам. Но вероятно просто не му пукаше. Може би можех да го чета, защото той ми *позволяваше*. Което идва да каже, че — и не мога да намеря друго обяснение, което да пасва — той просто ме е *харесвал*, въпреки всичко.

Мисля, че това като нищо го правеше приятел.

[1] Реален цитат от едноименния епизод. Тревър Гуудчайлд е герой от анимационния сериал и игралния филм „Аеон Flux“ — авангардна научна фантастика, излъчвана през 90-те г. на XX в. по MTV. ↑

[2] Трискелионът (от гр. *τρισκελης* — трикрак) е древен знак: три преплетени спирали или бягащи крака с общ център. ↑

[3] Пиджин езици (от англ. *business* „търговия, бизнес“) се наричат помощни смесени езици, които са възникнали на основата на даден чужд език при съществено опростяване на неговите правила и с добавка на елементи от някакъв местен език. Типичен пример — „пиджин английш“, разпространен в Източна Азия. Типично за пиджин езиците е, че те се създават с конкретна цел (например търговия). ↑

[4] Сванте Арениус — шведски учен, нобелист, известното му уравнение дава температурната зависимост на скоростта на химичните реакции. ↑

*Само ако можех да накарам
думите да пробудят чувството...*

Иън Андерсън,
„Стани“^[1]

Нощна смяна и нито една твар не се помръдваше.

Поне не на борда на „Гезей“. Бригадата се криеше в тяхната палатка. Хищникът се промъкваше безтегловен и безмълвен под повърхността. Бейтс беше на мостика — сега тя вече на практика живееше там, бдителна и добросъвестна, настанена в гнездо от позиции на камери и тактически прожекции. Нямахше посока, на която да се обърне, без да види някакъв аспект от загадката, увиснала откъм десния ни борд. Майорката даваше всичко от себе си, макар че дали някаква полза от усилията й...

Барабанът се въртеше тихо, лампите бяха приглушени в съответствие с дневния цикъл, който стоте години настройки и ретрофити не бяха успели да изкоренят от гените ни. Седях самичък в каюткомпанията, присвил очи от вътрешността на системата, чиито очертания ставаха все по-неясни, и се опитвах да съставя последната си — как точно го беше нарекъл Айзък? — *пощенска картичка до бъдните поколения*. От другата страна на света, Кънингам работеше с главата надолу.

Само дето всъщност не работеше. Не се беше помръднал поне четири минути. Бях приел, че рецитира кадиш за Спиндъл — КонСенсус каза, че ще го прави два пъти дневно в течение на следващата една година, ако оцелеем толкова дълго, — но сега, наведен да видя какво се случва отвъд гръбначните снопове в сърцевината, можех да разчета повърхностите на биолога така ясно, както ако седях редом с него. Той не беше отегчен или съсредоточен, или дълбоко потънал в мисли.

Робърт Кънингам беше смразен от ужас.

Изправих се и прекосих барабана. Таванът се превърна в стена, стената — в под. Вече бях достатъчно близо да чуя непрестанното му

тихо мърморене, самотна безлична сричка, повтаряна до безкрай; приближих се достатъчно и да чуя какво точно казва той...

— ... леле леле леле леле леле леле...

... и при това Кънингам не се помръдна, макар че не направих опит да замаскирам приближаването си.

Най-накрая, когато стоях практически до рамото му, той млъкна.

— Ти си сляп — каза, без да се обърне, — знаеш ли го?

— Не знаех.

— Ти. Аз. Всички ние... — Робърт сплете пръсти и ги слепи като в молитва, достатъчно силно да побелеят кокалчетата. Едва тогава забелязах, че не държи цигара.

— Зрението и бездруго е лъжа — продължи той. — Всъщност не виждаме нищо, с изключение на няколко градуса с висока резолюция там, където е фокусирано окото. Всичко останало е просто периферно замъгляване, просто... светлина и движение. Движението привлича фокуса. Освен това очите ти *трепкат* през цялото време, знаеше ли го, Кийтън? Движенията се наричат „сакади“. Замъгляват изображението, а движението е прекалено бързо, за да го обработи мозъкът, така че окото ти... просто се изключва между паузите. То само грабва отделни, изолирани във времето стопкадри, но мозъкът редактира празните места и ги съшива в... илюзия за непрекъснатост в главата ти... — Кънингам се обърна да ме погледне. — И знаеш ли какво е най-изумителното? Ако нещо се движи само по време на празните места, мозъкът ти го... игнорира. То е невидимо.

Погледнах към работното му място. Обичайният разделен на части екран сияеше от едната страна — показваше в реално време криволячовците в кошарите им, — но централното място заемаше хистологията, увеличена десет хиляди пъти. На главния прозорец блестяха парадоксалните неврални архитектури на Свивчо и Разгъвчо, разчленени и маркирани и припокрити от дебели по дюзина пласта диаграми на отделните системи. Гъста, анотирана гора от извънземни стволове и клонки. Приличаше донякъде на самия „Роршах“.

Не можех да разгадая нищо от показаното.

— Слушаш ли ме, Кийтън? Знаеш ли какво ти казвам?

— Разбрал си защо не мога да... Казваш, че тези твари по някакъв начин разбират кога са изключени очите ни и...

Не завърших. Не ми се струваше възможно.

Кънингам поклати глава. От устата му се изсипа нещо, което обезпокоително напомняше кикот.

— Казвам, че тези твари виждат от разстояние как се включват нервите ти и интегрират това в точно изчислена стратегия, и тогава изпращат двигателни импулси, които *действат* според тази стратегия, и след това пращат други команди, които да *спрат* движението, точно преди очите ти да се върнат отново онлайн. Това се случва за времето, необходимо един бозайнишки нервен импулс да мине половината път от рамото до лакътя ти. Тези твари са *бързи*, Кийтън. Много по-бързи, отколкото можехме да познаем дори по високоскоростния шепот, който използваха. Те са проклети *свръхпроводници*...

Съзнателно усилие да сдържа гримасата си:

— Това възможно ли е въобще?

— Всеки нервен импулс генерира електромагнитно поле. Това го прави годен за засичане.

— Но полетата на „Роршах“ са толкова по... искам да кажа, да прочетеш включването на един оптичен нерв през цялата тази интерференция...

— Не е *интерференция*. Полетата са *част* от тях, нали не си забравил? Точно чрез тях най-вероятно успяват.

— Значи не биха могли да го правят тук.

— Ти не ме *слушаш*. Капанът, който поставихте, няма как да хване никой от тях, освен ако те не *желаят* да бъдат хванати. Не сме си донесли *образци*. Хванали сме си *шпиони*.

На екрана пред нас Свивчо и Разгъвчо плаваха в клетките си, вършейки с ръце като гъвкави гръбначни стълбове. По кожата им бавно танцуваха загадъчни шарки.

— Да предположим, че е просто... инстинкт — предложих. — Камбалата се крие доста добре на фона на околната среда, но не го прави *съзнателно*.

— И *откъде* точно ще вземат този инстинкт, а, Кийтън? Как ще еволюира той? Сакадите са древен недостатък на зрението на бозайниците. Къде криволячовците ще са имали възможност да срещнат бозайници? — Кънингам поклати глава. — Онази твар, чудовището, което роботът на Аманда изпържи... то разработи тази стратегия самостоятелно, *на място*. То *импровизираше*.

Думата „интелигентен“ едва обхващаше подобно ниво на импровизации. Но на лицето на Кънингам беше изписано и още нещо, по-дълбоко притеснение, загнездено в онова, което вече ми беше споделил.

— Какво има? — попитах.

— Беше *глупаво* — каза той. — Тези същества са способни на такива чудеса, а то беше просто *тъпо*.

— Какво имаш предвид?

— Е, номерът му не подейства, нали? Не можа да се справи с маскировката пред повече от един или двама от нас.

Понеже човешките очи не трептят в синхрон, осъзнах. Наличието на твърде много свидетели събличаше прикритието му.

— ... много *други* неща, които можеше да предприеме — продължаваше Кънингам. — Можеха да предизвикат синдром на Антон или агнозия; тогава можехме да се препъваме през цяло стадо криволячовци и дори нямаше да ги засечем на съзнателно ниво. Агнозията дори се получава при *инциденти*, за Бога! Ако притежаваш сетивата и рефлексите да се скриеш зад сакадите на някого, защо да спиращ дотам? Защо не направиш нещо, което *наистина* работи?

— Като например? — попитах инстинктивно, без да се обръщам пряко към биолога.

— Мисля, че онова първото е било... знаеш, че беше новородено, нали? Може да е било просто неопитно. Може да е било *глупаво* и да е взело лошо решение. Мисля си, че си имаме работа с вид толкова отдалечен от нас, че дори техните умствено изостанали *деца* могат да пренавият мозъците ни в движение, и не мога да ти кажа колко дяволски уплашен би трябвало да се чувстваш.

Виждах го в топологията на Робърт. Можех да го доловя в гласа му. Лишеното му от нерви лице си оставаше спокойно като на труп.

— Трябва да ги убием още сега — каза той.

— Е, ако те са шпиони, надали са могли да научат кой знае какво. През цялото време бяха в онези клетки, освен... [*освен по пътя нагоре*]. Бяха точно до нас през цялото време на полета...

— Тези твари живеят и дишат електромагнетизъм. Дори вцепенени, дори изолирани, кой знае колко от технологиите ни могат просто да разгадаят през *стените*?

— Трябва да кажеш на Сараста.

— О, Сараста знае. Защо смяташ, че не искаше да ги пусне?

— Но никога не е казвал нещо за...

— Би било *лудост* да ни осветли по въпроса. Той продължаваше да те праща там долу, нали? Да не мислиш и за миг, че ще ти каже онова, което знае, и след това ще те пусне в лабиринт, пълен с четящи мисли минотаври? Той знае и вече го е предвидил милион и един пъти преди закуска... — Очите на Робърт сияеха на безизразната му маска като ярки маниакални точки. Той ги вдигна към центъра на барабана, но не повиши гласа си и децибел: — Нали така, Юка?

Проверих КонСенсус за активни канали.

— Не мисля, че те слуша, Робърт!

Кънингам помръдна устни в нещо, което щеше да е жалостлива усмивка, ако остатъкът от лицето му беше способен да се включи.

— Той няма нужда да *слуша*, Кийтън! Няма нужда да ни шпионира дори. Той просто *знае*.

Вентилаторите дишат. Шумът от движещите се механизми беше почти безпътен. След малко обезпътеният глас на Сараста отекна през барабана.

— Всички в каюткомпанията! Робърт има нещо да ви каже!

* * *

Кънингам седеше от дясната ми страна, пластмасовото му лице — озарено изпод конферентната маса. Той се взираше в светлината и се полюляваше леко. Устните му мърдаха, съдейки по движението — повтаряше някакви недоловими заклинания. Бригадата седеше срещу нас. От лявата ми страна Бейтс хвърляше по едно око на събитията и друго — на данните от предните ни защитни линии.

Единствен от екипажа Сараста присъстваше духом. Мястото му начело на масата остана незаето.

— Кажи им — нареди той.

— Трябва да се махаме от...

— От *началото*.

Кънингам преглътна и започна отначало:

— Тези изпържени моторни нерви, които не можем да схвана, тези безполезни кръстосани връзки — те са логически врати.

Криволячовците *споделят ресурси*. Сензорните и двигателните им нерви служат и като асоциативни неврони през свободното си време, така че всяка част от системата може да бъде използвана за мислене, когато не е заета с нещо друго. На Земята не е възниквала подобна система. Тя означава, че нашите пришълци могат да преработват голямо количество информация без много отделена за асоциативни нужди маса, дори при отделните индивиди.

— Значи периферните нерви могат да мислят? — намръщи се Бейтс. — Могат ли и да *помнят*?

— Със сигурност. Или поне не виждам защо не — Кънингам извади цигара от джоба си.

— Значи когато те са разкъсали онзи криволячо...

— Не е било гражданска война. Било е споделяне на данни. Прехвърляне на информация за *нас*, най-вероятно.

— Твърде радикален начин да се води разговор — отбеляза Бейтс.

— Надали е било първият им избор. Мисля, че всеки криволячо действа като възел в разпределителна мрежа, поне когато са вътре в „Роршах“ — най-малкото. Но магнитните му полета вероятно са настроени до ангстрьом и когато се намъкнем вътре с цялата си техника и защитата, и плюс това пробиваме *дупки* в техните проводници — ами прецакваме им мрежата. Задръстваме местния сигнал. Така че се налага да ползват резервната връзка.

Кънингам не беше запалил цигарата си. Въртеше между палеца и показалеца си края ѝ откъм филтъра. Езикът му се стрелкаше между устните като червей зад маска.

Скрит в палатката си, Сарастни ни подбра юздите.

— Криволячовците използват електромагнитното поле на „Роршах“ и за метаболитни процеси. Определени пътища се сдобиват с протонен трансфер чрез тунелиране^[2] на тежки атоми. Вероятно околната радиация действа като катализатор.

— *Тунелиране?* — уточни Сюзън. — Като при *квантите*?

Кънингам кимна.

— Което обяснява също и проблемите с щитовете. Поне отчасти.

— Но това възможно ли е *въобще*? Имам предвид, мислех си, че такива ефекти възникват само в крионична...

— *Забрави го* — изсумтя Кънингам. — Можем да обсъждаме биохимията и по-късно, ако сме още живи.

— Какво трябва да обсъждаме вместо това, Робърт? — попита Сараста гладко.

— Например, че най-*тъпото* от тези същества е надникнало в главата ти и е видяло кои части от визуалния кортекс се включват. И ако има разлика между този номер и четенето на мисли, тя не е много голяма.

— Но докато сме извън „Роршах“...

— *Изпуснахме лодката, драги мои. Вие вече сте били долу. Многократно. Кой знае какво друго сте правили там, и то по единствената причина, че „Роршах“ ви е накарал.*

— Чакай малко — възрази Бейтс, — там долу не сме били *марионетки*. Халюцинирахме, ослепяхме и... даже полудяхме, но никога не сме били *обладавани*.

Кънингам я погледна и изсумтя.

— Да не смяташ, че можеш да се бориш с теловете на куклата? Или че изобщо ще ги *усетиш*? Мога да лепна на главата ти транскраниален магнит, сега, на момента, и ти ще вдигнеш средния си пръст или ще мърдаш стъпала или ще ритнеш Сири отсреща в топките — и след това ще се кълнеш в гроба на светата си майчица, че си го направила само защото си *искала* да го сториш. Ще танцуваш като кукла и през цялото време ще се кълнеш, че го правиш по своя собствена свободна воля, а причината ще съм просто *аз*, и става дума само за някакво си незначително ОКР^[3], предизвикано чрез няколко магнита и шлем за МРТ^[4]... — биологът махна към голямата неопознаваема бездна отвъд носа на кораба. Трохи тютюн от смачканата му цигара се разсипаха във въздуха пред него. — Искаш ли да гадаеш на какво е способно *онова* там? Нищо чудно вече да сме им дали техническите спецификации на „Тезей“, да сме им съобщили за комплекса „Икар“ и след това да сме решили по *своя собствена свободна воля* да забравим за това.

— *Ние* можем да предизвикваме тези ефекти — отбеляза студено Сараста. — Както каза. Ударите ги предизвикват. Туморите. Случайностите.

— *Случайности*? Онова са били *експерименти*, хора! Това беше *вивисекция*! Вкараха ви вътре, защото така са могли да ви разглобят на

части и да видят какво ви кара да цъкате, и изобщо не сте могли да се сетите, че го правят!

— И какво от това? — Невидимият вампир щракна с челюсти.

В гласа му се долавяше студена и гладна нотка. Човешките топологии се разтрепериха около масата, подплашени.

— В средата на визуалното ти поле има сляпо петно — отбеляза Сараста. — Не го виждаш. Не виждаш сакадите в собствения си визуален времеви поток. Само два от номерата, за които се *сецаш*. Има още много.

Кънингам кимаше.

— Точно това имам *предвид*. „Роршах“ може да...

— Не говоря за експерименти. Мозъците са машини за оцеляване, не детектори на истината. Ако самоизмамата подпомага оцеляването, мозъкът е готов да лъже. Спри да забелязваш незначителни неща. Истината никога няма значение. Само здравето. Вече изобщо не осезаваш света, какъвто реално съществува. Изпитваш симулация, построена на предположения. Преки пътища. *Лъжи*. Цели *видове* са агнозични по рождение. „Роршах“ не ти причинява нищо, което вече да не сме си причинили.

Никой не посмя да заговори. Минаха няколко безмълвни секунди, преди да осъзная какво се бе случило.

Юка Сараста ни беше изнесъл вдъхновяващо слово.

Той можеше да прекъсне тирадата на Кънингам — вероятно можеше да потуши и цяло пълноценно въстание — като просто изплува сред нас и оголи зъби. Като ни *погледне*. Но не се опитваше да ни изплаши до подчинение, и бездруго вече бяхме достатъчно притеснени. А и не се опитваше да ни образова, да бори страха с факти; колкото повече *факти* събираше за „Роршах“ човек със здрав разум, толкова повече се плашеше. Сараста просто се опитваше да ни запази *функционални*, както бяхме изгубени в космоса и с висящи на косъм животи, изправени пред чудовищна загадка, която може да ни разруши за секунда по повод и без такъв. Сараста се опитваше да ни успокои: *добро месенце, мило месенце*. Опитваше се да ни спре да не се разпадне. *Да ни потуша по раменцата*.

Сараста упражняваше *психология*.

Огледах хората около масата. Бейтс и Кънингам и Бригадата седяха сковани и обезкървени.

Сараста хич не го биваше.

— Трябва да се махнем оттук — каза Кънингам. — Тези твари не са хапка за нашата уста.

— Ние показахме повече агресия от тях — обади се Джеймс, но в гласа ѝ не се долавяше убеждение.

— „Роршах“ си играе с тези скали на топчета. Ние се намираме в средата на голямо стрелбище. В мига, в който реши...

— Той все още расте. Не е завършен.

— Това трябва ли да ме *успокои*?

— Казвам само, че не знаем нищо — уточни Джеймс. — Може да разполагаме с още години. Векове.

— Имаме петнайсет дни — оповести Сараста.

— О, *мамка му!* — каза някой. Вероятно Кънингам. Може и Саша да беше.

Нямам представа защо, но всички гледаха към мен.

Петнайсет дни. Кой знае как беше стигнал вампирът до това число? Никой от нас не попита на глас. Може би Сараста, в пореден опит на неумела практическа психология, го беше измислил в пика на момента. Или може би го бе извлякъл още преди да достигнем орбита и го бе държал в тайна заради възможността да ни праща долу в лабиринта, изтекла напълно едва сега. Бил съм полусляп през половината мисия, а не знаех.

Но по един или друг начин, получихме датата на завършването.

* * *

Ковчезите бяха опрени на задната стена на криптата — или на онова, което беше под в моментите, когато *долу* и *горе* имаха някакво значение. Бяхме проспали години по време на пътя извън системата. Нямахме спомени за изминалото време — метаболизмът на немъртвите е твърде бавен да поддържа дори сънища, — но някак тялото знаеше кога трябва да се промени. Откакто бяхме пристигнали, никой от нас не бе решавал да спи в капсулата си. Лягахме в тях единствено в мигове на смъртна болка.

От смъртта на Спидъл насам Бригадата бе започнала да идва в криптата.

Тялото му почиваше в капсулата до моята. Пристанах в помещението и, без да мисля, завих наляво. Пет ковчега: четири отворени и празни, пети запечатан. Огледалният корпус отсреща дублираше броя им и удвояваше обема на помещението.

Но Бригадата не беше тук.

Обърнах се надясно. Тялото на Сюзън Джеймс плуваше гръб в гръб с отражението ѝ, вирайки се в обърнатия образ: три затворени саркофага и един отворен. Втъкнатата в отворения капак абаносова плака беше тъмна; останалите сияеха с еднакви мозайки от сини и зелени звезди. Те не се променяха. Нямаше движещи се ЕКГ-та, нито сияйни назъбени линии с надписи СЪРД, РИТЪМ и ЦНС. Можехме да си стоим тук с часове и дни, и никой от тези диоди дори да не премигне. Когато си немъртъв, ударението пада на втората сричка.

Когато първоначално влязох в помещението, топологията на Бригадата подсказваше [*Мишел*], но, без да се обръща, сега ме заговори [*Сюзън*]:

— Не съм се срещала с нея!

Проследих погледа ѝ до табелката на един от запечатаните ковчези: „ТАКАМАЦУ“. Другата лингвистка, другата многосъзнателна.

— Познавам се с всички други — продължи Сюзън, — тренирала съм с тях. Но никога не съм срещала собствената си замяна.

Предпазваха ни от такива срещи. Какъв смисъл имаха и бездруго?

— Ако искаш да... — подех.

Тя поклати глава:

— Все пак благодаря!

— Или все някой от другите — мога само да си представям какво е за Мишел...

Сюзън се усмихна, но в изражението ѝ имаше нотка студенина:

— Мишел всъщност не иска да говори с теб точно сега, Сири.

— Добре — поколебах се за момент, да дам възможност на някой друг да заговори. Когато не го сториха, отблъснах се назад към люка.

— Е, ако някой от вас си промени...

— Не. Никой от нас. *Никога*.

Крънчър.

— *Лъжеш* — продължи той. — Виждам го. Всички видяхме.

Примигнах.

— Да лъжа? Но аз...

— Ти не говориш. Ти слушаш. Не те е грижа за Мишел. Не те е грижа за никого. Просто искаш онова, което знаем. За твоите *доклади*.

— Това не е съвсем вярно, Крънчър. Грижа ме е. Знам, че Мишел трябва да...

— Не знаеш *нищо*. Махай се!

— Съжалявам, че те разстроих! — завъртях се по оста си и се облегнах на огледалото.

— Не може да *разбереш* Миши — изръмжа той, докато се отблъсках. — Никога не си *губил* никого. Никога не си *имал* някого. Остави я на мира!

* * *

Той грешеше и по двата въпроса. Макар че Спиндъл поне бе загинал, знаейки, че Мишел има чувства към него.

Челси умря, мислейки си, че просто не ми пука за нея.

Бяха минали две години или малко повече, и макар да се интерфейсвахме понякога, не се бяхме срещали в плът от деня, когато ме напусна. Тя дойде при мен право от Оорт, прати ми спешно гласово съобщение в приставките: „Сигнус! Моля те, обади се НЕЗАБАВНО. Важно е!“

За първи път, откакто я познавах, Челси си позволяваше да затъмни оптиката.

Знаех, че е важно. Дори без образ знаех и че е нещо лошо. Знаех го, *понеже* нямаше образ, а по хармониките на гласа ѝ можех да позная, че нещото е не просто лошо, а ужасно. Можех да разпозная, че е смъртоносно.

Впоследствие открих, че тя е паднала невинна жертва. Група Реалисти посяли вариант на фибродисплазия пред Бостънските катакомби; лесна настройка, едноцелен ретровирал, чиито резултати служели и за терористичен акт, и за ироничен коментар относно замръзналата парализа на обитателите на Небесата. Вирусът пренаписвал ген, регулиращ вкостеняването по хромозома 4 и включващ метаболитен байпас на три локуса на 17.

На Челси започнал да ѝ расте нов скелет. Ставите ѝ се калцирали в рамките на петнайсет часа от заразяването, сухожилията и мускулите ѝ — след двацет. По това време докторите вече я измъчвали с глад на клетъчно ниво, опитвайки се да забавят вируса, лишавайки го от метаболити, но така могли само да спечелят време — и то не особено много. На двадесет и третия час опънатите ѝ мускули се превърнали в камък.

Не научих всичко това незабавно, тъй като не ѝ върнах обаждането. Нямахше нужда да научавам подробностите. Можех да узная по гласа ѝ, че Челси умира. Очевидно искаше да си вземе сбогом.

Не можех да говоря с нея, преди да узная как се прави това.

Прекарах часове, преравяйки ноосферата, търсейки прецеденти. Нямахше недостиг от начини за умиране; намерих милиони подробни записи по отношение на етикета. Последни слова, последни клетви, наръчници за отиващите си от този свят. Палиативна неврофармакология. Продължителни и кратки смъртни сцени в популярното творчество. Прерових всичко, създадох близо дузина първосигнални филтри, за да разделям чувствата от светлината.

По времето, когато Челси се обади пак, новината беше изтекла: остра зараза от Голем, пронизваща сърцевината на Бостън като нагорещена до бяло игла. Бяха въвели карантина. Небесата бяха в безопасност. Очакваха се скромни жертви. Имената на пострадалите се пазеха в тайна до осведомяване на близките.

Не знаех все още какви са принципите, *правилата*: разполагах само с примери. Последни завещания и свидетелства; преговори между самоубийци и потенциалните им спасители; дневници, възстановени от взривили се подводници или лунни катастрофи. Записани спомени на признания на смъртно легло, завършващи с равна линия на сърдечния монитор. Транскрипции на черни кутии на обречени звездни кораби и падащи бобени стебла^[5], завършващи с огън и смущения в записа. Всичко това беше важно. Нищо не беше наистина полезно; не касаеше именно *нея*.

Челси се обади отново и оптиката продължаваше да е затъмнена, а аз така и не вдигнах.

Но последния път, когато се обади, тя не ми спести гледката.

Бяха я настанили удобно, доколкото е възможно. Гел-подложката се нагаждаше спрямо всеки изкривен крайник и всяка изригваща костна шпора. Никой не би позволил Челси да страда.

Вратът ѝ бе извит надолу и настрани като вкаменен, така че тя се вираше неотклонимо в извитата щипка, била някога дясната ѝ ръка. Кокалчетата ѝ бяха с размер на орехи. Пластове и панделки екзотопична кост нашарваха кожата по ръцете и раменете ѝ, потапяйки ребрата ѝ във фиброзно покритие от калцирана плът.

Движението беше най-лошият ѝ враг. Голем наказва дори най-лекото трепване, провокира растежа на нова кост по протежение на всяка става и повърхност, заподозрени в движение. Всеки хрущял и ябълка имаха свой невъзобновяем процент гъвкавост, изрязан в камъка; всяко движение намаляваше отпуснатата свобода. Тялото се вкочаняваше постепенно. По времето, когато ми позволи да я видя, Челси почти бе изчерпила градусите си свобода.

— Сиг! — завалваше тя. — Знам, че си там!

Челюстта ѝ беше застинала полуотворена; езикът ѝ сигурно се втвърдяваше с всяка дума. Тя не гледаше към камерата. Не би могла да погледне към нея.

— Май знам що н'говаряш. Ще смъч... *помъча* да не го приемам лично...

Десет хиляди сбогувания на смъртно легло се рояха около мен, още милион — на една ръка разстояние. Какво се очакваше от мен да сторя, да избира едно наслуки? Да ги съчета в някаква обща маса? Всички тези думи се отнасяха за други хора. Насилствената им употреба върху Челси щеше да ги редуцира до клишета, до празнословия. До обиди.

— Д'ти кажа, н'сжлявай. Знам, че тва... не твоя вина. Знам. Би вдигнал, ако можеше.

И да кажа какво? Какво се казва на човек, който умира на ускорен кадър пред очите ти?

— Просто продължавам д'питвам се свържа, нали. Н'мог'се спра...

Макар че същността на това сбогуване е ясна, подробностите от няколко смърти са съчетани за драматичност...

— Моля те? Прос... кажи нещо, Сиг!

Исках — повече от всичко на света.

— Сири, аз... просто...

Бях прекарал цялото това време, търсейки *начин*.

— Забрай! — отсече Челси и се изключи.

Прошепнах нещо в празния въздух. Не помня дори какво.

Наистина исках да говоря с нея.

Просто не можах да намеря правилния алгоритъм.

[1] Реален, но видоизменен цитат. „Стани“ е албум на „Джетро Тъл“ (*Stand Up*), а самият цитат е от песента „Reasons for Waiting“ („Причини за очакване“). В оригинал в този стих има запетайка, която изцяло променя смисъла — „Само ако можех да измисля думите, да пробудя чувството“. ↑

[2] Тунелен преход е квантово-механичният ефект на преминаване през класически забранено енергийно състояние (енергетична бариера). Квантовото тунелиране де факто използва вълнови функции, за да обясни поведението на частици, материализиращи се през прегради например. ↑

[3] ОКР — обесивно-компулсивно разстройство; в случая се има предвид ирационално действие. ↑

[4] МРТ — магнитно-резонансна томография. ↑

[5] Бобено стебло — жаргонно название за космически асансьор.

↑

Познайте истината, и истината ще ви направи луди.

Олдъс Хъксли^[1]

Човечеството се беше надявало, че към този момент ще е победило съня завинаги.

Загубата бе направо смущаваща: една трета от всеки човешки живот, прекарана с отрязани връзки, в безжизненост, тялото гори енергия, но не създава нищо. Само си помислете какво бихме могли да постигнем, ако не се налагаше да изпадаме в безсъзнание приблизително на всеки петнайсет часа, ако умовете ни оставаха будни и нащрек от мига на раждането до падането на финалната завеса след, да речем, сто и двавет години. Помислете си за осемте милиарда души без копче за изключване и загуба на време, докато чашата им не се изпразни... Ами бихме могли да стигнем до звездите, например.

Но не се получи така. Макар че бяхме надраснали стремежа да останем тихи и скрити по време на тъмните часове — единствените останали хищници бяха онези, които бяхме върнали самите ние — мозъкът все още се нуждаеше от време без взаимодействия със света отвън. Усещанията трябваше да бъдат каталогизирани и подредени, спомените от краткотрайната памет — прехвърлени към дълготрайната, свободните радикали да бъдат премахнати от скривалищата им сред дендритите. Бяхме успели само да намалим нуждата от сън, но не и да я елиминираме — и това невъзможно за компенсиране време за изключване изглежда едва успяваше да побере сънищата и останалите ни призраци. Те се гърчеха в главата ми като твари от оттичаща се канална тръба.

Събудих се.

Бях сам, в безтегловност, в средата на палатката ми. Можех да се закълна, че нещо ме беше потупало по гърба. Остатъчни халюцинации, казах си. Задържал се ефект на обладаната от призраци къща, постарал се да измъкне още едно настръхване — преди да поеме пътя към изчезването.

Но се повтори отново. Блъснах се в кривината на балона по посока на кила, ударих се отново, опирайки глава и лопатки в тъканта;

останалата част от тялото ми ги последва, движейки се бавно, но неустоймо...

... надолу.

„Тезей“ се ускоряваше.

Не, погрешна посока. „Тезей“ се *въртеше*, като улучен с харпун кит на повърхността на морето. Обръщаше корем към звездите.

Включих КонСенсус и извадих на стената тактическо обобщение. Ярка точка изригваше от хълбока на кораба ни и пълзеше встрани от Биг Бен, оставяйки ярка следа по пътя си. Гледах, докато числата на лейъра ѝ не показаха 15 g.

— Сири. В щаба ми, моля.

Подскочих. Прозвуча така, сякаш вампирът ми е заничал над рамото.

— Идвам.

Сателитен предавател, най-сетне потеглил по дългото изкачване, за да прихване антимаатерийния лъч на Икар. Скрито зад верността към родината, сърцето ми потъна в петите.

Ние не бягахме; най-сърдечните желания на Робърт Кънингам не бяха взети предвид. „Тезей“ зареждаше артилерията.

* * *

Отвореният люк зееше като пещера в скална стена. Бледосинята светлина от гръбнака не проникваше вътре. Сараста се виждаше само като силует, черно върху сиво, ярките му червени очи отразяваха по котешки заобикалящия го здрач.

— Влез! — той усили по-късите вълни в знак на уважение към човешкото зрение. Вътрешността на мехура се освети, макар че светлината остана леко червеникава. Като „Роршах“ с усилен вълни.

Изплувах във фойето на Сараста. Лицето му, по принцип хартиено-бяло, беше толкова почервеняло, че изглеждаше като изгорено от слънцето. Не можех да се сдържа да не си кажа: „Той се е натъпкал, напил се е като пиявица!“ Но всичката тази кръв си бе лично негова. Обикновено си я държеше дълбоко в плътта, щадейки жизненоважните си органи. Вампирите са ефикасни отвсякъде. Те

само обмиват периферните си тъкани от време на време, когато нивата на млечната киселина се покачат твърде много.

Или когато са тръгнали на лов.

Сараста бе опрял игла в гърлото си и право пред очите ми си инжектира три кубика чиста течност. Неговите антиевклиданти. Чудех се колко ли често се налага да си ги слага — сега, когато бяхме изгубили доверие в имплантите си. Вампирът изтегли иглата и я пъкна в калъфката, залепена на удобно място. Все тъй пред очите ми, цветът се оттече от страните му и потъна във вътрешността, оставяйки кожата му восъчнобяла като на труп.

— Тук си като официален наблюдател — каза Сараста.

Заех се да наблюдавам. Покоите му бяха дори по-спартански от моите. Нямаше никакви лични вещи. Нямаше изработен по поръчка ковчег с постеля от пръст вътре. Нямаше нищо друго, освен два гащеризона, тоалетна чантичка и изключена фиброоптична пъпна връв, дебела колкото половината ми кутре, плуваща като червей във формалин. Връзката на Сараста с Капитана. Не беше дори кортикален жак, спомних си. Включваше се в медулата^[2], в мозъчното стебло. Съвсем логичен избор; там се срещаха всички нервни окабелявания, беше мястото с най-голяма честота на връзката. И все пак бе изнервяща мисълта, че Сараста се свързва с кораба през мозъка на земноводното в себе си.

На стената проблесна образ, леко изкривен от заоблената повърхност — Разгъвчо и Сгъвчо в съседните си клетки, ренднати на разделен екран. Под всяко изображение загадъчни жизнени стойности запълваха малки мрежи.

Изкривяването ми пречеше. Потърсих правилния поток в КонСенсус, но не го открих. Сараста разчете изражението ми:

— Записът е закрит.

Криволячовците вече би трябвало да изглеждат стара и безинтересна новина дори за девствена публика. Те се носеха приблизително в средата на квартирите си, сегментираните им ръце се рееха безцелно напред-назад. От повърхността им се белеха мембранозни ивици — кожа, предполагам, — придавайки им рошав, разлагащ се вид.

— Ръцете се движат неспирно — отбеляза Сараста. — Робърт каза, че им помага за циркулацията.

Кимнах, гледайки екрана.

— Същества, които се движат между звездите, да не могат да изпълняват базова метаболитна функция без постоянно ръкомахане... — събеседникът ми поклати глава. — Неефективно. Примитивно.

Погледнах към вампира. Той си остана втренчен в пленниците ни.

— *Обидно* — каза и раздвижи пръсти.

На стената се отвори нов прозорец — започна да се зарежда протоколът „Розета“. На няколко километра от нас кошарите бяха залети от микровълни.

Напомних си: „Без намеса. Само наблюдение.“

Колкото и отслабнали да бяха, криволячовците още не бяха безразлични към болката. Те знаеха играта и познаваха правилата ѝ, завлякоха се към своите панели и заиграха за милост. Сараста просто повтаряше стъпка по стъпка някои от подаваните вече последователности. Криволячовците ги преминаха всичките, купувайки няколко краткотрайни почивки с цената на същите стари упражнения и теореми.

Сараста цъкна и отбеляза:

— Те регенерират тези решения по-бързо, отколкото преди. Дали смяташ, че са се аклиматизирали към микровълните?

Нови показания се появиха на дисплея; аудиоаларма започна да писука някъде наблизо. Погледнах към Сараста, после към показанията — солиден кръг от тюркоазено, озарен от пулсиращо червено хало. Формата означаваше „атмосферна аномалия“. Цветът — *кислород*.

Изпитах моментно объркване — [*Кислород ли? Че защо би задействал алармата?*], — докато не се сетих, че криволячовците са *анаероби*.

Сараста заглуши сигнала с махване на ръката.

Прочистих гърлото си:

— Ти ги тровиш...

— Гледай. Изпълнението им не се влияе. Няма промяна.

Преглътнах. „Просто наблюдавай.“

— Това екзекуция ли е? — попитах. — Какво е, милостиво убийство?

Сараста погледна покрай мен и се усмихна:

— Не.

Сведох очи:

— Тогава какво?

Той посочи към екрана. Обърнах се, подчинявайки се по инстинкт.

Нещо се заби в ръката ми като гвоздей на разпятие.

Изпищях. Електрическа болка подскочи до рамото ми. Дръпнах си ръката, без да се замисля — забитото острие разцепи плътта като перка — вода. Кръвта пръсна във въздуха и си остана там, кометна опашка от капки, описваща трескавата дъга на движението на ръката ми.

Внезапна изгаряща горещина изотзад. Плътта на гърба ми се запали. Изпищях отново и отскочих. Воал кървави капки се завихри във въздуха.

По някакъв начин се озовах в коридора, тъпо втренчен в дясната си ръка. Беше раздрана до основата на дланта, месото се вееше на края на китката ми като две кървави, раздвоени парчета. Кръвта се стичаше по разкъсаните страници, но не капваше. Сараста напредваше през мъглата от травмата и объркването. Лицето му плуваше на фокус и пак се разтваряше, почервеняло от неговата кръв... или от моята. Очите му бяха яркочервени огледала, очите му бяха машини на времето. Тъмнина ревеше около тях, сякаш се бяхме върнали половин милион години назад и аз бях просто поредното парче месо в африканската савана, част от секундата преди да му разкъсат гърлото.

— Виждаш ли разликата — попита Сараста, пристъпвайки към мен. Голям паяк висеше над рамото му. Напънах се да се фокусирам през болката: един от пехотинците на Бейтс се прицелваше. Ритнах сляпо, улучих стълбата по чист късмет и се понесох надолу по коридора.

Вампирът се втурна след мен с лице, разцепено от нещо, което при всеки друг би могло да мине за усмивка.

— Понеже осъзнаваш болката, тя те *разсейва*. *Фиксираш* се върху нея. Вманиачен от една опасност, пропускаш друга.

Завъртях се. Червена мъгла пареше в очите ми.

— Колкото по-добре осъзнаваш, толкова по-малко *възприемаш*. Една машина би се справила по-добре.

„Той е изпушил — казах си. — Откачил е.“ И след това: „Не, той е «пътуващ». Винаги е бил такъв...“

— Те могат да се справят по-добре — каза тихо вампирът.

„... и се криеше от дни. Дълбоко в дълбините. Криеше се от тюлените.

Какво друго можеше да направи?“

Сараста вдигна ръце, избледнявайки в нищото и идвайки на фокус. Ударих нещо, ритнах без да се целя и отскочих през вихреца се мъгла и стреснати гласове. Метал ме удари в тила и ме завъртя диво.

Дупка, бърлога. Скривалище. Пъхнах се вътре, раздраната ми ръка плесна като мъртва риба върху ръба на люка. Изплаках и се претърколих в барабана, с чудовището по петите ми.

Стреснати викове, сега вече много близо.

— Планът не беше такъв, Юка! *Изобщо не беше такъв проклетият план!* — гласът беше на Сюзън Джеймс, пълен с бяс.

В същото време Аманда Бейтс изръмжа:

— *Отстъпи, незабавно!* — и скочи от палубата, за да влезе в бой. Издигна се през въздуха, изтъкана от включени на свръхскорост рефлексии и карбоплатинови усилватели, но Сараста просто я изблъска встрани и продължи напред. Ръката му се изстреля като нападаща змия. Дланта му се стегна около гърлото ми.

— Това ли искаше!? — Изпищя Джеймс от някакво тъмно, лишено от значение скривалище. — На това ли му викаш *предварителна подготовка?*

Сараста ме *разтърси*:

— *Вътре ли си, Кийтън?*

Кръвта ми пръскаше по лицето му като дъжд. Давех се и плачех.

— *Чуваш ли? Виждаш ли?*

И внезапно успях. Внезапно всичко щракна на фокус. Сараста въобще не говореше. Сараста дори не съществуваше вече. Нямах никого. Бях сам в голямото въртящо се нещо, заобиколен от неща, направени от месо, твари, които се движеха *съвсем самостоятелно*. Някои от тях бяха увити в парчета плат. Странни безсмислени звуци излизаха от дупките на горните им краища, и там горе имаше и *други* неща, бучки и гребени, и нещо като топчета или черни копчета, мокри и лъскави, и вградени в парчета месо. Те блестяха и подскачаха, и се движеха така, сякаш се мъчеха да избягат.

Не разбирах звуците, които издаваше месото, но чувах отнякъде глас. Беше все едно Господ ми говори и този глас не можех да се въздържа да не разбере.

— Излез от *стаята* си, Кийтън! — изсъска този глас. — Спри да *транспозираш* или *интерполираш* или *ротираш*, или каквото там правиш. Просто *слушай*. Поне веднъж в проклетия си живот *разбери* нещо. Разбери, че животът ти зависи от това. *Слушаш* ли, Кийтън?

Не мога да ви кажа какво говореше то. Мога да кажа само какво чух.

* * *

Влагаш толкова много в това, нали? То е, което те издига над зверовете в полето, което те прави *специален*. Хомо *сапиенс*, както се наричаш. Мъдър човек. Дали изобщо знаеш какво е то, това *съзнание*, което цитираш в собственото си превъзнасяне? Знаеш ли изобщо за какво *служи* то?

Може да си мислиш, че ти дава свободна воля. Може да си забравил, че сомнамбулите разговарят, карат коли, извършват престъпления и почистват след себе си, без да дойдат в съзнание ни веднъж. Може би никой не ти е казал, че дори *будните* души са само роби на отрицанието.

Направи съзнателен избор. *Реш* да помръднеш показалеца си. Твърде късно! Електрическият импулс е вече на половината път по ръката ти. Тялото ти започва да действа пълна половин секунда преди съзнателното ти аз да „избере“, защото то не избира нищо; нещо *друго* задвижва тялото ти, а изпраща заповедта за изпълнението — почти като допълнителна мисъл — на хомункулуса зад очите ти. Това малко човече, този арогантен алгоритъм, който се смята за *основна* личност, бърка корелацията с причинността; изчита сбора и вижда ръката да се движи, и си мисли, че то я е накарало.

Но не е в пилотското кресло. *Ти* не си пилот. Ако свободната воля въобще съществува, тя не дели жилищната си площ с такива като теб.

Прозрение, в такъв случай. Мъдрост. Търсенето на мъдростта, извличането на теоремите, науката и технологията, и всички онези изключително *човешки* цели, които несъмнено би трябвало да почиват

на съзнателна основа. Може пък съзнанието да служи точно за *това* — ако научните открития не изникваха напълно оформени от подсъзнателния ум, не се проявяваха в сънищата, като напълно развити прозрения след дълбок нощен сън. Това е най-основното правило на надъхания изследовател: *спри да мислиш за проблема*. Прави нещо друго. Решението ще ти дойде наготово, щом спреш да напъваш *съзнанието* си върху него.

Всеки концертен пианист знае, че най-сигурният начин да съсипеш изпълнение е да следиш какво правят пръстите ти. Всеки танцьор и акробат знае достатъчно, за да *освободи* ума си, да остави тялото само да се насочва. Всеки шофьор на ръчно управлявана кола поне веднъж е пристигал в крайната си цел, без спомен за спирките и завоите и пътищата, които е изминал, за да се добере дотам. Всички вие сте сомнамбули, все едно дали катерите креативни пикове или се влачите през някаква ежедневна рутина за милионен път. Всички сте сомнамбули.

Дори не се *опитвай* да говориш за крива на обучението. Не се замисляй да споменаваш месеци щателна подготовка, която предхожда съзнателното изпълнение или години обучение и експерименти, довели до опакования като бонбонче миг „Еврика!“. Какво значение има, че всичките *ти* уроци са научени съзнателно? Да не мислиш, че това доказва, че няма друг начин? Евристичният софтуер учи от опит от над сто години. Машините овладяват шаха, колите се учат да шофират, статистическите програми се изправят пред проблеми и създават експерименти за решаването им, и да не мислиш, че единствените им пътища за обучения минават през *съзнанието*? Вие сте номади от Каменната ера, влачещи някакво мизерно съществуване в тундрата — отричащи дори възможността за селско стопанство, понеже ловът и събирането на корени са били достатъчно добри за родителите ви.

Искаш ли въобще да знаеш за какво е съзнанието? Искаш ли да знаеш каква е *истинската* цел, която изпълнява? Служи за филтър. Не можеш да видиш и двата аспекта на куба на Некер едновременно, така че то те оставя да се фокусираш върху единия и зачерква другия. Доста половинчат начин да се възприема реалността. Най-малкото е по-добре *всичко* да се оглежда от повече от една страна. Хайде, опитай се. Дефокусирай. Това е следващата логична стъпка.

Да, но не можеш. Нещо ти пречи.

И се бори с теб.

* * *

Еволюцията няма предварителни планове. Комплексната машинария развива свои собствени намерения. Мозъците — мамят. Развиват се възвратно-постъпателни цикли, за да поддържат стабилно сърцебиене и после се спъват под съблазънта на ритъма и музиката. Приливът, предизвикан от фракталното изображение, от алгоритмите, използвани за избор на местообитание, метастазират в изкуство. Тръпките, които веднъж се е налагало да бъдат *спечелени* чрез прояви на сила, сега могат да бъдат получени от безполезна интроспекция. Естетиката се надига неканена през трилион допаминови рецептора и системата преминава отвъд моделирането на организма. Започва да моделира самия *процес* на моделиране. Консумира още повече изчислителни ресурси, претоварва се с безконечни припомняния и безсмислени симулации. Също като паразитната ДНК, която се трупа във всеки естествен геном, то се закрепва и избуява, и репродуцира единствено себе си. Метапроцеси процъфтяват като рак и — пробудени — ние се възвеличаваме с Аз.

* * *

Системата се събужда, забавя. *Възприятието* вече отнема много повече време — да се оцени входният сигнал, да се преработи, да се вземе *решение* с поведение на разумно същество. Но когато на пътя ти се приливна вълна изпречи или иззад тревата срещу теб изскочи лъв, напредналото самосъзнание е непозволим лукс. Мозъчното стебло прави каквото трябва. То вижда опасността, пали двигателя направо с оголените жици, реагира сто пъти по-бързо, отколкото тлъстият старец, седнал в шефския офис горе... но поколение след поколение преодоляването на този... този вкочанен неврологичен бюрократ става все по-трудно.

Аз-ът хаби енергия и процесорна мощност, самовманиава се до точката на психозата. Криволячовците нямат нужда от това; те са по-

гъвкави. С по-проста биохимия, с по-малки мозъци — лишени от инструменти, от техния кораб, дори от части от собствения си метаболизъм, — те продължаваха да мислят в пъти по-добре от вас. Те криеха езика си право пред очите ви, дори когато знаехте какво си казваха те. Те обръщаха собственото ви съзнание срещу вас. *Те пътуват между звездите.* Това е, с което интелектът се занимава, ако не е спъван от самосъзнанието.

Аз-ът не е работещият ум, разбираш ли? За Аманда Бейтс да каже: „Аз не съществувам“ е безсмислица; но когато процесите отдолу кажат същото нещо, те просто докладват, че паразитите са умрели. Те просто съобщават, че сега са свободни.

[1] Олдъс Хъксли — известен английски писател. Реален цитат, перифраза на библейския стих: „И ще познаете истината, и истината ще ви направи свободни.“ ↑

[2] Медула — мозък (най-често в смисъл на костен мозък). В случая се има предвид *Medulla oblongata*: продълговатият мозък. ↑

Ако човешкият мозък беше толкова прост, че да успеем да го разберем, ние щяхме да сме толкова прости, че да не можем.

Емерсън М. Пю^[1]

Сараста, кръвопиец такъв!

Коленете ми бяха притиснати към челото. Прегръщах свитите си крака сякаш се държах за клон, прехвърлен над пропаст.

Ти, жесток задник такъв! Ти, гнусно садистично чудовище!

Дъхът ми съскаше силен и механичен. Почти заглушаваше рева на кръвта в ушите ми.

*Ти ме разкъса на части, накара ме да се напикая и да оцапам гащите, квичах като изкормено бебе и ти ме съблече до голо, шибан извратеняк такъв, нощен пълзач, ти ми счупи инструментите, отне ми всичко, с помощта на което съм могъл да се докосвам до **другите**, а нямаше **нужда** да го правиш, копелдак неден, не беше необходимо, но ти го знаеше и бездруго, нали? Просто искаше да си поиграеш. И преди съм виждал да го правят такива като теб, котки си играят с мишлета, хващат ги и ги пускат, дават им да вкусят свободата и ги нападат пак, захапват, но не стискат смъртоносно — все още не, — преди да пуснат плячката отново и сега тя куца, може да има счупено краче или коремчето ѝ да е разпрано, но все още се **старае**, все още бяха или пълзи или се влачи колкото се може по-бързо, докато не го нападнеш **отново**, и **отново**, понеже е **забавно**, понеже това ти доставя **удоволствие**, садистично лайно такова! Пращаше ни в обятията на това адско чудо и то също си играеше с нас, но може би дори сте работили заедно, понеже то ме остави да избягам, също както го направи ти, остави ме да избягам обратно в твоята хватка и след това ти ме съблече до някакво сурово полуумно безпомощно **животно**, не мога да ротирам и да трансформирам, не мога дори да говоря, а ти...*

Ти...

Не е било дори лично, нали? Ти всъщност не ме мразиш. Просто ти беше писнало да сдържаш всичко в себе си, гадеше ти се да се

държиш прилично с всичкото това месо, и никой друг не би могъл да бъде откъснат от работата си. Това беше **моята** работа, нали? Не синтезист, не проводник. Не дори и пушечно месо или ходеща примамка. Аз съм просто нещо безполезно, на което да си точиш ноктите.

Толкова силно болеше. Болеше просто да дишам.

Бях толкова *самотен*.

Паяжина докосна извивката на врата ми, тласна ме напред леко като бриз, отново ме улови. Бях в палатката си. Дясната ръка ме сърбеше. Опитах се да размърдам пръстите си, но те бяха сковани в кехлибар. Лявата ръка посегна към дясната и напипа пластмасова шина, достигаща до лакътя.

Отворих очи. Тъмнина. Безсмислени числа и червен дисплей примигваха някъде около лакътя ми.

Не си спомнях как съм дошъл дотук. Не си спомнях и кой ме е залепил.

Счупване. Да си счупен. Това си спомнях. Исках да умра. Исках просто да остана свит, докато не се спаружа.

След век или два се насилих да се разгъна. Стабилизирах се, оставих някаква минимална инерция да ме блъсне в опънатата изолирана тъкан на палатката ми. Чаках дишането ми да се успокои. Стори ми се, че отне часове.

Извиках КонСенсус на стената, включих се към барабана. Тихи гласове, ярка светлина, отразяваща се в стената — нараняваше очите ми, направо ги белеше до голо. Изключих визуалната част и слушах думите в мрака.

— ... фаза? — попита някой.

Сюзън Джеймс, с възстановена самоличност. Познавах я отново: не торба плът, вече не *твар*.

— Нали го *обсъдихме*.

Това беше Кънингам. Него също го познавах. Познавах ги всички. Каквото и да ми беше сторил Сараста, колкото и далеч да ме бе извлякъл от стаята ми, някак си бях успял да се върна в нея.

Би трябвало да е някак си по-значително.

— ... понеже най-малкото, ако е толкова *зловредно*, естественият подбор щеше да го изтреби — казваше Джеймс.

— Имаш наивно понятие за еволюционните процеси. Не съществува такова нещо като „оцеляването на най-приспособените“. *Оцеляването на най-адекватните* звучи по-точно. Няма значение дали решението е оптимално. Важното е само да е по-добро от алтернативните.

Познавах и този глас. Принадлежеше на демон.

— Ами *ние* определено сме *победили алтернативите* — някаква лека застъпваща се хармоника в гласа на Джеймс намекваше за наличие на хор — цялата Бригада, надигнала се като един в опозиция.

Не можех да повярвам. Току-що бях смазан, пребит пред очите им — и те си говореха за *биология*?

„Може би тя се страхува да говори на други теми — помислих си. — Може би се страхува, че ще е следващата... А може и просто да не ѝ пука въобще какво става с мен.“

— Вярно е — каза ѝ Сараста, — че твоят интелект компенсира самосъзнанието ти до известна степен. Но вие сте нелетящи птици на самотен остров. Вие сте не толкова преуспели, колкото изолирани от всякакво истинско съперничество.

Нямаше вече кратки речеве образци. Нямаше насечени изречения. „Пътуващият“ бе убил плячката си, бе освободил напрежението. Сега не му пукаше *кой* знае, че се върти наоколо.

— Вие? — прошепна Мишел. — Не „*ние*“?

— *Ние* сме отпаднали от състезанието преди много години — каза демонът след малко. — Не е наша вина, че не сте ни оставили на мира.

— Аха — отново Кънингам. — Ами честито завръщане. Провери ли как е Кий...

— Не — каза Бейтс.

— Доволна ли си? — попита демонът.

— Ако имаш предвид пехотинците, доволна съм, че те няма в тях — каза Бейтс. — Ако имаш предвид... това беше напълно неоправдано, Юка!

— Не е вярно.

— Ти нападна член на нашия екипаж. Ако имахме килия, щеше да си в нея до края на пътуването ни.

— Това не е военен кораб, майоре. Ти не командваш тук.

Не ми трябваше образ, за да знам какво мисли по въпроса Бейтс. Но в мълчанието ѝ имаше и нещо друго, нещо, което ме накара да включа отново камерата към барабана. Присвих очи срещу разяждащата светлина, намалих яркостта, докато остана само лек намек за пастелни цветове.

Да. Бейтс. Слизаше от стълбището и на палубата.

— Вземи си стол — каза Кънингам от мястото си в каюткомпанията. — Днес е денят на златните стари песни.

В нея имаше нещо особено.

— Писнала ми е тази песен — възрази Бейтс. — Въртяхме я до смърт.

Дори сега, с наръбени и изпочупени инструменти, възприятията ми бяха по-силни от тези на обикновен човек и можех да видя промяната. Измъчването на затворници и нападението над член на екипажа бяха за нея знак, че вампирът е преминал границата. Другите не го забелязваха. Капакът на страстите ѝ беше здраво запечатан и херметизиран. Но дори през смътните сенки на прозореца ми топологията сияеше около нея като неон.

Аманда Бейтс вече не просто *обмисляше* промяна на командването. Сега смяната вече беше само въпрос на време.

* * *

Вселената беше затворена и концентрична.

Малкото ми убежище се намираше в центъра ѝ. Извън черупката имаше друга, управлявана от чудовище и патрулирана от лакеите му. Отвъд нея имаше и друга, съдържаща нещо още по-чудовищно и неразбираемо, което можеше скоро да ни погълне всички.

И нямаше нищо друго. Земята беше само смътна хипотеза, факт без значение в този джобен космос. Не виждах място, което да ѝ подхожда.

Останах в центъра на вселената за дълго време, скрит. Държах лампите изключени. Не се хранех. Изпълзвах от палатката си само за да отида по малка или голяма нужда в претъпканото помещение долу в Цеха, и то само когато гръбнакът беше празен. Ивица болезнени мехури се надигна през изгорения ми от изстрела гръб, плътно

наредени един до друг като царевични зърна на кочан. И най-лекото докосване ги разкъсваше.

Никой не почука на вратата ми, никой не изрече името ми в КонСенсус. Не че щях да отговоря, ако го бяха направили. Може би и спътниците ми го знаеха до някаква степен. Може би пазеха дистанция от уважение към усамотението ми и моя позор.

Може би просто не им пукаше за мен.

Надниквах навън от време на време, хвърлях по едно око на тактическия канал. Видях „Сцила“ и „Харибда“ да се изкатерват до метеоритния пръстен и да се връщат, влачейки заловена реакторна маса в голяма опъната мрежа помежду си. Гледах как нашият преподавател достига целта си в средата на нищото, видях антимаатериалните квантови отпечатъци да потичат надолу към буферите на „Тезей“. Маса и спецификации се съчетаваха в Цеха, трупаха запаси и ковяха инструменти, нужни на Юка Сараста за тайния му план, какъвто и да беше.

Може би той щеше да загуби. Може би „Роршах“ щеше да ни убие всички, но не и преди да е поиграл със Сараста по начина, по който вампирът бе играл с мен. Това почти щеше да си струва загубата. Или може би бунтът на Бейтс щеше да настъпи преди това — и да успее. Може би майорката щеше да убие чудовището и да командва кораба, и да ни отведе в безопасност.

Но след това си спомних: вселената беше затворена — и всъщност много малка. Реално нямаше къде другаде да се отиде.

Подслушвах камери навсякъде по кораба. Чувах рутинни инструкции от хищника, промърморени разговори сред плячката. Включвах само звук, никога образ — видеосигналът щеше да влее светлина в палатката ми, оставяйки ме гол и оголен. Така че слушах в мрака как останалите говорят помежду си. Вече не се случваше често. Може би беше казано твърде много, може би не бе останало нищо друго, освен да се следи обратното броене. Понякога минаваха часове без други звуци, освен покашляне и изпъшкване.

Когато спътниците ми си говореха, не споменаваха името ми. Само веднъж чух някой от тях да намекне за присъствието ми.

Това беше Кънингам, който обсъждаше със Саша зомбита. Чух ги в камбуза по време на закуска, необичайно разговорливи. Саша не беше излизала от известно време и се стараше да компенсира

пропуснатото. Кънингам ѝ позволи, по някакви собствени причини. Може би страховете му бяха успокоени по някакъв начин, може би Сараста бе разкрил своя важен план. Или пък биологът просто копнееше за разсейване от надвисналия над нас враг.

— Не те ли *притеснява*? — казваше Саша. — Да си мислиш, че съзнанието ти — именно нещото, което те прави *личност* — не е нищо повече от вид паразит?

— Забрави за *съзнанията* — обясни Кънингам. — Да речем, че имаш уред, създаден да следи... примерно космическите лъчи. Какво става, когато той обърне сензора си така, че вече не сочи към небето, а към собствените му чаркове? — биологът сам си отговори, преди събеседничката му да се обади. — Прави това, което е създаден. Оглежда окабеляването си от гледна точка на метафорите за космически лъчи, понеже те му се струват *правилни*, понеже са му вродени, понеже не може да гледа на нещата по никакъв друг начин. Само че не използва *правилната метафора*. Системата оценява погрешно всичко, свързано с нея самата. Може съзнанието да не е толкова величествен и славен еволюционен скок. Може би просто е грешка в дизайна.

— Но ти *си* биологът. Знаеш по-добре от всички останали, че Мама беше права. Мозъкът е голяма глюкозна гъба. Всичко, което върши, ти излиза през носа.

— Така си е — призна Кънингам.

— Така че съзнанието трябва да *служи* все за нещо. Защото е *скъпо* и ако смуче енергия, без да прави нищо полезно, тогава еволюцията е щяла да го изкорени като стой, та *гледай!*

— Може да го е направила... — той замълча за кратко, колкото да сдъвче хапка или да си дръпне от цигарата. — Шимпанзетата са по-умни от орангутаните, знаеше ли? По-висока квота на енцефализация. При все това невинаги се разпознават в огледало. Орангите могат.

— Е, и какво искаш да кажеш? По-умно животно е равно на пониско ниво на самоосъзнаване? Шимпанзетата стават несъзнателни?

— Или поне са поели по този път, преди да спрем процеса на средата.

— Защо тогава не се случва с нас?

— Кой каза, че не се случва?

Въпросът беше толкова очевидно глупав, че Саша не разполагаше с подходящ отговор. Представих си я как е зинала в тишината.

— Не си го обмислила добре — обясни Кънингам. — Не говорим за някакъв вид зомби, което се мъкне насам-натам с протегнати ръце и бълва математически теореми. Един умен автомат може да се *впише*. Ще наблюдава другите около себе си, ще имитира поведението им, ще се държи като всички останали. И през цялото време няма да осъзнава и грам от това, което прави. Няма да осъзнава дори собственото си съществуване.

— Защо му е да го прави? Какво го мотивира?

— Стига да дръпнеш навреме дланта си от открит огън, на кого му пука дали го правиш, защото те *боли* или защото някакъв вътрешен алгоритъм ти казва „Дръпни, ако температурната крива надвиши критичната стойност T “? Естественият подбор не се интересува от *мотиви*. Ако доброто превъплъщение спомага за оцеляването, тогава природата ще избира добрите имитатори пред по-смотаните. Ако продължаваш в този ред достатъчно дълго, никое съзнателно същество няма да бъде в състояние да отличи твоето зомби от другите в тълпата... — отново мълчание, но този път чувах Кънингам да дъвче. — То дори ще е в състояние да участва в разговор, подобен на нашия. Ще може да пише писма до вкъщи, да имитира истински човешки чувства, без да има и най-малка представа за своето собствено съществуване.

— Не знам, Роб. Струва ми се малко...

— О, може да не е свършено. Може да е малко неестествено или от време на време да прави глупави разкриващи го грешки. Но дори *истинските* хора допускат такива, нали?

— И накрая какво — няма да са останали никакви истински хора? Просто работи, които се преструват, че им пука?

— Вероятно. Зависи от динамиките на популацията, освен всичко друго. Но предполагам, че автоматът има голям проблем в област като емпатията например; ако не можеш да чувстваш, няма и как да се почувстваш едно със същество, което умее — дори и ако се *държиш*, все едно го правиш. Което поставя интересен въпрос относно факта, че много социопати се оказват във висшите ешелони на световната власт, нали? В стратосферата са така нажежени от

безскрупулност и себичност, а на ниво земна повърхност всеки, показващ подобни черти, незабавно го пращат под стража заедно с Реалистите. Сякаш самото общество бива преобразувано отвътре навън.

— О, стига пък ти. Обществото *винаги* е било лъскавки... Чакай малко, да не ми казваш, че корпоративният елит на света се състои от *лишени от съзнание хора*?

— Боже, не. Нищо подобно. Може би те просто тепърва са поели по пътя надолу. Като шимпанзетата.

— Да, но социопатите не се вписват добре.

— Може би не успяват онези, които са диагностицирани като такива — но по дефиниция те са най-нисшата група в класа. Останалите са твърде умни, за да бъдат хванати, и *истинските* автомати се справят дори още по-добре. Освен това, когато се сдобиеш с достатъчно власт, не е необходимо да се държиш като останалите хора. Другите хора започват да се държат като теб.

Саша подсвирна.

— Уау, идеалният актьор!

— Или не толкова идеалният. Цялата работа не ти ли звучи като някой, когото познаваме?

Предполагам, че можеха да имат предвид и някой съвсем друг. Но това изказване беше най-близо до пряко споменаване на „Сири Кийтън“ за цялото време, което прекарах в подслушване. Никой друг не ме споменаваше, дори мимоходом. Това беше статистически невероятно, имайки предвид какво бях преживял пред очите им — все някой трябваше да каже *нещо*. Може би Сараста им бе наредил да не го обсъждат. Не знам защо. Но беше очевидно вече, че от известно време вампирът е оркестрирал взаимодействията с мен. Сега се криех, но той знаеше, че в някакъв момент ще започна да слушам. Може би имаше причина да не иска разузнавателните ми данни, заразени с...

Вампирът можеше просто да ме изключи от КонСенсус. Не го беше сторил. Което означаваше, че все още ме иска вътре в него.

Зомбита. Автомати. Шибано съзнание.

„Поне веднъж в проклетия си живот **разбери** нещо!“

Той ми го беше казал. Или поне някакво същество. По време на нападението.

„Разбери, че животът ти зависи от това!“

Почти сякаш той ми правеше услуга.

След това ме остави насаме. И очевидно бе казал на останалите да направят същото.

„Слушаш ли, Кийтън?“

И не ме беше лишил от достъп до КонСенсус.

* * *

Векове съзерцание на пъпа. Хилядолетия мастурбации. От Платон през Декарт до Докинс^[2] и Ранда. Души и зомбирани агенти и квалиа^[3]. Колмогоровска сложност^[4]. Съзнанието като Божествена искра. Съзнанието като електромагнитно поле. Съзнанието като функционален клъстер.

Проучих ги всичките.

Уегнър^[5] смяташе, че то е „административно обобщение“. Пенроуз^[6] го беше чул в песента на окованите електрони. Ньоретрандерс^[7] твърдеше, че е измама; Казим^[8] го наричаше „теч от паралелна вселена“. Метцингер^[9] отказваше дори да признае, че съществува. Изкуствените интелекти заявиха, че са открили отговора, но допълниха, че не са в състояние да ни го обяснят. Гьодел^[10] в крайна сметка се оказа прав: никоя система не може да разбере напълно самата себе си.

Дори синтезистите не бяха в състояние да ротират всичко това надолу. Носещите греди на занаята просто не бяха в състояние да поемат напрежението.

И всички те, започнах да осъзнавам, бяха пропуснали същината. Всички тези теории, всички тези опиянени сънища и експерименти и модели, опитващи се да докажат *какво* е съзнанието: никой не обясняваше за какво *става* то. Нямаше нужда от това — очевидно, съзнанието ни прави това, което сме. То ни позволява да различаваме красотата и грозотата. То ни издига в извисения свят на духовното. О, няколко аутайдера — Докинс, Кийо и някой и друг писател на хакуърк литература, все останали слабо известни — се питаха за кратко какъв е смисълът: защо *не* софт компютри и нищо повече? Защо системите без себеосъзнаване следва да са по наследство по-нисши?

Но тези автори в действителност не бяха повишавали глас над общата маса. Смисълът на онова, което сме ние, е твърде тривиално самоочевиден, така че няма защо да се прави на сериозен въпрос.

Но въпросите се роят в главите на лауреатите и в мрачните мисли на всеки един възбуден тийнейджър на планетата. Дали съм само химическа искра? Дали съм магнит в етера? Дали съм повече от очите, ушите и езика си; дали съм малкото нещо *зад* тези неща, нещото, надничашо отвътре. Но кой тогава гледа от *неговите* очи? Към какво се свежда то? Кой съм аз? Кой съм аз? *Кой съм аз!*

Що за глупав шибан въпрос. Можех да му отговоря за секунда, ако Сараста не ме беше насиллил първо да го разбере.

[1] Джордж Е. Пю, автор на „The Biological Origin of Human Values“ (1978) — „Биологичният произход на човешките добродетели“, — приписва в книгата този цитат на баща си, Емерсън М. Пю (реален цитат). ↑

[2] Ричард Докинс — английски етолог, еволюционен биолог и писател. ↑

[3] Квалиа (от лат. *qualia* (мн.ч.) / *quale* (ед.ч.)) — свойства, качества. Терминът се използва основно във философията. ↑

[4] Колмогоровска сложност — мярка за единица изчислителни ресурси в алгоритмичната теория на информацията. ↑

[5] Даниъл Уегнър — американски социален психолог. ↑

[6] Роджър Пенроуз, физик-теоретик, заедно с анестезиолога Стюърт Хамероф са автори на съвременната теория за квантовото съзнание. ↑

[7] Тор Ньоретрандерс — датски писател, работи в областта на научно-популярните издания. ↑

[8] Казим — измислен от автора учен. ↑

[9] Томас Метцингер — съвременен немски философ. ↑

[10] Курт Гьодел — австрийски математик, физик и философ. ↑

Започваме да разбираме себе си едва когато се изгубим.

Хенри Дейвид Торо^[1]

Срамът ме бе поразил и ме бе оставил изпразнен. Не ми пукаше кой ще ме види. Не ме интересуваеше в какво състояние ме виждаха. Дни наред плавах в палатката си, свит на топка и вдишващ собствената си смрад, докато останалите се занимаваха с извършването на приготовленията, предписани им от моя мъчител. Аманда Бейтс беше единствената, която повдигна поне формално възражение срещу травмата, причинена ми от Сараста. Останалите старателно гледаха надолу и държаха устите си затворени, и правеха каквото им бе казал — дали от страх или от безразличие, не можех да преценя.

Това беше още нещо, за което вече не ми пукаше.

В някакъв момент по време на усамотението ми, шината на ръката ми се разпука като изсъхнала мида. Усилих светлината достатъчно, за да видя какво се случва там; възстановената ми длан ме сърбеше и блестеше в здрача; през цялата ѝ ширина минаваше нова, по-дълга и по-дълбока линия на съдбата. След огледа се върнах в мрака и към сляпата, неубедителна илюзия за безопасност.

Сараста искаше от мен да вярвам. Не знам защо си бе помислил, че бруталното нападение и унижение ще свършат работа — че счупен и изпразнен, ще се превърна в празен съд, който той да напълни както му е угодно. Не беше ли това класическа техника за промиване на мозъци — разбиваш жертвата си и след това слепваш парченцата отново, според спецификации по твой собствен избор? Може би той очакваше да се възцари някакъв стокхолмски синдром, или може би действията му следваха план, непостижим за обикновеното месо.

Може и просто да беше полудял.

Той ме беше счупил. Беше ми представил аргументите си. Аз бях следвал следата му от хлебни трохи през КонСенсус, през „Тезей“. И сега, на само девет дни от завършването на „Роршах“, знаех със сигурност едно нещо: Сараста грешеше. Трябваше да греши. Не виждах как, но го знаех с пълна сигурност. Той грешеше.

Абсурдно или не, това стана единственото нещо, за което *ми* пукаше.

* * *

В гръбнака нямаше никого. Само Кънингам стърчеше в БиоМед, наведен над дигитална дисекция и преструвайки се, че убива времето. Понесох се над него, нововъзстановената ми ръка стисна горната част на най-близкото стълбище; то ме влачеше в малък, бавен кръг, докато барабанът се въртеше. Дори от мястото си можех да видя напрежението в раменете на Кънингам; система, заседнала в постоянен мотив, кородиращ през дългите часове, докато съдбата напредваше с цялото време на света.

Биологът вдигна глава.

— А! То е живо.

Преборих се с желанието да избягам.

Просто разговор, за Бога. Просто двама души си говорят. Хората го правят през цялото време без инструментите ти. И ти можеш. Ще се справиш.

Просто опитай.

Тъй че се насилих да сложа крак на стълбището, после и другия, да пренеса тежестта и да се придвижва напред. Опитах се да прочета топологията на Кънингам през мъглата. Може би виждах фасада, дълбока само микрометри. Може би той беше готов да приеме всякакъв вид разсейване, макар и да не го признаваше.

Или може би просто си го въобразявах.

— Как се справяш? — попита той, когато стигнах до палубата.

Свих рамене.

— Ръката ти е по-добре, както ми се струва.

— Не и благодарение на теб.

Бях се опитал да спра това изречение. Наистина.

Кънингам си запали цигара.

— Всъщност именно *аз* те залепих.

— Да, но ти също така и седя и гледаше, докато ме разкъсвах на парчета.

— Дори не бях там... — след малко биологът додаде: — Но ти може да си прав. Като нищо бих седял да гледам какво става. Аманда и Бригадата се *опитаха* да се намесят в твоя защита, доколкото разбрах. Не е било от полза за никого.

— Значи дори не би опитал.

— А ти, ако ситуацията беше обратната? Да тръгнеш невъоръжен срещу вампир?

Не казах нищо. Кънингам ме позяпа известно време, дърпайки от цигарата си. Накрая попита:

— Наистина стигна до теб, нали?

— Бъркаш — отвърнах.

— Така ли?

— Аз не *водя* хората за носа.

— Ммм... — биологът сякаш обмисляше твърдението. — Какъв термин би използвал тогава?

— Аз *наблюдам*.

— Да, правиш и това. Някои дори биха могли да го нарекат „шпионаж“.

— Аз... аз чета езика на тялото...

Да предположим, че именно за това си говорехме всъщност.

— Въпрос на степенуване е и ти го знаеш. Дори в тълпата има известни очаквания за уединение. Хората не са подготвени умовете им да бъдат изчитани с всяко помръдване на очната ябълка — Кънингам удари въздуха с цигарата си. — И ти. Ти си превръщач. Представяш различно лице на всеки от нас, и се обзалагам, че нито едно от тях не е истинско. *Истинският* ти, ако изобщо съществува, е невидим...

Нещо се сви болезнено под диафрагмата ми.

— Кой не е? Кой не се... опитва да се впише, кой не иска да е част от общото цяло? Няма нищо *лошо* в това. Аз съм синтезист, за Бога! *Никога* не манипулирам променливите.

— Нали разбираш, точно в това е проблемът. Ти манипулираш не само *променливи*.

Димът се гърчеше помежду ни.

— Предполагам, че никога не би могъл да разбереш, нали? — Кънингам се изправи и махна с ръка. Прозорец на КонСенсус избухна от едната му страна. — Вината не е твоя, честно. Не можеш да виниш някого за начина, по който са му вързани кънките.

— Остави ме на мира, да му се не види! — изръмжах. Това също ми се изплъзна преди да успея да се спра — и след това се изля цял потоп: — Толкова много *проклет* смисъл влагаш! Ти и твоята *емпатия*. Може и *наистина* да съм някакъв преструвко, но повечето хора биха се заклели, че съм надявал техните души. Не ми *трябва* тази помия, не е необходимо да *чувстваш* мотивите, за да ги използваш за дедукция, по-добре е, ако *не можеш*, това те прави...

— Безстрастен? — Кънингам се усмихна леко.

Може и твоята *емпатия* да е просто успокоителна лъжа, замислял ли си се някога? Може би *смяташ*, че знаеш как се чувства човекът отсреща, но всъщност *чувстваш* само самия *себе си* и нищо чудно с това да си дори по-лош от мен. Или пък всички си играем на жмичка. Може би единствената разлика е, че аз не лъжа себе си за това.

— Те изглеждат ли така, както си си представял? — попита Кънингам.

— Какво? Кой да изглежда?

— Криволячовците. *Многоставни ръце с централно тяло*. Звучи ми доста сходно.

Той беше ровил в архивите на Спиндъл.

— Аз... ами не точно — признах. — Ръцете са по... по-гъвкави в действителност. По-начупени. А и така и не успях да видя тялото. Какво общо има това с...

— Но е близо, нали? Същият размер, същото разпределение на тялото...

— Е, *и*?

— Защо не си го докладвал?

— Направих го. Айзък каза, че е ТМС. От „Роршах“.

— Видял си ги, преди да влезете в „Роршах“. Или поне — продължи Кънингам — си видял *нещо*, изплашило те дотам, че да провалиш прикритието си по времето, когато си шпионирал Айзък и Мишел.

Гневът ми изчезна като въздух през пукнатина в обшивката.

— Те... те са знаели?

— Само Айзък, струва ми се. И си е останало между него и дневника му. Подозирам, че не е искал да се меси на твоите протоколи

за *ненамеса* — макар че се обзалагам, че тогава е последният път, когато си хванал тях двамата насаме, нали?

Не казах нищо.

— Да не мислиш, че официалният наблюдател по някакъв начин е изключен от наблюдение? — попита след малко Кънингам.

— Не — казах тихо. — Предполагам, че не е.

Кънингам кимна.

— Е, виждал ли си още такива неща? Не говоря за обичайните халюцинации. Имам предвид криволячовци. Халюцинирал ли си, след като видя първия от плът и кръв и след като вече *знаеш* как изглеждат?

Помислих по въпроса.

— Не.

Биологът поклати глава, явно му беше хрумнало нещо ново.

— Ти наистина си голямо чудо, Кийтън, *знаеш* ли. Ти не лъжеш самия себе си, а? Дори и сега не *знаеш* какво *знаеш*.

— За какво става дума?

— Ти си го *измислил*. Най-вероятно благодарение на архитектурата на „Роршах“ — формата следва функцията, а? Някак си успял да сглобиш доста добра представа как изглеждат криволячовците, преди някой от нас изобщо да ги види. Или поне... — Кънингам си пое дъх и цигарата му проблесна като ярък диод — част от теб е успяла. Някакъв сбор безсъзнателни модули, които се скъсват от работа в твоя чест. Но те не могат да ти покажат плода на труда си, нали? Ти нямаш съзнателен достъп до тези нива. Затова част от мозъка ти се опитва да каже на другата част както може. Предава бележки под чина.

— Слепоглед... — промърморих. „Просто получаваш усещане накъде да посегнеш...“

— По-скоро като шизофрения, с изключение на това, че виждаш картинки вместо да чуваш гласове. Виждаш *образи*. И *все още* нищо не разбираш.

Примигнах.

— Но как бих могъл да... имам предвид...

— Какво си мислеше, че „Тезей“ е обладан от призраци? Че криволячовците си говорят с теб чрез телепатия? Какво... имаш *значение*, Кийтън. На теб ти е казано, че не си нищо друго, освен стенограф и след това са заковали в теб всичките пластове пасивно

„Долу ръцете!“, но ти все пак е трябвало да поемеш някаква инициатива по някакъв начин, нали? Трябвало е да работиш самичък по въпроса. Единственото нещо, което не си могъл, е да го признаеш на себе си... — Кънингам поклати глава. — Сири Кийтън. Гледай само какво са ти причинили! — той докосна лицето си и прошепна: — Какво са причинили на всички ни!

* * *

Открих Бригадата да се носи в средата на затъмнения наблюдателен мехур. Когато се присъединих към нея, тя ми направи място, оттласна се на една страна и се закотви за част от мрежата.

— Сюзън? — попитах. Вече не можех да ги различавам.

— Ще я доведе — каза Мишел.

— Не, няма нужда. Бих искал да поговоря с всички от...

Но Мишел вече беше избягала. Полуосветената фигура пред мен се промени и каза:

— Тя предпочита да остане насаме в момента.

Кимнах:

— А ти?

Джеймс сви рамене:

— Аз нямам против да поговоря. Макар че съм изненадана, че все още правиш докладите си, след...

— Аз... не, не точно. Това не е за Земята.

Огледах се. Нямахше кой знае какво за гледане. Фарадеева мрежа покриваше вътрешността на купола като сив слой, замъглявайки и накъсвайки гледката навън. Бен висеше като черен мехур, заел половината небе. Различих около дузина мътни следи на фона на неясни ивици облаци, в червено толкова тъмно, че граничеше с черно. Слънцето намигаше покрай рамото на Джеймс — *нашето* слънце, ярка точка, която се разделяше на бледи разцепени дъги, щом извърнех глава. Това, като цяло, изчерпваше гледката: звездната светлина не проникваше през мрежата, нито пък по-големите, по-тъмни парчета в пояса на гиганта. Милиардите слаби карфичени глави на лопатоносите машини се губеха напълно.

Което за някои би могло да носи успокоение, предположих.

— Кофти гледка — отбелязах.

„Тезей“ бе способен за нула време да прожектира върху купола ярки образи, много по-реални от истинския.

— Мишел я харесва — отвърна Джеймс. — Чувствата, които навява. И Крънчър харесва дифракционните ефекти. Той харесва... мотивите на интерференция.

Гледахме в нищото известно време, на слабата полусветлина, процеждаща се откъм гръбнака. Тя очертаваше ръбовете по профила на Джеймс.

— Ти ми устрои капан — казах накрая.

Лингвистката ме изгледа:

— Какво искаш да кажеш?

— Говорела си покрай мен през цялото време, нали? Всички вие сте го правили. Не ме посветихте в тайната, докато не бях... — о, как го каза той? — ... *предварително подготвен*. Цялата работа е била план да ме извади от равновесие. А после Сараста... ме нападна изведнъж и...

— Не знаехме за това. Не и докато не се включи алармата.

— Алармата?

— Когато той смени газовата смес. Сигурно си я чул. Не си ли бил там заради това?

— Той ме извика в палатката си. Каза ми да гледам.

Джеймс ме изгледа с лице, изпълнено със сенки.

— Не си се опитал да го спреш?

Не можех да не отговоря на обвинението в гласа й.

— Аз просто... наблюдавах — казах вяло.

— Мислех си, че си се опитал да го спреш да не... — тя поклати глава. — Заради *това* смятах, че те напада.

— Имаш предвид, че не е било преструвка? Не си знаела? — не го вярвах.

Но можех да позная, че не е.

— Мислех си, че си опитал да ги *защитиш* — Джеймс се изсмя на собствената си грешка тихо и без хумор, и отклони очи. — Твърде глупаво от моя страна, като те знам какъв си.

Така си е. Трябвало е да знае, че приемането на заповеди е едно нещо, но вземането на *страна* нямаше да постигне нищо, освен да компрометира участието ми.

А и аз би трябвало да съм свикнал на подобно отношение.

Впуснах се напред:

— Това беше някакъв вид специален урок. *Наръчник* за нещо. Не може да измъчваш лишено от съзнание същество или нещо подобно и... и аз те чух, Сюзън. Това не беше новост за теб, не беше новина за никого, освен за *мен* и...

„И ти го скри от мен. Всички вие. Ти и цялата Бригада, а също и Аманда. Таили сте го от дни и направо излизахте от кожата си да го прикриете. Как съм го пропуснал? Как?“

— Юка ни каза да не го обсъждаме с теб — призна Сюзън.

— Защо? Това е именно нещото, заради което на първо място съм *тук*.

— Той каза, че ти... ще се съпротивляваш. Освен ако не бъдеш правилно обработен.

— Обработен? Сюзън, той ме *нападна*! Ти *видя* какво...

— Не знаехме, че ще постъпи така. Никой от нас.

— А той защо го направи? В името на някаква печалба?

— Така казва той.

— Вярваш ли му?

— Вероятно... — след малко лингвистката сви рамене. — Кой знае? Той е вампир. Той е... непрозрачен.

— Но досието му... искам да кажа, досега той не е прибягвал до открито насилие...

Сюзън поклати глава:

— Че защо му е? Няма нужда да убеждава *останалите* от екипажа в нищо. Стига да следваме заповедите му безпрекословно.

— Аз също го правя — напомних ѝ.

— Той не се опитва да те убеди *теб*, Сири.

Ах.

Аз бях просто проводник, в крайна сметка. Сараста не пледираше случая си пред мен; той го правеше *през* мен, и...

... и значи планираше и втори рунд. Защо да се напъва толкова да представи случай пред Земята, ако Земята нямаше значение? Сараста не очакваше играта да приключи *тук*, в Оорт. Очакваше Земята да предприеме определени стъпки в светлината на... перспективата му.

— Но каква е разликата в случая? — почудих се.

Джеймс просто ме гледаше.

— Дори ако е прав, с какво променя това нещата? Как *това*... — вдигнах ремонтираната си ръка — променя ситуацията? Криволячовците са интелигентни, независимо дали притежават самосъзнание или не. Те са потенциална заплаха и в двата случая. Все още не знаем. Така че какво значение има? Защо той ми *причини* всичко това? Какво *значение* има?

Сюзън вдигна лице към Биг Бен и не отговори.

Саша извърна лице към мен и се опита.

— Има значение — каза тя, — понеже означава, че сме ги нападнали още преди да бъде изстрелян „Тезей“. Още преди Светулките дори.

— *Ние* сме нападнали...

— Не схващаш, така ли? Явно не... — Саша изсумтя тихо. — Това е най-смешното проклето нещо, което съм чула през целия си кратък живот... — тя се наведе напред с блеснали очи. — Представи си, че си криволячо, и се сблъскаш с човешки сигнал за първи път.

Погледът ѝ бе почти хищнически. Устоях на желанието да отклоня очи.

— За теб би трябвало да е съвсем лесно, Кийтън. Това ще да е най-лесният номер, който някога си правил. Не си ли ти потребителски интерфейс, не си ли Китайска стая? Не си ли ти онзи, който никога не поглежда вътре, никога не е извървявал път в чужди обувки, понеже изчисляваш всекиго по неговите *повърхности*? — Саша се взря в тъмния, завихрен диск на Бен. — Е, ето твоята мечтана среща. Това е цяла раса, съставена изцяло от *повърхности*. Няма вътрешност, която да гадаеш. Всички правила са изнесени на външната страна. Така че се хващай за работа, Сири Кийтън! Накарай ни да се гордеем с теб!

Нямаше подигравка в гласа на Саша, нито отвращение. Нямаше дори гняв — нито в гласа ѝ, нито в очите ѝ.

Имаше молба. Имаше *сълзи*.

— Представи си, че си криволячо! — прошепна тя отново, докато сълзите политаха като малки свършени мъниста около лицето ѝ.

* * *

Представи си, че си криволячо.

Представи си, че имаш интелект, но не и прозрение; задачи, но не и *съзнание*. По нервната ти система се носят стратегии за оцеляване и запазване, гъвкави, интелигентни, дори технологични — но няма друга система, която да ги следи. Може да си мислиш за всичко, но въпреки това не осъзнаваш нищо.

Не можеш да си представиш такова същество, нали? Самият термин *същество* изглежда неприложим в случая, по някакъв фундаментален начин, който все още не можеш точно да налучкаш.

Опитай.

Представи си, че се сблъскваш със сигнал. Той е структуриран и натъпкан с информация. Отговаря на всички критерии за интелигентно предаване. Еволюцията и опитът предлагат разнообразни пътища за следване, разклонения в алгоритмите, които се занимават с такива входни данни. Понякога такива сигнали идват от сходни съвкупности, които имат полезна информация за споделяне и чийто животи ще защитаваш съобразно правилата за подбор на съратници. Понякога идват от съперници или хищници, или други недружелюбни съвкупности, които трябва да бъдат избягвани или разрушавани; в тези случаи информацията може да се окаже от съществено тактическо значение. Някои сигнали могат дори да идват от същества, които, макар и да не са съратници, все пак могат да служат за сподвижници или симбионти в преследване на взаимноизгодни цели. Можеш да извлечеш подходящи реакции за подобни случаи и за много други.

Декодираш сигналите и изпадаш в неведение...

Прекарах си чудесно. Наистина му се насладих. Въпреки че струваше двойно повече от всички други проститутки в купола...

За да оцениш напълно Квартета на Кейси...

Те ни мразят заради свободата ни...

Сега обърни внимание...

Разбери.

Няма смислен превод на тези изрази. Те са безсмислено рекурсивни^[2]. Не съдържат полезна информация, но пък са структурирани интелигентно; няма шанс да бъдат създадени *по случайност*.

Единственото обяснение е, че нещо е кодирало безсмислици по начин, който наподобява полезно съобщение; измамата става очевидна

само след загуба на време и усилия. Сигналът служи да консумира ресурси с нулев резултат за получателя и да му намалява пригодността. Сигналът е вирус.

Вирусите не идват от съратници, симбионти и други съюзници.

Сигналът е вид нападение.

И идва точно *ей оттам*.

* * *

— Сега го схвана — заключи Саша.

Поклатих глава, опитвайки се да преглътна това налудничаво, невъзможно заключение.

— Те дори не са *враждебни*...

Дори не са способни на враждебност. Просто са толкова цялостно извънземни, че не могат да се отнесат по друг начин към човешкия език, освен като форма на бойни действия.

Как да кажеш на някого „Идваме с мир!“, ако самите думи са начин за обявяване на война?

— Ето затова не искаха да говорят с нас... — осъзнах.

— Само ако Юка е прав. Може и да не е — отново говореше Джеймс, все още слабо съпротивлявайки се, все още нежелаетца да отстъпи пред довод, който дори другите й съзнания бяха приели.

Разбрах защо. Ако Сараста беше прав, криволячовците представляваха *нормата*: еволюцията във вселената не е нищо друго, освен плод на автоматична, организирана комплексност, огромна тюрингова машина, пълна със самовъзпроизвеждащи се елементи, напълно неосъзнаващи собственото си съществуване. А ние — ние бяхме плод на случайността, изкопаемите. Ние бяхме безкрилите птици, които се наслаждават на господството си над някакъв безлюден остров, докато морето не изхвърли по нашите брегове змии и хищници. Съюзът Джеймс не можеше да се насили да приеме тази гледна точка — защото тя, с нейните многобройни личности, построени върху вярата, че комуникацията може да разреши всички конфликти, би била принудена да признае, че вярва в лъжа. Ако Сараста беше прав, нямаше надежда за изкупление.

Спомен се надигна в съзнанието ми и залепна там: мъж в движение, с приведена глава, с уста, изкривена в непредаваема гримаса. Очите му са фокусирани върху единия крак, после върху другия. Краката му се движат сковано, внимателно. Ръцете му изобщо не помръдват. Той се мъкне напред като зомби в плен на *rigor mortis*.

Знаех от какво страда: проприорецептивна полиневропатия, клиничен случай, който бях открил в КонСенсус преди смъртта на Спиндъл. Това беше пациент, с какъвто ме сравни навремето Падж — човек, който е изгубил ума си. Остава му само самосъзнанието. Лишен от подсъзнателното усещане и подпрограми, които винаги е приемал за даденост, той трябва да се фокусира върху всяка една поредна крачка през стаята. Тялото му вече не знае къде се намират крайниците или какво правят те. За да се движи въобще, дори за да остане изправен, той трябва постоянно и съзнателно да наблюдава.

Когато гледах файла, той нямаше звук. Нямаше и сега, в спомена за него. Кълна се обаче, че можех да усетя Сараста зад рамото си, да наднича в спомените ми. Кълна се, че го чух да казва в ума ми като шизофренична халюцинация: „Това е най-доброто, на което съзнанието е способно, оставено да действа самостоятелно.“

— Правилен отговор — промърморих. — Но грешен *въпрос*.

— Какво?

— Помниш ли Свивчо? Когато ти го попита какви са предметите в прозореца.

— И той пропусна криволячото — кимна Джеймс. — Е?

— Той не пропусна криволячото. Ти си мислеше, че питаш за нещата, които той *вижда*, нещата, които *съществуват* на екрана. Свивчо си мислеше, че го питаш за...

— ... за нещата, които *осъзнава*... — завърши лингвистката.

— Той е прав — прошепнах. — Боже. Мисля, че той е прав.

— Хей — сепна ме Джеймс. — Видя ли *то*...

Но така и не видях какво ми сочи тя. „Тезей“ тресна клепачи, стисна ги и взе да вие.

* * *

Съдбовният ден настъпи девет дни по-рано.

Не видяхме изстрела. Какъвто и оръдеен порт да отвори „Роршах“, той беше прецизно затъмнен от три страни — лабораторният мехур го криеше от „Тезей“, а два изкривени клона на самия артефакт го криеха от двете огневи позиции. Кълбо нажежена плазма се изстреля от това сляпо петно като мощен юмрук. Беше разпрало надуваемия отсек още преди да се включи първата аларма.

Алармите ни гонеха към кърмата. Заедно със Сюзън се хвърлихме надолу по гръбнака — през мостика, през криптата, покрай люкове и тесни пространства, напускайки повърхността в търсене на убежище с повече от една ръка място от кожата до небето. Заравяхме се. КонСенсус ни следваше, прозорците му се гънеха и пързяха по проводници и тръби, и по тунела на самия гръбнак. Не обръщах внимание, докато не се озовахме отново в барабана, дълбоко в корема на „Тезей“ — където можехме да се преструваме, че е по-безопасно.

Долу на въртящата се палуба Бейтс избухна от главата, тактическите прозорци се вихреха около нея като бални танцьори. Нашият собствен прозорец се спря на стената на каюткомпанията. Мехурът на лабораторията се разду на дисплея като евтина оптическа илюзия: пред очите ни едновременно набъбваше и спадаше, гладката му повърхност се изпъваше откъм нас и колабираше върху себе си. Отне ми секунда да отгатна защо: нещо беше ритнало силно мехура от външната страна и го беше отпратило да се върти към нас в бавно, величествено търкаляне. Беше *разпорило* лабораторния отсек, изсипвайки атмосферата, и останките от еластичната му кожа се влачеха след него като спадащ балон. Докато гледахме, пред нас се появи мястото на удара — изгорена зейнала уста, от която се точеха пипала замръзнала слюнка.

Оръдията ни стреляха. Използваха непроводящи топчета, които нямаше да бъдат отблъснати от електромагнитните фокуси — невидими и тъмни и далечни за човешките очи, но ги виждах през тактическите мерници на стрелящите роботи, гледах ги как чертаят двойни линии тирета в дълги тъмни арки през небесата. Потоците се сблъскваха, докато оръдията проследяваха мишените си и се събраха върху двете стремително падащи звезди, които се носеха с разперени ръце през бездната, с лица обърнати към „Роршах“ като слънчогледи — към слънцето.

Оръдията ги накълцаха на парченца, преди да изминат дори половината път.

Но раздробените им останки продължиха да падат и внезапно повърхността под тях оживя от движение. Зуумнах панорамата: криволячовци се носеха по обшивката на „Роршах“ като оргия от змии. Бяха наизлезли в космоса голи. Някои бяха сплели ръце и се държаха един друг и трети, образувайки гърчещи се прешленести вериги, които се вееха през радиоактивния вакуум като стебла на морски водорасли, посягащи, протягащи се...

Нито Бейтс, нито машините ѝ бяха глупави. Те се целеха в свързаните криволячовци също тъй безмилостно, както бяха прихванали бегълците, и с много по-висок краен резултат. Но мишените просто бяха прекалено много, твърде много парченца биваха грабнати в полет. Два пъти видях отсечени късчета от Разгъвчо и Свивчо да бъдат сграбчвани от техни братя.

Разбитата лаборатория надвисваше над КонСенсус като грамаден скъсан левкоцит. Нова аларма запищя някъде наблизко: за опасно сближаване. Кънингам се изстреля в барабана някъде откъм кърмата, отскочи от връзка тръби и проводници, посегна за опора.

— Мама му *стара*... отлитаме, нали? Аманда?

— Не — обади се отнякъде Сараста.

— Какво?... — „още ти трябва“, щях да изръся. — Аманда, ами ако то стреля по кораба?

— Няма — тя не сваляше очи от прозорците си.

— Откъде зна...

— Не може. Ако разполагаше с още предварително подготвена огнева мощ, щяхме да сме видели промени в термалните течения и в микроалометрията...

Между нас се въртеше изрисуван с фалшиви цветове пейзаж, ширината съответстваше на времето, дължината — на делта-масата. Килотони се надигаха от този терен като верига червени планини.

— Ха... Дойде точно под шумовата...

Сараста я прекъсна:

— Робърт, Сюзън. В скафандрите!

Джеймс пребледня:

— *Какво?* — изплака Кънингам.

— Лабораторният модул ще ни блъсне — обясни вампирът. — Спасете пробите. *Незабавно!* — той изключи канала, преди някой да посмее да възрази.

Но Кънингам не се канеше да спори. Той току-що беше видял отлагането на смъртната ни присъда: защо Сараста щеше да се интересува от пробите от биопсиите, ако не смяташе, че имаме шанс да избягаме с тях? Биологът зае позиция и се понесе към предния люк.

— Там съм — каза, изстрелвайки се напред.

Трябваше да му го призная: психологията на Сараста се подобряваше.

Но не проработи върху Джеймс, Мишел или... не бях в състояние да кажа кой е начело на Бригадата в момента.

— Не мога да ида там, Сири. *Не мога да ида там...*

„Просто наблюдавай. Не се намесвай.“

Разкъсаният надуваем модул се сблъска слабо с десния борд и се сплеска по обшивката. Не усетихме нищо. Твърде далеч и прекалено близо до нас, легионите на повърхността на „Роршах“ оредяваха. Те изчезваха през усти, които се нацупваха и разтваряха и магически се затваряха отново по черупката на артефакта. Оръдейните ни кули стреляха безразлично по онези, които оставаха отвън.

Наблюдавай.

Четворната бригада пулсираше до мен, изплашена до смърт.

Не се намесвай.

— Няма нищо — казах. — Аз ще ида.

* * *

Отвореният шлюз беше като вдлъбнатина в лицето на безкрайна скала. През нея надникнах в бездната.

Хълбокът на „Тезей“ гледаше встрани от Биг Бен, встрани и от врага. Гледката въпреки това беше разтърсваща — безкрайна панорама от далечни звезди, студени, твърди и немигащи. Една самотна, маргинално по-ярка, сияеше в жълто, все тъй много, много далеч. И малкото удоволствие, което бих могъл да извлека от гледката изчезна, когато слънцето изгасна за един миг: въртящо се парче скала, най-вероятно. Или някой от лопатоносите спътници на „Роршах“.

Една стъпка и можеше никога да не спра да падам.

Но не я направих и не паднах. Стиснах пищова си и се изстрелях полека през отвора. Обърнах се. Обшивката на „Тезей“ се извиваше встрани от мен във всички посоки. Откъм носа, като оръдейна кула, над хоризонта стърчеше запечатаният наблюдателен мехур. Надалеч, в посока към кърмата, над ръба надничаше неравен снежен хълм — крайт на спукания лабораторен мехур.

И отвъд всичко това, достатъчно близо да го докоснеш: безкрайният облачен пейзаж на Биг Бен, гигантска, подобна на вълна стена, която се простираше до донякъде плоския далечен хоризонт, който трудно можех да обхвана дори на теория. Когато се фокусирах, ми се струваше тъмен и в безконечни отсенки на сиво — но ако гледах встрани, ъгълчето на полезрението ми дразнеше мрачна, подпухнала червенина.

— Робърт?

Включих към дисплея в шлема си потока данни от скафандъра на Кънингам — неравно, безжизнено поле лед, изпъкващо с висок контраст на светлината на шлема му. Интерференциите от магнитосферата на „Роршах“ минаваха през образа на вълни.

— Чуваш ли ме?

Пукане и свистене. Звук от дишане и мърморене на фона на електрическото пращане.

— Четири и три десети. Четири нула. Три и осем десети...

— Робърт?

— Три и... По дяволите. Какво... какво правиш тук, Кийтън? Къде е Бригадата?

— Дойдох да ти помогна вместо нея...

Още едно натискане на спусъка и вече се насочвах към снежния пейзаж. Гладката обшивка на „Тезей“ прелиташе покрай мен, на една ръка разстояние.

— Да се размърдаме тогава, а?

Кънингам преминава през цепнатината, изгорена и разкъсана рана в тъканта, която при докосване се спихваше назад. Във вътрешността на замръзналата пещера като ледникови отпадъци се смесваха кабели, счупени панели, и мъртви роботски ръце; очертанията им се гърчеха от смущения, сенките им подскачаха и се протягаха като живи в светлината на начелната лампа на биолога.

— Почти стиг...

В светлината изникна нещо, което не беше смущение. Нещо се *разгъна*, тъкмо на ръба на полезрението на камерата.

Потокът данни секна.

Внезапно Бейтс и Сараста се разкреяха в шлема ми. Опитах се да пусна спирачка. Глупавите ми безполезни крака ритяха срещу вакуума, подчинявайки се на някакво древно нареждане на гръбначното стебло от времето, когато на земята са живели чудовищата, но докато си спомня да използвам за спирачка пръста си на спусъка, лабораторният модул вече бе надвиснал пред мен. Зад него, недалеч от нас, стърчеше „Роршах“, огромен и зловещ. Около оплетената му повърхност като пластове светкавици се гърчеха мътни зелени сияния. Отваряха се и се затваряха стотици *уст*, вискозни като кипнала вулканична кал, всяка една от тях достатъчно голяма да погълне целия „Тезей“. Едва забелязах трепкащото движение пред мен, безмълвният изблик на тъмна маса от спихналата се палатка. По времето, когато погледът ми улови Кънингам, той вече беше поел по пътя си, озарен от призрачната трупешка светлина, танцуваща по кожата на „Роршах“.

Помислих си, че го виждам да ми маха, но грешах. Това беше просто криволячото, увит около тялото му като отчаян любовник, махащ напред-назад ръката му, заедно с вързания за нея ракетен пистолет. „Чао-чао! — сякаш казваше тази ръка. — И майната ти, Кийтън!“

Гледах както ми се стори, цяла вечност, но ни една друга телесна част на биолога не помръдна.

Гласове крещяха и ми нареждаха да се прибирам. Едва ги чувах. Бях твърде шашнат от простата алгебра и се опитвах да видя смисъл в елементарното изваждане.

Два криволячовци. Свивчо и Разгъвчо. И двамата бяха налични, разстреляни на парченца пред очите ми.

— *Кийтън, чуваш ли ме? Връщай се веднага вътре! Потвърди!*

— Не може... невъзможно... — чух се да казвам. — Там бяха само два...

— *Върни се незабавно на кораба! Потвърди!*

— Аз... прието...

Устите на „Роршах“ внезапно се затвориха, сякаш сдържаха дълбоко дъх. Артефактът започна да се *завърта*, мъчително, като променящ курса си континент. Отдалечи се, отначало бавно, после набирайки скорост, подвивайки опашка и бягайки...

„Колко странно — казах си. — Може би се бои от нас повече, отколкото ние...“

Но точно тогава „Роршах“ ни прати въздушна целувка. Видях я да избухва дълбоко от короната му от тръни, нереална и прозрачна. Изстреля се през небесата и се размаза по кръста на „Тезей“, врътвайки неподобен номер на Аманда Бейтс. Кожата на кораба ни *протече* и зейна като уста, застинала в беззвучен замръзнал писък.

[1] Хенри Дейвид Торо е американски писател, естествоизпитател, философ, аболиционист (реален цитат). ↑

[2] Рекурсия — процес на самообосноваване. ↑

Не можеш едновременно да предотвратиш война и да се готвиш за такава.

Алберт Айнщайн^[1]

Нямам представа дали криволячото е стигнал до дома със спечелената с толкова труд плячка. Имаше да се навакхва толкова изгубено разстояние, дори ако оръдията ни не го сваляха по пътя. Пистолетът на Кънингам може да е свършил горивото. А и кой знае колко време издържат тези твари във вакуум? Може би нямаше същинска надежда за успех, може би криволячото беше мъртвец от момента, когато бе направил залога си и бе останал на борда. Така и не узнах. Той се смали и изчезна от погледа ми, много преди „Роршах“ да се гмурне под облаците и да изчезне на свой ред.

Криволячовците през цялото време бяха три, разбира се — Свивчо, Разгъвчо и полузабравените обгорени останки на първия извънземен, убит от побъркания робот. Тях държахме замразени до живите му събрата, за да имат по-лесен достъп дистанционните инструменти на Кънингам. Впоследствие се опитах да измъкна полусъзрения детайл от паметта си: дали онези двама бегълци бяха сферични или единият изглеждаше сплескан по оста? Дали и двамата мърдаха и махаха крайници по начина, по който паникьосан човек би правил при отсъствие на почва под краката си? Или единият се бе носил, може би мъртъв, по балистична крива, докато оръдията ни не унищожиха доказателството?

В този момент нямаше съществено значение. Наистина същественото беше, че в крайна сметка всички заемахме ясни позиции. Бяхме пуснали първа кръв и бе обявена война.

А „Тезей“ беше парализиран от кръста надолу.

Финалният изстрел на „Роршах“ беше пробил обшивката в основата на гръбнака. Беше пропуснал на косъм фунията на двигателя и системата за телематерия. Можеше да порази Цеха, ако не бе похабил толкова много джаули да прогори обшивката, че с изключение на временни ефекти от удара, всичките ни жизненоважни системи бяха, като цяло, годни за работа. Всичко, което изстрелът постигна, бе да

отслаби гръбначния стълб на „Тезей“ достатъчно, за да се пречупи на две, ако изобщо се опитаме да пуснем двигателя достатъчно силно, че да излезем от орбита. Корабът щеше да успее да оправи щетите, но не навреме.

Ако това беше късмет, то той бе забележителен.

Но след като парализира плячката си, „Роршах“ бе изчезнал. Бе взел от нас всичко, което се нуждаеше, най-малкото за момента. Имаше информация: всички преживявания и прозрения, кодирани в заловените крайници на жертваните шпиони. Ако залогът на Свивчо-или-Разгъвчо се бе изплатил, разполагаше вече дори с образец, за което, като се има предвид всичко останало, нямаше защо да му се сърдим. И затова се бе гмурнал невидим в дълбините, вероятно за отдих. За презареждане.

Но щеше да се върне.

„Тезей“ изгуби тегло за финалния рунд. Затворихме барабана в напразен опит да намалим броя на уязвимите си движещи се части. Четворната бригада — оставена без заповеди, безполезна, с издърпана изпод краката чергичка на основната причина за съществуването им — се оттегли в някакъв вътрешен диалог, в който други участници бяха нежелани. Тя плаваше в наблюдателния мехур с очи така здраво стиснати, както и клепачите обшивка около нея. Не можех да позная кой е шофьорът.

Направих опит:

— Мишел?

— Сири... — беше Сюзън. — Просто се махни.

Бейтс плаваше близо до пода на барабана, с прозорци, подредени навсякъде по обшивката и конферентната маса.

— С какво да помогна? — попитах.

Тя дори не вдигна глава:

— С нищо.

Така че я гледах. Бейтс броеше гмуркачите в един прозорец — маса, инерция, всяка от дузина променливи, които биха могли да се окажат много константни, ако някое от тези лопатоноси торпеда се ориентираше към гърлото ни. Най-сетне ни бяха забелязали. Хаотичният им електроноподобен танц вече се местеше, стотици и хиляди колосални парни чукове бяха приведени във внезапно

движение и тъчаха зловеща динамика, която още не се беше установила в състояние, което можем да предскажем.

В друг прозорец в безкраен цикъл се повтаряше фокусът на „Роршах“ с изчезването: радарен образ, потапящ се дълбоко в маелстрьома, избледняващ под газовите тератонове радиосмущения. Може би още беше в нещо като орбита. Съдейки по последната видяна траектория, „Роршах“ в момента като нищо би могъл да се върти около ядрото на Бен, да минава през сгъстени пластове метан и моноксид, които биха смазали „Тезей“ за секунда. Можеше дори да не спре дотам — като чудно да беше способен да премине дори през онези обширни, огромни дълбинни налягания, които превръщаха желязото и водорода в течности.

Не знаехме. Знаехме само че ако запази последната си траектория и оцелее в дълбините, „Роршах“ ще се върне след по-малко от два часа. И, разбира се, *ще* да оцелее. Не може да убиеш чудовищата под леглото. Можеш само да ги държиш извън одеялото си.

И то за известно време.

Миниатюрна вложка привлече вниманието ми с ярко примигване. По мое нареждане се увеличи до вихрещ се сапунен мехур, невероятно красив, изместена към синия спектър блестяща дъга от изригнал газ. Не я познах в първия момент: Биг Бен, рендван в някаква призматична последователност фалшиви цветове и в увеличение, каквото досега не бях срещал. Изсумтях тихо.

Бейтс вдигна очи.

— О! Красиво е, нали?

— Какъв е спектърът?

— Предимно дълговълнов. Видимо червено, инфра, такива неща. Подходящ е за топлинни следи.

— Видимо червено?

На практика такова нямаше; най-вече студени плазмени фрактали в стотици отсенки на нефрит и сапфир.

— Квадрохроматичен палет — обясни ми Бейтс. — Като онова, което виждат котките. Или вампирите... — тя съумя да махне вяло с ръка към дъгоцветния мехур. — Сараста съзира нещо подобно всеки път, когато погледне навън. Ако изобщо гледа навън.

— Човек да си помисли, че би го споменал... — промърморих.

Беше великолепно, досущ като холографско украшение.

Гледан през подобни очи, може би дори „Роршах“ представляваше творение на изкуството...

— Не мисля, че те обработват зрението като нас — Бейтс отвори друг прозорец. На масата изскочиха обикновени графики и контурни чертежи. — Вампирите не ходят дори в Небесата, доколкото съм чула. ВР^[2] не работи при тях, те... виждат пикселите или нещо подобно.

— Ами ако е прав? — попитах.

Казах си, че търся само тактическа оценка, официално мнение за официалния запис. Но думите ми изскочиха пълни със съмнение и уплашени.

Бейтс се спря. За момент се почудих дали и тя най-сетне е изгубила търпение по отношение на личността ми. Но майорката само вдигна очи и се взря в невидимата далечина.

— Ами ако той е прав — повтори тя, и побутна с език въпроса, скрит под този: *Какво можем да сторим тогава?* — Можем да се моделираме обратно до загуба на самосъзнанието, навярно. Може да подобри шансовете ни в дългосрочен план — Аманда ме погледна с нещо като съжалителна полуусмивка на ъгълчето на устата. — Но подозирам, че това няма да е особена победа, нали? Каква е разликата между това да си мъртъв и просто да не знаеш, че си жив?

А аз най-сетне видях истината.

Колко време щеше да отнеме на вражески тактик да разкрие съзнанието на Бейтс зад действията на войниците ѝ на бойното поле? Колко време щеше да мине, преди очевидната логика да се изясни? Във всяка бойна ситуация тази жена би привлякла най-много вражески огън — отрежи главата и убий тялото. Но Аманда Бейтс не беше просто глава: тя беше тясното гърло на бутилката, и тялото ѝ *нямаше* да пострада от обезглавяващия удар. Смъртта ѝ само щеше да откачи войниците ѝ от каишката. Колко по-смъртоносни можеха да са тези работи, щом веднъж бойните им рефлексии спрат да минават през претоварен със задачи междинен посредник, в който изчакваха одобрението свише?

Спиндъл беше схванал положението наопаки. Аманда Бейтс не се явяваше отстъпка пред политиците, нито пък ролята ѝ отричаше остаряването на човешката командна верига. Напротив, ролята ѝ *разчиташе* на това.

Нашата майорка беше пушечно месо повече и от мен. Винаги е била. И трябваше да го призная: след поколения генерали, живели заради славата на атомната гъба, много ефективна стратегия се явяваше да вкиснеш възможностите на подстрекателите за неоправдано насилие. В армията на Аманда Бейтс да започнеш битка означаваше да застанеш на бойното поле с нарисувана на гърдите мишена.

Нищо чудно, че тя е била толкова погълната от мирните алтернативи.

— Съжалявам — казах тихо.

Тя сви рамене.

— Още не е свършило. Това е просто първият рунд! — Бейтс си пое дълбоко и продължително дъх и се върна към изучаването на механиката на прашката. — „Роршах“ не би се мъчил да ни уплаши толкова отначало, ако не можехме да го засегнем, разбираш ли?

Преглътнах.

— Ясно.

— Така че още имаме шанс — майорката кимна на себе си. —
Още имаме шанс!

* * *

Демонът подреждаше пешките си за финалната игра. Не му бяха останали много. Войника прати на мостика. Настани излишните лингвисти и дипломати в ковчега им, далеч от очите и далеч от пътя.

Призова жаргонавта в покоите си — и макар че това щеше да е първият път, когато се срещнах с вампира от нападението насам, заповедта му не носеше и най-малка нотка съмнение, че ще се подчиня. Подчиних се. Дойдох по негово нареждане и видях, че се е обградил с лица.

Всичките — до едно — пищяха.

Нямаше звук. Обезпльтените холограми се носеха в безмълвни редици из палатката, всяка изкривена в различно изражение на болка. Тези лица бяха подложени на мъчения — половин дузина истински раси и двойно повече хипотетични такива, с тонове на кожата, вариращи от въгленово черно до албинос, с вдигнати и наклонени

вежди, с плоски или пък заострени носове, с широки или пък стесняващи се челюсти. Сараста беше извикал да му служи цялото дърво на човешкия род, изумителни по обхвата на чертите си, ужасяващи в постоянството на израженията.

Море от измъчвани лица, въртящи се в ниски орбити около моя вампир-командир.

— Боже мили, какво е *това*?

— Статистически графики — Сараста изглеждаше съсредоточен върху одрано дете азиатче. — Ръстова алометрия на „Роршах“ в течение на двуседмичен период.

— Тези *лица*...

Той кимна, насочвайки вниманието си към жена без очи.

— Диаметърът на черепа е в пропорция с общата маса. Дължината на долната челюст се отнася за електромагнитната прозрачност при един ангстрьом. Сто и трийсет лицеви измерения, всяко представящо различна променлива. Комбинация по метода на главните компоненти^[3], представена като многостранни аспекти съотношения... — вампирът се обърна с лице към мен, голите му блестящи очи бяха съвсем леко отклонени встрани. — Ще се учудиш колко сиво вещество е посветено на анализа на лицевите изображения. Истински срам е да го губим при нещо толкова... контраинтуитивно като обикновените чертежи или постоянствени таблици.

Усетих как се стягат челюстите ми.

— Ами израженията? Какво представят *те*?

— Софтуерът обработва изходните данни съобразно потребителя.

Галерия в агония, молеца за милост от вси страни.

— *Създаден* съм за лов — напомни ми меко вампирът.

— И си мислиш, че не го знам — казах след малко.

Той сви рамене, обезсърчаващо човешки жест:

— Ти попита.

— И защо съм тук, Юка? Искаш да ми предадеш друг *важен урок*?

— За да обсъдим следващия ни ход.

— Какъв ход? Не можем дори да избягаме.

— Не... — той поклати глава, оголвайки заострените си зъби с нещо доста близо до съжаление.

— Защо чакахме толкова дълго? — внезапно намусената ми съпротива се изпари. Звучах като дете, изплашено и молещо. — Защо просто не му налетяхме, когато дойдохме отначало, когато то беше *по-слабо*...

— Трябваше да го изучим. За следващия път.

— Следващ път? Мислех си, че „Роршах“ е пухче на глухарче. Че просто е... попаднал тук...

— ... по случайност. Но всяко глухарче е клон. Техните семена са цял легион... — поредната усмивка, също толкова неубедителна. — И може би на плацентарните животни им е отнело повече от един опит да превземат Австралия.

— То ще ни анихилира. Дори не му трябва тези плюнки, може да ни пулверизира с някой от гмуркачите си. За секунда.

— Да, но не иска.

— Откъде *знаеш*?

— Те също трябва да ни изучат. Искат ни непокътнати. Подобряват нашите шансове.

— Не достатъчно. Не можем да спечелим.

Това беше дългоочакваният момент. Мигът, в който Чичо Хищник ще се усмихне на наивността ми и ще ме посвети в плана си. Щеше да каже: „Разбира се, ние сме въоръжени до зъби. Да не мислиш, че сме изминали целия този път и сме се изправили пред такъв страховит неизвестен противник, без да разполагаме със средство за самозащита? Сега, най-сетне, мога да разкрия, че щитовете и оръжейната представляват само половината от масата на кораба...“

Това беше *очакваният* от него миг!

— Не — каза Сараста. — Не можем да спечелим.

— Значи просто си седим тук. Просто чакаме да умрем в следващите... следващите шейсет и осем минути...

Сараста поклати глава:

— Не.

— Но... — подех аз. И завърших: — О!

Понеже, разбира се, току-що бяхме попълнили запасите си от антимаатерия. „Гезей“ не беше екипиран с оръжия. Самият той *беше* оръжие. А ние, всъщност, щяхме да седим тук през следващите шейсет и осем минути, в очакване на смъртта.

Но щяхме да отнесем и „Роршах“ с нас.

Сараста не каза нищо. Чудех се какво вижда, когато ме гледа. Запитах се дали всъщност зад тези очи *има* Юка Сараста, дали неговите прозрения — винаги десет крачки пред нашите собствени — не идват до такава степен от превъзхождащи нашите аналитични способности, колкото от изпитаната във времето истина, че *трябва да приличаш на врага си, за да го опознаеш*.

На чия страна, питах се, би застанал един автомат?

— Ти имаш други грижи и задачи — осведоми ме вампирът.

Пристъпи към мен; кълна се, че всичките агонизиращи лица го проследиха с очи. За момент Сараста ме огледа, плътта около очите му се сбръчкваше. Или може би някакъв несъзнателен алгоритъм просто преработваше визуални данни, корелираше съотношенията на аспектите и лицевите тикове, захранваше всичко в някаква изходна субпрограма с не повече самосъзнание, отколкото статистически брояч... Може би в лицето на това същество нямаше повече искра, отколкото имаше във всички онези, мълчаливо пищящи около него.

— Съюзът бои ли се от теб? — попита застаналото пред мен същество.

— Сю... Защо би трябвало?

— Тя има четири съзнателни същества в главата си. Тя е четири пъти по-себеосъзната от теб. Това не те ли превръща в заплаха?

— Не, разбира се, че не.

— Тогава защо се чувстваш по-заплашен от мен?

И внезапно спря да ми пука вече. Изсмях се на глас, с минути живот пред мен и нищо за губене.

— *Защо?* Може би защото си моят естествен враг, шибаняк такъв! Може би защото те *познавам*, и ти не можеш дори да *погледнеш* към някой от нас, без да си извадиш ноктите. Може би е защото за малко да ми откъснеш проклетата ръка и защото ме изнасили без причина...

— Мога да си представя какво е — каза Сараста тихо. — Моля те, не ме карай да го правя отново!

Млъкнах незабавно.

— Знам, че твоята и моята раса никога не са били в особено добри отношения — в гласа му се усещаше студена усмивка, макар да я нямаше на лицето му. — Но аз правя само онова, което ме накараш да направя. Вие *рационализирате*, Кийтън. Вие *защитавате позиции*.

Отхвърляте несъмнени истини, и ако не можете да ги отхвърлите незабавно, тогава ги тривиализирате. Натрупващите се доказателства никога не са достатъчно добри за вас. Чувате слухове за холокост; отхвърляте ги. Виждате доказателства за геноцид — настоявате, че положението не може да е толкова страшно. Температурите се вдигат, ледниците се топят — видовете *измират*, — а вие вините слънчевите петна и вулканите. Всички са такива, но ти — дори повече. Ти и твоята Китайска стая. Ти превръщаш неразбирането в математика, ти отхвърляш истината преди дори още да си я чул.

— Добре ми служеше досега — изуми ме лекотата, с която поставих живота си в минало свършено.

— Да, ако целта ти е просто да *предаваш*. Сега трябва да *убеждаваш*. Трябва да *вярваш*.

Това бяха намеци, на които не смеех да се надявам.

— Да не казваш, че...

— Не можем да си позволим истината да се *процеди*. Не мога да ти дам възможност да включиш рационализациите си и защитите си. Те трябва да паднат напълно. Ти трябва да бъдеш *заят*. Разчупен. Невъзможно е да се отрече геноцидът, ако си погребан до шията в разчленени тела.

— Ти си ме *водил за носа* — прошепнах. — През цялото време... Знаех, че става нещо. Не знаех само *какво*.

— Щях да прозра плана ти — казах му, — ако не ме беше въвлякъл в системата.

— Можеше дори да го прочетеш направо по мен.

— *Ето* защо ти... — поклатих глава. — Мислех си, че е понеже ние сме *месо*.

— И затова също — призна Сараста и погледна право към мен.

За първи път и аз погледнах в очите му. И усетих шока на разпознаването.

Все още се питам как не съм го забелязал преди. През всичките тези години си спомнях мислите и чувствата на някаква различна, по-млада личност, някаква останка от момчето, което родителите ми бяха издърпали от главата ми, за да направят място за мен. Той бе бил *жив*. Светът му беше ярък. И макар че можех да призовавам спомените от това друго съзнание, едва можех да почувствам нещо с ограниченията на моето.

Може би *сънно състояние* не е толкова лошо определение за...

— Искаш ли да чуеш една вампирска народна приказка? — попита Сараста.

— Вампирите си имат приказки?

Той прие това за „да“.

— Лазер е на мисия да намери мрака. Тъй като живее в стая без врати, без прозорци и без никакъв източник на светлина, той си мисли, че това би било лесно. Но навсякъде, накъдето се обърне, вижда светлина. Всяка стена, всяко късче мебел, към които посочи, са ярко осветени. В крайна сметка лазерът стига до заключението, че *не съществува* мрак и светлината е навсякъде.

— Какво, по дяволите ми, разказваш?

— Аманда не планира бунт.

— Какво? Ти знаеш за...

— Тя дори не го иска. Питай я, ако ти стиска.

— Не... аз...

— Ти цениш обективността.

Беше толкова очевидно, че не се помъчих да отговоря.

Въпреки това вампирът кимна:

— Синтезистите нямат собствено мнение. Така че когато усетиш да се формира такова, то трябва да е на някой друг. *Екипажът* те презира. Аманда иска да ме смени на командния пост. Половината от нас сме *ти*. Мисля, че думата е „прожектирам“. Макар че — Сараста наклони леко глава на една страна — напоследък ти се подобри. Ела.

— Къде?

— Хангарът на совалките. Време е да си свършиш работата.

— Моята...

— Да оцелееш и да свидетелстваш.

— Един робот...

— Може да достави данните — ако приемем, че нищо не изпържи паметта му, преди да се измъкне. Не може да *убеди* никого. Не може да се противопостави на рационализирането и отрицанието. Няма *значение*. А вампирите — Сараста спря за момент — имат лоши комуникационни способности.

Последното много подхождаше за дребнаво, егоистично злорадстване.

— Значи всичко зависи от мен — казах. — Това се опитваш да ми обясниш. Аз съм проклетият стенограф и все пак всичко зависи от мен.

— Да. Прости ми за което.

— Да ти простя?

Сараста махна с ръка. Изчезнаха всички лица, освен две.

— Не знам какви ги върша.

* * *

Новината се разнесе из КонСенсус секунди преди Бейтс да я съобщи на глас: тринайсет гмуркача не се бяха появили иззад Биг Бен по график. Шестнайсет. Двадесет и осем.

И се губеха още.

Сараста цъкна под нос, докато те с Бейтс играеха „залови ме“. Тактическият канал се пълнеше с ярки многоцветни следи, взел от обърнати проекции, сложни като изкуство. Нишките се увиваха около Бен като тъкан пашкул; „Тезей“ представляваше гола искрица на средно разстояние.

Очаквах някаква бройка от линиите да ни пронизва като игли — насекомо. За моя изненада, нито една не го правеше; но проекциите се простираха само двадесет и пет часа напред, и бяха достоверни само за около половината време. Дори Сараста и Капитанът не можеха да надникнат толкова надалеч в бъдещето, жонглирайки с толкова много топки. Но и това беше нещо, поне мъничка утеха: всички тези бързолетящи хипопотами не можеха просто да посегнат към нас и да ни смачкат без предупреждение. Очевидно все пак трябваше да завият по крива.

След гмуркането на „Роршах“ бях започнал да си мисля, че законите на физиката не важат.

Траекториите обаче минаваха достатъчно близо. Поне три гмуркача при следващата си орбита щяха да прелетят на около сто километра от нас.

Сараста посегна към инжектора си, а кръвта се надигна към лицето му.

— Време е да тръгваме. Преоборудвахме „Харибда“, докато ти се криеше.

Той опря иглата в гърлото си и стреля. Взирах се в КонСенсус, хванат в ярката, местеща се мрежа като муха пред прожектор.

— *Сега, Сири!*

Вампирът ме избута от палатката си. Изплувах в коридора, сграбчих един удобен пръстен — и спрях.

Гръбнакът гъмжеше от пехотинци, патрулиращи въздушното пространство, застанали на стража пред халетата на Цеховете и совалковите хангари, прилепнали като гигантски насекоми към хребетите на разгъващите се гръбначни прешлени. Бавно, мълчаливо, самият гръбнак се *разтягаше*.

Можеше да го прави, спомних си. Съчлененията му бяха гъвкави и можеха да се отпускат като мускули, можеше да се удължава с близо двеста метра, за да задоволява изникнала нужда за по-голям хангар или повече лабораторно пространство.

Или повече войска. „Тезей“ уголемяваше размерите на бойното поле.

— Ела! — вампирът се обърна към кърмата.

Бейтс се включи от носа:

— Нещо се случва!

Покрай нас се плъзна лепнат за издуващата се обшивка аварияен хандпад. Сараста го грабна и започна да набира команди. Образът от Бейтс се появи на стената — малко парче от Биг Бен, екваториален квадрант не повече от няколко хиляди километра настрана, отличаващ се с многократно усилена електромагнитност. Там долу облаците кипяха в циклонен възел от турбулентност, вихрещ се почти твърде бързо за реално време. Наложената отгоре информация описваше заредени частици, увлечени в дълбока спирала на Паркър. Говореше за издигаща се голяма маса.

Сараста цъкна.

— ДТИ^[4]? — попита Бейтс.

— Само оптически образ — Сараста ме хвана за ръка и ме повлече без усилие към кърмата.

Екранът ни следваше по обшивката: видях как седем гмуркача се изстреляха от облаците, неравен кръг от свръхзвукови двигатели, пищящи през космоса, нагорещени до червено. КонСенсус незабавно

начерта траекториите им; ярките следи се издигаха около кораба ни като пръти на клетка.

„Тезей“ потрепери.

„Ударени сме“ — помислих си. Внезапно напредващото разтягане на гръбнака премина в ускорение; надиплената стена трепна и се ускори, плъзгайки се покрай протегнатите ми пръсти, докато затвореният люк се отдалечаваше пред нас...

... над нас...

Стените всъщност не се движеха. Ние *падахме* под внезапния остър вой на аларма.

Нещо направо щеше да ми извади рамото от ставата: Сараста се беше протегнал с една ръка, хвана се за една скоба, замахна с другата си ръка и ме сграбчи, преди и двамата да се размажем в стената на Цеха. Увиснахме. Сигурно тежах към двеста килограма; подът се намираше на десет метра под краката ми. Корабът около нас стенеше. Гръбнакът се изпълни със стърженето на измъчван метал. Роботите на Бейтс се бяха залепили за стените с ноктестите си крака.

Посегнах към стълбата. Стълбата се дръпна встрани: корабът се огъваше през средата и *долу* започна да се качва по стените. Със Сараста се завъртяхме към центъра на гръбнака като махало на верижка.

— *Бейтс! Джеймс!* — изрева вампирът.

Хватката му на китката ми трепереше, изплъзна се. Аз се пресегнах към стълбата, засилих се, хванах я.

— Сюън Джеймс се е барикадирала на мостика и е изключила автоматичните системи! — непознат глас, равен и безчувствен. — Тя е инициализирала неавторизирано включване на двигателите. Започнах контролирано да изключвам реактора; знайте, че главният двигател ще е офлайн за не по-малко от двадесет и седем минути.

„Корабът“ — осъзнах аз, а гласът му се извисяваше спокойно над алармата. Самият Капитан. По обществената мрежа.

Това беше необичайно.

— Мостикът! — излая Сараста. — Открит канал!

Някой крещеше там горе. Имаше думи, но не можех да ги различа.

Без предупреждение, Сараста ме пусна.

Полетя надолу като камък. И към кърмата, и към носа стените го причаках да го смачкат като насекомо. След половин секунда краката му щяха да бъдат смазани, ако ударът не го убиеше незабавно...

Но внезапно отново се озовах в безтегловност и Юка Сараста — със зачервено лице и сковани крайници, се пенеше неовладяемо.

— Двигателят е изключен — докладва Капитанът.

Сараста се блъсна в едната стена.

„Има припадък“, осъзнах.

Пуснах стълбата и се отблъснах към кърмата. Около мен „Тезей“ се въртеше странишком. Сараста се гърчеше в средата на нищото; от устата му се лееха щракания, съскания и задавено гъргорене. Очите му бяха толкова разширени, че изглеждаха лишени от клепачи. Зениците му бяха огледално-червени карфички. Плътта се гърчеше по лицето му, сякаш се опитваше да отпълзи встрани.

Пред и зад нас бойните роботи останаха на позициите си и не ни обръщаха внимание.

— *Бейтс!* — извиках по гръбнака. — Трябва ни помощ!

Ъгли — навсякъде. Шевове на плочите на щита. Остри сенки и изпъкналости на повърхността на всеки робот. Матрични вложки две на три, очертани в черно, плаваха над главния екран на КонСенсус: два големи сплетени кръста точно пред мястото, където висеше Сараста.

„Това не е възможно! Той току-що си инжектира антиевклидантите, видях го. Освен ако...“

Някой беше подменил лекарството на Сараста.

— *Бейтс!*

Тя би трябвало да е включена във войниците си, които пък следваше да скочат напред при първия признак на проблем. Вече биха могли да влачат командира ми към лечебницата. Вместо това чакаха, безстрастни и неподвижни. Взрях се в най-близкия:

— Бейтс, тук ли си? — и после — в случай, че тя не гледаше — заговорих направо на работа: — Автономен ли си? Приемаш ли гласови команди?

Роботите ни зяпаха отвсякъде. Капитанът просто се изсмя, гласът му служеше за аларма.

Лечебницата.

Бутнах. Ръцете на Сараста вършееха наслуки около главата и раменете ми. Той се търкаляше напред и странишком, удари право в

центъра движещия се екран на КонСенсус, отскочи нагоре към гръбнака. Ритнах след него и...

... и видях нещо с ъгълчето на окоето си...

... и се обърнах...

... и точно в средата на КонСенсус, „Роршах“ избухна от вихрещото се лице на Биг Бен като изскачащ на повърхността кит. Не беше резултат от електромагнитно рендване: проклетото чудо *сияеше*, дълбоко и яростно червено. Вбесено, то се хвърли в космоса, голямо като планинска верига.

[Леле леле леле.]

„Тезей“ подскочи. Светлините примигнаха, изгаснаха, включиха се отново. Въртящата се преградна стена ме удари изотзад.

— Резервните двигатели са включени — заяви Капитанът спокойно.

— Капитане! Сараста пострада — отблъснах се от най-близката стълба, ударих се в един робот и се насочих след вампира. — Бейтс не е... Какво да правя?

— Навигацията е изключена. Аферентите^[5] дясно на борд са изключени.

Той дори не говореше на мен, осъзнах. Може и изобщо да не беше Капитанът. Може би представляваше чист рефлекс — диалогично дърво, бълващо стандартни съобщения в публичната мрежа. Може би „Тезей“ беше вече лоботомиран. Нищо чудно да говореше само мозъчното му стебло.

Отново мрак. После — проблясваща светлина.

Ако Капитанът бе изчезнал, значи бяхме прецакани.

Бутнах Сараста отново. Алармите продължаваха да вият. Барабанът беше на двайсет метра пред нас; БиоМед — тъкмо от другата страна на този затворен люк. Люкът беше отворен преди това, припомних си. Някой го беше хлопнал през последните минути. За щастие „Тезей“ нямаше ключалки на вратите си.

Освен ако Бригадата не го е барикадирала, преди да превземе мостика...

— Закопчайте коланите, хора! Махаме се *оттук!*

[*Кой, по дяволите...?*]

Отвореният канал към мостика. Сюзън Джеймс крещеше там горе. Или поне *някой*; не можех да разпозная точно гласа...

Десет метра до барабана. „Тезей“ подскочи отново, забави въртенето си. Стабилизира се.

— Някой да включи проклетия реактор! Тук горе имам само маневрени дюзи!

— Сюзън? Саша? — бях стигнал до люка. — Кой е там? — избутах Сараста настрани и посегнах да го отворя.

Не получих отговор.

Не и от КонСенсус, във всеки случай. Чух приглушено *мърморене* изотзад и точно секунда по-късно видях зловещо движение на сенките на стената. Обърнах се навреме да видя един от роботите да вдига заострен крайник — извит като ятаган, с тънко като игла острие — над главата на Сараста.

Обърнах се навреме да го видя как се забива в черепа му.

Застинах. Металният щик се дръпна, тъмен и мазен. Латерални челюстни плочки започнаха да пощипват основата на черепа на Сараста. Бедният му труп вече не се гърчеше, а само трепереше, торба с мускули и двигателни нерви, залята със смущения.

Бейтс.

Нейният бунт в действие. Не, *техният* бунт — Бейтс и Бригадата. Бях се оказал прав. Бях си го представял. Бях го видял.

Той не ми повярва.

Лампите пак изгаснаха. Алармата млъкна. КонСенсус се сви до трепкаща точица на стената и изчезна; в последната секунда мернах в него нещо, което отказах да възприема. Чух дъха да свисти в гърлото ми, усетих ъгловати чудовища да напредват в тъмното. Нещо проблесна право пред мен — ярка кратка светкавица в бездната. Съзрях извивки и ъгли в силует, който се *олюляваше*. Бръмчащото пукане на късо съединение. Метални предмети се сблъскаха наблизо, невидими.

Изад гърба ми се разнесе пукането на отварящия се люк към барабана. Обърнах се.

Заля ме внезапен лъч груба химическа светлина, която плисна върху механичните редици зад мен; те едновременно се откачиха от котвите си и заплуваха свободно. Ставите им щракнаха в унисон като армия, козируваща пред началник.

— *Кийтън!* — изръмжа Бейтс, минавайки през люка. — Добре ли си?

Химлампата светеше от челото ѝ. Превръщаше вътрешността на гръбнака във висококонтрастна мозайка, съставена от бледи повърхности и остри движещи се сенки. Лееше се върху робота, който беше убил Сараста; той отскачаше надолу по гръбнака, внезапно и мистериозно неподвижен. Светлината заля и тялото на Сараста. Трупът полека се въртеше по оста си. От главата му като капки вода от протекъл кран избликваха сферични алени мъниста. Те се разпиляваха по криволичещата, разширяваща се пътека, озарена от челника на Бейтс; спирална галактика тъмнорубинови слънца.

Отстъпих назад:

— Ти...

Тя ме избута настрани:

— Стой далеч от люка, освен ако не се каниш да минеш! — Аманда беше втренчила поглед в строените войници. — Оптическа линия на видимостта.

Редици стъклени очи от коридора отразяваха към нас светлината, а по тях танцуваха сенки.

— Ти уби Сараста!

— Не.

— Но...

— Кой според теб го *изключи*, Кийтън? Смотанякът се побърка. Едва успях да го накарам да се саморазруши! — очите на Бейтс за момент се обърнаха навътре; по протежение на гръбнака оцелелите работи се стрелнаха в някакъв сложен боен балет, полувидими във въртящия се лъч на челната лампа.

— Така е по-добре — прецени майорката. — Сега вече ще ме слушат. Ако приемем, че не ни ударят с нещо прекалено силно.

— Какво *ни* удря?

— Светкавици. ЕМИ...

Роботите заплуваха надолу към Цеха и совалките, заемайки стратегически позиции по протежение на тръбата.

— „Роршах“ изстрелва направо страхотни заряди и всеки път, когато някой от гмуркачите мине между нас и него, има *късо*.

— Какво, на *това* разстояние? Мислех си, че... двигателният имп...

— Прати ни в грешна посока. Носим се навътре.

Три робота преплуваха достатъчно близо, че да ги докосна. Те се настаниха около отворения люк към барабана.

— Тя каза, че се опитва да *избяга*... — припомних си.

— Тя ни прецака.

— Не чак *толкова*. Не би могла — всички бяхме подготвени за ръчно пилотиране. Просто за всеки случай.

— Не беше Бригадата — каза Бейтс.

— Но...

— Мисля, че там горе има някой нов. Група субмодули са се свързали заедно и са се пробудили някак или и аз не знам какво е станало. Но който и да е начело, според мен просто се паникьосва.

Трепкаща светлина от всички страни. Лампите по протежение на гръбнака примигнаха и най-сетне засияха стабилно с обичайната си яркост.

„Тезей“ изкашля смущения и заговори:

— КонСенсус е офлайн. Реак...

Гласът затихна.

„*КонСенсус!*“, сетих се, когато Бейтс се обърна да се насочи отново нагоре.

— Видях нещо — казах. — Преди КонСенсус да се изключи.

— Аха.

— Не беше ли това...

Тя се спря при люка:

— Аха.

Бях видял криволячовци. Стотици криволячовци, летящи голи през бездната с широко разперени ръце.

Във всеки случай, разперили част от ръцете си.

— Те носеха...

Бейтс кимна:

— Оръжия! — очите ѝ се взряха за секунда в нещо невидимо.

— Първата вълна се е насочила към предния ни край. Според мен към мехура и предните люкове. Втората вълна отива към кърмата... — тя поклати глава. — Ха. На тяхно място щях да започна от другата страна.

— Колко далеч са?

— Далеч? — Бейтс се усмихна бледо. — Те вече са на обшивката, Сири. Влизаме в ръкопашен бой.

— Какво да правя? *Какво да правя!*

Погледът ѝ се стрелна покрай мен и тя се ококори. Отвори уста. Една ръка изотзад ме сграбчи за рамото и ме завъртя рязко.

Сарастии. Мъртвите му очи зяпаха от череп, разцепен като пукнат пъпеш. Глобули съсирваща се кръв бяха полепнали по косата и кожата му като надуте кърлежи.

— Върви с него! — нареди ми Бейтс.

Сарастии изсумтя и цъкна. Нямаше думи.

— Какво... — подех.

— *Веднага!* Това е заповед! — майорката се обърна към люка. — Ще те прикриваме!

Совалката.

— Ти също!

— Не.

— Защо не? Те могат да се бият по-добре *без теб*, сама го каза. Какъв е *смисълът*?

— Човек не бива да си оставя задна вратичка, Кийтън. Това проваля цялата цел на мероприятиято — Бейтс си позволи малка, тъжна усмивка. — Те пробиха. *Тръгвай!*

Тя изчезна, а по пътя ѝ зазвучаха нови аларми. Чух трясъка на затварящите се рязко аварийни шлюзове далеч откъм носа.

Немъртвият труп на Сарастии гъргореше и ме буташе по протежение на гръбнака. Четири нови пехотинеца преминаха гладко покрай нас и заеха позиции зад гърба ни. Погледнах през рамо навреме, за да видя вампира да вади от стената аварийен хандпад. Но това изобщо не беше Сарастии, разбира се. Беше Капитанът — каквото беше останало от него на този етап от битката, — мобилизирал периферен интерфейс за собствените си нужди. Оптическият порт стърчеше подозрително от врата на Сарастии там, където преди бе влизал кабелът; спомних си как го дъвчат челюстите на робота.

Зад нас се разнесе трясък на оръжейна стрелба и рикошети.

Трупът пишеше с една ръка, докато се движехме. Зачудих се за кратко защо просто не заговори, но си спомних острието в мозъка му: речевите центрове на Сарастии сигурно бяха на пуре.

— Защо го уби? — попитах.

Цяла нова вълна аларми се надигна в барабана зад нас. Внезапен бриз ме дръпна назад за миг, но в следващата секунда рязък трясък го

прекъсна.

Трупът ми протегна хандпада, конфигуриран за клавиатура и дисплей:

ПРИПАДЪК. БЗ КНТРЛЕН.

Бяхме стигнали до хангарите за совалките. Роботите войници ни оставиха да преминем, насочили внимание към друго.

ВРВИ — каза Капитанът.

В далечината някой изпищя. Някъде нагоре по гръбнака люкът на барабана се затвори с трясък; обърнах се и видях чифт пехотинци да го заваряват. Те като че ли се движеха доста по-бързо отпреди. Но това може да беше и само плод на въображението ми.

Шлюзът дясно на борд се плъзна в стената. Вътрешните светлини на „Харибда“ светнаха, разливайки ярки лъчи в коридора; спрямо тях аварийното осветление на гръбнака изглеждаше слабо. Надникнах през отвора. Почти не беше останало свободно място в кабината — просто един отворен ковчег, настанен между охлаждащия и горивния резервоар и масивните ретрофитни ускорителни уплътнения. „Харибда“ бе преоборудвана за силни ускорения и дълго пътуване.

И за мен.

Трупът на Сараста ме побутна отзад. Обърнах се с лице към него.

— Имало ли го е изобщо? — попитах.

ВРВИ.

— *Кажу ми.* Той говорил ли е някога от свое име? Решавал ли е *каквото и да е* по своя воля? Изпълнявахме ли изобщо *неговите* заповеди или през цялото време си бил ти?

Немъртвите очи на Сараста се взираха стъклени и неразбиращи. Пръстът му подскочаше по клавиатурата.

Н ПРМТЕ ЗПВДИ МШНИ. ТКА ПОДОБРЕ.

Оставих го да ме завърже и да затвори капака. Лежах си в мрака и следях как тялото ми се върти и подскача, докато совалката се плъзгаше в слота си за излитане. Понесох внезапната тишина, докато доковите щипки ни освободиха, удара на ускорението, което ме изплю тежко във вакуума, последвалият импулс, който натисна гърдите ми като мека планина... Около мен совалката трепереше в обятията на двигателен импулс, който многократно надминаваше нормативните спецификации.

Приставките ми оживяха. Внезапно можех да виждам *отвън*, ако желаех. Можех да видя какво става зад гърба ми.

Предпочетох да не го правя, щателно и трепетно, и все пак погледнах.

„Тезей“ вече се смалвяваше, дори на тактическия. Юркаше се надолу в кладенеца, куцукайки към срещата с врага, която трябва да е била преднамерена, маневра от последната секунда, с която да докара товара си колкото се може по-близо. „Роршах“ се надигаше да я посрещне, изкривените му ошипени ръце се *разгъваха*, разтваряха се като в предвкусане на прегръдка. Но фонът, а не играчите, открадна завесата: лицето на Биг Бен, търкалящо се в задната ми камера, огромен въртоп във фона, който изпълваше прозореца. Магнитни контури се чертаеха стегнати като пружини на допълнителния слой; „Роршах“ завърташе цялата магнитосфера на Бен около себе си като ярко, вихрецо се наметало, което се извива в концентриран възел и той нарастваше и ставаше все по-ярък, и се издуваше навън...

„Като торзионно изригване на джудже клас L“, беше казал преди време командирът ми, „но би трябвало да виждаме обект, достатъчно голям да генерира подобно явление, а небето на тази честота е тъмно. МАС го нарича «статистически артефакт».“

Именно това е било и то. Изблик от сблъсъка, може би, или ярко кратко изригване на силен енергиен източник, задействал се след милиони години в сън. Досущ подобен на този — слънчево изригване, но без слънце зад него. Магнитно оръдие, десет хиляди пъти по-силно, отколкото природата му е дала право да бъде.

И двете страни бяха извадили пистолетите си. Не знам кой стреля пръв или дори дали имаше значение — колко тона антиматерия са нужни, за да се сравнят с нещо, което може да изцеди силата на цяло слънце от газова топка, малко по-голяма от Юпитер? Дали „Роршах“ също бе готов да загуби, дали и двете страни не бяха избрали самоубийствен удар по противника?

Не знам. Биг Бен се озова на пътя буквално минути преди експлозията. Това вероятно е и причината да съм още жив. Бен се намираще между мен и тази горяща светлина като монета, държана срещу слънцето.

„Тезей“ ми пращаше всичко, което можеше, до онази последна микросекунда. Всеки записан миг от ръкопашния бой, всяко последно отброяване, всяка последна душа. Всички ходове и всички вектори. Разполагам с тази телеметрия. Мога да я разбия на произволен брой форми, продължителни или дискретни. Мога да трансформирам топологията, да я ротирам и да я компресирам, и да я сервирам на диалекти, които всеки съюзник би могъл да използва. Може би Сараста беше прав, може част от информацията да е жизненоважна.

Нямам ни най-малка представа какво значи тя.

[1] Реален цитат. ↑

[2] VR — виртуална реалност. ↑

[3] Методиката за анализ на главните компоненти представлява един от основните способности да се смали мащабът на данните (размерът им) при минимална загуба на информация. Използва се в много области, включително компютърно зрение, компресиране на данни и др. ↑

[4] ДТИ (изображение през дифузен тензор): техника за магнитен резонанс, при която всеки воксел има допълнителен чифт параметри: честота на дифузията (разсейването) и желана посока на дифузията. ↑

[5] Аферент — буквално „пренасящ към центъра“. Аферентните нерви пренасят сигнал от тялото към мозъка. ↑

ХАРИБДА

Едно време видовете изчезваха.

Сега отиват на дълга почивка.

Дебора МакЛинън, „Таблицы на
нашата реконструкция“^[1]

— Бедният ти — каза Челси, когато поехме по отделните си пътища. — Не мисля, че *някога* ще бъдеш самотен.

По онова време се чудех защо го казва с такава тъга.

Сега ми се иска само да се бе оказала права.

Знам, че разказът ми не беше последователен. Наложих ми се да разбия историята на парчета и да съшивам фрагментите по протежението на смърт, продължила десетилетия. В момента живея само по един час от всеки десет хиляди, нали разбирате. Ще ми се да не се налагаше. Само ако можех да спя през целия път към дома, да избегна агонията на тези кратки и накъсани във времето възкресения...

Ако само можех да не умра в съня си, ако опитам. Но живите тела сияят отвътре с натрупаните в течение на живота им радиоизотопи: ярки малки чирепи, които развалят клетъчната машинария на молекулярно ниво. По принцип не представляват проблем. Живите клетки оправят щетите, веднага щом ги получат. Но моите, в немъртвешкия си сън, оставяха грешките да се натрупат във времето, а пътуването ми към дома отнемаше безкрайно повече време, отколкото полетът към звездите: аз лежах в стазис и *корозирах*. Тъй че бордовият компютър ме включваше от време на време, за да даде на плътта ми шанс да закърпи зейналите рани.

От време на време компютърът ми говори, рецитира ми статистики за системата, осведомява ме за всички сигнали от дома. В повечето случаи обаче ме оставя насаме с мислите ми и с уреда, тиктакащ там, където навремето е било лявото ми полушарие. Така че си говоря сам, диктувам разказа си и бележки от истинското

полушарие към синтетичното: кратки ярки мигове на съзнание, разделени от дълги години разложение. Може би цялото упражнение е безсмислено поначало, може би дори никой не ме слуша.

Няма значение. Това е, което умея.

Така че ето ви го: мемоар, разказан от месо на машина. Приказка от себе си за себе си — поради липса на друг слушател, който да прояви интерес.

Всеки с половин мозък може да я разкаже.

* * *

Днес получих писмо от татко. „Обща поща“, както го нарече той. Мисля, че това беше шега, породена от липсата на известен мой адрес. Баща ми просто беше хвърлил посланието си в пространството, бе го излъчил във всички посоки и се надяваше, че все някъде то ще стигне до мен, независимо къде се намирам.

Минали са вече почти четиринайсет години. Тук горе човек губи следата на такива подробности.

Хелън е мъртва. Очевидно Небесата получили повреда. Или били саботирани. Може би Реалистите най-накрая са постигнали успех. Съмнявам се обаче. Татко като че ли смяташе, че друг носи вината. Не сподели подробности. Може и да не е разполагал с такива. Говореше с тревога за нарастващите безпокойства у дома. Може би някой бе лийкнал комюникетата ми за „Роршах“; може би, когато пощенските ни картички са спрели да пристигат, хората са си извадили очевидните заключения. Те не знаят как свършва историята. Липсата на край сигурно ги влудява.

Но останах с усещането, че има нещо друго, за което баща ми не смее да говори на глас. Може да е просто плод на въображението ми; мислех си, че звучеше притеснен дори от новината, че раждаемостта отново се повишава, което би трябвало да е причина за радост след поколение в рязък спад. Ако Китайската ми стая все още работеше нормално, щях да знам; щях да мога да го обработя чак до пунктуацията. Но Сараста счупи инструментите ми и ги остави функционални само отчасти. Сега съм сляп — като обикновен базов човек. Разполагам само с неувереност и подозрение, и със зловещото

предположение, че макар безценните ми умения да са на парчета, все пак бих разчитал правилно посланието на баща ми.

Според мен той ме предупреждаваше да стоя надалеч.

* * *

Каза ми също, че ме обича. Сподели, че му липсва Хелън и че тя съжалявала за онова, което сторила преди да се родя — угодила си с каквото не трябва или пък пропуснала нещо важно, — и това довело до последици за развитието на зародиша. Татко говореше много. Не знам за какво точно. Само с каква власт трябва да разполагаше баща ми, за да има правото да одобри такова предаване и все пак да похаби за емоции съществена част от него.

О, Боже, колко го ценя! Как ценя всяка думица!

* * *

Падам по безкрайна широка парабола, плод на гравитация и инерция. „Харибда“ не успя да прихване отново лъча антима́терия — Икар или е бил изхвърлен от равновесие, или се е изключил изцяло. Предполагам, че мога да пратя радиосигнал и да попитам, но не бързам за никъде. Все още съм далеч извън системата. Ще минат години, преди да оставя кометите зад гърба си.

Освен това не съм сигурен, че искам всички да знаят къде съм.

„Харибда“ не си дава труда да прикрива траекторията си. Не би имало смисъл, дори ако разполагаше с резервно гориво и дори ако врагът все още бе жив и мърдаше. Не е като да не знаят къде се намира Земята.

Но съм почти сигурен, че криволячовците са изтребени, заедно с другарите ми от кораба. Те играха добре. Признавам им го без проблем. Или може би просто извадиха късмет. Случайно оригване кара войник на Бейтс да стреля по невъоръжен криволячо; седмици покъсно Свивчо и Разгъвчо използват това тяло при бягството си. Електричество и магнетизъм разбутват случайни електрони в главата на Сюзън; след известно време избуява цяла нова личност, която да

вземе контрола и да бутне „Тезей“ надолу към зейналата прегръдка на „Роршах“. Сляпа глупава случайност. Може това да изчерпва въпроса.

Но според мен не е вярно. Щастливите съвпадения стават твърде много. Мисля, че „Роршах“ сам си изгради късмета, посади и поливаше тази нова личност право под носовете ни, скрита в безопасност — с изключение само на дребни остатъци от повишен окситоцин: зад всички лезии и тумори, вшити в главата на Съюзън. Мисля, че пришълецът погледна в бъдещето и видя къде може да се постави такава примамка; мисля, че жертва малко парче от себе си, за да подсигури това развитие и замете следите, маскирайки събитието като случаен инцидент. Сляпа може би, но не случайност. Предвидливост. Брилянтни — и подмолни — ходове.

Не че на повечето от нас изобщо бяха известни правилата на играта, разбира се. Ние бяхме просто пешки. Сараста и Капитанът — какъвто и хибридизиран интелект да образуваха те двамата — бяха *истинските* играчи. Поглеждам назад и дори успявам да различа някои от ходовете им. Виждам как „Тезей“ чува криволячовците да си чукат и да си отговарят в кошарите си; виждам как увеличава звука в потока на Бригадата, така че и тя да го чуе, и да го сметне за собствено откритие. Ако се напъна повечко, успявам да съзря дори как „Тезей“ ни предлага като жертвоприношение, с този си ход щателно провокирайки „Роршах“ да действа. Сараста страдаше от вечен апетит за данни, особено ако са от *тактическо значение*. Какъв по-добър начин да оцениш своя враг от това да го наблюдаваш в бой?

Разбира се, тези разкрития не достигнаха до нас. Бяхме си по-добре без тях. Ние, хората, не обичаме заповедите, давани от машини. Не че умирахме от радост да ги приемаме от вампир.

А сега играта приключи и последната пешка стои на изгорената дъска и лицето ѝ все пак е човешко. Ако криволячовците следват правилата, които няколко поколения теоретици на игрите са създали за тях, те няма да се върнат. А дори и да се върнат, подозирам, че това няма да окаже особено влияние.

Понеже дотогава няма да има никаква основа за конфликт.

Слушам радио по време на редовните си събуждания. Минали са поколения, откакто с новите си прицелни лъчи и фиброоптика сме заровили Ерата на предаванията, но така и не спряхме да изливаме радиовълни в ефира. Земята, Марс и Луна предават интерпланетарния

си триалог на милион припокриващи се гласове. Всеки кораб, пресичащ бездната, говори във всички посоки наведнъж. Колониите на О'Нийл и астероидите никога не са спирали да пеят. Ако ситуацията беше по-различна, можеше Светулките да не ни открият.

Слушах как тези песни се променят полека, ускорени до забрава чрез прескоци във времето. Сега са останали само контрол на движението и телеметрия. От време на време все още чувам изблици на чист глас, задавен от напрежение, все по-често на ръба на чиста паника: някакво преследване в развитие, кораб, който се хвърля в дълбокия космос, а други кораби го преследват безстрастно. Бегълците май така и не успяват да се отдалечат особено, преди сигналите им да секнат.

Не си спомням последния път, когато съм чул музика, но от време на време долавям нещо подобно, странно и нехармонично, изпълнено с познати цъкания и припуквания. Мозъчното ми стебло не харесва това предаване. То плаши мозъчното ми стебло до смърт.

Спомням си как цялото ми поколение изоставя реалния свят в името на обзедения Живот след смъртта. Спомням си как някой заяви, че вампирите не ходят в Небесата. Те виждали пикселите. Понякога се чудя как бих се чувствал, ако ме върнат от покоя на гроба, за да се напъвам за удоволствието на плиткоумни твари, които навремето са ми били просто закуска. Чудя се как ли ще се чувствам, ако недъгът ми бъде използван, за да ме държат вързан на каишка и да ми се отказва полагащото ми се в света място.

И после се чудя какво ли е да не чувстваш нищо, да си изцяло рационално, хищно създание, а месото с готовност да си ляга да спи около теб...

* * *

Юка Сараста не ми липсва. Бог знае, старая се да жала за него всеки път, когато дойда онлайн. Той ми спаси живота. Той ме... очовечи. Винаги ще му го дължа, колкото и дълго да живея, и колкото и дълго да живея, никога няма да спра да го мразя по същата причина. По определен болезнено сюрреалистичен начин имах повече общо със Сараста, отколкото с който и да е друг човек.

Но просто не ми стига човечност да жаля за него. Той беше хищник, аз бях плячка, не е в природата на агнето да жали за лъва. Макар че той умря заради нашите грехове, не мога да жаля за Юка Сараста.

Мога обаче да му съчувствам. Най-накрая мога да симпатизирам на Сараста и на целия му изчезнал вид. Защото на нас, хората, не ни е било писано да наследим Земята. За това са били предназначени вампирите. Те сигурно са били развили съзнание до определена степен, но това полуосъзнато сънно състояние е било рудиментарно в сравнение с нашата собствена мания по личността ни. Вампирите са били на път да го изкоренят. То е било просто фаза. Те почти са успели.

Е да, но хората могат да гледат към кръстове, без да изпадат в конвулсии. Това е то еволюцията — една глупава свързана мутация и целият естествен ред се разпада, и през идущите половин милион години интелект и самосъзнание остават вкопчени в непродуктивна хватка. Мисля, че знам какво се случва у дома на Земята и, макар че мнозина биха го нарекли геноцид, то всъщност не е. Сами сме си го причинили. Не може да обвиняваш хищника, че е хищник. Ние сме онези, които ги върнаха, в крайна сметка. *Защо* да не си потърсят полагащото се по право?

Не геноцид. Просто поправка на древната грешка.

Опитах се да намеря утеха в този факт. Но е трудно. Понякога ми се струва, че сякаш целият ми живот е бил борба да възстановя връзката — да преоткрия онова, което ми е било отнето, когато родителите ми са убили собственото си дете. Там отвън, в Оорт, най-сетне спечелих тази борба. Благодарение на един вампир и кораб, пълен с циркови уроди, и на орда извънземни нашественици, аз отново съм Човек. Може би последният. По времето, когато стигна вкъщи, като нищо ще съм последното надарено със съзнание същество във Вселената.

Ако изобщо притежавам подобно нещо. Понеже не съм убеден, че има такова нещо като благонадежден разказвач. А Кънингам твърдеше, че зомбитата са способни на много достоверна имитация.

Така че в действителност не бих могъл да гадая кое е истина и кое — лъжа.

Ти просто трябва да си представиш, че си Сири Кийтън.

[1] Измислен цитат, приписан на реална личност — Дебора МакЛинън е асистент-професор в катедрата по зоология в университета в Торонто. ↑

БЛАГОДАРНОСТИ

„Слепоглед“ е първото ми пътуване в далечния космос с размер на роман — царство, в което имам, нека го кажем така, ограничено общо образование. В този смисъл книгата не се различава много от по-ранните ми романи — но макар и да не съм бил наясно с някои подробности на дълбоководната екология, повечето от вас знаят за нея дори по-малко, а по време на трилогията за рифтърите докторатът по морска биология ми позволи най-малкото успешно да се преструвам. „Слепоглед“ обаче чертае курса си през съвсем друг вид нулева гравитация, и това прави още по-важно наличието на достоен за доверие гид. Така че нека първо благодаря на проф. Джейми Матюс от университета в Британска Колумбия: астроном, купонджия и жизненоважен сериен оценител за всички идеи, с които съм го замервал. Искам да благодаря също и на Доналд Симънс, аерокосмически инженер и радващо евтин гост за вечеря, който прегледа спецификациите ми за „Тезей“ (особено двигателя и барабана) и ми даде съвети за радиацията и защитата от нея. И двамата търпеливо филтрираха по-сериозните ми грешки (което не идва да каже, че в книгата не са останали такива, а само че тези, които намерите, са резултат от моята, а не тяхната небрежност. Или може би просто са там, защото историята ги е предизвикала).

Дейвид Хартуел, както винаги, е мой редактор и основният човек в щабквартирата на „Злата Империя“^[1]. Силно подозирам, че „Слепоглед“ беше корава хапка и за двама ни — купищата жизненоважна теория заплашваха да превземат историята, да не споменаваме за трудността да накараме читателите да се вживяват в ролите на герои, които са значително по-малко приятни и гушкави от обикновено. Все още не зная до каква степен съм успял или съм се провалил, но никога не съм бил по-благодарен, че човекът, заедно с когото пилотирам колата, е загревал на всичко от Хайнлайн до Хърбърт.

Благодаря също на обичайната банда другарчета-писатели, критикували първите глави на тази книга и пратили ме скимтящ обратно на чертожната дъска: Майкъл Кар, Лори Чанър, Кори Доктороу, Ребека Мейнс, Дейвид Никъл, Джон МакДайд, Стив Саменски, Роб Стауфър, и, мир на праха му, Пат Йорк. Всички те дадоха ценни мнения и критики на ежегодното ни островно убежище; Дейв Никъл си е заслужил да бъде отделен от тълпата и споменат отделно заради допълнителните прозрения, подметнати през годината, обикновено в нечовешки часове. Поради този принос Дейв е изключен от обичайната мантра всички-грешки-са-изцяло-и-само-мои, с която ние, авторите, си подплатяваме всички благодарности. Поне някои от грешките в тази книга са вероятно и по вина на Дейв.

Елизабет Биър критикуваше в цялост полуфиналната чернова. Проф. Дан Бруукс и Дебора МакЛинън, и двамата от Университета в Торонто, осигуриха интелектуалната стимулация на академичната обстановка, лишена от всички онези политически или бюрократични глупости, каквито обикновено я съпровождат. Задължен съм им за литрите алкохол и часовете дискусии върху най-разнообразни теми, представени тук, както и за други неща, които не ти влизат в проклетата работа, ясно?! Също член на раздел „Твърде разнообразни за категоризиране“, Андре Бролт осигури убежището на западния бряг, в което завърших първата чернова. Айзък Спиндъл — *истинският* — помогна много, както винаги, с разнообразни подробности по неврофизика, а Сюзън Джеймс (която също е реална личност, макар и в малко по-кохерентен формат) ми обясни как лингвистите подхождат към сценария на Първия контакт. Лиза Бийтън ме насочи към подходяща литература в напразен опит да изкупи вината, задето си продаде душата на Голямата Фармацевтика. Лори Чанър действаше като дъска за пробване на идеите и — е, като цяло — ме изтърпя. Поне за известно време, така де. Благодаря също на Карл Шрьодер, с когото изпробвахме доста идеи на арената за самосъзнанието срещу интелекта. Части от „Слепоглед“ могат да бъдат смятани за продължение на аргументите, представени в романа на Карл „Постоянство“; почти няма стъпка, на която да съм съгласен с доводите му и все още се опитвам да разбера как тъй стигаме до една и съща цялостна крайна точка.

[1] Има се предвид издателство „TOR BOOKS“, което държи договора на П. Уотс. ↑

БЕЛЕЖКИ И ПРЕПРАТКИ

Обобщени бележки и забележки^[1], опитващи се да ви убедят, драги читатели, че не съм луд (или, ако не успеят, просто да ви принудят насила да си затворите устите). Четете, за да спечелите точки.

КРАТЪК НАРЪЧНИК ПО ВАМПИРСКА БИОЛОГИЯ^[2]

Homo Sapiens Vampiris е живял за кратко подвид на хоминидите, който се отделил от наследствената линия около 700 хил.г.пр.Хр. *Vampiris* били по-грацилни както от неандерталците, така и от *sapiens*, макар че разликите помежду им били наистина минимални, тъй като линията не се е развивала достатъчно дълго за появата на по-сериозни морфологични различия. Въпреки това *vampiris* се различавал генерално от *sapiens* в биохимията, неврологията и имунологията си. Вампирите показвали повишен имунитет спрямо прионни заболявания^[3] например (канибализмът носи и голям риск от прионни инфекции^[4]), също и към множество хелминтни и анасакидни паразити. Слухът и зрението били по-добре развити; вампирските имали квадхрохроматични ретини; техният четвърти слой пръчици бил чувствителен до почти инфрачервено. Сивото им вещество било „недосвързано“ заради относителна липса на посредническо бяло вещество, поради което кортикалните модули станали самоподдържащи се и хиперрефективни, и довели до омнисавантно сравняване по образец и аналитични умения^[5].

Повечето от тези черти могат да бъдат проследени назад до парацентрична инверсия на Xq21.3 блок на X-хромозома^[6] — мутация, която в началото определя *vampiris* като отделен подвид. Това довежда до промени на гените, отговарящи за синтеза на протокадерините, които са жизненоважни за развитието на нервната система. Някои от тези каскадни ефекти обаче били проблемни. Вампирите изгубили способността да произвеждат γ -протокадерин Υ ,

чиито гени се намират единствено върху човешката Y-хромозома^[7]. Неспособни да синтезират този жизненоважен протеин сами, на вампирите им се налагало да го получават чрез храната си; следователно човешката плячка съставляла съществена част от диетата им, но била относително бавноразмножаваща се. Нормално тази динамика би била невъзможна — вампирите биха изiali хората до изчезването им и след това да измрат самите те поради липса на жизненоважни хранителни вещества.

В отговор, като средство за намаляване на енергетичните нужди на вампирите, се развили продължителни периоди на зимен сън, подобен на този у двойнодишащите риби^[8] („немъртво“ състояние). Вампирите произвеждали повишени нива на ендогенен Ала-(Д) леуенкефалин (типичен за бозайниците, предизвикващ хибернация пептид^[9]) и допамин, което подсилва сърдечния мускул по време на периоди на неактивност^[10].

Друг проблематичен каскаден ефект бил така нареченият „проблем с кръста“ — неправилно свързване на по принцип разграничен рецепторен набор във визуалния кортекс^[11], в резултат на който се получават подобни на епилептични припадъци всеки път, когато през рецепторите преминават едновременно вертикални и хоризонтални стимули, разположени върху достатъчно голяма дъга от зрителното поле. Тъй като пресичащи се под прав ъгъл линии на практика не съществуват в природата, естественият подбор не бил изкоренил проблема, преди *H. sapiens sapiens* да развие евклидовата архитектура; към този момент признакът се бил затвърдил в генома на вампирите посредством генетичен дрейф и — внезапно лишен от достъп до пляката си — целият подвид изчезнал скоро след началото на писмената история.

ШЕЙНАТА НА СЪЗНАНИЕТО

Човешкият сензориум може да бъде хакнат извънредно лесно. Очите ни снабдяват с такива частични входни данни, че мозъкът не толкова вижда света, колкото прави за него предположения на база на известните предпоставки^[12] *^[13]. В резултат на това „невероятните“ данни най-често остават непреработени на съзнателно ниво. Ние

просто *игнорираме* гледки и звуци, които не съвпадат с представата ни за света.

През шейсетте години на двадесети век руснакът Ярбус открива сакадния „пропуск“ в човешкото зрение^[14]. Оттогава насам множество изследователи са карали обекти да влизат и излизат незабелязани от зрителното поле, провеждали са разговори с безпомощни опитни зайчета, които така и не осъзнавали, че човекът, с когото *завършват* разговора не е същият, с когото са го *започнали*; и като цяло са доказали, че човешкият мозък просто *пропуска да забележи* наистина сериозна част от случващото се около нас^[15] *3 *4 *5.

Повечето описани тук психози, синдроми и халюцинации са истински и са разгледани подробно от Метцингер^[16], Уегнър^[17] и/или Сакс^[18].

Други, например Синдромът на Грей, са измислени, но все пак са базирани на реални експериментални доказателства. Разумното приложение на магнитните полета към мозъка може да предизвика появата на всичко, от религиозни прозрения^[19] до усещане за отвличане от извънземни^[20]. Транскраниалната магнитна стимулация може да промени настроението, да предизвика слепота^[21], или да се цели в речевите центрове^[22]. Могат да бъдат усилены (или увредени) паметта и процесът на обучение, а дори и в момента правителството на САЩ финансира изследвания в областта на годни за носене съоръжения за ТМС за — хайде, познайте! — военни цели^[23].

Понякога електрическата стимулация на мозъка предизвиква „синдром на извънземната ръка“ — неволево движение на тялото против волята на „личността“, която уж го контролира^[24]. В други случаи провокира също така неволеви движения, чиито изпълнители обаче въпреки това настояват, че са „решили“ да ги изпълнят, въпреки преобладаващите емпирични доказателства за обратното^[25]. Съберете тези сведения с факта, че тялото започва да действа, преди мозъкът изобщо да „реши“ да се задвижи^[26] (но вижте^[27] *5) и цялата концепция за „свободната воля“ — въпреки непререкаемото субективно *усещане*, че то е истинско — започва да изглежда малко глупавко, дори когато не става дума за влияние на извънземни артефакти.

Електромагнитната стимулация не е единственият начин да се хакне мозъка. Тежки физически изменения, вариращи от тумори^[28] до забити жезла^[29], превръщат нормалните хора в психопати и педофили. Обладването от духове и екстазът могат да бъдат предизвикани чрез просто емоционално въздействие посредством религиозни ритуали, без изобщо да се използват инвазивни неврологични инструменти (и без да са необходими дори фармакологични такива). Хората развиват дори усещане за притежание на телесни части, които не са техни — могат да бъдат убедени, че гумена ръка например е тяхната истинска^[30]. Изкуствен крайник, манипулиран леко, е достатъчен да ни убеди, че правим едно нещо, докато в действителност вършим съвсем друго^[31] *5.

Най-новият инструмент в този арсенал е ултразвукът: по-малко инвазивен от електромагнитите, по-прецизен от харизматичното външно въздействие, въздейства на мозъчната активност без употребата на досадните електроди и магнитни мрежички за глава^[32]. В „Слепоглед“ той служи за обяснение на факта, че халюцинациите на „Роршах“ продължават да въздействат дори във фарадеевата клетка — но „Сони“ вече са патентовали машина, която използва ултразвук, за да имплантира „сензорни преживявания“ директно в мозъка^[33]. Те я наричат „устройство за забавление с широко приложение в онлайн игрите“. Даа бе! И ако е възможно да се имплантират гледки и звуци в нечия глава от разстояние, защо — така и така сме се захванали — не имплантираме политически вярвания или неустойимо желание да си пийнеш определена марка бира?

СТИГНАХМЕ ЛИ ВЕЧЕ?

„Телематерийният“ двигател, който движи героите в романа, е базиран на изследванията на телепортацията, докладвани в списанията „Нейчър“, „Сайънс“ и „Физикъл Ривю Летърс“, и (напоследък) — от куцо и сакато^[34] *2 *3 *4 *5. (Конкретната идея де се предават антимаатерийни спецификации като горивна матрица е, поне доколкото ми е известно — изцяло моя.) За да извлекат достоверни предположения за продължителността и елементите от пътуването на „Тезей“, съм изхождал от „Релативистичната ракета“^[35], поддържана

от Джон Бейз. Използваните от „Тезей“ магнитни полета за радиационна защита се базират на изследвания на МИТ^[36].

Немъртвото състояние, в което пребивава екипажът на „Тезей“ е, разбира се, нов поглед към прословутия рефрен за състоянието на потисната анимация (макар че бих искал да си мисля, че съм направил съществено откритие — като съм въвлякъл в процеса вампирската физиология). Блекстоун (и екипът му) успяха да предизвикат хибернация у мишки чрез изумително елементарна процедура, състояща се в излагането им на водороден сулфид^[37], което скована клетъчната им машина достатъчно, за да редуцира метаболизма до 90%. В светлината на тези резултати обмислих дали да не пренапиша книгата така, че да споменава употребата на водороден сулфид, но в крайна сметка реших, че шегички за пръдни ще развалят настроението.

ИГРАЛНОТО ПОЛЕ

„Слепоглед“ се нуждаеше от астрономически обект, който да е относително наблизко и да е достатъчно голям да поддържа супер-юпитерово магнитно поле, но достатъчно малък и тъмен да избегне достоверно откриването през следващите шест-седем десетилетия. Юмико Оаса съобщи за откриването на инфрачервени излъчватели^[38] *2 — по-тъмни от кафяви джуджета, но вероятно по-често срещани^[39] *4 — които точно пасваха на нуждите ми. За тях се знае много малко (мнозина са дори скептични относно възможността да съществуват^[40]). Така че събрах от разнообразни източници сведения за газовите гиганти и кафявите джуджета^[41] *7 *8 *9 *10 *11 *12 *13 *14 *15 *16 *17 *18 *19 *20 *21 *22, като ги нагласях по мое усмотрение, където е необходимо. От разстояние изстрелването на „тоталното“ оръжие на „Роршах“ извънредно много прилича на супермасивно изригване, наблюдавано наскоро при кафяво джудже, което би трябвало да е твърде малко, за да въртне такъв номер^[42] *24.

АНАТОМИЯ И ФИЗИОЛОГИЯ НА КРИВОЛЯЧОВЦИТЕ

Гледам да избягвам хуманоидни пришълци с буцести чела и от гигантски опулени инсектоиди, които може и да *изглеждат* като пришълци, но действат като бесни псета с хитинови маски. От друга

страна, същите принципи на естествения подбор ще оформят живота, независимо къде еволюира. Предизвикателството следователно е да се създаде „пришълец“, който наистина е чужд до крайност и същевременно си остава биологично достоверен.

Криволячовците са моят пръв опит да отговоря на това предизвикателство — и като се има предвид колко напомнят змиевидните морските звезди (*Ophiuroidea*), срещащи се в земните морета, подозирам, че съм се поиздънил на фронта на „никога-досега-несрещано-чудо“, поне от гледна точка на общата морфология. Оказва се обаче, че звездите клас Офиури имат дори свойство, сходно с разпределения зрителен обхват на криволячовците. На същия принцип, репродукцията на криволячовците — „връзването“ на напластени новородени върху общо стебло — взема началото си от медузите. Може да извадите един морски биолог от океана, но...

За щастие, криволячовците стават значително по-извънземни, ако се вгледате внимателно в тях. Кънингам отбелязва, че на Земята не съществува нищо подобно на техните споделящи ресурс двигателни и сензорни връзки. Нашите собствени „огледални неврони“ обаче са доста близо: те се включват не само когато извършваме действия, но и когато наблюдаваме някой друг да извършва същото действие^[43] — характеристика, цитирана в еволюцията и на езика, и на съзнанието^[44] *3 *4. Възможно е също системите за двигателен контрол и двигателно осъзнаване да споделят едно и също кортикално „окабеляване“^[45].

На Земята всички организми, разчитащи изцяло на анаеробно производство на АТФ, никога не са надраснали етапа на едноклетъчните. Макар че е много по-ефикасен от собствените ни изгарящи кислород производствени методи, анаеробният метаболизъм просто е прекалено дяволски бавен за многоклетъчните^[46]. Предложеното от Кънингам решение е самата простота. (Уловката е, че между смените трябва да си поспиваш по няколко хиляди години.) Ако намалим още повече мащаба, двойствеността на вълните-частици, използвана в метаболизма на криволячовците, може да окаже съществено влияние върху биохимичните реакции при физиологични условия при стайна температура^[47]; доказано е, че въглеродното тунелиране на тежки атоми ускорява подобни реакции от порядъка на 152 пъти^[48]!

И ето ви най-извънземното *нещо*: няма ги *гените*. Примерът с восъчната пита, който използвах за аналогия, за първи път се появява в малко известен труд на Дарвин^[49] (да му се *не види*, винаги съм искал да го цитирам тоя пич); в по-скорошни времена малка, но нарастваща група биолози започна да разпространява слухове, че клетъчните ядра (в частност) и гените (като цяло) са били сериозно надценени като предварителни условия за живота^[50] *3. Голяма част от биологическата сложност възниква чрез чисто физически и химически взаимодействия на компонентите^[51] *5 *6 *7. Разбира се, все още е нужно нещо, което да обуслови първоначалните условия за възникването на тези процеси; това е моментът, в който на сцената излизат магнитните полета на „Роршах“. И без друго никой сладък наниз нуклеотиди няма да понесе условията на борда му.

Любопитните любители на подробностите може би си казват: „Да, ама без гените как *еволюират* тези приятелчета? Как се адаптират към нови околни среди? Как — като вид — се справят с *неочакваното*?“ Ако Робърт Кънингам беше тук днес, би могъл да отговори: „Половината имунна система активно преследва другата половина. И това не важи само за имунната система. Части от нервната система също като че ли се опитват да се хакнат едни други. На тъканно ниво целият организъм е тръгнал на война със самия себе си, в течение е някакъв процес на смяна на клетъчната кралска власт. Все едно да си посадиш колония взаимодействащи си тумори и да разчиташ на яростното съперничество да съдържа безконтролното развитие на всеки от тях. Явно за нас изпълнява същата роля като секса и мутациите.“

И ако се намръщиш на тази двойственост на изказа, той като нищо просто ще ти духне дим в лицето и ще посочи, че собствените ти синапси са оформени чрез подобен процес на естествен подбор на ниво „вътре в организма“^[52]. Може също да се позове на интерпретацията на точно тези концепции, направена от един имунолог, както е показано в (представете си само) „Матрицата — революции“^[53].

СЪЗНАНИЕ И ИНТЕЛЕКТ

Това е основата на цялото проклето упражнение. Нека първо се занимаем с важните теми. „Да си никой“ на Метцингер е най-трудната книга, която някога съм чел (а и все още има значителни части от нея, които не съм преодолял), но тя също така съдържа някои от най-главозамайващите идеи, които съм срещал в литературата. Когато се стигне до естеството на съзнанието, повечето автори безсрамно мятат кукичката, но си прибират червея. Пинкър е нарекъл книгата си „Как работи умът“ и след това признава още на първа страница: „Ние не разбираме как работи съзнанието.“^[54] Кох е написал „В търсене на съзнанието: невробиологичен подход“, в който срамежливо се дърпа от цялата тема защо невралната активност би трябвало да води до каквото и да е субективно съзнание^[55].

Надвисвайки над такива страхливци, Метцингер хваща бика за топките. Неговата хипотеза за „Нулев свят“ не само обяснява субективното усещане за Аз-а, но също така и защо на първо място такъв илюзорен субективен разказвач би се явявал възникващо качество на определени когнитивни системи. Нямам представа дали е прав — човекът стои много над мен — но поне се занимава с *истинския* въпрос, който ни кара да се блещим в тавана в три заранта, много след като е избягала и последната хлебарка.

Не толкова амбициозна и по-достъпна, „Илюзията на съзнателната воля“ на Уегнър не толкова се занимава с естеството на *съзнанието*, колкото с естеството на *волята*, която Уегнър маркира като „начинът, по който мозъкът ни оценява онова, което смята, че е постигнал“. Уегнър представя свой собствен списък синдроми и заболявания, и всички те подкрепят главозамайващото усещане колко крехки и непостоянни машини сме ние. И, разбира се, Оливър Сакс ни изпраща бележки от ръба на съзнанието много преди съзнанието да е имало каруца, на която да се качи.

Може би е по-лесно да се състави списък на хората, които *не са* се мъчили да боцнат „обяснение“ на съзнанието. Теориите се разпростират по спектъра от разсеяни енергийни полета до квантово куклено представление; съзнанието се „намира“ във фронтоинсуларния кортекс, в хипоталамуса и в сто динамични кори помежду им^[56] *2 *3 *4 *5 *6 *7 *8 *9 *10 *11. (Поне една теория предполага, че докато големите маймуни и възрастните хора притежават съзнание, младите човешки деца нямат такава^[57]).

Признавам, че изпитвам определена привързаност към това заключение; ако децата *не са* лишени от съзнание, то те със сигурност са психопатчета.)

Но под незаплашителния, изкуствен въпрос какво *представлява* съзнанието, се крие много по-функционалният за какво се използва то. Издайнически признак е фактът, че несъзнателният ум обикновено работи толкова добре самостоятелно, че всъщност си е наел пазач, който *пази* съзнателната личност да не се меси в ежедневната му работа^[58] *2 *3. (Ако останалата част от мозъка *беше* дарена със съзнание, вероятно щеше да гледа на теб като на шефа със заострената коса от „Дилбърт“.)

Съзнанието дори не е нужно за развиването на „теория за ума“ — за да проследиш намеренията на *другите*, не е необходимо себеотразяване. Ньоретрандерс обявява открито: „Съзнанието е измама.“^[59]

Изкуството може би представлява изключение. Естетизмът явно изисква самоосъзнаване — всъщност може би е нещото, което на първо място е бутнало лавината на съзнанието. Когато музиката е толкова хубава, че те кара да трепериш, в действие влиза лимбичният ти алгоритъм за възнаграждение — същият онзи, който те награждава за чукането на привлекателен партньор и натъпкването със захароза^[60]. Това е един вид „хакване“ на съзнанието; мозъкът ти се научава как да получава награда, без всъщност да си я заслужи чрез подобрена издръжливост. Усещането е приятно и ни изпълва, и придава стойност на живота. Но също така ни насочва навътре и ни разсейва. Помните ли онези плъхове през шейсетте, дето се учели да стимулират собствените си центрове на удоволствието чрез натискане на ръчка? Те натискали ръчките си, пристрастени дотам, че забравили да се хранят. Гладували до смърт. Не се и съмнявам, че са умрели щастливи, но са *умрели*. Без съмнение. Издръжливостта им се е снизила до нула.

Естетика. Съзнание. Изчезване на вида.

И това ни води до финалния въпрос, който витае в онази притеснителна зона: въпросът колко *струва* съзнанието. В сравнение с несъзнателната обработка на данни, съзнанието е бавно и скъпо. (Предположението за отделен, по-бърз „мозък за спешни случаи“, скрит в основата на основния ни, е взето от трудовете на Джо ЛеДу и колегите му^[61] *2). Просто за сравнение вземете например сложните,

светкавични изчисления на савантите; тези способности не са когнитивни^[62] и има доказателства, че те дължат суперфункционалността си не на някаква обща интеграция на умствени процеси, а на относителна неврологична *фрагментация*^[63]. Дори ако съзнателните и несъзнателните процеси биха били еднакво ефикасни, съзнателното осъзнаване на висцералните стимули — по самата си природа — отвлеча индивида от други заплахи и възможности в околната му среда.

Но макар мнозина да описват разнообразните цени и недостатъци на съзнанието, малцина — ако изобщо има такива — са предприели следващата стъпка и са се запитали на глас дали цялото това проклето нещо не създава повече проблеми, отколкото си струва. Разбира се, че не, приемат хората автоматично — иначе естественият подбор щеше да го ликвидира още отдавна. Хората вероятно са прави. „Слепоглед“ е теоретичен експеримент, игра на „представете си, че“. Нищо повече.

От друга страна възможно е птиците додо и стелеровите морски крави да са използвали съвсем същите доводи да докажат собственото си видово превъзходство преди хиляда години: „Ако сме толкова негодни, защо не сме изчезнали?“ Защо? Защото естественият подбор изисква време и късметът също има пръст. Играта не е свършила. Играта никога не свършва; така че в нея не може да има и победители. Има само участници, които още не са загубили.

Шимпанзетата имат по-високо съотношение на мозък към телесна тъкан спрямо орангутаните^[64], но орангутаните постоянно се разпознават в огледала, а шимпанзетата успяват само в половината случаи^[65]. Горилите изобщо не се разпознават. На същия принцип нехуманоидните видове с най-сложни езикови умения са различни видове птици и маймуни — не непременно „най-себеосъзнатите“ големи маймуни, които са ни и най-близки роднини^[66]. Такива факти почти подсказват, че самото съзнание може да се окаже фаза, която орангутаните още не са изкоренили, но техните по-напреднали братовчеди шимпанзетата вече са започнали да плевят.

Разбира се, ние не влизаме в тази графа — ако изобщо става дума за графа. Ние сме отцепници — това е един от изводите, които правя. Обзалагам се обаче, че вампирите биха се вписали.

И, накрая, някои много навременни експериментални доказателства за този неприятен извод излязоха точно когато „Слепоглед“ приключваше редакцията си: оказа се, че несъзнателният ум е по-добър от съзнателния във взимането на комплексни решения^[67]. Явно съзнателният ум просто не може да се справи с толкова много променливи. Нека цитирам един от изследователите: „В някаква точка от еволюцията ни сме започнали да взимаме решения съзнателно, а не ни бива много в това.“^[68]

РАЗНООБРАЗНИ ДРЕБОЛИИ (ПОДРОБНОСТИ ОТ ПЕЙЗАЖА, КОФТИ ОКАБЕЛЯВАНЕ И ЧОВЕШКИ УСЛОВНОСТИ)

В течение на над петдесет години радикалната хемисферектомия на Сири Кийтън е била общоприето лечение при тежки случаи на епилепсия^[69]. Опиоидите за привързване към майката, които Хелън Кийтън използва, за да включи любовта към мама у увредения си син бяха вдъхновени от скорошните трудове върху разстройства, свързани с дефицит на привързаност у мишките^[70]. Многоезичните речеви мотиви на екипажа на „Тезей“ са взети от Градол, който предполага, че един „универсален“ научен език би ограничавал нежелателно начините, по които гледаме на света^[71].

Предшественици на разширените фенотипи на Спидъл и Кънингам съществуват и днес^[72]. Сплайнатото протезиране, което им позволява синестетично да възприемат данните от лабораторното си оборудване идват от изумителната пластичност на сензорните кортекси на мозъка: може да превърнеш звуковия си кортекс във визуален, като просто сплайнеш оптичния нерв в аудиоканалите, ако го сториш достатъчно рано^[73] *3, разбира се. Карбоплатиновите подплънки на Бейтс се коренят в съвременните разработки на метална мускулатура^[74] *5. Извлякох лингвистичния жаргон на Четворната бригада от разнообразни източници^[75] *7 *8. Ироничното охулване на двайсековската психиатрия, което прави Саша, идва от няколко труда, които събличат мистиката от случаи на така наречено „разстройство на множествената личност“^[76] *10.

Мислех си, че ще е много яко, ако един от Бригадата е синестет — с идеята, че някой с кръстосано-вързани чувства може да има предимство при дешифрирането на езика на извънземните с различни

сензорни модалности; но, докато приготвях „Слепоглед“ за сън, излезе статия, която предполагаше, че синестезията може да се използва за разрешаването на стандартни когнитивни проблеми^[77]. Това удостоверява идеите ми и ми се ще да се случваше по-често^[78].

Щамът на фибродисплазията, която убива Челси, произхожда от описани от Каплан и сътрудниците му^[79] симптоми.

И, ако щете вярвайте, пицциите лица, които Сараста използва към края на книгата, представляват съвсем истинска форма на статистически анализ — наричат се „лица на Чернофф“^[80] и се смята, че са по-ефективни от обичайните графики и статистически таблици за предаване на съществените характеристики на набор данни^[81].

[1] Съкратени поради наложените от издателя ограничения за обема — несъкратената версия може да прочетете на www.rifters.com. ↑

[2] Компанията, отговорна за тези открития — и за възкресяването на вампирите в съвременната корпоративна обстановка — представя откритията си на конгрес, предхождащ тяхната катастрофална кампания „Укротяване на вчерашните кошмари за по-добро бъдеще“. Запис на този разговор, заедно с визуални пособия, е достъпен на <http://www.rifters.com/blindsight/vampires.com>. ↑

[3] Mead, S. *et al.* 2003. Balancing Selection at the Prion Protein Gene Consistent with Prehistoric Kurulike Epidemics. *Science* 300: 640–643. ↑

[4] Pennish, E. 2003. Cannibalism and prion disease may have been rampant in ancient humans. *Science* 300: 227–228. ↑

[5] Anonymous, 2004. Autism: making the connection. *The Economist*, 372(8387): 66. ↑

[6] Balter, M. 2002. Ehat made Humans modern? *Science* 295: 1219–1225. ↑

[7] Bianco-Arias, P., C. A. Sargent, and N. A. Affaral. 2004. A comparative analysis of the pig, mouse, and human PCDHX genes. *Mammalian Genome*, 15(4): 296–306. ↑

[8] Kreider M. S., *et al.* 1990. Reduction of thyrotropin-releasing hormone concentrations in central nervous system of African lungfish during estivation. *Gen Comp Endocrinol.* 77(3): 435–41. ↑

[9] Cui, Y. *et al.* 1996. State-dependent changes of brain endogenous opioids in mammalian hibernation. *Brain Research Bulletin* 40(2): 129–33.

↑

[10] Miller, K. 2004. Mars astronauts „will hibernate for 50 million-mile journey in space“. *News.telegraph.co.uk*, 11/8/04. ↑

[11] Calvin, W. H. 1990. *The Cerebral Symphony: Seashore Reflections on the Structure of Consciousness*. 401pp. Bantam Books, NY.

↑

[13] Ramachandran, V. S. 1990. pp. 346–360 in *The Utilitarian Theory of Perception*, C. Blakemore (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge. ↑

[13] Purves, D. and R. B. Lotto. 2003. *Why We See What We Do An Empirical Theory of Vision*. Sinauer Associates, Sunderland, MA. 272 pp. ↑

[14] Yarbus, A. L. 1967. Eye movements during perception of complex objects. In L. A. Riggs, Ed., *Eye Movements and Vision*, Plenum Press, New York, Chapter VII, 171–196. ↑

[15] Pringle, H. L., *et al.* 2001. The role of attentional breadth in perceptual change detection. *Psychonomic Bulletin & Review* 8: 89-95(7). ↑

[15] Simons, D. J., and Chabris, C. F. 1999. Gorillas in our midst: sustained inattention blindness for dynamic events. *Perception* 28:1059-1074. ↑

[15] Simons, D. J., and Rensink, R. A. 2003. Induced Failures of Visual Awareness. *Journal of Vision* 3(1). ↑

[15] http://viscog.beckman.uiuc.edu/djs_lab/demos.html ↑

[16] Metzinger, T. 2003. *Being No One: The Self-Model Theory of Subjectivity*. MIT Press, Cambridge, MA. 713pp. ↑

[17] Wegner, D. M. 2002. *The Illusion of Conscious Will*. MIT Press, Cambridge. 405pp. ↑

[18] Saks, O. 1970. *The Man who mistook his wife for a hat and other clinical tales*. Simon & Shuster, NY. ↑

[19] Ramachandran, V. S., and Blakeslee, S. 1998. *Phantoms in the Brain: Probing the Mysteries of the Human Mind*. William Morrow, New York. ↑

[20] Persinger, M. A. 2001 *The Neuropsychiatry of Paranormal Experiences*. *Neuropsychiatry & Clinical Neuroscience* 13: 515–524. ↑

[21] Kamitani, Y. and Shimojo, S. 1999. Manifestation of scotomas created by transcranial magnetic stimulation of human visual cortex. *Nature Neuroscience* 2: 767–771. ↑

[22] Hallett, M. 2000. Transcranial magnetic stimulation and the human brain. *Nature* 406: 147–150. ↑

[23] Goldberg, C. 2003. Zap! Scientist bombards brains with super-magnets to edifying effect. *Boston Globe* 14/1/2003, pE1. ↑

[24] Porter, R., and Lemon, R. 1993. *Corticospinal function and voluntary movement*. Oxford University Press, NY. ↑

[25] Delgado, J. M. R. 1969. *Physical control of the mind: toward a psychocivilised society*. Harper & Row, NY. ↑

[26] Libet, B. 1993. The neural time factor in conscious and unconscious events. *Experimental and Theoretical Studies of Consciousness* 174: 123–146. ↑

[27] P. Haggard, P., and Eimer, M. 1999. On the relation between brain potentials and the awareness of voluntary movements. *Experimental Brain Research* 126:128-133. ↑

[27] Velmans, M. 2003. Preconscious free will. *Journal of Consciousness Studies* 10: 42–61. ↑

[28] Pinto, C. 2003. Putting the brain on trial. May 5, 2003, Media General News Service. ↑

[29] Macmillan, M. 2000. *An Odd Kind of Fame Stories: of Phineas Gage*. MIT Press, Cambridge, MA. ↑

[30] Ehrsson, H. H., C. Spence, and R. E. Passingham 2004. That's My Hand! Activity in Premotor Cortex Reflects Feeling of Ownership of a Limb. *Science* 305: 875–877. ↑

[31] Gottlieb, and P. Mazzone. 2004. Action, illusion, and perception. *Science* 303: 317–318. ↑

[31] Schwartz, A. B., D. W. Moran, and G. A. Reina. 2004. Differential representation of perception and action in the frontal cortex. *Science* 303: 380–383. ↑

[32] Norton, S. J., 2003. Can ultrasound be used to stimulate nerve tissue? *BioMedical Engineering OnLine* 2:6, available at <http://www.biomedicalengineering-online.com/content/2/1/6>. ↑

[33] Hogan, J., and Fox, B. 2005. Sony patent takes first step towards real-life Matrix. Excerpted from *New Scientist* 2494:10, available at <https://www.newscientist.com/article/mg18624944-600-sony-patent-takes-first-step-towards-real-life-matrix/>. ↑

[34] Riebe, M. *et al.* 2004. Deterministic quantum teleportation with atoms. *Nature* 429: 734–737. ↑

- [34] Furusawa, A. *et al.* 1998. Unconditional Quantum Teleportation. *Science*, 282(5389): 706–709. ↑
- [34] Carlton M. Caves, C. M. 1998. A Tale of Two Cities. *Science*, 282: 637–638. ↑
- [34] Braunstein, S. L., and Kimble, H. J. 1998. Teleportation of continuous quantum variables. *Physical Review Letters* 80: 869–872. ↑
- [34] <http://www.research.ibm.com/quantuminfo/teleportation/> ↑
- [35] <http://math.ucr.edu/home/baez/physics/Relativity/SR/rocket.html> ↑
- [36] Atkinson, N. 2004. Magnetic Bubble Could Protect Astronauts on Long Trips. *Universe Today*, http://www.universetoday.com/am/publish/magnetic_bubble_protect.html. ↑
- [37] Blacstone, E., *et al.* 2005. H₂S Induces a Suspended Animation — Like State in Mice. *Science* 308: 518. ↑
- [38] Oasa, Y. *et al.* 1999. A deep near-infrared survey of the chamaeleoni dark cloud core. *Astrophysical Journal* 526: 336–343. ↑
- [38] Normile, D. 2001. Cosmic misfits elude star-formation theories. *Science* 291:1680. ↑
- [39] Lucas, P. W., and P. F. Roche. 2000. A population of very young brown dwarfs and free-floating planets in Orion. *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society* 314: 858–864. ↑
- [39] Najita, J. R., G. P. Tiede, and J. S. Carr. 2000. From stars to superplanets: The low-mass initial mass function in the young cluster IC 348. *Astrophysical Journal* 541(Oct. 1): 977–1003. ↑
- [40] Matthews, Jaymie. 2005. Лична кореспонденция. ↑
- [41] Liu, W., and Schultz, D. R. 1999. Jovian x-ray aurora and energetic oxygen ion precipitation. *Astrophysical Journal* 526: 538–543. ↑
- [41] Chen, P. V. 2001. Magnetic field on Jupiter. *The Physics Factbook*, <http://hypertextbook.com/facts/>. ↑
- [41] Osorio, M. R. Z. *et al.* 2000. Discovery of Young, Isolated Planetary Mass Objects in the a Orionis Star Cluster. *Science* 290: 103–106. ↑
- [41] Lemley, B. 2002. Nuclear Planet. *Discover* 23(8). ↑
- [41] <http://www.nuclearplanet.com/> ↑
- [41] Dulk, G. A., *el al.* 1997. Search for Cyclotron-maser Radio Emission from Extrasolar Planets. Abstracts of the 29th Annual Meeting of

the Division for Planetary Sciences of the American Astronomical Society, July 28-August 1, 1997, Cambridge, Massachusetts. ↑

[41] Marley, M. *et al.* 1997. Model Visible and Near-infrared Spectra of Extrasolar Giant Planets. Abstracts of the 29th Annual Meeting of the Division for Planetary Sciences of the American Astronomical Society, July 28-August 1, 1997, Cambridge, Massachusetts. ↑

[41] Boss, A. 2001. Formation of Planetary-Mass Objects by Protostellar Collapse and Fragmentation. *Astrophysical Journal* 551: L167. ↑

[41] Low, C., and D. Lynden-Bell. 1976. The minimum Jeans mass or when fragmentation must stop. *Mon. Not. R. Astron. Soc.* 176: 367. ↑

[41] Jayawardhana, R. 2004. Unraveling Brown Dwarf Origins. *Science* 303: 322–323. ↑

[41] Fegley, B., and K. Lodders. 1996. Atmospheric Chemistry of the Brown Dwarf Gliese 229B: Thermochemical Equilibrium Predictions. *Astrophysical Journal* 472: L37. ↑

[41] Lodders, K. 2004. Brown Dwarfs — Faint at Heart, Rich in Chemistry. *Science* 303: 323–324. ↑

[41] Reid, I. N. 2002. Failed stars or overachieving planets? *Science* 296: 2154–2155. ↑

[41] Gizis, J. E. 2001. Brown dwarfs (enhanced review) Online articlesupplementing. *Science* 294: 801. ↑

[41] Clarke, S. 2003. Milky Way's nearest neighbour revealed. *NewScientist.com*. News Service, 04/11/03. ↑

[41] Basri, G. 2000. Observations of brown dwarfs. *Annu. Rev. Astron. Astrophys.* 38: 485–519. ↑

[41] Tamura, M. *et al.* 1998. Isolated and Companion Young Brown Dwarfs in the Taurus and Chamaeleon Molecular Clouds. *Science* 282:1095-1097. ↑

[42] Berger, E. 2001. Discovery of radio emission from the brown dwarf LP944-20. *Nature* 410: 338–340. ↑

[42] Anonymous, 2000. A brown dwarf solar flare. *Science@Nasa*, http://science.nasa.gov/headlines/y2000/astl2jul_lm.htm. ↑

[43] Evelyne Kohler, E. *et al.* 2002. Hearing Sounds, Understanding Actions: Action Representation in Mirror Neurons. *Science* 297: 846–848. ↑

[44] Rizzolatti, G, and Arbib, M. A. 1998. Language Within Our Grasp. *Trends in Neuroscience* 21(5): 188–194. ↑

- [44] Hauser, M. D., N. Chomsky, and W. T. Fitch. 2002. The faculty of language: what is it, who has it, and how did it evolve? *Science* 298:1569-1579. ↑
- [44] Miller, G. 2005. Reflecting on Another's Mind. *Science* 308: 945–947. ↑
- [45] Berti, A. *et al.* 2005, *Science* 309: 488–491. ↑
- [46] Pfeiffer, T., S. Schuster, and S. Bonhoeffer. 2001. Cooperation and Competition in the Evolution of ATP-Producing Pathways. *Science* 292: 504–507. ↑
- [47] McMahan, R. J. 2003. Chemical Reactions Involving Quantum Tunneling. *Science* 299: 833–834. ↑
- [48] Zuev, P. S. *et al.* 2003. Carbon Tunneling from a Single Quantum State. *Science* 299: 867–870. ↑
- [49] Darwin, Charlie „Chuckles“. 1859. *The Origin of Species by Means of Natural Selection*. Penguin Classics Edition, reprinted 1968. Originally published by John Murray, London. ↑
- [50] Cho, A. 2004. Life's Patterns: No Need to Spell It Out? *Science* 303: 782–783. ↑
- [50] Cohen, J. and Stewart, S. 2005. Where are the dolphins? *Nature* 409: 1119–1122. ↑
- [51] Reilly, J. J. 1995. After Darwin. *First Things*, June/July. Article also available online at <http://pages.prodigy.net/aesir/darwin.htm>. ↑
- [51] Devlin, K. 2004. Cracking the da Vinci Code. *Discover* 25(6): 64–69. ↑
- [51] Snir, Y. and Kamien, R. D. 2005. Entropically Driven Helix Formation. *Science* 307: 1067. ↑
- [51] Wolfram, S. 2002. *A New Kind of Science*. Wolfram Media. 1192 pp. ↑
- [52] Muotri, A. R., *et al.* 2005. Somatic mosaicism in neuronal precursor cells mediated by L1 retrotransposition. *Nature* 435: 903–910. ↑
- [53] Albert, M. L. 2004. Danger in Wonderland. *Science* 303: 1141. ↑
- [54] Pinker, S. 1997. *How the mind works*. WW Norton & Co., NY. 660 pp. ↑
- [55] Koch, C. 2004. *The Quest for Consciousness: A Neurobiological Approach* Roberts, Englewood, CO. 447 pp. ↑
- [56] McFadden, J. 2002. Synchronous firing and its influence on the brain's electromagnetic field: evidence for an electromagnetic field theory

- of consciousness. *J. Consciousness Studies*, 9, No. 4, 2002, pp. 23–50. ↑
- [56] Penrose, R. 1989. *The Emperor's New Mind*. Oxford University Press. ↑
- [56] Tononi, G., and G. M. Edelman. 1998. Consciousness and Complexity. *Science* 282: 1846–1851. ↑
- [56] Baars, B. J. 1988. *A Cognitive Theory of Consciousness*. Cambridge Univ. Press, New York. ↑
- [56] Hilgetag, C. C. 2004. Learning from switched-off brains. *Sci. Amer.* 14: 8–9. ↑
- [56] Roth, G. 2004. The quest to find consciousness. *Sci. Amer.* 14: 32–39. ↑
- [56] Pauen, M. 2004. Does free will arise freely? *Sci. Amer.* 14: 41–47. ↑
- [56] Zimmer, C. 2003. How the mind reads other minds. *Science* 300: 1079–1080. ↑
- [56] Crick, F. H. C., and C. Koch. 2000. The unconscious homunculus. *In Neural Correlates of Consciousness — Empirical and Conceptual Questions* (T. Metzinger, Ed.) MIT Press, Cambridge. ↑
- [56] Churchland, P. S. 2002. Self-Representation in Nervous Systems. *Science* 296: 308–310. ↑
- [56] Miller, G. 2005. What is the biological basis of consciousness? *Science* 309:79. ↑
- [57] Blakeslee, S. 2003. The Christmas tree in your brain. *Toronto Star*, 21/12/03. ↑
- [58] Matsumoto, K., and K. Tanaka. 2004. Conflict and Cognitive Control. *Science* 303: 969–970. ↑
- [58] Kerns, J. G., *et al.* 2004. Anterior Cingulate Conflict Monitoring and Adjustments in Control. *Science* 303: 1023–1026. ↑
- [58] Petersen, S. E. *et al.* 1998. The effects of practice on the functional anatomy of task performance. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 95: 853–860. ↑
- [59] Norretranders, T. 1999. *The User Illusion: Cutting Consciousness Down to Size*. Penguin Press Science. 467pp. ↑
- [60] Altenmüller, E. O. 2004. Music in your head. *Scientific American* 14: 24–31. ↑
- [61] Helmuth, L. 2003. Fear and Trembling in the Amygdala. *Science* 300: 568–569. ↑

- [61] Dolan, R. J. 2002. Emotion, cognition, and behavior. *Science* 298: 1191–1194. ↑
- [62] Treffert, D. A., and G. L. Wallace. 2004. Islands of genius. *Scientific American* 14: 14–23. ↑
- [63] Wegner, D. M. 1994. Ironic processes of mental control. *Psychol. Rev.* 101: 34–52. ↑
- [64] Aiello, L., and C. Dean. 1990. An introduction to human evolutionary anatomy. Academic Press, London. ↑
- [65] Gallup, G. G. (Jr.). 1997. On the rise and fall of self-conception in primates. In *The Self Across Psychology — self-recognition, self-awareness, and the Self Concept*. Annals of the NY Acad. Sci. 818: 4–17. ↑
- [66] Carstairs-McCarthy, A. 2004. Many perspectives, no consensus — a review of *Language Evolution*, by Christiansen & Kirby (Eds). *Science* 303: 1299–1300. ↑
- [67] Dijksterhuis, A., *et al.* 2006. *Science* 311: 1005–1007. ↑
- [67] Vince, G. 2006. „“Sleeping on it” best for complex decisions.” NewsScientist.com.
<http://www.newscientist.com/channel/beinghuman/dn8732.html>. ↑
- [69] Devlin, A. M., *et al.* 2003. Clinical outcomes of hemispherectomy for epilepsy in childhood and adolescence. *Brain* 126: 556–566. ↑
- [70] Moles, A., Keiffer, B. L., and E. R. D’Amato. 2004. Deficit in attachment behavior in mice lacking the μ -Opioid receptor gene. *Science* 304: 1983–1986. ↑
- [71] Graddol, D. 2004. The future of language. *Science* 303: 1329–1331. ↑
- [72] BBC News. 2005. Brain chip reads mans thoughts. March 31. Story online at <http://news.bbc.co.Uk/go/pr/fr/-/1/hi/health/4396387.stm>. ↑
- [73] Weng, J. *et al.* 2001. Autonomous Mental Development by Robots and Animals. *Science* 291: 599–600. ↑
- [73] Von Melchner, L, *et al.* 2000. Visual behaviour mediated by retinal projections directed to the auditory pathway. *Nature* 404: 871–876. ↑
- [74] Baughman, R. H. 2003. Muscles made from metal. *Science* 300: 268–269. ↑
- [74] Weissmüller, J., *et al.* 2003. Change-induced reversible strain in a metal. *Science* 300: 312–315. ↑

[75] Fitch, W. T., and M. D. Hauser. 2004. Computational Constraints on Syntactic Processing in a Nonhuman Primate. *Science* 303: 377–380. ↑

[75] Premack, D. 2004. Is Language the Key to Human Intelligence? *Science* 303: 318–320. ↑

[75] Holden, C. 2004. The origin of speech. *Science* 303: 1316–1319. ↑

[76] Piper, A. and Merskey, H. 2004. The Persistence of Folly: A Critical Examination of Dissociative Identity Disorder. Part I. The Excesses of an Improbable Concept. *Can. J. Psychiatry* 49: 592–600. ↑

[76] Piper, A. and Merskey, H. 2004. The Persistence of Folly: A Critical Examination of Dissociative Identity Disorder. Part II. The Defence and Decline of Multiple Personality or Dissociative Identity Disorder. *Can. J. Psychiatry* 49: 678–683. ↑

[77] Beeli, G., *et al.* 2005. *Nature* 434: 38. ↑

[78] По природа съм несигурен. Виня за това лошия пример на родителите си. ↑

[79] Kaplan, F. S., *et al.* 1998. The Molecules of Immobility: Searching for the Skeleton Key. *Univ. Pennsylvania Orthopaedic J.* 11: 59–66. Available online at <http://www.uphs.upenn.edu/ortho/oj/1998/oj11sp98p59.html>. ↑

[80] Chernoff, H. 1973. Using faces to represent points in k-dimensional space graphically. *Journal of the American Statistical Association* 68: 361–368. ↑

[81] Wilkinson, L. 1982. An experimental evaluation of multivariate graphical point representations. *Human Factors in Computer Systems: Proceedings*. Gaithersberg, MD, 202–209. ↑

Издание:

Питър Уотс. Слепоглед

Канадска, първо издание

Превод: Елена Павлова

Коректор: Людмила Петрова

Компютърна обработка: Андрей Козарев

Дизайн на корицата: Георги Панайотов

Формат: 16/60/90

Обем: 22,5 печатни коли

Дадена за печат: март 2013 г.

Излязла от печат: март 2013 г.

Предпечат и печат: „Изток-Запад“

ИК „Изток-Запад“, 2013 г.

ISBN: 978-619-152-183-8

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.